

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

kacak@leman.com.tr

KACAK YAYIN

Nisan 2004/Sayı: 12 - 2.000.000 TL KDV Dahil

Deutschland 3,40 EUR Österreich 3,50 EUR Schweiz 4,50 CHF Niederland 3,50 EUR Belgien 3,50 EUR France 3,50 EUR

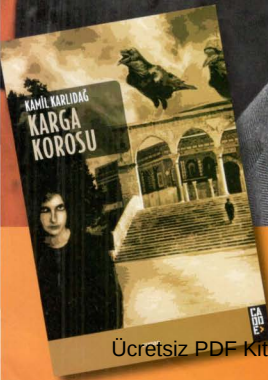

Kibris 2.500.000 TL

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Cadde, Türk Edebiyatı'na yeni yazarlar kazandırıyor!

KAMİL KARLIDAĞ

KARGA KOROSU

Roman

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CADD E

Kolombiyalı yazar Garcia Marquez'in "Albaya Kimseden Mektup Yok" adlı romanını yazarken anne tarafından dedesi Albay Meja Marquez'den esinlenmiş olduğunu keşfettiler geçenlerde. Albay bir pansiyon odasında yıllarca ona ulaşılmasını beklemişti. Yaşamda bazen kendimizi büyük gönül ve ruh yatırımı yaptığımız çevreden, şeylerden uzak buluruz. O zaman tarih durmuş gibi olur.

Düzce'de Haydar Abi yirmi dört yılın ilgisizliğinden yakınıyor. Bir sineması var Haydar Abi'nin, adı As. O sinemada Kaçak Yayın var; tabii Haydar Abi bulunduyor.

Düzce muhabirimiz Sabri Özdemir gönderdi fotoğrafini; arkasındaki As Sineması.

Yirmi dört yıl ve Düzce'de Haydar Abi. İnsan ve edebiyat, edebiyat ve insan. Konu tükenmiyor!

Sayı: 12 - Nisan 2004 / Ayda bir yayımlanır

Sahibi LM Basın Yayın Ltd. Şti.
adına Tuncay ARGÜN

Yayın Yönetmeni Tuncay ARGÜN

Yayın Danışmanı Adnan ÖZER

Editör Aslan ÖZDEMİR
aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu Yazışmaları Müdürü Ayhan ERDOĞAN

Sanat Yönetmeni Tanzer ERCANPOLAT

Fotoğraflar Şhan GÖKSEL

Dizgi Nurgül Sedef KIRAN

Desenler Onur GÜÇEL
Melike
Yavuz ÖZTÜRK

Müessesene Müdürü Ali YAVUZ

Satış Müdürü Cengiz KOÇALI

Matbaa Sorumlusu Tanju Kırte

Abone-Reklam Sevinç Selvi

E-mail kaçak@leman.com.tr

Tel: 0 212 290 91 91 - 92 91 92 93

Abone: Kaçak Yayın Ltd. Şti. - Etiler - Beşiktaş - İstanbul

Adres: Fıratgözü Mahallesi, Çiftlikçiler Yokuşu, No: 47 Beyoğlu / İstanbul

Baskı: LeMan Matbaası Tel: 0 212 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım: BBD Markaz

İçindekiler

- 2- 2. Dönem Seminerler
- 3- Kaçak Haber
- 4- Geçen Yıl Ne Dediler?
Adnan Özer
- 6- Sabahattin Ali Dosyası
İbrahim Baştuğ
- 11- Tanıklıklar
Salih Bolat
- 12- Forum: Kültür-Sanat Haberciliği
- 20- Vicdanlardaki Ayrıntı
İskender Pala
- 21- Şiir Atölyesi
Oktay Taftalı
- 22- İlik Amerikan Romanı
Hasine Şen
- 25- Bir Şiir, Bir Öykü
Aslan Özdemir, Björn Kern
- 26- 23. Uluslararası
İstanbul Film Festivali
- 34- Anadolu Haber
- 38- Almanya Haber
Gültekin Emre
- 40- Kaçak Aktif
- 42- Paul Auster ne der?..
Oktay Taftalı
- 42- Bir Kitabın Öyküsü
Nafer Ermiş
- 45- Edebiyat Kaynakları
- 46- Kaçak Atölye
- 49- Kanat Alıştıranlar
- 50- Kaçak Kitap
- 52- Ömer Seyfettin'in izinde..
Bülent Karakaş
- 54- Deneme
Yudum Şaşmaz
- 56- Hümanizmin Eleştirisine Doğru
Oktay Taftalı
- 58- Kaçak Ropotaj: Kürtçe Sözlük
- 60- Deneme
İsmail Güzelsoy
- 62- E-Posta'da 3 soru
- 64- Nejat Yavaşoğulları ile söyleşi
- 72- Zweig'in çilesi
Kürşad Oğuz
- 77- Kaçak Kitap
Nena Çalidis
- 78- Tersten Okuma

Kaçıranlar
için
**Kaçak
Yayın**
3'lü setler

%50
indirimli
Bayiilerde

**Tek set
3 Milyon
TL**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Kaçak Yayın seminerleri devam ediyor.

Yazarlık eğitimi olurdu, olmazdı derken

2. Dönem daha kalabalık

Kaçak Yayın'ın iki ay önce başlattığı edebiyat seminerlerinin ilki sona erdi ve hiç ara verilmeden kincisine başlandı. 13 Mart Cumartesi günü, yine ilkokulu andıran sınıflarda, yine ücretsiz ve yine edebiyat dünyasının önemli isimlerinin eşliğinde edebiyata "sıfırdan" adım atıldı. Edebiyatla uzaktan yakından ilgilenen, yazınsal sanatla özel bir bağı olan katılımcılar için bu bir ilk ders.

İlk seminer dönemi için çeşitli basın yayın organlarında haberler çıkınca ikinci dönem için başvurular arttı. Bu kez seminerlere katılmak için istenilen kompozisyonun konusu "Gitmek" idi. Bu konu/tema dolayımında (bazıları da gayet dışında!) yazılar geldikçe geldi. Seçici kurulun işi zorlaşmıştı. Buna bir de gelişen teknolojiye rağmen hâlâ el yazısı ile yazmak eklenince zorluğu düşünün. Nihayet 34 kişi seçilmişti. Bu ücretsiz seminerlere seçilen şanslı yazar adayları (Bazı çevreler, bu nitelemeye karşı çıkıyorlar, bunun koşullandırma olduğunu söylüyorlar. Bu eleştiride doğruluk payı olmakla birlikte, bu çevreler seminerlerin başlığının "Yazınsal ve Düşünsel Geliştiricilik" olduğunu unutuyorlar) yine defter ve kalemleriyle, kelimeler ve imgeler dünyasına daldılar...

Katılım böyle olunca **Kaçak Yayın**'ın hazırladığı dersliğin sandalyeleri yetmedi ve **LeMan Kültür**'den sandalye takviyesi yapıldı. İki ayrı sınıf oluşturuldu: 1/A ve 1/B.

Kaçak Yayın seminerlerinin ikinci bölümünde yaş ortalaması da yükselmmişti. İşadamı, tiyatrocu, reklamcı, tekstilci, ev kadını ve üniversite öğrencilerinden oluşan sınıflarda, farklı mesleklerden farklı katılımcıların tek ortak noktası edebiyattı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Genç Eleştirmenler 5 yaşımda

**Bilkent Üniversitesi Türk
Edebiyatı Bölümü'nün bahar
etkinlikleri başladı.**

**Genç Eleştirmenler
Sempozyumu, 19-20 Nisan
tarihleri arasında yapılıyor.**

Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'nün bu yıl beşincisini düzenlediği Genç Eleştirmenler Sempozyumu, 19-20 Nisan 2004 tarihlerinde Bilkent'te yapılacak. Bu yılki sempozyumda bölümün yüksek lisans öğrencileri, edebiyatımızın çeşitli dönemleri, türleri ve konuları ile ilgili bildiriler sunacaklar. Sempozyumda sunulacak bildirilerde Fatma Aliye Hanım, Halit Ziya Uşaklıgil, Halide Edib-Adıvar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdullah Rıza Kozanoğlu, Adalet Ağaoglu, Bilge Karasu, Leylâ Erbil ve Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun romanlarının yanı sıra Osmanlı edebiyatı, tiyatro, şiir, eleştiri, mizah ve çeviri konuları ele alınacak. Bütün dinleyicilere açık olan Genç Eleştirmenler Sempozyumu 5, 19-20 Nisan'da Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüsü, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, FFB 05'te saat 10:00 ile 16:00 arasında yapılacak. Etkinlik programı ve bildiri konularına şu adresten ulaşılabilir:

<http://www.bilkent.edu.tr/~tebsite/>

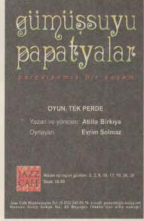

Jazz Cafe'de Tiyatro, "Gümüşsuyu Papatyalar"

İstiklal caddesinin seçkin mekânlarından olan Jazz Cafe'de müzikli akşamların yanı sıra, tiyatro da yer alacak. Atilla Birkiye'nin yazıp yönettiği "Gümüşsuyu Papatyalar" adlı tek kişilik oyun Nisan ve Mayıs ayı boyunca sergilenecek. "Gümüşsuyu Papatyalar"ın oyuncusu Zerde adlı dizide de oynayan Evrim Solmaz. İzleyiciler Evrim Solmaz'ı, daha önce "Otogargara", "Bir İstanbul Masalı" (müzikal) gibi oyunlardan ve "Gülşen Ağbı", "Dilber", "Kralın Hayatı", "Karaoğlan" vb. televizyon dizilerinden tanıyor.

"Gümüşsuyu Papatyalar" Freudyen göndermelerle günümüzün erkek egemen toplumundaki başarısız bir sanatçının parçalanmış yaşamını şiirsel bir dille ele alıyor.

2, 3, 9, 10, 17, 19, 26, ve 30 Nisan günlerinde sergilenecek oyunun saati 20.00. Jazz Café, Hasnun Galip sok. No:2 Beyoğlu (Vakko'nun arka sokağı); tel: 0212 245 05 16; e-mail: jazzcafe@e-kolay.net.

KAÇAK YAYIN İZMİR KİTAP FUARI'NDA

**Kaçak Yayın yazarları ve
çizerleri, 10-18 Nisan tarihleri
arasında düzenlenecek olan
9. İzmir Kitap Fuarı'nda...**

**11 Nisan Pazar günü
Kaçak Yayın paneli...**

**Ayrıca LeMan standında
Kaçak Yayın imza günü
olacak, yazarlar ve çizerler
okurla buluşup söyleşecekler...**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteyp.org>

Atladık mı acaba?

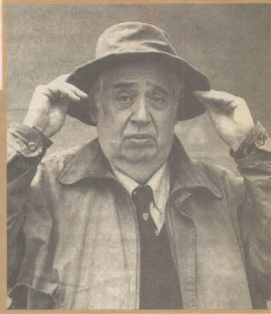
dediler

Harold Bloom

"Ben kendimi büyük bir şevkle edebiyatın hayatta bir işe yaradığına inandırmaya çalışmaktayım."

İngiliz ve Amerikan edebiyat çevrelerini, özellikle de üniversiteleri ölü bir edebiyat üzerine ciddi ciddi kafa yormakla eleştiren 1930 doğumlu New Yorklu eleştirmen bu sözü "Batılı Ölçüt (Kanon)" adlı çalışmasının yarattığı yankı üzerine sarf etti.

Ne yazdı: Nasıl Okuyoruz; Ve Neden?, Shakespeare insanlığın İcadı Bir Adam...

Michel Tournier

"Mitos bize dünyayı anlamanın anahtarını verir: O, yerleşiklere karşı göçmenlerin, kimliksizlerin savaşıdır."

80 yaşında, Paris'in otuz kilometre kadar dışında Choisel köyünde yaşayan 'Mitos çiftçisi' yazar bu sözü, mitosların tarihi bilmekteki rolü üzerine konuşurken sarf etti.

Ne yazdı: Meteorlar, Fikirlerin Aynası, Ağaç ve Yol...

Yves Bonnefoy

"Şiir odur ki, erkekleri onları fakirleştiren ideolojiler, önyargılar ve kuruntulardan kurtarmak ister."

"Hakikat, insanî ilerlemenin tasarlanabilir yegâne motorudur," diyen 1923 Tours doğumlu şair, denemeci, eleştirmen ve çevirmen Yves Bonnefoy bu sözleri, son şiir kitabı üzerine konuşurken sarf etti.

Ne Yazdı: Kırmızı Bulut, Karın Başlangıcı ve Sonu, Dinler ve İncil, Üç Zilg

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KaçakYayın 5

Sabahattin Ali'yi
ölümünün 56. yılında
Kuyucaklı Yusuf
adlı romanının satır
aralarından hareketle
İbrahim Baştuğ'un
keşfettiği, Edremit'te
eski bir evdeki duvar
resimleriyle ve
Sabahattin Ali'nin
"Arap Hayri" adlı
hikâyesinin yazılış
hikâyesini Pertev
Naili Boratav'ın
kaleminden
aktararak anıyoruz.

Ölüm Tarihini Celladı Bilir

Sabahattin Ali gerçek yaşamında da,
hayalinden yarattığı olaylara, gerçekmiş
gibi etrafındakileri inandırma oyununda,
bir türlü hikâye yaratıcılığının provasını
yapmaktan ayrı bir tad duyardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

tım: "Şehrin içerisi orta halli bir esnaf manzarası gösterirdi. Dar sokakların iki tarafındaki ahşap, fakat oldukça biçimli ve aşağı yukarı birbirine benzeyen evlerin hepsinde muhakkak bir bahçe vardı. Bunların arasında bazan siviliveren büyük eşraf evleri, beyaz badanaları, çifte kanatlı sokak kapıları ve ikinci katın sokağa doğru yaptığı çıkıntındaki tozlu kalyon ve muharebe resimleri ile insana küçükken dinlediği masalları hatırlatırdı." (Kuyucaklı Yusuf, s. 37, Cem Yayınevi, İstanbul 1980)

Tozlu kalyon ve muharebe resimleri... Bunları göremeyeceğim için hayıflanıyordum. Ama mucize gerçekleşti ve eşimin çocukluk belleği yardımına koştu. Eşim, Edremit'te ilgili puslu çocukluk anıları arasında bu resimlerin de bulunduğunu söyleyince duyduğum heyecanı anlatamam. Uzaktan akrabalığın evinin hâlâ ayakta olduğu bilgisine ulaşır ulaşmaz da yola koyulduk.

Şükür, atlı durumdaki ev hâlâ ayaktaydı ve duvarlardaki resimler de yerinde duruyordu. Gaziliyas Mahallesi, Şafak Sokak'taki 11 numaralı evin sokak kapısı açılmayacak kadar kaynaşmıştı toprakla. Yandaki bahçe kapısını kullanıp evin ana girişine geldik. Uzun süredir oturulmayan evde elektrik lambası yanmıyordu. Kapı aralarından, üst kata çıkan merdivenlerdeki pencerenin kirli camından sızan ışıktaki, aradığım resimlerin karşısındaydım. Fotoğraf makinemin pozometre değerlerine göre, duvarlarda bana bakan resimlerin fotoğraflarını

çekmem olanaksız görünüyordu. Benimse orayı ışıklandırarak olanağım yoktu. Flu çıkmasını göze alarak, nefesimi tutup peşi peşine bastım dek-lanşöre.

Büyük bir askeri kışlayı andıran ilk resim, sokak kapısından girildiğinde sol duvarda, orta boy bir insanın baş hizasından biraz yukarıdaydı. Bu resmin bir metre kadar solunda ise kuleli bir ev resmi vardı. Evdeki üçüncü resmi ise ikinci kata çıkan tahta merdivenleri aydınlatan pencerenin altında buldum. Küçük bir kalyonla deniz fenerinin betimlendiği bu resim, pencere altında olmasından dolayı üzerine kirli sular akmıştı. Üç resim de beyaz badananın saldınaına uğramış, kenar çizgileri simetrisini kaybetmişti. Ama en azından üzerleri tamamen badanayla örtülmemişti.

Fotoğrafları çektiikten sonra bitişikteki 9 numaralı, yine harap durumdaki evin de aynı şahsa ait olduğunu, onu da görebileceğimizi öğrenince, arka bahçesinden o eve de girdik. Resim yoktu ama, ikinci kattaki odalardan birinde, tavana yakın, ikonaların bulunduğu niş yerinde duruyordu.

Sahiplerinin duvarlardaki resimler ve her iki evin tarihsel değeri konusunda duyarlı olduğunu görmek içimi rahatlatmıştı. Sanırım restorasyon için uygun zamanı bekliyolar. Ama turizm denince akıllarına kum, deniz, havuz ve çok yıldızlı otellerin konforundan başka şey gelmeyen yöneticilerin tarihîsel mekânları göz ardı etmesi zihniyetinin artık değişmesi gerekiyor.

Korkarım, artık can çekişen pek çok değerli tarihîsel mekân, yardım eli yetişmeden yıkılıp gidecek. Edremit pekâlâ Sabahattin Ali Müzesi ve Bayramyeri semtine kurulacak bir etnografiya müzesiyle donatılabilir. Geçen yazımda fotoğrafını yayımladığım "Kaymakam Evi" satılıktı. Bir

Geçen ayki yazımı okuyanlar bilir, Sabahattin Ali'nin Edremit bağlantısını. Okumayanlar için, onun ilkökul çağındayken Edremit'e geldiğini, çocukluk ve ilköğrenim yıllarını geçirdiği Edremit'i ünlü romanı **Kuyucaklı Yusuf**a mekân seçtiğini anımsatırm. Öyle ki roman gazetelerde tefrika edilirken, Edremitlilerin "Gazetelerde bizim eski meseleler kurcalanıyor-muş," diye telaşa kapıldıklarına değinmiştik.

Edremit ve çevresi Sabahattin Ali'nin yalnızca **Kuyucaklı Yusuf** adlı romanına girmiş değildir. **Kürk Mantolu Madonna**'nın Raif'i Havranlıdır örneğin. Pek çok öyküsü, Edremit'te bugün de yaşayan halk söylentileriyle, coğrafi isimlerle ilişkilidir. Pertev Nâli Boratav, Sabahattin Ali'nin "Hasanboğuldu" adlı öyküsü ile aynı adlı halk söylentisini karşılaştırır ve halk bilimcileri bu konuda araştırmaya davet eder. Biz de bu davete uyarak konuyu uzmanına bırakıp karşımıza kendiliğinden çıkan birkaç resim üzerinde duralım öyleyse.

Kuyucaklı Yusuf'tan anımsadığım bir ayrıntı vardı: Sabahattin Ali ve Edremit ilişkisini yazmaya karar verince romana tekrar girdi. Atıfta bulundu

Kamuoyuna bu tarihte açıklanan Sabahattin Ali'nin öldüğü. 16 Haziran 1948'de Kırklareli'nin Sazara köyü yakınlarında bulunan bir cesedin tanımayacak durumda olmasına karşın Sabahattin Ali'ye ait olduğu düşüncesiyle koğuşturma açılmış, sonunda Ali Ertekin suçunu kabul etmiş; cinayeti 2 Nisan 1948'de "milli duygularla" işlediğini söylemiştir. Dört yıla hüküm giyen katil zanlısı, 15 Ekim 1950'de aften yararlanarak serbest kalır.

Sabahattin Ali'nin ölümü edebiyat tarihine 2 Nisan 1948 olarak geçer. Antolojiler, biyografi kitapları için yeterlidir belki bu. Ama okuduğunu imgeleminde yeniden üreten okur için daha fazlası gerekir. O, gerçekte düş arasındaki ince zarın her iki yanında da dolaşandır. O, Sabahattin Ali ve pek çok gerçek yazarın açtığı yolun değerini bilir.

Sabahattin Ali'nin ölüm tarihini celladından başka kimse bilemez. Ama cellat da ölümlüdür, oysa Sabahattin Ali ölümsüzlüğünü çoktan kanıtladı! Pertev Naili Boratav hakkı çıktı. O, en umulmadık yerlerde çıkıyor karşımıza; eski bir evin duvarındaki resimde, bir izbeye terk edilmiş bulgur sokusunda ve en çok dağlarda, rüzgârda...

Bir hikâyenin hikâyesi

Pertev Naili Boratav'ın kaleminden

"Arap Hayrı" hikâyesinin konusunu Sabahattin'e ben vermiştim. ("Varlık" dergisinde yayımlanması tarihi, Asım Bezirci'ye göre, 1.5.1935; Sofya baskısında, s.203, verilen 1936 tarihi yanlış olmalı.) O 29 Ekim 1933'te, genel aften yararlanarak Sinop Hapishanesi'nden çıktıktan sonra Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki girişimleri olumlu bir sonucu erişirmiş ve bir görev atanmayı beklerken, bir ara, benim askerliğimi yapmakta olduğum Beyşehir'e uğramıştı. Orada birkaç gün birlikte kaldık. Bizim tabur manevraya çıkarken ben evimi Sabahattin'e bırakıp gittim. O benden sonra daha birkaç gün kalıp Ankara'ya döndü. İşte "Arap Hayrı"yı Beyşehir'de o kalışı sırasında tanıtmıştım (hikâyede onun adını olduğu gibi bırakmıştım.) Arap Hayrı'nın tiyatrocularla, kasabada dillere destan olan bir macerası geçmişti; ama hikâyede sözü edilen tiyatro kumpanyasının Beyşehir'de oyunlar verdiği sırada Sabahattin orada değil-

di. Olayı Sabahattin'e, Nevşehir'de bulunduğu sırada ben anlattım. Gerçekte olay, Sabahattin'in hikâyede süsleyip püsleyip geliştirdiği gibi "melodramatik-romantik" bir aşk macerası değil, çok basit, komik bir olaydır. Bir akşam kumpanya Halit Fahri'nin "Baykuş" piyesini oynuyordu. Arap Hayrı'ye perdedelik görevi verilmişti. Oyunun en son sahnesine kadar işini aksatmadan yürüttü Arap Hayrı. Ama, dram kahramanının, ölüm döşeğinde, son sözlerini söylemesini ve "Bana baykuş, ölüm ve kan derler" mısraıyla düşüp ölmesini beklemeden perdenin iplerine asıldı... Münasebetsiz bir yerde tiradı yanda bırakmış olan aktör hiddetle yerinden atlayıp Arap Hayrı'nın üstüne atıldı; Arap Hayrı de hatasını anlayıp yeniden perdeyi açtı ve sahne, ölüm döşeğinden fırlamış adamın Arap Hayrı'yi kovalaması ve seyircilerin kahkahalarıyla sona erdi."

(Kaynak: Pertev Naili Boratav, Folklor ve Edebiyat-1, s. 435, Adam Yayıncılık, İstanbul 1982.)

Sabahattin Ali Zamandizini

1907

- * Gümülçine'ye bağlı Eğirdere'de doğdu (25 Şubat).
- * Babası, Bahriye Alay Emni Oflu Salih'in oğlu Piyade Yüzbaşı Cihangirî Selahattin; annesi Bandırmalı Mülâzım Mehmet Ali'nin kızı Hüsnîye.

1914

- * İstanbul Üsküdar'daki Füyuzat-ı Osmanî'ye de ilköğrenimine başladı.
- * Çanakkale, Edremit iptidailerinde okudu.

1921

- * Edremit İptidaisi'ni bitirdi.
- * Balıkesir Öğretmen Okulu'na girdi (Aralık).

1926

- * İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'na geçti, son sınıf buradadıktı.
- * Balıkesir **Çağlayan** dergisinde ilk şerhleriyle yayımlandı

1927

- * İstanbul Öğretmen Okulu'nu bitirdi (21 Ağustos).
- * Yozgat Cumhuriyet İlkokulu'na atandı (1 Ekim).

1928

- * Yaz tatilini İstanbul'da geçirdi.
- * Açılan bir sınavı kazanarak Maarif Vekale-ti'nce Almanya'ya gönderildi (Kasım sonu).

1930

- * Almanya'dan döndü (İlkbahar).
- * Yaz maaşlarını alabilmesi için Çorum'un Osmancık ilçesine (ya da Bursa'nın Orhan-gazi-Orhanlı) atandı.
- * Gazi Eğitim Enstitüsü'nde Almanca yeterli sınavını verdi.
- * Aydın Ortaokulu Almanca öğretmenliğine getirildi (24 Eylül).
- * İlk toplumsal gerçekçi öyküleri **Resimli Ay**'da yayımlandı.
- * Aynı dergede düzeltmen ve sekreter olarak çalışan Nazım Hikmet'le tanıştı

1931

- * İhbar sonucu yıkıcı propaganda yaptığıge-rekşeyisletutuklandı.
- * Aydın'da üç ay tutuklu kaldıktan sonra aklan-dı.
- * Konya Ortaokulu Almanca öğretmenliğine atandı (30 Eylül).

1932

- * Bir eğlenti sırasında okuduğu taşlamayla Atatürk'e hakaret ettiği Cemal Kutay ve Emin Soysal tarafından ihbar edilince tutuklandı. (26 Aralık).

Konya Asliye Ceza Mahkemesi'nce bir yıl hapse (ya da on dörtay) mahkûmedildi.

1933

- * Sinop hapisanesine nakledildi.
- * Memurluk kaydı silindi (29 Nisan).
- * Cumhuriyetin onuncu yılı nedeniyle çıkan-keretleştiren afan yararlanarak cezasınınbitimi-ne birkaç ay kala özgürlüğüne kavuştu.

1934

- * Eski düşüncelerini değiştirdiğini kanıtlama-sı kopyulaya devlet görevine alınacağı bildir-di.
- * **Varlık** dergisinde "Benim Aşkım" adlı Ata-türk'e övgüolun şiirini yayımladı (15 Ocak)
- * MEB Talim ve Terbiye Dairesi mümeyyizli-ğine atandı (30 Eylül).
- * **Dağlar ve Rüzgâr** adlı ilk şiir kitabı yayım-landı.

1935

- * Hüseyin kızı Aliye ile İstanbul'da evlendi (16 Mayıs).
- * MEB Neşriyat Müdürlüğü kalembaşlığına getirildi (25 Haziran).
- * Ek görev olarak Ankara İkinci Ortaokulu Al-manca öğretmenliği verildi.
- * **Değirmen** adlı öykü kitabı çıktı.

1937

- * Askere alındı. İstanbul'daki yedeksubay okulundan çavuş çıkarılacakken Saffet An-kan'ın aracılığıyla teğmenoldu.
- * Kızı Filiz doğdu (30 Eylül).
- * **Ses** adlı öykü kitabı, **Kuyucaklı Yusuf** ro-manı yayımlandı

1938

- * Teğmen olarak Eskişehir'de görevlendirildi.
- * Önce Musiki Muallim Mektebi'ne (3 Aralık) ardından Devlet Konservatüvü'na atandı (10 Aralık). Carl Ebert'in çevirmeni, öğre-tmen ve dramaturg olarak çalıştı.

1939

- * Savaş nedeniyle yeniden askere alındı. İstan-bul'da Büyükdere'de emekli kolunda görevlendirildi.

1940

- * **İçimizdeki Şeytan** romanı yayımlandı. Türkçülerin tepkisiyle karşılandı. Yazına karşı yıpratıcı bir yayına başlandı.

1943

- * **Yeni Dünya** adlı öykü kitabı yayımlandı.
- * **Kürk Mantolu Madon na** çıktı.
- * İgnazio Silone'den **Fontamara'yı** çevirdi.

1944

- * Kendisine yayın yoluyla hakaret eden Nihal Atsız'ı mahkemeye verdi (26 Nisan). Atsız suçlu görülüp dörtay hapisle cezalandırıldı.
- * Üçüncü kez askere alındı.

1945

- * Cami Baykurt'la **Yeni Dünya** gazetesini çı-kardı (1 Aralık)
- * Yönetimce de desteklenengösteriler sonu-cu **Tan** gazetesini ve bazı yayınevleri saldırıya uğradı, yakılıp yıkıldı. (4 Aralık).

1946

- * Esat Adil, Türkiye Sosyalist Partisi'ni kurdu (14 Mayıs).
- * Şefik Hüsnü, Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ni kurdu (20 Haziran)
- * Aziz Nesin'le birlikte **Marko Paşa'yı** çıkardı (25 Kasım).
- * Her iki parti de kapatıldı (16 Aralık), yöneti-cileri tutuklandı.

1947

- * "Topunuzun Köküne Kibrit Suyu" başlıklı imzasız (Aziz Nesin yazmıştı) yazıdan (**Marko Paşa**, 16 Aralık 1946) dolayı Cemil Sait Bar-las'a hakaretten dört aya (10 Mart); "Biliyor musunuz?" başlıklı yazıdan dolayı da Falih Rıfkı Atay'a hakarettten üç aya mahkûm oldu (25 Haziran). Yargıtay'a başvuru.
- * **Marko Paşa** sıkıyönetimce kapatılınca **Merhum Paşa** (26 Mayıs), **Malum Paşa** (8 Eylül) Ali Baba (25 Kasım) adlarıyla çıkarıldı
- * "Hasan Ali-Kenan Döner Komedi" yazısın-da (**Merhum Paşa**, 26 Mayıs) dolayı Nihal Atsız'a hakarettten dava açıldı.
- * Cemil Sait Barlas'la ilgili cezası kesinleşin-ce İstanbul Cezaevi'ne konuldu (Mayıs), son-ra Üsküdar'anakledildi.
- * Hapisten çıktı (Eylül).
- * "Adalet Kondollarında" yazısı nedeniyle "adaletitahkir" davası açıldı, tutuklamakaren verildi (14 Kasım).
- * Tutuklanarak (19 Aralık) Sultanahmet'te on iki gün yatı. Duruşmadan sonraserbestbirakıldı
- * **Sırça Köşk** adlı öykü kitabı yayımlandı. (Da-ha sonra Bakanlar Kurulu kararıyla toplatıl-caktır.)

1948

- * M. Ali Aybar'ın çıkardığı **Zincirli Hürriyet** tekibir yazısından (5 şubat) dolayı kovuş-turmaya uğradı.
- * Bir kamyon satınalarak nakliyeciliğe başla-dı.
- * Hapisteyken tanıdığı BerberHasan Tural'ın bulduğu Ali Ertekin aracılığıyla yurtdışına kaçma girişiminde bulundu (31 Mart).
- * Ölüsü Kırklareli'nin Sazara köyü yakınları-na bulundu (16 Haziran), teşhis edilemedi
- * Kamuoyu öldürüldüğünü aylaoca sonraöğ-rendi. İstanbul polisinin Bulgaristan'a adam kaçırın birşebekelyi izlediğisırada yakalanan Ali Ertekin'in Sabahattin Ali'nin katili olduğu açıklandı (12 Ocak 1949). Cinayeti 2 Ni-san'da "mili duygularla" işlediğini söyleyen katilinsabakalı olduğu, birsüre emniyet örgü-tünde görevaldığıduruşmalar sırasında orta-ya çıktı

1949

- * Kırklareli Ağır Ceza Mahkemesi'nde Ali Ertekin'in yargılanmasına başlandı (30 Nisan).

1950

- * Katil Ali Ertekin dörtayla hüküm giydi (15 Ekim). Aynı yıl çıkarılan af yasasından yararlandı

1965

- * Bütün Eserleri'nin yayına başlandı

(Kaynak: Kuyucaklı Yusuf, s. 5-9, Cem

Şairin ve yazarın toplumsal görevi

"Aldatılan yoksul ve çaresiz çoğunluğun, bilinçli azınlık üzerindeki tahakkümü" anlamına gelen demokrasilerde, yani bizim ülkemiz gibi ülkelerde, hükümetlerin muhalefet kanallarını kapatmaları, sivil örgütlenmelerin hareketlerini sınırlandırmaları, karar mekanizmalarına açılan yolları tıkmaları, kitleleri etkileyebilen sanata ve sanatçılara önemli sorumluluklar yükler. Dünya ülkelerinin demokratikleşme süreçleri incelendiğinde, bu süreçler içindeki mücadelelerde yer almış çok sayıda sanatçı örnek gösterilebilir. Sanatın imgesel dili, toplumsal muhalefetin sesinin dolaylı ifadesine olanak tanır. Daha önce **Varlık** dergisinde yazdığım bir yazıda, edebiyatçıların, özellikle yaygın edebiyat değerlerinin çevresinde toplanmış olan entelektüellerin, ülkemizin içinde bulunduğu savaş, yoksulluk, cahilleştirme gibi toplumsal ve siyasal sorunlarla ilgilenmediklerini vurgulamış, adeta bir eli yağda, bir eli balda bir toplumsal yaşamın içinde yaşadıklarını gibi davrandıklarını belirtmiştim. Geçtiğimiz haftalarda, **Radikal** gazetesi yazarlarından **Türker Akan**'ın köşesinde yayımladığı bir mektup, bu bağlamda oldukça parıltıcıydı. Söz konusu mektupta yer alan bazı satırları, bütün şairlere ve yazarlara yönelik bir sesleniş olarak algılıyor ve **Kaçak Yayın** okurlarıyla paylaşmak istiyorum:

"İstanbul'u vuran soğuk havanın faturasını bizim hücrede karşılıyoruz, kemiklerimiz ağrıyor, donuyor soğuk ve nemden. (...) 4 Sene'dir tecrit altındayız. Ölenlerimizin, yaralananlarımızın sayısını unuttum. Özgürlüğümüz gasp edilmiş, diğer gasp edilen haklarımızdan söz etmeye gerek var mı sizce? Masanıza 107 mektup kâğıdı buruşturup bırakın. Ne kadar çok geniş yer kaplıyor değil mi? 500 tane yere, bacaklarınızın dibine koyun. Bunları insan olarak düşünün? ABD emperyalizmi karşı karşıya olduğumuz gasp ediyor, palazlanan AKP hükümetinin desteğiyle. Ülkedeki, vatan topraklarındaki Conileri düşünün, bunların üslerini sayın. Her biri için bir kâğıt buruşturun. Conileri masanıza atın, üsleri bacak dibinize atın. Gençler eğitim hakkı istiyorlar. (...) Bunları buruşuk kâğıtlar olarak düşünün. (...) Bu 365 günde siz bu buruşuk, bir köşeye atılmış kâğıt çöplüğünden kaç tanesini yazdınız, duyurdunuz, aydınlattınız? Her okuyucu bir aydındır, bunu unutmayın! Sınırlı aydınlığın iz bizler için artık doyurucu değil! Önümüzde değil, iletiriz diye düşünürüz! Görmemizde, ilerlememizde, iletiriz diye düşünürüz, nereye kadar kendi ışığınızı yaktınız?...Ülkemiz satılıyor, satılıyor. Gün geçtikçe her bir parçası satılıyor, gasp ediliyor. Yerden veya masanızdan o buruşmuş "kâğıtlardan bir tanesini alıp, aydınlatırsanız? (...) Sizden istediğimiz, daha duyurılıp olmanızı. Bırakın, her zaman okunursunuz. Biraz da aydın görevi olarak baskılarınıza zaman ayırın. Ayırıyor olsanız, aydınlanma yolları açılır."

Evet, hiçbir yoksul ve sömürülen ülkede, içinde yaşadığı toplumsal gerçekliğe sırtını dönmüş, yalnızca artistik kaygılarla sanat yaparak kendini var etmiş bir sanatçı hatırlanmıyorum. Arjantin'li **Borges** karşı örnek olarak verilebilir. Ve denebilir ki, "ülkesindeki faşist cuntanın başı olan general **Videla** ile arası iyi olduğu halde, bugün dünyanın önemli yazarları arasındadır." Oysa unutulmamalı ki, **Borges**, Arjantin'in gelmiş geçmiş en istisnai Milli Kütüphane Genel Müdürü'dür. Kitap okumaktan gözlerini kaybetmiştir. En şiddetli baskı dönemlerinde, en önemli mücadele yollarından biri, okumaktır! Ülkemizde kitap okuyan bir Milli Kütüphane Genel Müdürü hatırlıyor musunuz?

Bugün Türkiye'de şiir, roman ve öykü yazarın insanları bilmeleler ki, 1940'lı yıllarda, Avrupa'da "saf şiir" düşüncesine karşı çıkan görevci şairlerden **Eluard**, **Aragon**, **Neruda**, sanatın varlık nedeninin düş olduğunu öne süren birer sürrealistlerdi. Kapalı (hermetik) şiirin babalarından olan **Rene Char**, Fransız Direniş Hareketinin önemli savaşçılarından. Epik tiyatronun babası **Brecht**, faşizme karşı savaşan en büyük savaşçılarıydı. Öyle uzaklara gitmemize de gerek yok; Türk şiirinde biçimsel ve ideolojik devrim yapmış olan **Nazım Hikmet** de, çok iyi bildiğimiz gibi, gerçek bir halk savaşçısıdır. Demek, sanatçının aydın olma sorumluluğu ve görevi ile sanatçı sorumluluğu ve görevi asla ters yönlü bir ilişki içinde değil, tersine doğrusal bir ilişki içindedir. Aşağıdaki şiirimi bu kaygılar içinde sizinle paylaşmak istiyorum:

DİP

ışığı düşünmekle suçlanan çocuklar geliyorlar güllüşleriyle ürkütüyorlar ölümün yatağını artık bir neden kalmıyor uykunun bedelini ödemeye kanla kapanmasına avuçlarımızın ve saklanmasına yazdan kalmış tohumların bir bir çatlamasına neden kalmıyor korkmamıza söndürülmüş ateşten.

türkiye, eylül 1980. bunu unutmuyoruz. çalları titreten rüzgârın elleriyle kapatmıştıkyüzlerimizi, bir ayrılığı izlerken. görmek istememiştik çaresizliğin gözlerindeki soruyu, yağmur içinde eve giren adamların ceketlerindeki uçurumu, bir iltiraz gibi akan kızılmak'ın sonunu ve umulmadık doğu'yu.

siren sesleriyle ara sokaklara dağılan öfke şimdi bir zambağın şiddetiyle yeniden toplanıyor. gökyüzü el konulmuş hak gibi duruyor üstümüzde biz de katliyoruz geri istemeye, alınanı cerrahın gözük camına düşen ışık nasıl kırılırsa nasıl kırılırsa, baskılarla, baskılarla, baskılarla.

OKUR-YAZAR ARASINDA: Edebiyatın haber değerini belirlemek...

Adnan  zer birkaç aydır şu toplantıyı yapalım diyordu. Kültür-sanat editörleri ve muhabirlerini biraraya getirmekten söz ediyordu. Ona göre kültür-sanat, basında uzmanlık dalı olmalıydı. Piyasa  l ğinden kurtulup sekt rleşmeye doğru giden kültür yayıncılığının, basında bu alanın genişleşmesine yol açtığı bir gerçekti. Genişleme olunca istihdam, hizmette  eşitilenme, rekabet ve bunlara bağlı olarak kalite kavramları ortaya çıkacaktır. Hatta bu alanda farklı mesleki sorunlar şimdiden başgöstermişti. Haber, röportaj, kitap tanıtım, başta okurlar olmak üzere, yazarların, yayıncıların ihtiya ını karşılıyor muydu? Tüm bunları konuşmanın sırası gelmişti. Toplam on beş kişiye Tepebaşı'ndaki Büyük Londra Oteli'ne, kahvaltıda davet ettik. Pazar günü  lmasına rağmen bazıları görev başında olamadı. İçer

yoğundu açıkçası. Katılamamalarına onlar da, biz de üzüldük... Ayrıca şebnem Atılgan bu toplantının düzenlenmesinde, forum niteliğinde geçen söyleşi yayına hazırlamada bize yardımcı oldu. Konular dallanıp budaklandı; genişleyici uzadı. Nuray Soysal'ın sözleri bu toplantının havasını vermek adına çarpıcı bir  rnek: "Her gün en az otuz tane kitap geliyor bana... Ancak on, on beş tanesine göz gezdirebiliyorum. İki tane kitabı baştan sona okuyabiliyorum. Bu okumaların ardından okura dönüp, 'Bu kitap iyidir. Satın alınabilir,' deme şansına sahip oluyorum, ki okurun da böyle tavsiyelere çok ihtiya ı var. Okumak istiyorlar, ama ne okuyacaklarını bilmiyorlar. 'Edebiyat' değil ama 'kitap' dergilerinin çoğalması gerektiğini d ş nyorum."

Aslıhan  zdemir

Katılanlar:

Nur Aydın
CNN Türk

Nuray Soysal
Tempo

Fadime  zkan
Yeni şafak

Aynur Altuntaş,
Fatma Onat
Best FM

Sibel Kilimci
Cosmopolitan

Fulya  zt rk
www.websehir.com

şebnem Atılgan
www.nevarneyok.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

Adnan Özer: Davetimizi kabul ederek geldiğiniz için hepimize çok teşekkür ederiz; söylemişizce yayın dünyamız ile başlayalım mı? Yayincılığımız ciddi bir atılım içinde... Bu da birtakım sonuçlar doğuruyor. Medyanın da yayıncılığın sektörleşmesinde ciddi katkıları var. Bu nedenle sizlerle 'edebiyatın haber değeri'ni konuşmak istedik. Edebiyatın haber değeri var mıdır? Yayın dünyasına dönüp baktığımızda, sektörden buna yoğun olarak ihtiyaç olduğunu görüyoruz. Çünkü yayıncılığımız da sektör olma konusunda hızla ilerliyor. Ama bu arada kültür-sanat sayfalarımız ne durumda? Nasıl yönetiliyor? Örneğin üniversitelerden yeni mezun olan arkadaşlarımız kültür-sanat sayfalarında muhabir olarak çalıştırılmaya başlanıyor; çocuklar yazarla röportaja gittiğinde ilk sorulan 'Sizi tanıyabilir miyiz?' oluyor...

Sibel Kilim: Yıllar öncesinden bir hikâye var; sanıyorum 1986-87 yılları... Bir güzelliği yarışması düzenlenmiş ve dereceye girenlere gazete bünyesinde kurulacak dergide işler veriliyor. Bu kızlardan biri de dergiye röportaj yapacak. Bu arada yönetimin bu kız 'star' yapmak gibi bir derdi de var. O günlerde **Ayşe Armanlar** yoktu ama demek ki benzer bir şey üretme çabası varmış...

Adnan Öze: Bu durumda Ayşe Arman bir marka mı? **Sibel Kilimci:** Hayır! **Ayşe Arman'**in kulvan kültür-sanat değil... İsim olarak örnek vermek istedin. O yıllarda da bir 'star' üretmek, 'güzel bir yüz' üretmek düşüncesi var demek ki... Ben de fotoğraf çekiyor ve bir yandan da yazıyorum. Fotoğrafları çekmemi rica ettiler. Bilin bakalım kiminle röportaj yapmaya gidiyoruz? **Orhan Pamuk!** İlk romanı yayımlanmış ve galiba ödül de almıştı. Bu başarısının ardından kapısını çaldık. Röportaja başlar başlamaz kızın ilk sorduğu soru şu olmuştu: "Acaba burçlara inanıyor musunuz? Burcunuz nedir?" **Orhan Pamuk** durdu ve "Çok özür dilerim. Çok şeker bir insanınız... Ama ben bu röportajı yapamayacağım," dedi. Ben asıl oldum, biliyor musunuz? **Orhan Pamuk'**un kitabını okumuşum... Üstelik beğenmişim de... Yerin dibine geçtim tabii... Sonra kızla beraber köş köş geri döndük. Belki de yazarların böyle bir tavır olması gerekiyor.

Bugün, geldiğimiz noktada artık röportajı yapmayı 'istememek' gibi bir durum var. Gazetecinin durumu bu... Çünkü her yerde benzer yazılar, benzer şekillerde yapıyor. Sorulacak sorular üç aşağı, beş yukarı belli... Ne yapacaksınız? Benim 'Bu röportajı hiç yapmasam' diye gittiğim pek çok röportaj var.

Fadime Özan: Haber türü olarak röportaj çok popüler hale geldi. Bir yazının kitabı çıkmış ise mutlaka haber yapılır ve haberin şekli de genelde röportajdır. Değerlendirme yazılarına çok az rastlanır. En fazla, yaptığınız röportajın girişine yazının kullandığı dili, kurgusunu açıklayan bir yazı eklersiniz.

Sibel Kilimci: Neden röportaj tercih ediliyor? Hatay azaltıyor da ondan. Röportaj yazarın sesinin daha çok duyulmasını sağlıyor.

Nuray Soysal: Ama eleştirmen kalmadı ki... Açıkçası ben kendimi kitap eleştirmeni olarak kabul etmiyorum. Sadece 'kitap tanıtların' yapıyorum. Tanıtlarımızda da çok öznel bir dil kullanıyorum: "Beğendim" ya da "beğenmedim" diyorum. Etrafında da "Bu kitap şu kadar kötü, anlatımları da böyle, anlatımları da öyle" diye eleştirilebilecek yeterlilikte hiç kimseyi görmüyorum. Doğan

Sibel Kılımcı: Bizler, bir şekilde kendi okurlarımıza 'Kitap okuyun!' demek zorundayız. Sen haftada altı tane, ben ayda on tane, on iki tane kitabı okura sunuyorum. Ama senede iki kitabı seviyor, beğeniyorum.

Nuray Soysal: Başka seçenek yok ki! Her gün en az otuz tane kitap geliyor bana... Ancak on, onbeş tanesini göz geçirebiliyorum. İki tane kitabı baştan sona okuyabiliyorum. Bu okumaların ardından okura dönüp, "Bu kitap iyidir, satın alabilir," deme şansına sahip oluyorum. Ki, kitaplar sadece çok ihtiyaç var.

Okumak istiyorlar, ama ne okuyacaklarını bilmiyorlar.

değil ama 'kitap' dergilerinin çoğalmasına gerektiğini düşünüyorum.

Şebnem Atılan: Yazarlarla röportajlar yapılıyor, dedik. Röportajlarda daha rahat bir dil kullanılıyor neredeyse konuşma dili-. Bu durumda röportajlar kitabın satın alınmasını daha kolaylaştırıyor olmalı...

Nuray Soysal: Bir bu var, bir de edebiyat dergilerine göre daha yaygınlar... Edebiyat dergileri kaç satıyor, gazeteler kaç satıyor? Bir edebiyat okurunun yazarla yapılan bir röportaja günlük gazete, dergi ya da haftalık dergilerde rastlama şansı daha fazla...

Fadime Özkan: Gazetede olaylar üzerinden haberler yapanz; malzememiz budur. Bir kitabın kapağının sayfada olduğu haberi okumak yerine, yazarın fotoğrafının kullanıldığı haberi ya da röportajı okumak okura

Fadime Özkan: Kafamızı karıştıran şu: Bir itiraf kitabı ya da bir mahremi anlatıldığı eserler kültür-sanat mıdır?

daha cazip geliyor. Sayfaya bir insan fotoğrafı koyuyorsunuz; yüz mimikleri, el kol hareketleri ile bir şeyler anlatıyor... Bu haber okunuyor. Neden? İnsanın insanı seyrederken aldığı zevkle ilgili bir şey bu! Gazete veya dergiler, televizyonun görselliği ile yarışabilmek için keşif ediyor. 'Görsel' malzemelerini çeşitlen-

dirmek zorundalar. Hız artık çok önemli... Okurların röportajı tercih etmelerinde bu tür nedenler olduğunu düşünüyorum.

Adnan Özer: Geçmiş dönemlerde de tartışıldı bu konular... Şimdi her şey, yayıncılığın endüstrileşmesinin getirdiği ihtiyaca göre düzenleniyor. Toplum ile kitap arasında bağı sizler oluşturunuz.

Fulya Öztürk: Kitap sanayi ürünü olmaya başladı dendi... Kitap, sonuçta bir insanın üretimi; bu durumda üretinin hayatını tanımak gerek gibi geliyor bana... Bu nedenle röportajlar ilgi görüyor. Çünkü üreten kişinin kim olduğunu ya da alt yapısının ne olduğunu merak ediyor

okuyucular... Yazarın hayatından izler bulmak istiyorlar metinlerinde; yazar ile kendini özdeşleştirip, daha sonra kitabı satın almak istiyorlar. Örneğin websehir.com bir medya organına ya da bir politik düşünceye bağlı olmayan bir internet sitesi... Röportaj yaparken teyp kullanmıyorum. Çünkü yazarın kendini mümkün olduğunca özgür hissetmesini istiyorum. Daha sonra e-posta ile röportaj üzerine konuşabiliyoruz. Ama sonuçta yazarın serbest bıraktığım zaman kendini kanatlanmış gibi hissediyor; hayatından parçaları vermeye başlıyor ki, bu da benim çok hoşuma gidiyor... Okuyucuların da röportajlarda bulmak istedikleri bu sanırım... Yaklaşık iki yıldır kitap eleştirileri yazıyorum...

Sibel Kilimci: Aslında ben okurun yazarın çok da merak ettiğini düşünmüyorum. Yazarın alt yapısı ya da özel yaşamı dediğimiz, magazinsel bakıştan uzak bir şey değil. Biraz da bu nedenle kitap iyi bir şey söylüyorsa altını çizmek ve yazarı ile konuşmak istiyorum. "Kusma Kulübü" örneğin... İnsanlar ya çok sevdiler bu kitabı ya da hiç sevmедiler... Kusma Kulübü, beni şu açıdan çok ilgilendirdi: Vicdanımız ciddi sorunlar yaşıyor. O halde ben de 'vicdan' üzerinden yola çıkarak bir röportaj yapabilirim, dedim. Çünkü benim-okurum yirmi-otuz yaş arasında ve bu genç kesime bir iki söz söyleyebileceğim bir yazar var karşımda... Ben de o yazarla bu nedenle röportaj yapmak istiyorum zaten... Ama röportaj tekliflerinin bize geldiği de oluyor; sizi aramıyor mu çok değer verdiğiniz bir yazar? "Kitap yazarı mı, röportajcı mıdır?" diye sormuyor mu? Bu röpor-

tajı da yapıyorum. Kırımıyorum çünkü karşımdakini...

Nuray Soysal: Ben de sayfada tanıtacağım kitabı mutlaka görmeli, hızlı da olsa karıştırmalı, okumalıyım...

Nuray Soysal: Kitabı bir sanayi ürünü olarak görmek zorundayız. Çok fazla yayımlanmalı, çok daha fazla okunmalı...

Fadime Özkan: Gazeteye haftada otuz, kırk kitap geliyor. Mutlaka her paketi açıyorum. Kitapları ve basın bültenlerini inceliyorum. Kitapları edebiyat ve edebiyat dışı olarak ayırıyorum. Edebiyat dışı kitapların içinde de mutlaka benim okuruma hitap edenler vardır. Onları da kendi içlerinde ayırıyorum.

Adnan Özer: Nedir bunun kriteri?

Fadime Özkan: Örneğin kişisel gelişim kitapları son yıllarda oldukça popüler... Her yayınevi değilse bile, belli yayınevleri mutlaka böyle kitaplar çıkartıyor. Ama o kadar çoklar ki, hepsini tanıtmak imkansız... Ayrıca haftada bir kitap sayfası da yapamıyorum. Böyle çalışmıyoruz çünkü... Hafta sonu eki ya da bir kitap dergimiz de yok. Kültür-sanat tanımının altındaki her şeyi bu sayfada yazmak zorundayım. Yayınevleri kimi zaman üçüncü ya da beşinci baskı yapmış kitaplarını da yeniden haber olması için bekliyorlar. Oysa daha önce aynı kitabın haberini yaptığım için ye-

ni bir haber yapmam mümkün değil...

Adnan Özer: Üçüncü ya da beşinci baskı yapan kitaplarını tekrar görüyorlar, çünkü tanıtım tanıtımdır diye düşünülüyor. Enteresan bir şey daha var; kitabın güncelliği bitmiyor. Yeni çıkan bir kitap iki yıl güncel... Batı'da altı aydır bu; sonra ikinci ele düşer kitap... Medyada da düşer... Bizde böyle bir şey yok. Hangi kitap güncel, vitrinlere baktığınız zaman buncel göremiyorsunuz. "Çok Satanlar Listesi" de karmaşık bir liste... İkinci el çok satanlar gibi bir listemiz yok.

Fadime Özkan: Yayınevi çok satan yazarının tanıtımını yapmaktan vazgeçmiyor. Siz dışında kalsanız bile birilerini bunu sürdürüyor.

Adnan Özer: Yeni Şafak yayıncılığın sektörleşmesine nasıl bakıyor? 'Bu iş böyle olacaktır. Biz de haberciliğimizi buna göre yönlendirelim,' gibi bir düşünce var mı?

Fadime Özkan: Tamamen o çarçık içinde yer almak anlamında değil ama, evet yayıncılığın sektörleşmeye doğru gittiğini biliyoruz. Okurun çok ilgi gösterdiği bir kitabı ben de okuyorum. Nasıl bir haber yapacağımıza karar veriyorum. Röportaj olabilir; bir değerlendirme yazısı olabilir.

Şebnem Atılğan: Kitap hakkında

olumsuz yazdığınız oluyor mu? "Bu kitabı beğenmedim." Cümlesini kullandınız mı hiç?

Fadime Özkan: Hayır. Bu cümleyi hiç kullanmadım. Ancak romanın dilinde ya da kurgusunda bir problem varsa bunu bir şekilde dile getiriyorum. Ama "Beğenmedim," gibi çok kişisel bir yorumda bulunmuyorum.

Şebnem Atılğan: Neden?

Fadime Özkan: Neden? Çünkü ben, okur ile yazar arasında bir köprü durumundayım. Okuduğum kitap hakkında kişisel bir fikrim var, ama az sonra okura bir röportaj sunacağım... Kişisel düşüncelerimi satır aralarında okura aktarmayı tercih ediyorum.

Sibel Kilimci: Bugüne kadar edindiğim bir izlenim daha var: Herhangi bir kitap ya da yazar, bir kaç yerde haber olduktan sonra, diğer gazetecilerin dikkatini çekiyor; basın da birisini tetikliyormuş gibi geliyor bana... Bir de samimiyetle bir şey söyleyeceğim: Ayda kaç para ayırıp, kendi kitabımızı satın alıyoruz?

Nuray Soysal: Benim ciddi bir kitap bütçem vardı.

Sibel Kilimci: Buradan yayınevlerine duyuruyorum, üzülmessinler ama kitaplarınızı takas yapıyorum... (Gülüşmeler) Evet! Nereye koyacağım o kadar kitabı?

Adnan Özer: Artık sana daha az kitap gönderecekler...

Sibel Kilimci: Olsun! Kitap haberi yapmak isteyen, kitabı bulur.

Adnan Özer: Bana da çok kitap geliyor. Takas yapmasak da bir kitaplık oluştursak. Yapabilir miyiz acaba?

Nuray Soysal: Ben biriken kitapları Silopi'ye ve Eskişehir'e ilkokullara gönderiyorum.

Fadime Özkan: Ben de ilkokullara gönderiyorum; çocuklardan mektuplar geliyor. Cezaevlerine ya da belediyelerde açılan kütüphanelere gönderiyorum.

Sibel Kilimci: Kadın Eserleri Kütüphanesi, Acil İhtiyaç Vakfı ve iki tane de deprem kütüphanesi kuruldu; buralara gönderiyorum. Gelen onlarca kitabı evde barındırmanın imkanı yok! Sağ olun yayınevleri; kitaplarınız hayır işine de yarıyor...

Adnan Özer: Bir tane kitabevi açan muhabir yok yani... (Gülüşmeler)

Nur Aydın: Az önceki konu ile ilgili bir şeyler söylemek istiyorum ben... Röportaj okumak, görmek istiyorum... Bur

nun nedeni okurun gazetecinin yetkinliğine olan güvensizliği mi acaba, diye kafamda bir soru işareti oluştu. Empati kurmaya çalışıyorum. Ben ne okumak istiyorum? Röportaj okumak istiyorum. Çünkü eleştiriyi yazan bir de bu işin duayeni dğilse, açıkçası kafa karıştırıyor ya da o yazıya çok güvenle yaklaşmıyorum. Benim için bir kriter oluşturmuyor.

Şebnem Atılğan:
Yayınevleri tanıtım ve reklam konusunda iki önemli alanı atlıyorlar: Radyolar ve internet.

Sibel Kilimci: Aslında ben bunu çok doğru bulmuyorum. Neden biliyor musunuz? Okur çok dikkatli ise Varlık dergisini ya da diğer edebiyat dergilerini okusun... Onların da içinden çıkamaz. Ben bile zorlanıyorum; sizin söylediğinizi düşünüyorum şimdi... Eğer eleştiriyi yazan vahim hatalar yapmışsa bu sonuç çıkarılabilir tabii...

Nur Aydın: Yönlendirmeden çok yoruma girince doğrusu biraz tedirgin oluyorum okur olarak...

Sibel Kilimci: İster istemez olacaktır. Neden yorum yapmasın? Ama şu da var: Kendini anlatma hastalığı başladı insanlarda... Çünkü yazar herkes kendini edebiyata yakın hissediyor, ya da herkes yazmaya başlıyor... (Gülüşmeler) Bir kitabı ya da bir dosyası var.

Nur Aydın:
Yönlendirmeden çok yoruma girince doğrusu biraz tedirgin oluyorum, okur olarak...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aynur Altuntaş: Benim de böyle bir problemim var: Kitap tanıtların radyolarda yeterince yapılamıyormuş gibi bir izlenim var. Örneğin bana ayda otuz, kırk kitap gelmiyor. Evet, belli yayinevleri düzenli olarak gönderiyor. Ben telefon açıp istediğim halde kitap göndermeyen yayinevleri de var.

Adnan Özer: Neden radyolara kitap göndermiyorlar? Acaba görsellik olmadığı için mi?

Aynur Altuntaş: Evet. Söz uçur yazı kalır misali... Gazete ya da dergide çıkan bir haber uzun süre okunabiliyor elbette...

Yayinevleri radyoların tanıtım açısından yeterli olmadığını düşünüyorlar. Yayinevleri ile böyle bir problemim var benim.. Dolayısıyla benimle çalışmak isteyen yayinevleri ile işbirliği yapıyorum. Ayrıca kısıtlı bir sürede anlatmak zorundayım kitapları... Bana ulaşmayan ama hoşuma giden kitapları da, dergilerden ya da gazetelerde çıkan haberlerden takip ediyorum.

Nuray Soysal: Kitap tanıtlarını da radyo programları ile çok daha etkili olabilir. Hepimiz 'Arkası Yarın'lar ile büyümek mi? Pek çok edebiyat eserini radyoda tanıdık. Yayinevleri radyolar konusunda bir kısıtlamaya gidiyorlarsa büyük hata yapıyorlar...

Şebnem Altıkan: Yayinevleri tanıtım ve reklam konusunda iki önemli alanı atlıyorlar: Radyolar ve internet... Oysa her ikisi de doğrudan kitap okurlarının ilgi alanları içinde...

Adnan Özer: Edebiyatın magazini olur mu? Gerçi toplulum buna da ihtiyacı var.

Nuray Soysal: Kitap sanayileşince yazar da magazinleşmeye başlıyor. Sonra da haberin ardından tuhaf şeyler yaşıyorsunuz yazar ile... Örneğin **Hasan Öztoprak** ile benzeri bir durum yaşadım. "Benim söylemediklerimi yazdın," dedi. Ben de "Buyrun, kaseti çözelim," dedim. Cevap gelmedi.

Aynur Altuntaş: Yayinevleri radyoların tanıtım açısından yeterli olmadığını düşünüyorlar.

Adnan Özer: Amerikalı yayıncılar yazarlara gündelik hayatı yazmayı önerdiler. Sıradan yaşamlar edebiyatın konusu olmaya başladı. Medya da bunun peşinden gidiyor hepimiz böyle bir gerçeğe yazmaya kalıyoruz.

Fulya Öztürk: Ropörtaj yaparken teyp kullanmıyorum. Çünkü yazarın kendini mümkün olduğunca özgür hissetmesini istiyorum.

Sibel Kilimci: Edebiyatın tanımı değişiyor, diyorsunuz. **Adnan Özer:** Evet, edebiyatın tanımı da değişiyor. Hasan'ın kitabı gibi başka örnekler de var.

Nuray Soysal: Ama o metinleri edebiyat olarak kabul edebilir miyiz?

Adnan Özer: Bunun sorumlusu kim? Editörler değil mi? Önce editör sorumludur. Böyle bir sağduyu var mı? Edebiyatın kriterleri bunlardır; evet endüstrileşelim ama bu kriterleri koruyalım, demek gerekmiyor mu? Böyle düşünen bir yayinevi ile karşılaştınız mı?

Sibel Kilimci: Hayır. Tam tersi... Daha doğrusu yazarlar böyle düşünüyor. Yazarların hakkını vermek lazım... Yayinevleri genel olarak satışın ön planda tutulduğu çalışmalar yapıyor.

Fadime Özkan: Aslında bir yere kadar anlaşılabilir bir durum... Bir edebiyat eserinin yanından dört tane de farklı alanlardan kitaplar basılabilir gibi geliyor bana... Tabii haber yaparken de ayırımı iyi yapmak zorundasınız... Örneğin bir anı-ıtfar kitabını geçebilirsiniz... Çünkü, sizi magazinsel haber yapmaya zorlayan, kışkırtan bir amaç var... Editörlerin ya da kültür habercilerinin yapması gereken de bu... Edebiyat haberini öne çıkartmak...

Nuray Soysal: Yo hayır! Ben böyle düşünmüyorum. Böyle bir kitap da haberdır ve ben de bu haberi yaparım. Edebi midir, değil midir gibi bir ayırma da asla girmem...

Fadime Özkan: Kafamızı karıştıran şu: Bir ıtfar kitabı ya da bir mahremın anlatıldığı eserler kültür-sanat mıdır? Eğer bu tür kitaplar kültür-sanat adı altında veriliyorsa, sorun var demektir.

Nuray Soysal: Evet. Ben de bu tür haberleri kültür-sanat olarak değil, yaşam sayfalarının altında kullanıyorum. Sonuçta elimizdeki bir kitap ise, öyle de olur böyle de...

Fadime Özkan: Elbette magazinsel bir haberdır, ses getirir, tartışılır. Bunu yadsımıyorum ama, okuyucunun kafasında bir karışıklığa neden olduğunu düşünüyorum.

Nuray Soysal: Bana kalırsa okuyucu çok güzel ayırıyor bunda...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranter.org>

Fulya Öztürk: Peki, kültür sanatına girmiyor diye bir kitap tanıtmamalı mı?

Fadime Özkan: Kültür-sanat haberi olmadığın düşündüğüm için sayfama almıyorum. Ama başka sayfalarda değerlendirilebilir. Kültür-sanat sayfaları çok sınırlı olduğu halde, haberi çok fazla olan bir sayfa... Bu nedenle gerçek edebiyat olanı yazmayı tercih ediyorum. Alanım edebiyat ise eğer...

Sibel Kilimci: Cosmopolitan'da yazıyorsanız, bir diyet kitabı sizin için çok önemlidir ve sayfalara da edebiyat olduğu için değil, diyet kitabı olduğu için gerektirir. Ama bunun yanında **İbrahim Yıldırım** bir kitap yazdığı zaman ilgimi çekiyor. İlgiyi çekene yakınlaşıp, röportajını yapmak isteyebilirim. Bir sürü röportaj yapıyorum, hem de kıldan tüyden konuşuyorum... **İbrahim Yıldırım**'a beş tane 12 Eylül sorusu sorarım... Bu konunun kitabına nasıl girdiğini sorarım; buna cesaret gösterebilirim.

Adnan Özer: Yazarlara bir gecelik ilişkileri soruyor musunuz? Böyle bir haber yapılmıştı galiba...

Sibel Kilimci: Sorabilirim. Yazar, yaşamı açıklamak zorunda... **Cosmopolitan**'ın dışında olsam da sorabilirim. Çünkü yazarın bana, hayatı anlamı biçimde açıklama borcu var. Hele biraz da ilgi alanına giriyorsa, utanmadan her soruyu sorarım. Yazarın da "Ben böyle bir soruya cevap vermem," demesi yanlış... Bugün, **Orhan Pamuk**'a da burcunun ne olduğunu sorabilirim. Yazarın hayatı nasıl anladığının bir ipucu değil mi bu?

Adnan Özer: Sorabilirsiniz tabii... Bir yazar kendini billboard'lar ile bu kadar toplumsallaştırıyor ise, artık ona her şey sorulabilir.

Sibel Kilimci: Yok! **Orhan Pamuk**'a haksızlık yapmayalım... Elbette kitabın tanıtımı yapılacaktır.

Adnan Özer: Canım, biraz espri yapalım, **Orhan Pamuk**'a işaret ediyor değilim; ayrıca billboard'lara da karşı değilim. Neyse, geçelim. Eski den 'değini' diye bir şey vardı. Kitap üzerine bir deneme yazıldı. Sonra tanıtım olmaya başladı. Eleştirisi de vardı. Şimdi bir yazı okuyorsun; ne deneme, ne kritik, hepsi birden...

Sibel Kilimci: Üç satırda ne tanıtacaktır?

Adnan Özer: Üç satırda da tanıtılır. Reklamcılar bunu yapıyorlar...

Sibel Kilimci: Biz de tamamen böyle kullanıyoruz zaten... Bu da ne oluyor; içeriğini açmak değil, tam tersine kapatmak oluyor. Eğer okuru yönlendirmek istiyorsan, bir yerden kıskırtacaksın...

Adnan Özer: Hayır! Bana hiçbir şey söylemiyor. Ben gitmeden önce kitap sayfası yoktu gergide... Röportaj yoktu. Ben gittiğim yere bunu da götürdüm.

Adnan Özer: Hakikaten çok güzel bir şey söyledin. Ben buna katılıyorum; bu biraz da bizim cengaverliklerimizle oluyor. Çalıştığımız kurumlar da biz götürüyoruz bunları...

Sibel Kilimci: Öykü de kullanıyorum ben... Her ay bir öykücünün öyküsünü basıyorum.

Fatma Onat: Ropörtaj ve düz yazılar bir okur olarak bana yeterli geliyor.

Adnan Özer: Genelde kültür-sanat haberciliği pek sıcak karşılanmaz... Ne dersiniz?

Nuray Soysal: Ben Boğaziçi Üniversitesi'nde tarih okudum. Kitap sayfaları bana verildi, çünkü yayın yönetmenim benim kitap okumayı sevdiğimi biliyor.

Sibel Kilimci: Bize de stajer öğrenciler geliyor. Bana da bir bölümünden mezun olmuş. Çok ye-

tenekli hissediyor kendini... Konuşuyoruz: "Ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diyoruz. "Sizde stajer olarak çalışacağım," diyor. "Sonra," diyoruz. "Genel Yayın Yönetmeni olmak istiyorum," diyor.

Nuray Soysal: Bana gelenler de **Ayşe Arman** gibi yazarlar yazmak istediklerini söylüyorlar. "Ben **Ayşe Arman** gibi köşe istiyorum," diyor. Sonra anlatıyor; **Ayşe Arman** olmak o kadar kolay değil...

Fatma Onat: Ben de **Müjdat Genzen**'de "Yazarlık-yaratıcılık" dersini alıyorum. Henüz öğrenciyim, ama zaman zaman yazar röportajları da yapıyorum. Az önce genç muhabirlerin konusu oldu. Röportaja giderken çok rahatım ben... Belki de öğrenci olduğumuz için yazarlar bizlere daha yumuşak yaklaşıyorlar. Örneğin **Tuna Kiremitçi** ile röportaj yaparken futbol üzerine bile konuştuk... Konuyu oralara ben götürmedim; ama futbol ya da sinemadan da konuşuyorum. Bir de öğrenci olduğumuz için ciddi sorular hazırlayarak gitmemiz gerekiyor. Röportajlar üzerine konuştunuz. Şunu merak ediyorum, bu röportaj ya da deneme-eleştiri yazılarının yazara, yayınevine dönüşümü oluyor mu? Gazete ya da dergilerde çıkan haberler bir kitabın 'çok satması'nı sağlıyor mu?

Açıkçası yazılan röportaj ya da düz yazılar bir okur olarak bana yeterli gelmiyor. Bazı köşe yazarlarının yazılarını sıkılmadan takip edebiliyorum. **Perihan Mağden** örneğin... **Perihan Mağden**'in köşesinde yazdığı bütün kitapları satın alıp, okumaya çalışıyorum. Bilmiyorum bu yanlış bir şey mi ama, kültür-sanat sayfaları bana yeterli gelmiyor...

Aslan Özdemir: Ben de okur olarak kitap seçmek için kitabevlerine gitmeyi tercih ediyorum...

Fatma Onat: Evet. Kitap beğenileri kitabevlerini gezerek kendim oluşturmak istiyorum.

Sibel Kilimci: Bu arada **Perihan Mağden**'in yazdıklarına da değer veriyorsun...

Fatma Onat: Değer veriyor muyum? Evet ama, dediğim gibi kendi beğenime de önem veriyorum. Birilerinin bana 'bu kitap iyi', 'bu değil' diyerek dayatmasını sevmiyorum.

Aslan Özdemir: Ama şöyle de bir düşünün: Türkiye'nin her yerinde kitabı incelemek için gidebileceğin bir

kitabı okuyak. Sonuçta yeni çıkan kitapları takip etmek için buradaki arkadaşlara muhtacdır...

Sibel Kilimci: Ben kendime kitap seçerken belirli tutarlılıklar ararım... Mesela **Perihan Mağden** gibi, **BBG Evi** ya da meşhur-damatlar gibi konuları yazan birisinin önerdiği kitaplar beni düşündürür...

Fatma Onat: **Perihan Mağden**'in son günlerde birçok yazısını yarım bıraktım. Son bir aydır yazılarında inanılmaz bir sapma var, kendisi de bunun farkında olmalı ki geçenlerde bir temize çıkma yazısı kaleme aldı. Örneğin **Zeki Coşkun**'a da güveniyorum. **Haydar Ergülen** ne önerirse okumaya çalışıyorum. **Doğan Hızlan**'ı da okuyorum. **Perihan Mağden**'in önerilerini sürekli takip ediyorum diyemem ama, onun beğendiklerini nedense ben de beğeniyorum. Çok övdüğü ve benim okuduktan sonra hayal kırıklığına uğradığım hiçbir kitap yok mesela...

Sibel Kilimci: Bazı yazarlar da röportajları yazılı olarak yapmak istiyorlar. Röportaj yaparken rahat konuşmaya başladıklarını hissettikleri anda, bundan rahatsız oluyorlar. Örneğin **Hasan Öztoprak** meselesi...

Nuray Soysal: **Hasan Öztoprak** buna baştan hazır. Yapılan röportaj ya da yazılan düzyazıların yazara ne kadar faydası olur, bilemiyorum. Bizim yaptığımız daha çok kitabı koklamak çünkü... Bu kitap iyi satar; bu kitap tutulur, bu kitap tutulmaz gibi... Ama bizler de hatalar yapabiliriz. Örneğin **Tuna Kiremitçi**... **Tuna**'yı beşinci baskıda fark etmeye başladı insanlar... Hatta yayınevi de öyle... **Tuna**, kendi kendine satan bir yazar oldu. Ama bizim tanıttığımız kitaplar çok mu satıyor, açıkçası sanmıyorum.

Sibel Kilimci: Ayrıca kitabın çok satması ya da satmaması benim derdim değil ki... Bir röportaj yapacaksam, bunun nedeni kitabın çok satıyor olması değildir...

Adnan Özer: Senin haberinin garantisi bu değil, demek ki...

Sibel Kilimci: Evet! Haberi yapma nedenim bu değil... Böyle bir derdim olmadığı gibi, buna katkı olsun diye de düşünmedim hiç... Kimse kusura bakmasın... Bir arkadaşım kitabını da tanıtabilirim. Hatta utanmadan söyleyim de bunu... Neden söylemeyeyim? Madem böyle bir yazarın kitabı sürekli malzeme geliyorsa ve bu haber-

leri yapmak için bana baskılar yapıyorsa... Tabii ki arkadaşımın kitabını kayırabilirim. Yaptığım haberlerin etkili olup olmadığına gelince... Yazar dostlarımla etkili olduğunu söylüyor.

Fadime Özkan: Ben de bu tür geri dönüşler yaşıyorum; yayınevleri de gazetede çıkan haberlerin kitap satışlarında etkili olduğunu söylüyor. Ama kesinlikle sayfamda tanıttığım kitaplar da temel kaygım 'çok satсын' ya da 'çok tanıtılsın' değil...

Yayıncı masasının söylüyorum şimdi; kitap satışlarında birinci unsur her zaman 'fılsıt' olmuştur. Bu, bekle-nilmeyen bir satış sağlıyor. İkinci ise **Ayşe Arman**. Üçüncüsü **Hincal Uluç**. Şimdi **Hincal Ağabey** zayıfladı biraz... Onların oluşturduğu ortam, değişik bir sosyalleşme yaratmış durumda... Diğer tanıtımlar kitabı legalleştiriyor, ve artık sadece yayınevinin varoluğunun göstergesi haline dönüşüyor.

Neyse bu satış meselesini de geçelim. Peki, nerede örgütlüüz biz? Yazarlar sendikasına da üye değiliz. Gazetelerin örgütleri de bizi iş tanımını olarak karşılamıyor.

Nuray Soysal: Birtakım dernek ve birlikler var: **Gazeteciler Cemiyeti**; **Çağdaş Gazeteciler Cemiyeti**; **Ekonomi Muhabirleri Derneği**, **Magazin Muhabirleri Derneği** ve **Spor Yazarları Derneği**...

Adnan Özer: Almanya'da örneğin **Journalistenverband** var. Evet! **Editörler** Belki de **Yazarlar Sendikası** içinde

bir bölüm olarak gelişmesi gerekiyor ya da **Gazeteciler Cemiyeti**'nin içinde bir alan oluşturulacak. Bilemiyorum...

Fulya Öztürk: Eleştirdiğimiz yazarlar bizi kabul eder mi?

Adnan Özer: Çok hoşlarına gidebilir. Fakat böyle bir yapılanmayı önermem...

Sibel Kilimci: Bağımsız bir yapılanma oluşturulmalı...

Nuray Soysal: Siz hem editör hem de yayıncısınız; tanıtım kampanyaları sizi rahatsız etmiyor mu? Ben böyle bir turnike içine girmekten son derece rahatsız oluyorum. Fakat yayınlar birtakım öncelikler belirleyip böyle turnikeler oluşturunlar. Öncelik **Ayşe Arman**... O kabul etmez ise sırayla diğerleri... Ben açıkçası böyle turnikelere elinden geldiğince girmeye çalışıyorum. Ama zaman zaman aldayıyorsunuz tabii... Örneğin en son **"Kusma Kulübü"**nde yaşadık bunu... Bu çok rahatsızlık verici; bana kalırsa bir süre sonra bu tür 'turnike' çalışmaları ters tepecek...

Adnan Özer: Ben de az önce bunu söylemeye çalıştım... Bu kitabın yanlış sosyalleşmesine neden oluyor.

Fadime Özkan: Kesinlikle!

Sibel Kilimci: Az önceki konuya dönersek; önce kültür-sanat ile ilgili bir dernek kuralım. Arkasından da ödülümüzü koyarız... **'Editörler Ödülü'** mesela...

Adnan Özer: Evet! **'Editörler Ödülü'** çok prestijli bir ödül olur.

Vicdanlardaki ayrıntı

Önce The Da Vinci Coda, sonra The Passion of the Christ. Neler oluyor!?!..

Bilmem eski mecmuaları karıştırmak gibi bir özelliğinin var mıdır. Doğrusu ben pek severim. Üstelik de tarih konulu periyodiklerin hepsi ilgi alanıma girer. Resimli Tarih Mecmuası'nın 1954 yılına ait cildini karıştırıyordum. Mayıs ayına ait 53. sayısında dünya tarihinden garip fıkralar sütununda yer alan "Vicdan Hürriyeti" başlıklı yazı bana ilginç geldi (s.3081):

"1807 senesine kadar Frankfurt'ta Yahudilerin kahve ve gazinolara girmeleri yasaktı. Ancak 1832 yılında bir Yahudinin bir evden ve bir bahçeden fazla mülkü olmasına müsaade edilmiştir. 1834 senesine kadar mevcut bir kanuna göre Almanya'da bir sene içinde ancak muayyen bir miktar Yahudi evlenebiliyordu. Yahudilere Hristiyanlarla müsavi hukuk, 1864'te verilmiştir."

Bu satırları okurken Fatih'in İstanbul'u aldığı vakit gayrimüslimlere gösterdiği toleransı, İspanya'dan kaçıp Osmanlı'ya sığınan Yahudileri hatırladım.

Tarihi kayıtlara göre, 1455 yılında İstanbul'un Samatya semtinde 13 Müslüman, 42 Yahudi ve 14 Rum aile var imiş. 1871 yılında İstanbul sur içinde 243 mahalle mevcut olup bunlardan 24'ü Rum, 14'ü Ermeni ve 9'u Yahudi mahallesi imiş. Bütün o asırlar boyunca Osmanlı'daki gayrimüslimler emniyetli emniyetli hayatlarını devam ettirmişler. XVIII. Yüzyıl şairi Nedim diyor ki:

Ahali izz ü devlette, reâyâ emniyetli rahatta

Hüner erbabi rif'atte, cihan yekpâre nûrânî

Resimli Tarih Mecmuası'nın verdiği başka bilgiler de var; okuyalım:

"1900 senesinde Çin'de zuhur eden kargaşalıkların mühim bir sebebi de halk arasında misyonerlere karşı beliren hoşnutsuzluktu. Bu misyonerlerin Çin'de çocuklarla meşgul olan, küçük Çinlileri kendi dinlerine döndürüp imana getirmeye uğraşan Enfance teşkilatı her sene bu iş için milyonlar sarfederdi. Enfance'in çıkardığı yıllık Hazine 1897 nüshasında şunlar yazılıdır:

1884 senesinden beri 20.552 tane çocuğu ölüren vaftiz etmek fırsatına nail olduk. Mukadderat bizim meselemizi pek basitleştirdi. Yani himayemiz altında bulunan çocukların mühim bir kısmını, Allah yukarıya, kendi yanına aldı. Bir Hristiyan mektebinde fevkalade bütün verici bir hadise olan bu vakitsiz ölümün bu dinisizlik ve püspösesim

diyarında bizim için bir neşe ve bir teselli âmilidir.

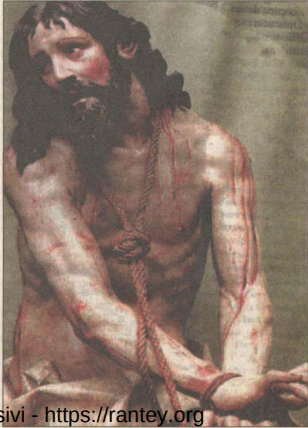
(...)

Pekin'deki Mukaddes Bakire yuvasını ziyaret ediniz. Pek mütevazı bir kapısı vardır. Fakat burası bu sene birçok yavruları cennete götüren bir kapı olmuştur. Yarım dolar mukabilinde ve bakılmak üzere buraya bırakılan 873 çocuktan 843'ü mukaddes su ile vaftiz edilip ölmüşlerdir.

(...)

Bir keşişin raporundan:

Bize teslim edilen bir süt çocuğu ayda 5 franga mâl oluyor. Bu sevgili ve küçük ruhların bizi mümkün olduğu

ŞİİRE ÇALIŞIRKEN

Sırt numarası: 8

İçerik

Yaygın kanı, bir sanat yapıtının biçim ve içerik olmak üzere iki varlık alanından oluştuğu yönündedir. İlk bakışta doğru gibi gözüksün de bu değerlendirme son derece kısıtlı ve dar bir bakış açısını ifade eder. Bu sütunda gördüğümüz gibi, bir sanat yapıtını oluşturan çok sayıda unsur vardır ve içerik bunlardan sadece bir tanesidir.

Anımsayacak olursak, daha önce şöyle demiştik: Şiir, bir olayı, bir kişiyi, bir nesneyi, bir ruh durumunu, varlığı ve hayatı konu edinebilir. Veya konusuzluğu konu edinebilir. Hiçbir şey anlatılmayı konu edinebilir. İşte bu edinilen şey ne ise, içerik de odur. İçerik: Ele alınıp yeniden üretim aracılığıyla biçim verilen şeydir. Ne nerede bir biçim varsa orada bir de içerik olmak zorundadır. Soyut sanat, salt biçim yapmayı denemisse de, biçim olarak ifade ettiği şeyler, bir içeriğin soyutlamaları olarak, yine içeriğe bağlıydılar. Dolayısıyla, maddenin ve ruhun olduğu yerde sanat ve şiir mecburen bir şey içermek zorundadır. Bu nedenle şiirde örnek verilebilmesi en kolay unsurdur. Çünkü, iyi veya kötü, güzel veya çirkin her şiirin bir içeriği, her şiir tarafından içilen bir şeyler vardır.

Şimdi bakalım büyük üstad Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958) herhangi bir şiirine nasıl bir içerik vermiş:

RİNDLERİN ÖLÜMÜ

*Halız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış;
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle,
Gece, bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren âhengiyle.*

*Ölüm âsude bahar ülkesidir bir rinde;
Gönlü her yerde burhundan gibi yıllarca tüter.
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter.*

Üstadın yukarıdaki şiirinde içerik, büyük acem şairi Hafız'ın kişiliğinde bir büyük hayatın, bir büyük insan tarzının, ölüm karşısındaki duruşudur.

Biz de şiir çalışırken, istegimizden bağımsız olarak, bir içerikle uğraşmak durumundayız. Dolayısıyla "bilmiyor ama yapıyor" tehlikesine düşmemek için, hangi içeriğe biçim verdiğimizizi bilmek, yani şiirimiz üzerine yazdığımızdan fazla, düşünmek zorundayız.

kadar çabuk terk ederek gökyüzüne uçmaları için Allah'a dua ediyorum. Maamafih buna rağmen ölmeyecek olurlarsa, onları besleyip terbiye edeceğimiz pek tabiidir."

Tüyler ürpertensatırlar bunlar. Yazık ki gökkubbenin altında daima benzeri vukuatlar ola gelmiştir. Çağımızda adı şiddet ve terör ile birlikte anılmaya başlayan İslâm'ın din ve vicdan hürriyetine verdiği önemin ihtişamı işte bu satırlardan sonra ortaya çıkıyor.

Aklımızda öyle geliyor ki gelecek çeyrek yüzyılda Hristiyan ve Yahudi dünyası birbirleriyle daha derin hesaplaşmalar içine girdiğinde yukarıdaki satırların benzeri pek çok olay ortalağa saçılacak ve asıl o zaman bizim toplumumuzun değer yargılarında ne derece insancıl olduğu kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Çünkü tarih şahittir ki, atalarımız her gittikleri yere kötülükten çok iyilik, zulümden çok adalet götürmüşür. Her çağda bu adalet dengesi aynı düzeyde korunamamış ise de hemen bütün batılı Osmanlı tarihçileri bu konuda atalarımızı öven fikirleri dillendirirler. Mağluplarına karşı alıcnap davranmak, onların toplumsal vicdanlarında yer edinmişti. Aldıkları yerlerin dinlerine, din adamlarına ve mabetlerine karşı asla zor kullanmadıklarını, bu tarihçilerin hepsi önce itiraf, sonra takdir ederler.

Şimdi de yukarıdaki olaya bir de tersinden bakalım:

Hız. Ömer zamanında İslam orduları Kudüs'ü kuşatırlar. Dört ay direnen Kudüs sonunda teslim olma kararı alır. Ancak şehrin kahraman müdafii Patrik Sophronius'un bir tek şartı vardır. Şehri, bizzat Hz. Ömer'e teslim etmek.

Hız. Ömer, yanına bir hizmetkar, bir kirba su ve büyükçe bir kese dolusu hurma alarak Medine'den yola çıkar. Gece gündüz giderek (bu yolculuk esnasında hizmetkârıyla nöbetleşe deveye binmesi de târihin ender kaydedeceği hadiselerdendir) mukaddes şehre gelir. Patrik ve şehir ahâlisi Hz. Ömer'i âdetâ bir kurtarıcı gibi karşılarlar. Çünkü onun adaletini duymuşlardır. Hz. Ömer kendilerine, emniyette olduklarını söyler ve hiç mecburiyeti bulunmadığı halde, şehrin idaresi için yeni bir nizam oluşturacağını, ahâlinin canının, malının ve ırzının garanti altına alınacağı teminatını verir.

Halife, şehrin tesliminden sonra bütün gün kutsal mekanları dolaşır ve patriklerin oralara ait hikayeleri dinler. Nihayet büyük kilisenin önüne geldiklerinde namaz vakti girer ve patrik onu kilisede namaz kılmaya davet eder. Hz. Ömer bu daveti: - Benim namaz kılaçağım kilise müslüman olur; burada namaz kılarak büyük bir kiliseden hristiyanları mahrum etmek istemem, diyerek geri çevirir.

Aradan yıllar ve çağlar geçince...

Haçlı orduları 15 Temmuz 1099 tarihinde Kudüs'ü ele geçirirler. Puy Rahibi Raymond Agiles bu sırada Ömer Camii'ne sığınan 10.000 müslümanı kılıçtan geçirir. O gün Hz. Süleyman'ın eski mabedinde o denli kan dökülmüşür ki, büyük avluyu dolduran cesetler bir kan deryasında yüzer, kesilmiş eller, kollar, bacaklar, kendilerine ait olmayan vücutların üzerinde beşer-onarlı gruplar halinde dalgalanır olmuşur.

Bize inanmayanlar Avrupa'nın büyük tarihçilerinden sayılan Carra de Vaux'un Les Penseurs de l'islam (Paris 1921) kitabını okusunlar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

otaftal@hotmail.com

İlk Amerikan Romanı

İlk Amerikan romanı nedir sorusu, genel olarak ilk roman nedir sorusu gibi, eleştirmenler ve edebiyat tarihçeleri arasında bir çok tartışmaya sebep olsa da, bu genç ulusun yazarları oldukça yeni bir tür olan romanın ilk örneklerini onsekizinci yüzyılın ikinci yarısında, yani türün İngiltere'de ortaya çıkmasından sonra ve İngiliz romanlarını örnek olarak yazdıkları, su götürmez bir gerçek olarak kabul edilmektedir. 1789 yılında yayımlanan **The Power of Sympathy**, bir Amerikalı tarafından yazılmış, Amerika'da basılmış ve Amerika'yı konu edinmiş bir eser olduğundan dolayı, ilk Amerikan romanı olma özelliklerine en çok yaklaşan romanlardandır. Anonim bir şekilde yayımlandığından uzun süre **Sarah Wentworth Morton** adında bir kadın tarafından yazıldığına inanılmış, fakat daha sonra o dönemde şirirleriyle ve makaleleriyle tanınan **William Hill Brown**'un (1765-1793) eseri olduğu iddia edilmiş.

Daha erken tarihlerde yazılmış olan bir çok roman, türün özelliklerini tam olarak yansıtmadıkları veya gerçek anlamda Amerikalı yazarlar tarafından kaleme alınmadıklarından dolayı öncülüğü **The Power of Sympathy** romanına bırakmıştır. Londra'da 1775'de anonim bir şekilde yayımlanan **The Adventures of Alonso**, **Susana Rowson**'ın 1791'de Londra'da ve 1794'te New York'ta yayımladığı **Charlotte Temple** romanı, veya **Charlotte Lennox**'un 1752'de çıkan **The Female Quixote** eserine, bu tür gerekçelerle "ilk" olma özelliği atfedilmemiştir.

The Power of Sympathy, romanların zararlı olduğu inancının Amerika'da hala çok yaygın olduğu bir dönemde yazılmıştır. Puritan geleneklerin hakim olduğu New England bölgesinde romanlara karşı beslenen bu önyargı daha da bir güçlüdür. Puritanlık, onaltıncı yüzyılda, İngiltere'de, dini akidelerin basitleştirilmesine yönelik bir reform hareketi olarak başlamıştır. Kralın, otoritesini kaybetme korkusuyla Puritan liderlerine yaptığı baskı, birçoğunun dinlerini istedikleri şekilde uygulayabilme umuduyla Yeni Dünya'ya göç etmesine neden olmuş. Gösterişe, eğlenceye, savurganlığa karşı olan Puritanlar, edebiyatı da ancak Tann'ı ya hizmet aracı olarak görür. Bu nedenle yeni yeni gelişen roman türüne karşı da önyargılıdır. Bu tutumları, romanın gelişimini etkilediği gibi, yazılan romanların özelliklerine de yansımıştır. On sekizinci yüzyılda Amerika'da büyük yaygınlık kazanan gazete ve dergilerin sayfalarında romanların hem ahlaki değerlerin hem de ülkede hakim olan demokrasinin üzerindeki olumsuz etkilerinden sık sık söz edilir. Özellikle de genç kızların ebeveynleri kitapların kızlarının üzerindeki olumsuz etkileri konusunda uyarılır. Uyarılara göre roman okumak tutkulan canlıdır, genç kızların aklını bulandırır, hayat konusundaki yanlış bilgileri verir, ebeveynlerine karşı güvenle-

rine neden olur, dini inançlarını zedeler, taciz ve intihar gibi olumsuz olaylara sebep olur.

Puritan çevreler romanı ahlaki değerlere ciddi bir tehdit olarak görür, hem de kurmaca niteliğinden dolayı ona karşı çıkar, roman yazarlarını da insanları yalan öykülerle kandırmakla suçlar. Bu nedenle dönemin birçok yazarı kitaplarının önsözlerinde öykülerinin gerçek olaylar üzerine kurulduğu üzerine uzun uzun yeminler eder veya anlattıkları olayın örgüsüne gerçekte yaşanmış güncel olayları katar. **The Power of Sympathy** romanında da dönemini okuru hemencecik tanıdık bir trajedi yakalamıştır, çünkü romanın yazarı bilinçli olarak benzer ortamda gerçekleşen gerçek bir olaya başvurmuştur.

Romanın ana kahramanı Harrington, Harriott Fawcett adında bir kıza aşık olur. Harriott hizmetçidir, kendi ise soylu bir ailenin oğludur. Bu nedenle ilk başta onunla evlenmek gibi bir niyeti yoktur. Daha sonra Harrington gerçek bir aşka tutulduğunu anlayınca sevgiliyle gizlice evlenmeye karar verir, fakat tam bu noktada bir dost ona Harriott'la kardeş olduklarını açıklar. Harrington'un baba-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Samuel Richardson'ın mektup romanının babası.

Eğitime çok önem veren Puritanlar, 1726'daki şekli ile görülen Harvard Kolejini Yeni Dünya'ya ayak basmalarından sadece 16 yıl sonra kurmuşlardır.

sı gençliğinde yasak bir ilişki yaşar, Harriott ise bu ilişkinin yasak meyvesidir. Böylece iki kardeş arasındaki evlilik engellenir fakat Harriott bu gerçeğin verdiği acıyı kaldırmayıp ölür, Harrington ise sevgilisinin ölümüne dayanamayıp, elinde Goethe'nin **Genç Werther'in Acıları** kitabı, intihar eder.

Bu acıklı öykünün yanı sıra roman iki yan öyküyle daha zenginleştirilmiştir. Birincisinde, Martin adında biri, baldızı Ophelia'ya tecavüz eder. Yaşadığı bu olaydan sonra babasının hakaretleriyle de baş etmek zorunda kalan Ophelia, çözümünü kendini zehirlemekte bulur. İkinci yan öyküde ise Fidelia adında bir kızın evliliğinden hemen önce gerçekleşen kaçırılış öyküsü ve sevgilisinin buna dayanamayıp kendisini nehre atması anlatılır.

Romanda anlatılan Ophelia öykü-

sünün, Fanny Aphthorp adında bir kızın yaşadığı gerçek bir olayın üzerine kurulmuş olması, 18.yüzyıl Amerikan okurlarının gerçeklik beklentisini karşılamış ve ilk başta romanın yaygınlaşmasını sağlamıştır fakat romanın yazarı, Aphthorp ailesine verdiği zararı görünce, kitabın satışlarının durdurulmasına, kalan kitapların da imha edilmesine izin vermiş.

The Power of Sympathy romanının değeri, yukandaki özetten de görüldüğü gibi, on sekizinci yüzyıl okuru için (özellikle genç kadın okurları için) taşıdığı ahlaki değerlerle ölçülür. Her ne kadar da İngiliz yazarlarının takipçisi/taklitçisi olsa da, Amerikan roman yazarı Puritan değerlerine sınırlı bağlı olan bir kitleye seslendiğinin farkında, dolayısıyla örnek olarak **Fiel-**
elding veya **Smolett** gibi açıkça cinsel-
sellığı vurgulayan yazarlar değil, Ric-

hardson gibi ahlaki değerler üzerinde duran bir romancıyı alıyor. **Ric-**
hardson, **Clarissa** (1747-48) ve **Pa-**
mela (1740) başlıklı romanlarıyla, dönemin özellikle kadın okurlarının büyük ilgisini çeker. İlk romanda **Clari-**
ssa adında genç bir kız, kendisinden daha zengin olan **Lovelace**'nin saldırılarına maruz kalıyor, tecavüze uğruyor ve romanın sonundaki intiharıyla okurun gözünde neredeyse bir azaize mertebesine yükseliyor. Diğer romanın kadın kahramanı **Pamela**, hizmetçi olduğu evin sahibinin kötü niyetlerine karşı direniyor, iftetini koruma çabaları ise efendisinden aldığı evlilik teklifi ile ödüllendiriliyor. **Pamela**'nın öyküsü 18.yüzyıl İngiltere'sinde o kadar büyük bir yankı yaratır ki, bir köyde bir nalbantın demir ocağının etrafına toplanan köylülere kitabı yüksek sesle okuduğu, başka

Bir Puritan evi.

bir yerde ise Pamela'nın evliliği kasa-banın kilise çanının çalınmasıyla kutlandığı anlatılır*.

Konu açısından incelendiğinde **The Power of Sympathy** dönemin özelliklerine hiç de yabancı olmayan bir romandır. Yüksek edebi değeri yoksun bu kitaplarda genelde in-seste dayanan bir ilişki anlatılır, öykü de bu ilişkinin önlenmesiyle sonuçlanır. İffetini koruyamayan bir kızın hazine sonu (genelde intihar), tercih edilen başka bir şematik öyküdür. Puritan gelenekleri bağlamında değerlendirildiğinde bu tür konuları işleyen romanların hakim olması son derece şaşırtıcı gelse de, bu kitaplar, ahlaki değer aşlama misyonundan dolayı kabul görür. Romanın görevi de, bundan dolayı, gerçekçi olmaktan çok didaktik olmaktır. Bu özelliğe uymadığı için İngiliz romanının başka bir ustası, **Henry Fielding**'in yazdığı **Tom Jones** romanına, örneğin, zararlı damgası vurulmuştur. Bu eserin ana karakteri özünde iyi bir insandır fakat ara sıra kötülük de yapar ve bu tutarsızlığı ile zıtlıklar üzerine kurulan Puritan ahlak sisteminin katı çizgilerini aşar. Puritanların değerler sistemi çift kutupludur: **Tanrı-Şeytan, Cennet-Cehennem, İyilik-Kötülük...** İnsanlar da iki gruba ayrılmıştır inançlarına göre: bazıları dosttan Tanrı'nın lütfunu kazanmıştır, diğerleri ise

ler'i oluşturur; bazıları da cehennem mahkum edilmiştir, bunlar da **Lanetlenmiş olanların** grubunu oluşturur. Puritan çevreler kitap karakterlerinin de bu şemaya uymasını bekler. Karakter ya **Seçilenleri** temsil edecek kadar erdemli olmalıdır ya da kolayca **Lanetlenmişlerin** listesine yerleştirilebilecek kadar kötü olmalıdır. Bu beklentiler yazılan romanların konularını ve estetik değerlerini büyük bir ölçüde etkilemiştir.

The Power of Sympathy, aynı döneme ait birçok roman gibi, (örneğin Mrs. Rawson'ın Charlotte Temple, The Coquette başlıklı kitapları), duygusal (sentimental) roman örneğidir. Bu romanlarda kişiler ve sevdiklerinin çektiği acılara gösterilen aşırı duygusallıkla yüklü tepki ön plandadır. Güzellik, saygınlık, yücelik gibi duygular da bol bol göz yaşları ile ifade edilen yine bu tür bir tepkiye neden olur. Bu tür kitapların birçoğu, erkek kahramanın kadın kahramanın vücuduna sahip olma denemeleri üzerine kurulur. Kadın kahramanlar ise, genelde genç ve masum kızlar, bir eleştirmenin de belirttiği gibi, bir bedene sahip olduğunun bile farkında değildir çoğu zaman.** Fiziksel tutkuların yol açabileceği sonuçlar üzerinde ısrarla durulurken, cinsel duygulardan asla söz edilmez bu tür kitapların romanları. Cinsellik

ve Pamela başlıklı romanında olduğu gibi, **The Power of Sympathy** de saf genç kızlara iffetlerini nasıl korumaları gerektiğini öğretiyor, hem ebeveynlerin hem çocukların evlilik konusundaki yanlışlarını anlatıyor.

İlk Amerikan romanı biçimsel özellikleri açısından da **Richardson**'un romanlarıyla benzerlik gösteriyor. **The Power of Sympathy**, **Richardson**'un icadı olan roman-mektup olarak yazılmıştır. **Daniel Defoe**'nun kullandığı otobiyografik anlatım tekniğinden ve **Henry Fielding** tarafından daha sonra geliştirilecek olan her şeyi bilen bir yazarın bakış açısına dayanan anlatımdan farklıdır **Richardson**'un tekniği. Tümüyle mektuba dayandığı için içtenlik, yüreklilik hissi uyandırır, karakterler okura kendi iç sesleriyle, doğrudan doğruya, seslendikleri için dönemin okuru için son derece önemli olan gerçeklik duygusu da artırılmış olur. Hayatın tüm ayrıntılarını mektup yoluyla okura iletmenin zorluklarıyla baş etmek de kolay değildir şüphesiz. Bu türün ustası sayılan **Richardson** bile bazen yapaylıkla suçlayabileceğimiz "hatalar" yapmıştır. Pamela'da, örneğin, baş kahramanın nikah gününde bile altı

Pamela Found'u yazı masasında gösteren gravür.

adet uzun uzun mektup yazmaya zaman bulması biraz şaşırtıcıdır. **Richardson**'ın bir öğrencisi olarak görebileceğimiz **William Hill Brown**'un romanında da bu tür "hatalar" göze çarpsa da, her ikisinin de temel amacı teknik ustalaktan çok ahlak hocalığı vermek olduğu unutulmamalıdır.

Aslan Özdemir

Aynalı mezar

Yukarı Anadolu, 2027

- Veda.

İşte mezartaşım karşımda ayna
Yas vakitleri ölü evinden kopmayan

Şöyle bir baktım da geçmişin yansımasından:
Dökülen birkaç damla gözyaşı ardında,
benim arı ölümümün işareti bakır bir tas.

- Darbeka.

Sevdiğim insanların yüzleri gibi mezartaşları.
Ölüler servi olup, aramıza karışır, derdi çocukluğum,
göğe de yakın olurdu ruhları.
Mezar taşlarını aydınlatıyor gözlerimin aydınlığı.
Bedenim yorgun, düğüm zamansız bir yolcu
Uzanıyorum, yastığım mezar taşım,
ayın sıcaklığı üstüme dökülen yorgan
Ölümüm, uykusu olmayan gecede,
sabah olacak ve bir mezarda uyuyakalacak.

- Mıntıka.

Çekilip birkaç adım, mezarlıkta duran halime baktım,
kocamış, bitkin bedenimi, uzun serviler içinden seçtim
Öylece duruyordum,
üzerimde gezinen hâle, yumuşamış huyum.
Bir çocuk kabrine
oturduğum yağmuru şemsiye yapıp.
Dua olup sızdım toprağına,
hâlâ ipek olan saçlarını okşadım,
sarıldım omuzumda duran başına.
Ben kendi mezarlığında gezinen ruh'um.

-Hatıra.

Çocukluğum, benim işte mezarına dikilen.
Sana yeniden can bahsettiğim şu anda
Yatma sırası senin bitkin bedenim,
ve kalk tabiat tekrar etsin,
ruhun yeniden can olsun
Her yaşımın yattığı bu mezarlıkta
ölüler tekrar hayat bulsun.

- Aynada.

Yılan gerçeği bilmek istemez ya, kendini gösterip kaçır.
Korkusunu gizler insan da ve ölü onunla
- mezarında yanına alıp harcamadığı korkusu -
Ah, insanlığın öğrenmesi gereken çok şey var;
karşılıksız da kalsa
sevgiden zarar gelmez, bilgiden de.
Öl bu mezarda, yan bu mezarda
Üryan geldin, bütün arınışlığıyla yat bu mezarda.
Mezarımda ayna,
baksın diye insanla mezarımda
baksın da bu mezarda yatanı görsün.

Björn Kern

Minyatür Aşk

İlk kız arkadaşımı ondan çok uzaklara gittiğim için kaybettim. İkinci kız arkadaşımı ona çok olmayı sürdürdüğüm için. Aslında sorunun o kadar da zor olmaması gerektiğini düşündüm ve üçüncü kız arkadaşımı bazen çok sık gördüm, bazen de onu rahat bıraktım. Hiçbiri işe yaramadı. Günün birinde dedi ki: Seni seviyorum, ama sen gelip gidiyorsun, senin nerede olduğunu hiçbir zaman bilemiyorum. Bunun üzerine tekrar yalnız kaldım.

İlişkiyi tersine çevirmeye karar verdim ve kendime ait ilk evimi kiraladım. Taşınırken dördüncü kız arkadaşıma dedim ki; ben burada oturuyorum, hoşuna gittiye gelebilirsin, gitmediyse kendi evinde oturmaya devam edersin. Dördüncü kız arkadaşım ellerini çırpıp, birkaç hafta boyunca gelip gitti, kendi nasıl uygun bulduysa, ve sonra dedi ki: Sen sürekli evdesin ben de geldiğimde bazen kapıların açılmamasından hoşlanıyorum. Evimden bir daha ayrılmak istemediğim için, o geldiğinde kapıyı açmadım. Zili iki kere çaldı, sonra sinirlenerek sürekli çalmaya başladı. Ertesi gün ilişkimizi bitirdi.

O hafta içinde evi boşalttım ve yeniden sırt çantamla yaşamaya başladım. İlk kız arkadaşıma gittim ve: Bugün olsaydı asla yurtdışına gitmezdim dedim. Bana baktı, sonra yattık ve birinci kız arkadaşım aynı zamanda beşinci kız arkadaşım oldu. Üç ay boyunca dar yatağına paylaştık ve nihayet yaz gelince artık yatak bana gerçekten dar gelmeye başladı. Bir süre dışarı çıkmalıyım, dedim, ama geri geleceğim, inan bana.

Bir süre şehirde dolaştım ve kafelerde, parklarda oturdum, mektuplar yazdım. Hepsini de ikinci kız arkadaşıma yazdım. Bir akşam şöyle yazdım: Bugün olsaydı sürekli senin etrafında oynayıp durmazdım. İki gün sonra onu telefonla aradığımda dedi ki: On üç aydır bekliyorum, hemen gel.

Sırt çantamı yükledim ve yola koyuldum. Kapıyı açınca ikinci kız arkadaşım bana eskisi kadar çekici görünmedi ve yeniden parklara döndüm. Bütün yaz yalnız kaldım, çimenlerin üzerinde yattım ve kadinları izledim. Günden güne üzerlerindeki elbiseler azalıyordu ve artık sadece suskun bir şekilde çimenlere uzanıp güneşleniyorlardı. Askılı tişörtlerini yeniden ceketlerinin altına soktuklarında yazın bittiğini anladım, havalar soğudu. İlk kız arkadaşım artık beni görmek istemiyordu ve hava sıcaklıkları hızla düşmeye başladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

Çev: Nafer Ermiş

Derleyen: Şebnem Atılgan

KaçakSinema

Festivalde şahane filmler var!

Uluslararası İstanbul Film Festivali 23. kez sinemaseverlerle buluşuyor. Festival bu yıl, yeni yapıtların yarısına, unutulmaz klasik filmler ve sinema tarihinin usta yönetmenlerinin başyapıtlarından örnekler içeren 200'ü aşkın filmle sinemaseverlere zengin bir seçki sunuyor. Uluslararası İstanbul Film Festivali 10 - 25 Nisan tarihleri arasında gerçekleşecek.

23. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin "Uluslararası Yarışma" bölümü festivalin ana temasını oluşturan "Sanat Ve Sanatçı"nın "Dünyası"nı ele alan filmlerden ve edebiyat uyarlamalarından oluşuyor.

Bu yıl 14 film, Uluslararası Yarışma bölümünde Altın Lale ödülü için yarışacak. Bu filmlerin yönetmenleri ve oyuncularını da festivale konuk olacak. Filmleri değerlendirecek olan Uluslararası Jüri'de çeşitli ülkelerden yönetmen, oyuncu ve sinema yazarları yer alıyor.

Altın Lâle için hangi filmler yarışacak?

Güneşe Suikast / The Sun Assassinated:

Cezayirli yönetmen Abdelkerim Bahloul'un San Sebastian ve Montréal'den ödüllü filmi, 1970'li yılların, özgürlüğüne yeni kavuşmuş Cezayir'inde geçen gerçek olaylar ve eşcinsel şair Jean Senec ile oyun yazarı öğrenci Hamid'in ilişkisi üzerine kuruldu.

Bekleme Odası / The Waiting Room:

Dostoyevski'nin ünlü "Suç ve Ceza"sını filme çekmek isterken yüce değerleri sorgulayan Ahmet, bir yandan da kanser olma ihtimali ve Serap'la ilişkisi de dahil, her şeye karşı nedensiz bir kayıtsızlık içindedir. "Karanlık Öyküler" adlı üçlemesinin son bölümünde, film çekme sürecini de sorgulayan yönetmeni, Zeki Demirkubuz oynuyor.

Düşüncelerdeki Aşk / Love in Thoughts: İki ergenin ölümüyle sonuçlanan Stegitz Öğrenci Tragedisi aslında, dört lise öğrencisinin en büyük mutluluğu, en büyük aşkı ve hayatın zirvesini yakalamayı hedeflemesiyle başlamıştı. Alman yönetmen Achim von Ayrenth, bu büyük kitlenin sorunları ve aşkın gizemli doğasıyla ilgili bir film.

Yeniden Sev Beni / Reconstruction:

Bu yıl FIPRESCI tarafından Yılın Yönetmeni seçilen Dani-markalı Christopher Boe, kaderin en münasebetsiz anlarda el atmasıyla, aşk hayatının tek bir gün zarfında birkaç kez yeniden düzenlendiğini gören genç bir adamın ele avuca sığmaz hikâyesini anlatıyor.

Love in Thoughts

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bir Şarkı Yetmez / A Song Is Not Enough:

Elissavet Chronopoulou'nun filmi, tiyatro oyuncusu İrene'nin 1972 kışında direniş faaliyetleri nedeniyle Yunan cuntası tarafından tutuklanmasının ardından, kendisinde ve yakın çevresinde meydana gelen değişiklikler üzerine. **Alila:** / Festival'e filmleriyle sık sık konuk olan **Amos Gitai** bu yeni yapıtında, en acil ve çağdaş açmazlarla karşı karşıya olan İsrail devletine, tartışmalara yol açacak, tedirgin edici bir bakış atıyor

Şeytana Karşı / Evil :

Jan Guillou'nun skandal yaratan otobiyografik romanından uyarlanan ve bu yıl Oscar'larda, Yabancı Film dalında son beş aday arasına giren bu film, bir kolejdeki yaşam aracılığıyla, imtiyaz sistemlerinin zulme dönüşme eğilimini eleştiriyor. İsveç'li yönetmen **Mikael Håfström**, filmini Nicholas Ray'e yönelik göndermelerle bezemiş.

Pupendo:

Çek yönetmen **Jan Hebejk**'in filmi, Orwell'in meşhur 1984 yılının hemen öncesinde geçiyor. Eski sosyalist Çekoslovakya'da, farklı tercihleri olan iki sanatçı ailesinin, vicdanlarını temiz tutma ve ekmek kazanma mücadelelerini konu alan ve yer yer trajik unsurlar barındıran bir komedi.

Kaçak / L'esquive:

Paris'in banliyölerinde yaşayan göçmen ailelerinden gençlerin hikâyesini, okulda sahneye konan bir piyesin ve aşk öyküsünün etrafında anlatan **Abdel Kechiche**, çete tecavüzleri, uyuşturucu, peçeli kızlar gibi bu tür filmlere özgü klişelerden kaçınmış. Filmi de tam bu yüzden daha vurucu ve pozitif bir mesaj taşıyor.

Profesyonel / The Professional:

Dusan Kovacevic'in Montréal ve Viareggio'dan aldığı çok sayıda ödüle ek olarak, Yabancı Dilde En İyi Film Oscar'ına da aday olmuş filmi, birbirine zıt karakterlere sahip iki adamın hayatlarının son on yılını, adım adım ortaya çıkaran bir kara komedi.

Tahta Kamera / The Wooden Camera :

Ayrımcı Güney Afrika yönetiminin sona ermesinden kısa süre sonra, Capetown yakınlarındaki karaderililere ayrılmış bölgede iki çocuk, bir silah ve bir video kamera bulur. Güney Afrikalı genç yönetmen **Ntshavheni Wu** Luuli onların farklı yönlerde ilerleyişini anlatırken, ülkedeki sorunları irdeliyor.

Kasım / November:

İspanyol yönetmen **Achero Manas**'ın umut dolu, idealist filmi, yaşları ilerlemiş bir grup aktörün ağızından, geçmişteki bir rüyayı anlatıyor.

Elveda Sinema / Goodbye, Dragon Inn:

Taipei'deki eski bir sinema salonunun kapanmasından önceki son gecesinde, bir kung-fu klasiği olan "Dragon Inn" gösterilmektedir, ancak izleyicilerin ve personelin derdi başkadır. Tayvan sinemasının özgün yönetmen

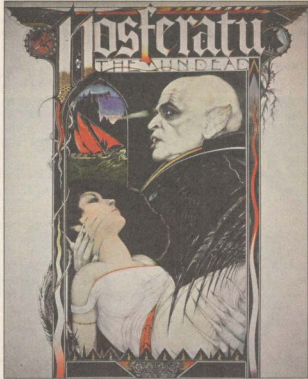
Tsai Ming-Liang, bu neredeyse konuşmaz kara komedide bir devrin ölümüne ağıt yakıyor.

Genç Tanrılar / Young Gods:

Helsinki'de bir grup genç arkadaş mezuniyet partisinden sonra cinsel fetihlerini filme alıp birbirleriyle yarıştırmaya karar verir. **J-P Silli**'nin bu çarpıcı ve stilize ilk filmi, karanlık bir yolculuğa dönüşen çocukça bir macera üzerine.

Özel gösteri: "Damgalı Kadın/A Woman Of Affairs"

Festival'in Özel Gösteriler bölümünde, **Greta Garbo**'nun unutulmaz sessiz filmi "Damgalı Kadın / A Woman of Affairs", **Ender Sakpınar**'ın yöneteceği **Borusan Oda Orkestrası** eşliğinde, **Cemal Reşit Rey Konser Salonu**'nda 13 Nisan Salı gecesi saat 21:30'da izleyiciyle buluşacak.

Özel gösteri: Pişano eşliğinde "Nosferatu"

Sessiz sinema tarihinin başyapıtlarından biri olarak kabul edilen, **F. W. Murnau**'nun 1921 yılından gelen ilk Dracula uyarlaması "Nosferatu", Alman piyanist **Eunice Martins** eşliğinde **Cemal Reşit Rey Konser Salonu**'nda, 20 Nisan Salı gecesi saat 21:30'da gösterilecek. Bu yıl festival programında, **Werner Herzog**'un Klaus Kinski'li "Vampir Nosferatu"sunun da yer alması, iki önemli Alman yönetmenin farklı bakış açılarını görmek açısından kaçırılmayacak bir fırsat.

Özel gösteri: Lucas Belvaux'nun "Üçleme"si

Festivalin bu yılki bir başka özel gösterisini ise, Belçikalı ünlü aktör **Lucas Belvaux**'nun, gelenekleri başasağı çeviren ilk yavaş çekim komedisi "Üçleme"si

oluşturuyor: "Kaçış / On The Run", "Şahane Bir Çift / An Amazing Couple" ve "After Life / Yaşamdan Sonra", bambaşka sinemasal tarzlarla (polisye, romantik komedi ve evlilik melodramı) sunulmuş, 24 saatlik bir süreye yayılan çapraz kesişmeler ilkesiyle işleyen üç uzun metrajlı film. Aynı ayrı her film, kendi içinde bütünlüğe sahip ama, bir arada izlendiklerinde hem sinemada anlatının olanakları yeniden tanımlanıyor, hem de ortaya tüm olayları biraraya toplayan geniş bir tablo, çok kapsamlı dördüncü bir film ortaya çıkıyor.

Kaçış / On The Run:

"Üçleme"nin ilk bölümü, en dolaysız ve birçok açıdan en doyurucu olanı. Jean-Pierre Melville usulü, onun ince, ferah tarzını ve ahlaki muğlaklığını hatırlatan bir kara film bu.

Şahane Bir Çift / An Amazing Couple:

Belvaux'nun üçlemesinin en kısa ve özlü parçası olan "Şahane Bir Çift", ilk filmle taban tabana zıt, eski moda bir Fransız evlilik komedisi.

Yaşamdan Sonra / After Life:

Bu güçlü melodram, Belvaux'nun birbirine bağlanmış ya-

menleri dirsek temasında çalışmak.

Unutulmayan yönetmenler: John Cassavetes

Ünlü bir aktör olduğu halde, oynadığı filmlerden kazandığı paralarla, keyif aldığı küçük bütçeli filmlerin yapım ve yönetimini gerçekleştiren Cassavetes, talihsiz ve kısa bir Hollywood tecrübesi dışında, hep kendi üslubunda filmleme imza attı. Oyuncularını doğaçlamada serbest bıraktı, "Gloria" hariç, tümünü kendi yazdığı senaryolarını gevşek tuttu, el kamerasıyla greni çekimlere itibar etti, insan ve aile sorunlarının çevresinde döndü. Aktör olarak kötü filmlere bile can verirken, yönetmen olarak kendine Amerikan ve dünya sinemasında emsalsiz bir yer edinen Cassavetes, 1959 ile 1984 arasında yönettiği sekiz filmiyle Festival seyircisinin huzurunda.

Gölgeler / Shadows (1959); Yüzler / Faces (1968); Kocalar / Husbands (1970); Etki Altında Bir Kadın / A Woman Under the Influence (1974); Çınlı Bir Bahisçinin Ölümü / The Killing of a Chinese Bookie (1976); Açılış Gecesi / Opening Night (1979); Gloria (1980); Aşk Irmakları / Love Streams (1984)

Yılmaz Güney'i anarken

Yılmaz Güney'i ölümünün 20. yılında, yakın dönemde pek izlenme olanağı bulunamayan bir filmiyle anıyoruz: "Acı", 1971'de Adana Film Festivali'nde "En İyi İkinci Film"; "En İyi Erkek Oyuncu" (Yılmaz Güney); "En İyi Kadın Oyuncu" (Fatma Girik); "En İyi Görüntü Yönetmeni" ve "En İyi Müzik" ödülleri almıştı. Baştan sona hiç düşmeyen bir tempoyla, eksilmeyen bir gerilimle anlatılmış, tam bir üslup bütünlüğüne ulaşmış bir film olan "Acı", hem Türk sinemasında, hem de Güney'in sinemasında bir aşama.

Bir ustanın seçtikleri: Theo Angelopoulos

Bölümün ilk konusu olan Yunan yönetmen Theo Angelopoulos'un seçimleri, sinema tarihinin en önemli filmlerinden beşini biraraya getiriyor.

Oyunun Kuralı / Rules of the Game (1939):

Jean Renoir'ın bu filmi, ilk kez gösterime çıktığında, İkinci Dünya Savaşı eşiğindeki Fransa'nın hakim sınıfını hicvettiği için nefretle karşılanmış, acımasızca kesilmiş, neredeyse katledilmişti. 1959'da özgün haline kavuşan film, şimdi dünya çapında bir başyapıt sayılıyor.

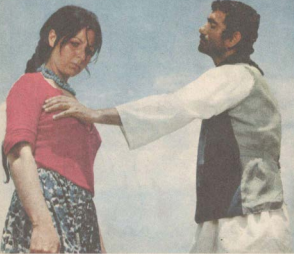
Sonsuz Sokaklar / The Road (1954):

Federico Fellini'nin yitilen masumiyet ve hepimizin seçmesi gereken yolları anlatan filmi, Yeni-Gerçekçilik'in en iyi örneklerinden biri. 1956'da Yabancı Dildeki En İyi Film'e verilen ilk resmi Akademi Ödülü'nü alan "Sonsuz Sokaklar", Fellini'nin eşi Giulietta Masina'nın trajik oyunuyla da hatırlanıyor.

Macera / The Adventure (1960):

Michelangelo Antonioni'nin "Macera"sı, güzelliği, sinema dili, kendine has özelliği ve saf kompozisyonlarıyla aldığı öv-

Acı-Yılmaz Güney

şamlardan oluşan bir düğümü alp örerek, ortaya olağanüstü güce sahip üç parçalı bir tablo çıkaran yaratıcı sinemasal zaferini çok başarılı bir biçimde tamamlıyor.

Martin Scorsese sunar: Blues

Yapımcılığını Martin Scorsese'nin, rejisini ise yedi önemli yönetmenin üstlendiği "Blues", bu sanat biçiminin özünü yakalarken, bu müziğin dünyanın dört bir yanındaki insanları nasıl derinden etkilediğini de araştıran yedi uzun metrajlı filmden oluşuyor. 1920'li yıllardaki ilk blues kayıtlarını keşfederek başlayan ve günümüzün çağdaş blues'uyla sona eren bu kapsamlı rehber, Scorsese'nin çok arzula-
dığı bir hedefini gerçekleştireyor: Çok sevdiği bu müzik türüne saygısını göstermek, onun mirasını korumak ve bu sanatı anma arzusuyla

yok olan bir genç kadın, nişanlısı ve en yakın arkadaşı hakkındaki hikâyenin her ayrıntısı, çevredeki manzaraların ve pasif diyalogların her bir, karakterlerin kimlikleri ve en gizli duygularıyla, metafizik dünyalarıyla bağlantılı.

Yurttaş Kane / Citizen Kane (1940):

1941'de gösterime girdiğinde New York Eleştirmenler Ödülü ile ABD Ulusal Eleştiri Kurulu Ödülü'nü alan "Yurttaş Kane", hâlâ sinema tarihinin en önemli filmi sayılıyor. Orson Welles'in filmi, teknik virtüözlük ve dramatik yapı yönünden, sesli film döneminin en etkin çalışması...

Persona (1965):

Ingmar Bergman'ın "Persona"sı değişken gerçeklik düzlemlerine sahip özgün, büyüleyici ve kışkırtıcı bir sinemasal deneyim. Hayatlarında düşlerle gerçeğin şaşırtıcı bir biçimde içiçe geçtiği iki kadından hemşire Alma'yı oynayan Bibi Andersson, başarılı performansı ile çok sayıda ödül almıştı.

Ustalara saygı

Bu kez, zengin filmografilerinden seçilen önemli filmleriyle sinemaseverlerin karşısına çıkacak usta sinemacılar: İran'dan **Bahram Bayzai**, Almanya'dan (Klaus Kinski'li filmleriyle) Werner Herzog, Türkiye'den **Ömer Kavur** ve İngiltere'den **Ken Russell**.

Geceyarısı sineması

Festival'in bu yıl Cumartesi geceleri 24:00'te ikiye filmlik programlarda sunulacak geceyarısı filmlerinin arasında, "Cube"ün yönetmeni Vincenzo Natali'nin yer aldığı, "Gozo" adlı filmi de izleyeceğiz.

gu; "Romans"ın yönetmeni Catherine Breillat'ın cinselliğin anatomisini yansıtan yepyeni skandal yapıtı; Hong Kong sinemasından hızlı ve çarpıcı bir polisiye; gerilimli, ürkütücü ve stize bir bilim-kurgu; ve tabii ki, Festival'in değişmez kült yönetmeni Takashi Miike'nin geçen yıl yönettiği filmle rin en güzeli yer alıyor.

Gozo:

Takashi Miike, geçen yıl Neuchâtel'de En İyi Asya Film seçilen harika bir yakuza hayalet öyküsüyle – deliliğe gerekçüstü bir yolculukla – Geceyarısı Sineması'na dönüyor.

Şifre / Cypher:

Sinema dünyasında heyecan yaratan "Cube"ün yönetmeni **Vincenzo Natali**, iki filmiyle "Geceyarısı Sineması"nın konugu.

Hiç / Nothing:

Vincenzo Natali'nin son filmi ise, kaybetmeye mahkûm olanlara nefret ettikleri her şeyi yok etme gücü verilirse neler olacağını anlatıyor.

Festival'in "Geceyarısı Sineması" bölümünde yer alan diğer filmler ise:

Jeff Renfro ile **Marteinn Thorsson**'un yönettiği alışılmadık ölçüde ürkütücü bir bilim-kurgu gerilim filmi olan **"Bir Nokta Sıfır / One Point O"**; **Catherine Breillat**'nin kendine özgü cesur bakış açısıyla cinsellik, arzu ve kadın-erkek ilişkisi üzerine keşfini sınırlarına kadar götürdüğü **"Romans 2 / Anatomie de l'enfer / Anatomy of Hell"** ve ünlü aksiyon filmlerinin koreografi **Corey Yuen**'in yönettiği, bir tür Hong Kong tarzı "Charlie'nin Melekleri" sayılabilecek **"So Close / Yakın Temas"**.

MAYINLI BÖLGE

Mayınlı bölge, sıradışı ve "biraz zorlayıcı" filmlerden oluşuyor. Bölümün ilginç adı ise, Festival'de daha geleneksel

filmlerden hoşlanan izleyiciye bir uyarı niteliği taşıyor.

Son Tren / Posledniy poezd / The Last Train:

Aleksei German Jr.'in muhteşem siyah-beyaz sinemas-kop filmi, savaş fikrini reddeden iyi bir adam, her savaşta tek bir kursun bile atmadan ölmeye mahkûm tipte biri üzerine yer yer çarpıcı ve etkileyici, ama hep insanî niteli-

Hayatın Taklitleri / Imitations of Life:

Mike Hoolboom'un yönettiği "Hayatın Taklitleri", reklamlardan, sinema klasiklerinden ve son zamanların çok iş yapan filmlerinden alınmış, hemen tanınabilecek sahnelerle özgün görüntüleri birleştiren, 10 bölümlük bir düşer ve anılar silsilesi.

Dünyanın En Hüzünlü Müziği / Saddest Music in the World:

Garip ama dahiyane kaprisleriyle ünlü **Guy Maddin**'in en son çalışması olan bu abartılı müzikal, Kanadalı kült yönetmenin şimdiye kadarki en popüler filmi.

Gel ve Git / Vai-e-Vem / Come and Go:

2003 Şubat'ında ölen, kendine özgü tarzıyla Festival izleyicilerinin hiç de yabancı olmadığı Portekizli sinemacı **João César Monteiro**'nin parlak ve abartılı vasiyetnamesi.

Evrendeki Son Yaşam / Ruang Rak Noi Nid Mahasan / Last Life in the Universe:

Pen-ek Ratanarung, modern yalnızlığın özel bir türüne yargılamayan, mahrem bir bakış atarken, onu başkalarının dan ayıran anlatım üslubuna yeni bir alan buluyor.

Tulse Luper'in Çantaları, 1. Bölüm: Moab Öyküsü / The Tulse Luper Suitcases - Part 1: Moab Story:

Peter Greenaway'in son projesi, destansı özellikler taşıyan bir adam olan Tulse Luper'in yaşamı ve devri üzerine muhteşem bir üçleme/epik.

Twentynine Palms:

İlk filmi "La vie de Jésus / İsa'nın Yaşamı"yla herkesin takdirini toplayan, ardından "L'humanité / İnsanlık"la hayranlarının pek çoğunu yabancılaştıran **Bruno Dumont**, basit sinema biçimlerinin sanırsallaştığı tartışmalı bir film olan son yapıtıyla izleyicileri bir kez daha bölmeye azimli görünüyor.

Dünya sinemasının genç yıldızları

Her yıl, yeni ve genç yönetmenlerin başyapıtlarını tanıtan

şayan filmier dünya sinemasına farklı bir soluk ve taze kan getiriyor. Festival'in bu bölümü, ilk veya ikinci filmlerini çeken ve özgün sinema anlayışlarıyla geçtiğimiz yıl değişik festivallerde gerek film eleştirmenlerinin, gerekse izleyicilerin büyük beğenisini toplayan genç yönetmenlerin, çoğu ödüllü yapıtlarından oluşuyor. Bölümde çeşitli ülkelerden genç gözlerin özelde çevrelerini, genelde dünyayı nasıl gördüklerini yansıtan, farklı tatlara içeren 15 film yer alıyor.

Dünya festivallerinden

Uluslararası İstanbul Film Festivali, bu yıl yine dünyanın farklı köşelerinde düzenlenen belli başlı film festivallerinde gösterilmiş ve çoğu ödül kazanmış filmlerden derlenen bir bölüm sunuyor. Festival'e bir "Festivaller Festivali" özelliği katan bu bölümde, aralarında Cannes, Berlin, Locarno, Venedik, San Sebastian, Montréal ve Karlovy Vary gibi sayılı festivallerde ödül kazanmış yapıtların da bulunduğu tam 30 seçkin film yer alıyor.

Ara / InterMission:

Hayatın rüzgârına kapılmış insanlar ve onların sevgiyi ararken kendilerini buldukları dolambaçlı yollar konusunda bir kent aşkı hikâyesi. **John Crowley**'in hızı, güldürücü, çarpıcı, zekice dramında on bir farklı hikâyede 54 karakterin hayatları birbirine karışıyor.

Mutfak Hikâyeleri / Salmer Fra Kjekkenet / Kitchen Stories:

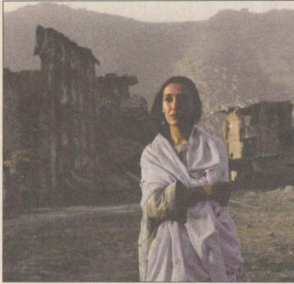
Güya soğuk ve akılcı bilimle fani insan ihtiyaçlarının arasındaki çelişki, pek çok film yönetmeninin ilgisini çekmiştir. Fakat aralarından pek azı bu çelişkiyi "Mutfak Hikâyeleri"nde **Bent Hamer**'in (birkâç yıl öncesinin ilginç filmi "Eggs / Yumurta"nın yönetmeni) yaptığı kadar mizahi bir şekilde - ya da bunca hevesle - işlemiştir.

İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış... ve İlkbahar / Bom, Yeoreum, Gaeul, Gyeowool, Geurigo, Bom / Spring, Summer, Fall, Winter... and Spring:

Kore sinemasının yaramaz çocuğu **Kim Ki-duk**'un imzasını taşıyan bu dingin film, eşsiz zarafette bir dizi görüntüyü görünürde farklı, ama içten içe benzer dört öyküde toplu-

yor. Doğumundan ölümüne kadar insanlığı varoluşuna ritim kazandıran mevsimlerin gücünü aktaran bu Budist

freş, hayatın özünü huşu verici bir şekilde irdeliyor.

Çağımızın aynası sinema

Günümüzde, dünyanın dörtbir yanında yaşanan gerçekleri tarafsız bir gözle perdeye aktaran, toplumların ve kişilerin yaşamını değiştiren politikaları sorgulayan bu geleneksel bölümde, 15 film yer alıyor.

Umuda yolculuk: Göçmenler

Önemli bir evrensel soruna parmak basan bu yeni bölümde yedi film yer alıyor. Göçmenlerin başlıca kaygıları varlık mücadelesi, iş bulmak, geçinmek ve hayatta kalmak.

Batıya Giden Yol / The Way to the West:

Yunanistan'dan gelen bu etkili film, insan pazarlanmasyla ilgili, dramatize bölümleri de bulunan bir belgesel. Eski Sovyetler'den daha iyi bir hayatın peşinde Yunanistan'a gelen ve seks kölesi ticaretinin kurbanı olan genç İrina'nın bir dizi itiraf ve geriye dönüş aracılığıyla ilerleyen hikâyesi, Atina'daki mültecilerin gerçek öykülerine ve itiraflarına bağlanıyor.

Yedek Parçalar / Rezervni deli / Spare Parts:

Sloven yönetmen Damjan Kozole'nin yönettiği, kaçak göçmen taşımacılığı konusunda, potansiyel olarak moral bozucu mesajını dünyayı siyah ve beyaza boyamayı reddetmesiyle telafi eden, sert ama tuhaf bir biçimde seyr zevki veren bir dram.

Bu Dünyada / In This World:

Pek çok cesur ve yaratıcı güç sahibi mültecinin, daha iyi bir hayatın peşinde her gün göğüs gerdığı tehlikeli deneyimlerin bir tür özeti. Festival seyircilerinin tanıdığı genç İngiliz yönetmen Michael Winterbottom, 2003 Altın Ayı ödüllü bu filminde de önceki filmlerinden tamamen farklı bir alana eğiliyor ve İngiltere'den İngiltere'ye göçmenleri

çalışan iki delikanlıyı izliyor.

Belgeseller

Uluslararası İstanbul Film Festivali önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da, belgesel filmlere özel bir bölüm ayırdı. Belgesel yönetmenlerinin, başka yönetmenler, müzik, insanlık halleri, siyasi hareketler üzerine yaptığı 15 çarpıcı belgeselden oluşan bölümde, dört Türk yönetmenin de farklı tonda filmleri var.

Canlandırma sineması: Küba

Önceki yıllarda Kanada, Hollanda, İngiltere, İtalya, Belçika ve Fransa'dan gelen animasyon filmlerini izlemiştik. Bu türün meraklılarına, bu yıl da Küba animasyon sinemasının seçkin örneklerinden derlenen iki ayrı program ve ünlü çizgi Juan Padrón'dan 2 uzun metrajlı çizgi film sunulacak.

Havana'daki Vampirler / Vampiros en la Habana! / Vampires in Havana:

Juan Padrón'un ilk "Havana Vampirleri" filmi, gangster ve vampir filmleriyle kafa bulan neşeli bir yapımdır. 1933'te bir vampir-gangsterler birliği, vampirlerin gün ışığında kalabilmesini sağlayan yeni iksir "Vampisol'u" ellerine geçirmek için Havana'da toplanır.

Havana'daki Vampirler Çoğaldı! / Mas vampiros en la Habana! / More Vampires in Havana!

Önde gelen Kübalı animatör Juan Padrón'un bu son çalışması ise, 1985 yapımı "Havana'daki Vampirler"inin devam filmi. Müziplik, açık saçıklık ve siyasi hicvin bu enerjik ve komik karışımı, en fazla yetişkin animasyon hayran-

larına uygun..

Programda ayrıca, 12 seçkin Küba animasyon filminden oluşan bir derleme ile Küba'da uzun metrajlı filmlerden önce gösterilen, Filminutos (Minik Filmler) diye adlandırılan ve filmlerin isim yerine numaralarla tanımlandığı kısa filmlerden bir seçki yer alıyor.

Latin Amerika sineması

Yeni Latin Amerika sineması, iki kıdemli ulusal film endüstrisini - Arjantin ve Brezilya - yapımlarından hız al-

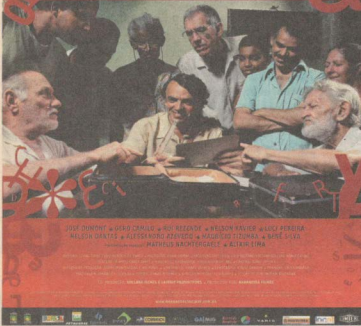
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantery.org>

O POVO AUMENTA MAS NÃO INVENTA

"NARRADORES de Javé"

DIRIGIDO POR ELIANE CAFFÉ

JOSE DUMONT • GERO CAMILO • RUI REZENDE • NELSON XAVIER • LUCY PEREIRA
NELSON DANTAS • ALESSANDRO AZEVEDO • MADRUGA TIZUMA • BENE SILVA
MATEUS NACHTSHEIM • ESTER LIMA

rak, son zamanlarda uluslararası pazarlardaki konumunu yeniledi. Bu pazarlarda, gittikçe daha çok sayıda filmleri, hem festival gözdele-
ri arasında yer aldı, hem de gişede başarı kazandı. Bu kapsamlı böl-
lüm, Arjantin'den 6, Brezilya'dan 4, Meksika'dan 2 filmle, 7 farklı La-
tin Amerika ülkesinden: Ekvador, Bolivya, Şili, Kolombiya, Peru, Uru-
guay ve Venezuela'dan birer filmi biraraya getiriyor.

Türk sineması: Ulusal Yarışma

Festivalin "Ulusal Yarışma" bölümünde bu yıl 12 film, 50 milyar TL'lik "Yılın En İyi Türk Filmi" ve "En İyi Türk Yönetmen" ödülleri için yarışacak. Ayrıca Festival'in "En İyi Erkek" ve "En İyi Kadın Oyuncu" ödülleri de sahiplerini bulacak. Uluslararası Film Eleştirmenleri (FIPRESCI) Jürisi'nin seçeceği, Onat Kutlar'ın anısına verilen "En İyi Film Ödülü"nü kazanan filmin yönetmeni de, bir sonraki filminde kullanılmak üzere, Efes Pilsen tarafından verilen 50.000 dolarlık ödülü kazanacak.

Bu yıl Ulusal Yarışma'ya katılan filmler şunlar:

Ezel Akay-Neredesin Firuze? / Reis Çelik-İnat Hikâyeleri / Zeki Demirkubuz-Bekleme Odası / Reha Erdem-İnsan Nedir ki... / Yılmaz Erdoğan-Vizontele Tuuba / Ümit Cin Güven-Metropol Kâbusu / Taylan Biraderler-Okul / Ahmet Uluçay-Karpuz Kabu-
gundan Gemiler Yaşamak / Yüksel Yılmaz-Küçük Özgürlük / Ye-
şim Ustaoglu-Bulutları Beklerken / Çiğdem Vargı İnşaat / Derviş
Zaim-Çamur

KaçakYayın 32

Film Festivali Rehberi

Filmler bu yıl Beyoğlu'nda Emek, At-
las, Sinemop, Beyoğlu ve Atlas 2 sine-
maları ile Kadıköy'de Rexx sinemasında
sunulacak. Bu yıl filmlerin gösterim sa-
atleri 11.00 - 13.30 - 16.00 - 19.00
ve 21.30 olarak belirlendi.

Bu yıl festivalin bilet rezervasyonları,
27 - 30 Mart tarihleri arasında, Beyoğlu-
lu'ndaki SESAM Binası'nda (İstiklal
Caddesi, No:122/4) yapılacaktır. Her se-
ans için kısıtlı sayıda yer, 27 Mart - 5
Nisan tarihleri arasında Biletix satış nok-
taları; www.biletix.com, ve Biletix çağrı
merkezi (0216) 556 98 00 aracılığıyla
da satışa sunulacak.

Rezervasyon sırasında satın alınacak
biletler için, sabah 11.00 seansları ha-
riç, tam biletlerde 1.5 milyon TL, indirim-
li biletlerde ise 1 milyon TL "özel rez-
ervasyon indirimi" yapılacak. Buna göre,
rezervasyon süresince, tam biletler 8.5
milyon TL'den, indirimli biletler ise 6.5
milyon TL'den satın alınacak. Tüm
11.00 seanslarının biletleri 6 milyon TL.

Rezervasyon döneminde yapılan bilet
alımlarında kredi kartı da geçerli olacak.

Gişede bilet fiyatları

Festival gösterimlerinin bu yıl gişede-
ki bilet fiyatları tam 10 milyon TL; tüm
seanslarda öğrenci ile 65 yaş ve üstü iz-
leyiciler için 7.5 milyon TL olarak sap-
tandı.

Sabah 11.00 seanslarının biletleri ise
herkese indirimli olarak 6 milyon TL'den
satılacak.

Festival boyunca, resmi bayramlar ha-
riç, hafta içi günlerinde 13.30 ve 16.00
seanslarında, festival boyunca herkese
rezervasyon dönemi bilet fiyatları uygu-
lanacak ve tam biletler 8.5 milyon TL;
öğrenci ile 65 yaş ve üstü seyirciler için
biletler 6.5 milyon TL'den satın alınabi-
lecek.

Festival broşürü ve rezervasyon formları

Festival kitapçığı, film gösterim çizel-
gesi ve rezervasyon formları, 20 Mart
Cumartesi gününden itibaren Festival
sinemalarında, AKM'de ve İKSV merke-
zinde (İstiklal Caddesi No:146, Beyoğlu-
lu), 2 milyon TL'den satışa sunulacak.

Bir gerçeğin içinden geçiyorum

Sıfır noktasına dönüş yok biliyorum, biliyorum ama yine de zaman nedir? Görece mi? Zamanı geriye döndüremeyeceğiz, biliyoruz; peki ya anılarımız, bizde iyi kötü, çirkin güzel, hüzünlü sevinçli iz bırakan anlar, insanlar!

Yeni bir yılın ilk günleri, Ocak başı olmalı, yalnızlık zamanının hüküm sürdüğü. Hani şöyle içinizde bazen tanımsız bir sıkıntı, bir keder duyumsarsınız, yaşarsınız; işte öyle bir şeydir. Akşamüstüdür, gecenin karanlığı yeryüzünde başlamıştır. İçiniz sıkıntı, dışarısı karanlıktır. Bir duble rakı koyarsınız kendinize, yalnızlığınızla baş başa içeceksinizdir. Bir iki küçük meze tabağı içinde atıştırdıklarınız. Tabii ki beyaz peynir ve maydonoz; rakının vazgeçilmez mütefikleri.

Ben de öyle yaptım o sıkıntılı akşamüstünde, ki gecenin karanlığı artık kentin üstündeydi. Sonra, bir şey dinlemeli dedim kendi kendime. O ortama uyan; ilk akla gelen tabii ki Münir Nurettin Selçuk'tu. Beni her zaman büyüleyen sesi. Sonra en sevdiğim şarkısına, beni en çok anlatan, özellikle de aşka dair duyumsadıklarımı söyleyen şarkıya geldi sıra. "Tereddüt"ü bu parçanın adı. Yanılmıyorsa belleğim sözlerini bir kadin yazmıştı:

Sarahaten acaba söylesem darılmaz mı,
Darılmak âdeti bilmem ki çapkın nâz mı,
Desem ki.. Ben seni, yok dinlemeyiz ki hiddet eder,
Niçin bu sözde ne var, sanki hiddet etse ne der,
Desem ki.. Ben seni pek, ya kızar konuşmazsa,
Derim bu çektiğim insaf edin eğer azsa,
Desem ki.. Ben seni pek çok, hayır kızar bilirim.
Tereddüdüm acaba hiddetinden az mı elim.
Desem ki.. Ben seni pek çok, sakın gücenme e mi,
Sakın gücenme eğer anladınsa sevdiğimi.

Münir Nurettin ile yol aldı rakı masam. Baş başa içmenin keyfini de sürüyordum hani söylemek gerekirse kendimle. Nedenise bir zaman sorunu yaşıdım birdenbire; bir zaman sorununun içine girdim. Tanpınar'ın dizelerinde gibiydim. Bir yandan Münir Nurettin bir yandan Tanpınar:

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpâre, geniş bir ânin
Parçalanmaz akışında.

Sonra konuklarım geldi, anıların içinden mum ışığıyla aydınlatılmış rakı masama. Babam geldi, şaşırmadım, gerçekliği zorladı diye sevindim, ne kadar da özlemişim. Sonra Onat Kutlar geldi, her zamanki gibi sevecendi, bir yemek yiyecektik, olmamıştı; sonra kadim dostum, ağabeyim Aziz Çalışlar, arkadaşım, yayıncım Refik Ulu geldi.

Rakı içiyorduk sessiz sohbetimizle, ben zaman içinde bir tüt kadar hafiftim Tanpınar'ın betimlediği gibi:

Bir garip rûyâ rengi,
Uyuşmuş gibi her şekil,

Rüzgârda uçan tüt bile
Benim kadar hafif değil.

Sonra dayım göründü, yengemin elini tutuyordu; hep âşık- tı ona, yengem utanırdı, herkesin içinde ona sarılmak istemesinden; hep âşık- tı, oğlan dayıya çekermiş. Benim aşk tutkum demek ondan geliyor. Ama hayret vericidir, belki eski kuşaktan olduğundan tek bir kadına bunca yıl aşkla bağlılık! Neyse onlar fazla durmadılar. Babam da öyle, bilirim hem içkiye dayanaksızdır hem de uykusu erken gelir; demek değişmiş alışkanlıkları. Dürüstlüğü öğrendiğim babam da gitti, kim bilir bir daha görür müyüm!

Aziz de Onat da ikisi de iyi içerdi; devam ettik sessiz sohbetimize rakının eşliğinde. Bir yanda şarkı, kim bilir kaç kez dinletiyordum onlara "beni" anlatan "Tereddüt"ü. Belki kendimi anlatamadığım için dinletiyordum şarkıyı, durmadan.

Sonra Halil Kıyak geldi, tanımazsınız, ünlü değildi, hiç olmadı, belki placaktı. Tam yirmi üç yaşındaydı ve yirmi üç yaşında kalmıştı. En son konuşmamız bir Ankara dönüşüydü; ucuz bir otobüs, öğrenci işi. Fotoğraf çekerd; fotoğraflarımızı çekti ve gitti. Dört kişiydi birlikte masada; bir Babâli anısıydı. Keşke babam da olsaydı. Son zamanlarda babam ile hiç fotoğrafım olmadı.

Konuklarım teker teker terk ettiler rakı sofrasını; gitmek zorundaydılar, kalmazlardı; ben de başka bir evrendeydim, sanki bir düşüvenli!

Başım sükûtü öğüten
Uçsuz, bucaksız değirmen;
İçim muradına ermiş
Abasız, postsuz bir derviş;

Karanlık ilerlemişti, şişenin de dibini görmüştü. "Tereddüt", hiç tereddüt etmeden dönüyordu; kısır bir döngü değil, kendini yenileyen bir bellek gibi. Yalnızdım, mum ışığının aydınlatmış masamda; son dubleyi de tabaklarda kalmış meze kırıntılarıyla içtim.

Sonra kendimi dışarı attım, belki başkaları da gelecekti ama, artık evde duramazdım, gece hüküm sürmeye başlamıştı yalnızlaştıkça yalnızlaştığım kentimde. Ne kadar geçmişti bu kente, ömrüm. Zaman neydi! Dönüşsüz bir akış mıydı? Yoksa acıların, sevinçlerin, özlemlerin, kederlerin, aşkların, aşk acılarının bir toplamı mıydı? Yoksa umut etmenin, beklemenin yanılsaması mıydı?

Kendimi gizemli çağrısının çekiciliğine kapırdığım kentin karanlığında, sokaklarda, caddelerde yol aldım. Bir yandan da Tereddüt'ün makamları, Tanpınar'ın şiirinin son dizelerini söylüyordum; bir düşkurgusunda değil, bir gerçeğin içinden geçiyordum:

Kökü bende bir sarmaşık
Olmuş dünya sezmektelim,
Mavi, masmavi bir ışık
İçinde, Mavi, mavi bir ışık

İzmir Öykü-Şiir günlerini sevdi

Şiir Günleri'nin ikincisi, Öykü Günleri'nin üçüncüsü geçtiğimiz aylarda İzmir'de yapıldı. Edebiyatçılar Derneği ve Konak Belediyesi'nin işbirliğiyle yapılan bu günlere İzmirliiler alıştı.

İzmir'deki etkinliklerin çoğunun yapıldığı Konak Kültür Merkezi, bu etkinliklere de ev sahipliği yaptı. Bu merkezin Müdürü Salim Çetin işin üstesinden geliyor. Kültür merkezi adıyla tam anlamıyla örtüşüyor.

"Kültür merkezleri olarak üzerimize düşen görevi yapıyoruz. Edebiyat söyleşilerinden, sivil toplum örgütlerinin panel, toplantı, söyleşileri yapabileceği; resim, fotoğraf sergilerinin açılabilmesi bir mekânı İzmirli'lerle kazandırmanın zevkini yaşıyoruz. Bir günümüz boş geçmiyor. Her ay çıkarttığımız bültenimizde her türlü etkinliği görmek olası. Aştan ekonomiye, felsefeden şiire sözü olan herkese, her düşünceye platform burası. Her sözü olan gelsin, anlatsın." diyor Salim Çetin.

Konak Belediyesi'nce başlatılan "Öykü Günleri'ni" önümüzdeki yıllarda daha başka boyutlara taşımaya planladığını söylüyor Salim Çetin. Öykü Günleri'ni uluslararası boyuta taşımaya istiyor. Öykülere görsellik kazandırmak amacıyla kısa filme dönüştürmek arzusunda. Devlet Tiyatrosu sanatçılarıyla işbirliğine gidilerek öyküleri onların okumasını sağlamak.

"İzmirli'ler öykü ve şiire alıştı. Kendi sponsorlarını getiriyor. Kurumlar severek sponsor oluyorlar. Bu günlerde tartışmalara zemin hazırlanıyor. Sanatçıları buluşturuyor, sorguluyoruz. Özellikle şiir üzerinde tartışmalar, iyi şiir yazılmaması, şiirdeki tıkanma tartışılıyor. Bu, dergilerde devam eder diyoruz. Tartışılması gereken çok şey var. Bir şeyler yapabiliyorsak, ne mutlu bizlere." diyor Salim Çetin.

Sekiz yıldır kültür müdürlüğü yapan Salim Çetin kendini işine vermiş donanımlı çağdaş bir yönetici. İzmir kenti de böyle yöneticileri kabullenir. Yolunuz İzmir'e düşerse, haftanın yedi günü Alsancak'taki Kültür Merkezi'ne uğrayın. Bir etkinlik izleyin. Salim Çetin'in de bir çayını içiniz. Sohbetinde çayda da aynı sıcaklığı bulacaksınız.

Öykü Günleri'nden
Cemil İsmailoğlu, Yılmaz Erdoğdu, Yılmaz Erdoğdu, Yılmaz Erdoğdu,
Savaş Ünlü, Özcan Karabulut

Erzurum'da bir Kültür Sarayı

"Sivas ne ki, Erzurum yayla." Dağlar diyarı, kültür yönünden de epey yol almış. Çıkan gazeteler, dergiler bunun kanıtı. Erzurum'da dev bir kültür merkezi var: Vehip Atalay Kültür Sarayı.

Tam anlamıyla bir kültür merkezi. Ona benzer bir yapı İzmir'de yok. 7 katlı bir bina. Her kat ayrı bir hizmet sunuyor. Perakende satıştan cep sinemasına kadar kültür hizmetleri, bu yedi kat arasında paylaşılmış. Her katta ayrı bir birim var. Kafeterya, okuma odaları bile yer alıyor.

Babalarının tırnakla kuyu kazmasıyla bu dev kültür merkezinin temelleri atılmış. Vehip Atalay, yıllar boyu omzunda gazete satarak çocuklarını yetiştirmiş. Onlar da babalarının anısına bu merkezi oluşturmuşlar. Oğlu Mutlu Atalay ile söylüyor.

1947 yılında kurulmuş merkezini ilk şekli. Küçük bir dükkandan bu duruma gelmişler.

"Hele üniversitenin açılmasıyla işlerimiz daha da güzelleşti. Öğrenci dostlanımıza en iyi en güzel sunmayı hedefledik. Onlar da memnun, bizler de... Onların isteklerine göre hareket ediyoruz. Sanatçıları getiriyoruz. Şimdiye dek Cezmi Ersöz, Duygu Asena, Yılmaz Odabaşı, daha pek çok sanatçıyı öğrenci dostlarımızla buluşturduk. Erkan Oğur, İsmail Hakkı Demircioğlu, Yaşar Kurt, Bülent Ortaçgil'i dinletme olanagını sağladık. Sultan of the Dance, Anadolu Ateşi'ni Erzurumlular'a izlettik." diyor mutlu Atalay.

Dönem dönem kitaplarda indirim yapılarak okuyuculara ucuz kitap okuma imkanı sunuluyor. Kültür merkezinin büyüklüğüne şaşırdığını söylüyor. Mutlu Bey, "Erzurum'da böyleleri yakışır." diyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

İMECE'den Arkadaş Radyo'ya

Kemal Atamtürk Sivas'ın sesiz, ama renkli bir siması. Yıllar öncesinden öğrencim, kardeşim, arkadaşım, dostum. Öğrencilik yıllarında başlayan yazma sevdası giderek büyüdü. Yazma, yaratma sevdası. Bu sevdada yüzünden üniversiteyi üçüncü sınıfta bıraktı.

1980-1982 yıllarında Sivas'ta çıkan Anadolu gazetesinde yazdı. 1985 yılında İMECE dergisini çıkarttı. Tüm beş yıl sürdü bu derginin yaşamı. Hem de tüm engellere karşın.

Derginin çıkışı çok ilginçtir. 1981 yılında Kemal'in babası, Almanya'dan renkli televizyon ve video yollamıştı. Bana soruyordu. "Ne yapalım bunları?" Okumaktan pek izlemeye fırsat yoktu. Gel bunları satalım, bir baskı makinesi alalım dedim. Kemal'in arayıp da bulamadığı şeydi. Denilenler yapıldı. Ankara'dan bir baskı makinesi alındı. Bu makinede ne yapılabilir-di? Karşısına geçip düşünüyorduk. Kemal, dedim, dergi çıkartalım. Baskı makinesine bakkardan kararımızı vermiştik. Kolları sıvadık. Dilekçeler verildi. Her dilekçeye red cevabı alıyordu. Şaşkın ördek suya kırkın kıçın dalmış. 12 Eylül'ün en karanlık, en acımasız günleri ve dergi çıkarmak isteyen Kemal Atamtürk. Çoğu akşam umudu kırılmış olarak geliyor. Kabul etmediler hocam, diyor. Ben Sivas'tan ayrıldıktan sonra izni alabildi. Yıl 1985'ti. Dilekçe verilen günlerde polis sürekli evimizi basıyor, evin altını üstüne getiriyordu. Yapacağımız çok kötü ve tehlikeli bir şeydi, dergi çıkartmak istiyorduk. Oysa dilekçelerde adım sanım da geçmiyordu.

1995 yılında, radyoculuğa başlıyor bu kez. 1999'da ise fiilen işin içine giriyor. O günden beri de radyocu...

Radyoculuktaki amacın ne? diyorum.

İnsanlara ulaşmak için radyo. Basın yoluyla ulaşmak daha zor. Radyo bu açıdan daha olumlu. Radyo, insanın düş gücünü geliştirmesi açısından da önemli. Dergide mesaj veriyorsunuz. Radyoda ise ilk kıvılcımı. Mesaj vermek daha zor. Köşe yazısında istediğiniz gibi hareket şansını var. Radyoda yok, zaman sınırlaması var.

Sivas'ta radyocu olmak nasıl bir şey?

Daha önceki anlayışı, eğlenceye dayalı geyik yapma anlayışını yıktık. Artık insanlar bunu yapmıyor. Yaparlarsa tepki alıyorlar. Daha ciddi olmak zorundalar, zevzekliği bile yapamıyorlar. Sıradanlık kalktı, kalite yükseldi. Diğer radyolara önderlik yaptık. Halk müziği ve özgün müzik değildi. Bunu yerleştirdik. Diğer radyolar da bizi izliyor...

Bir ara dergicilik de yaptın...

Bunu biliyorsunuz. Olayların tanığıyız. Dergicilik o yıllarda, matbaasından dizgisine, düzeltmesinden dağıtımına hep sorundu. Hele o yıllarda yaşadığımız Faruk Güçlü'nün "Yasaklamak Yasak" kitabını bile geçti. 29 sayısı ard arda toplandı. 4 yazı işleri müdürü haklarında soruşturmaya uğrayıp ceza aldılar. Dergide eski GİRİR tekniğini kullandık. Yazıp çizen insanları bire bir yazı kadrosuna dahil ettik. Durağan kadro anlayışını yıktık. O yüzden uzun ömürlü oldu. 33 il ve sayısız beldede satış ve dağıtım yaptık.

Dergi olarak neler yaptınız?

Cezaevleri için kitap kampanyası açtık. Elbise, ilaç kampanyasıyla peşmergelere -Irak savaşından kaçan- yardımda bulunduk. Selda, Abuzer Karakoç gibi sanatçıları getirdik. Azime Korkmazgil ve Aziz Nesin'e imza günü düzenledik. Aydınlar Dilekçesi, Ekmek- Hak Dilekçeleri'ne binlerce imza topladık. Fakir Baykurt'tan Aziz Nesin'e, Muzaffer İzgü'den Abdullah Şanal'a kadar onlarca yazarı Anadolu insanıyla tanıştırdık...

Kemal Atamtürk en kısa bu kadar anlatılır. Bir özelliği de, bir bağlama ustası olmasıdır. Çalar ve söyler. Dut ağacından en güzel bağlamaları kendi elleriyle yapar...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Hayatın ritmine uyanlara...

Merhaba ıkyaza, Nisan'a ve aşka... Merhaba hayata...

Nazan Öncel'in şarkıları düşüyor aşkın ve nisanın dansına. Doğanın dişi dirilişinde ki akıl almaz erotizm. Uyuma, mevsimin ışıkları yandı, tüm şiirler aşka. Ve unutma, aşk benzermez şaraba, kahverengi bir tonda ansızın bitirir adamı ve kıskırtır tutkularımızı ıslakkızıl saçlarıyla.

Gözetleyen geceye aldırma ve beni dansa kaldır lırına.

Cemreler aşkına, aşka vardığında nisanında.

Ve şaka bile olsa hafiften dokun bularımıza.

Posta

Hayatı ve sevinçlerimizi borçluyuz postacılar. Her seferinde yabancı bakışlarımızı çoğullayan ve anılarımızı çokça taşıyan bu insanlara, kim taşır kendi mektuplarını acaba?

Selam Eskişehir'e ve İlhan İrem dostlarına. Kaç Kaçak Yayın okuru var orada Birseli'den başka. Bir kahve söyleyin ve söyleyin Krizalit kafe plakçasına bir şarkıda bana çalsın, tam düşlerime denk düşün ama. Unutmayın düştür her şey ıkyazda. Buna ben de inanmamıştım ilk yazdığım. Dostlar Kaçak Yayın olsun masanızda

Selam Trabzon'a, Banış'a, küçük kızına ve Muğla'dan hayatın kurallarını durmadan anlatan Özden Hanım'a. Kaçak Yayın'ı tanıttırttığım tüm kızlara ve kendini bırak hayatın akışına.

Dergiler de geldi martta ayrıca. Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü'ndeki tüm dostlara (Süha Oğuzertem'e, Talat Halman Hocaya) teşekkürler. "KANAT" Dergisiyle birlikte hayatı ve dostluğunuzu ve "Kuram Şiirleri"ni gönderdiniz bana. (suha@bilkent.edu.tr)

"KİMSESİZ"e yazdığım mektup geriye geldi sonra. Sonra tuhaflaştım. Nasıl silikeyliyor izler, mektuplar yerine varmayınca. Karar verdim mektup yazmalıym kendime ara sıra. (Acele posta silikeylen anılarıma ve kırılanağıma). Sevgili Şenol Yazıcı PK 202 Ulunmı Bursu adıyla

İbrahimioğlu Pasajı ressamları "Kadınlar Günü" anasina.

bir şey anımsatıyor mu sana?

"ŞİİRİ ÖZLÜYORUM" Dergisi'nin Mart-Nisan sayısı duruyor masamda. Yeni geldi postadan. Şiirler var her sayfasında. Hüseyin Alemdar en sonda (bir dinletiden şiir okuyuşu kalmış aklımda) ve Şimdi artık çıkmayan SİMURG'tan tanıdığım Asım Öztürk arada. 3.sayıda İmlasız'la yollarını ayıran Soner Demirbaş da orada. (Şiirlerini kanıttırdım Asım Öztürk'ün Simgur'un eski sayılarında). Fuat Çiftçi'ye yazın ve şiir okuyun, hep şiirler yükleyin hayatınıza (ciftciuat@mynet.com)

ADAM ÖYKÜ... Hayatın öyküleri var onda ve Nuray Çiftçi'den Binbir Yaşam Masalları el yazısı.

Taktım trenlere, "TİREN" diye bir dergi çıkıyor haberiniz ola. (Bu arada Engin Geçtan'ın "Tren" adlı kitabı Metis'ten piyasada).

Ve bir kitap KÜL'den. Hilal Karahan - "BİR TEPEİNİN ÖNÜNDE"

Ve tek dize kitaptan hepimizin yağmurlarına : "rüzgar içde dalyıla dokunur algılara..."

Sergiler

Ahşap boyama sergisi vardı bir marketin VIP salonunda. Ve insanlar, emek veren, yaratan yanlarıyla.

Düzce'de Mart ayında kadınlar

vardı her tarafta.

8 Mart'ta herkes seslendi kadınlara. Duygu Asena kadar kadındı tüm erkekler bir günlüğüne aslında. Oysa Gamze Altındağ ve arkadaşları gerçekten vardılar insan olarak. Ve tepki gösteren duyarlı kadınlar olarak yine kadınları anlatmışlardı yağlı boya tablolarında iki günlüğüne İbrahimioğlu Pasajı'nda. Kadınlar bakıyordu tablolarından, tüm yitliklerden sınırlı inadına.

Ve yine kadınlar. Tam 33 kadın EG Sanat Galerisi çatısı altında, tüm olumsuzluklarla zıtlşıp, gözleri-mize bir şenlik hazırlamışlardı martın ayasında yarattıkları resim karnasıyla. Hepsi ev kadınıydı ama renkleriyle 'kadın' olarak vardılar işte hayatın tam ortasında. Teşekkürler resim öğretmeni Ertül Gürsoy'a ve tüm kadın ressamlara.

Haydar Abi ve Sinema Sinema

As Sineması'ndan merhaba!

Ve Kaçak Yayın artık As Sineması'nda. Haydar Abi dergiyi masaya koyuyor seyircileri okusun diye iki film arasında.

Hababam Sınıfı'ydı ilk film martta. Rifat Ilgaz'ı Çanakkale'de tanıttım. Halil Nahililer de vardı. Dün-

yalar benim olmuştü kitabını imzaladığında. Filme giderken kaygılıydım, sorular vardı kafamda. Beklediğim olmadı, aşk vardı, eski filmler atlanmamıştı ve mutluydu herkes okul satılmadığında.

Teşekkürler Hababam'a.

"Eğitim şart" esprisile girdik "Okul"a. İyi enerjiye ve her şeyin bizim elimizde olduğuna inanan Nehir Erdoğan harika. Korku filmiydi, korkma-lyıydık, ancak korkuyu unuttuk ara ara, fazla kaptırınca kendimizi yazılan öykülere ve aşka. (Filmden: "İnsan iki durumda söylediklerine inanmaz. Bir, rüya gördüğünde; iki, aşık olduğunda").

Yazmak istiyordum ama "Gothika" kaldı artık başkabahara. Onurlu bir yaşamın ve onurlu bir aşkın anlatıldığı "Son Samuray" dançıkınca çok net anladım. Hayatımızın gereksinimi vardı aşka ve samuraylara, ama onurluca. (Filmden: "Bana nasıl öldüğünü anlat, sana nasıl yaşadığını anlatacağım").

Ayrıca, tekrar izleyin "Titanic"i... mutlaka.

Ve benim düşlerimin sinemasında (Karıışık Takıntılar Sineması) oynayan film bu aralar : "Mekana Ters Bir Çınar Ağacı"... Sonyazda...

Herkes kendi hayatını oynamalı kendi sinemasında.

Müzik

Dumanlı bir akşamda, "DUMAN" vardı burada. Aşk için ölesimiz geldi. "İçerim ben bu akşam" dedi ve sahnede durmadan sigara içti Kaan. Müthişti, canlıydı ve belki alışmak lazımdı hayata.

Çok sevdim bu çocukları, **Beden-sel Engelliler Derneği** için gelmişlerdi ve garip bir suskunlukta sadece müzik vardı hayatlarında.

Konserden sonra Kaçak Yayın'dan geldiğimi söyleyince "süpersin baba" dedi Kaan ve "müziyeniz" yanıtını verdi "anarşist misiniz" diye sorduğumda. "Bol dumanlı bir konser oldu" dedim güldü.

Bir de fotoğraf çekti **Kaçak Yayın** anısına.

Haluk (Levent) geldi sonra. Hayat adına, rock adına. Sevgilerle...

vamda değildim. Düşlerimiz çarpıştı salonda, kendimiz sallanmasak da. Nasıl sevmişim onu Erzurum'da ilk tanıştığımda. Sonra Çanakakale'de Karabiga'da denizden geldiğinde gecenin ortasına.

Yine geldi Haluk. "Islak ıslak bakma" dedi Cem Baba anısına. Ve herkes ayaklandı bir ilk şarkıda "sensin eksik yanımsensiz olmaz" diye bağırduğunda.

Gitti sonra gecenin karanlığına.

Kitaplar... Dergiler...

Ütopya'da Ayşe Sönmez kitap satışlarının azlığından yakındı ve ben ona Cadde Yayınları'ndan söz ederken, Düzce'de kitap satışlarına ilişkin şu listeyi verdi sonra:

(Alışkanlıklarımıza yakın bir liste, Küçük İskender ise yok ortada).

1. **Biliç Altının Gücü** (Joseph Murphy), 2. **Başucumda Müzik** (Kürşat Başar), 3. **Türkiye Cumhuriyeti Çökerken** (Vural Savaş), 4. **Kuraldışı Yayınları**'ndan "Yaşam Cesurları Sever", 5. **Mutluluk** (Zülfü Livaneli).

Özlem Kumrular vardı aklımda, nedeni belirsiz biçimde sevindim kitabını gördüğümde hastane yolunda bir kitapçıda.

Dergilerde ise; son lobi(!) çalışmalarımın sonra **Kaçak Yayın** Düzce'de oldukça iyi durumda. Ancak bu Mart'ta **Atlas 'Abhazya'** konusunu işlediği için ataktaydı Düzce

ayağında. Bunun dışında Halis'ten Osman Kırtay'ın verdiği bilgiye göre dergiler satışına göre şöyle sıralanmakta : **LeMan, L-Manyak, Tarih - Düşünce, Sinema, Popüler Tarih...** Ayrıca Kırtay Genç Beyin diye bir derginin çok sattığından söz etti bir ara...

E-Dergi(Site Önerisi)

Kültür, sanat, edebiyat var **Ayrıntı-Yakamoz**'da.(www.ayrinti.net)

Aşk! (aşkın ateş rengi)

Şiir aralarında, ısrırgan sürülür ağda-lı bacaklara* çok fena...

(Önce yağmurun sesini dinleyin vardığınızda o baş döndüren tutkuya).

"Hayır pembe değil, rengini mor severim ben aşkın, arada bir şaraba döndüğün de görülmüştür anı-sızın."

(Zamk sürülmez aşkın ve şiirin kırk-larına.)

Trenler

Aşk olduğunuz sevgili hangi kompartmanda?

Bu kadar...

Bana yazın dostlar ve iyi bakın çağ-larımıza.

Merhaba ilkyaza.

Aşka.

Ve nisana...

*Kaçak Yayın, Düzce'de Halis'te, Kardeşler Kırtasiye'de ve GİMA'da...

"Duman" üyeleri ve ben Kaçak Yayın anısına.

MOMA Berlin'i kasıp kavuruyor

En az bir buçuk saat kuyrukta beklemeyi göze alanlar girebiliyorlar Yeni Ulusal Galeri'den (Die neue Nationalgalerie) içeri. Kuyrukta en az 100 kişi oluyor hiç eksilmeden. Kuyruğun eksilmemesi bir yana, eğer kuyruğa girmediniz ise yandınız, siz karar verene dek mutlaka sıra biraz daha uzamıştır. İçeriden biri çıkar çıkmaz görevliler hemen bir başkasını alıyorklar sırayı hafifletmek için. Günde en az 4000 ziyaretçiden yedi ayda tam 700 000 ziyaretçi hesaplıyor müze yöneticileri. Ziyaretçi sayısı 500 000'e ulaştığında müzenin kasasına 8.5 milyon Euro girecek. Berlin'e tur düzenleyen seyahat büroları sergi biletini de dahil ediyorlar iki günlük Berlingezisinin içine. Ayrıca 27 Euro karşılığında VIP giriş kartından yararlanmak mümkün. Kuyrukta beklemekten hemen içeri alınmak isteyenler için böylesi bir uygulama başlatmış sergiyi düzenleyenler. Almanya'nın önde gelen işyerleri önem verdikleri çevrelerine kaçırılmaması gereken bu serginin giriş kartını armağan ediyorlarmış.

Hangi sergiden söz ediyoruz peki? Elbette, MOMA'dan. 20 Şubat'tan beri Berlinlilerin Yeni Ulusal Galeri'nin, yani MOMA'nın önünde kuyruğa girmelerine neden olan nasıl bir sergi peki? Meraklılar dünyaca ünlü New York Modern Sanatlar Müzesi'nden 200'den faz-

la çok önemli, özgün başyapıtı görmek için kuyrukta dakikalarca beklemeyi göze alıyorlar.

Bu önemli sergie resim sanatına yansıyan tüm akımların en önemli temsilcilerinin yapıtları yer alıyor. Picasso'nun "Avignon'lu Kızlar" (1907) tablosuyla Rodin'in "Balzac'ın Büstü"nü, Dalí'nin eriyen saatleri gösteren resmi, Cezannes'nin 1885'te yaptığı "Banyo Yapan", Van Gogh'un "Zeytin Ağaçları" (1889), Seurats'ın "Limanın Önünü" (1888), Gauguin'in "Samen der Areoi'si" (1892), Henri Rousseaus'nun egzotik "Düş"ü (1910), birkaç adım ötede Claude Monet'nin 1888'de yaptığı "Ölümün Mask'ına, Edvard Munch'un "Fırtına"sına (1893) neler yok ki MOMA'da? Klasik dönem ressamlarının yanında ekspresyonistler, sembolistler, savaş sonrası avangartları, abstraktlar, pop artçılar, minimalistler... Onların da en önemli yapıtları, başyapıtları. Kaçırılacak bir sergi mi bu? Müzenin Berlin'de açılan

en önemli sergisini kim kaçırmak ister? Gazetelere yansıdı Roy Lichtenstein'in "Toplu Kız" (1961) resminin yanında duran kravatlı adamın fotoğrafı da, MAMO sergisinin dev afişinin önündeki kuyruk da.

MAMO sergisi öncesinde okuduğum üç kitap var: Üçü de resim, ressam yorumunu içeriyor. Ayrıca benzersiz denemelerle okurun resim belleğine, bilgisine, dille unutulmaz tatlı bırakıyor bu üç resim yüklü, imge deposu kitap: Hem Türkiye, hem de dünya resmine değişik bakış açıları getiren denemeleri bir kez daha elime aldım MAMO'ya giderken; hepsi de daha önce ya bir katalogta, ya da bir dergide yayımlanan yazılarını bir araya getirmiş, böylece yazılar bir kez daha okur önüne çıkmış yepyeni bir çerçevede: Ferit Edgü'nün "Görsel Yolculuklar"ını Uğur Köken'in "Zaman Devriyeleri" izledi. Ardından da Enis Batur'un can alıcı denemeleri içeren "İmgeleri Kim Dinler?"i geldi ki kondu ellerimin arasına. Resimde odaklanan bu üç kitabın verdiği coşkuyu New York Modern Sanatlar Müzesi'nin resimleriyle bütünledim. Türk ve dünya resim tarihinde dilsel, görsel bir geziye çıktım MAMO'da gördüğüm resimlerin coşkusu daha yatışmadan

"TELLÄL"i bir raslantı sonucu gördüm. Berlin'de yeni açılan bir kuruyemiş dükkânından çamfıstığı alan arkadaşşıma eşlik ederken gördüm "duyduk duymadık demeyin..." alt başlığıyla okurlarına kentin kültürel yaşamından haberler veren 48 sayfalık minik "TELLÄL".

Bir kuruyemişçi dükkânımız da var artık ve herkes birbirine telefonla haber veriyor, çünkü bir o eksikti yaşamımızda, o da oldu işte.

Bir süre önce kentin en şık, en seçkin sınıflarından birinde açılan

Galeri Artist'teki (ortaklardan biri Türk ve İstanbul'da da bu adla bir resim galerisi var) **"Sarkis"**in sergisini de oradan öğreniyorum. Hem Ferit Edgü'nün Sarkis'e ilişkin yazdığı yazının bir bölümü aklıma geliyor. **"Sarkis İkonalar"** başlığını taşıyan yazısında Ferit Edgü değerli ressam dostuna yazdığı bir mektupla giriyor yazısına: mektup yazar-ken Ferit Edgü, Sarkis'ten de mektup alır. Neyse, lafı uzatmayayım, yazının 3. bölümünün tamamını bu-
raya alayım:

"Göze yol gösteren el.

Çerçeveyi tutan el. Düşleyen el. Bir imgeye, bir kokuya, bir soluğa, havaya, neme, yosunlu duvarlara dokunan el.

Elin yarattığı imgenin kaynakları bunlar. Çerçevenin içinde, yerini aldığımda imge tüm bunlardan kurtuluyor. Artık özgür.

Aydınlığı oranında pencere. Karanlığı oranında zindan."

"TELLÂL" da bu yıl ki Berlin Film Festivali'nde **"Duvara Karşı"** filmiyle Altın Ayı'yı alan Fatih Akın üstüne ve filmine ilişkin bir de yazı yer alıyor. Şu günlerde tüm Almanya'da gösterime giren **"Duvara Karşı"** üstüne daha pek çok şey konuşulacak, yazılacak gibi geliyor bana. Ayrıca bu kültür haberleri dergisinde bir aylık etkinlikler listesi de çok ayrıntılı ele alınmış. Aylık olarak yayımlanan **"TELLÂL"**ı sevdim. Bizimkilerden birileri de kaçırmış olabilir. **Kitap Arşivi** <https://rantey.org>

ha yakından ilgilenmeye başladılar, buna sevinilir elbette.

Bugün sergilerden açtık sözü, sürdürürelim öyleyse. Kültür Devrimi-ni, Mao dönemini, başka dönemleri şöyle böyle bildiğimiz Çin'in ne kadar gizemli bir ülke olduğunu hepimiz biliyoruz. O yüzden, son yıllarda Pekin'de **Pekin Örneği** yemenin yanında ülkenin gizemli yanlarını keşfetmek için seyahat büroları durmadan yolcu taşıyorlar Çin'e. Gezi ücretleri giderek düşüyor ve bir süre sonra Çin'i görmeyen pek az insan kalacak. İşte bu Çin'deki siyasa-
sal değişiklikler, Batıların ülkede uygulanan baskı yönetimini sürekli kınamaları da belki yararlı oldu ki, Çin kimi değişikliklere gideceğini açıklayıp duruyor bir süredir. Bakalım nasıl bir değişme gösterecek bu dünyanın en kalabalık ülkesi, bekle-
yelim, göreceğiz. İşte bu Çin'den geliyor **"I. Kuyzer'in Savaşları"** sergisi. Yıllarca süren zorlu bir arkeolojik çalışmanın sonucu ortaya çıkan heykeller Berlinlilerin karşısına çıktı bir süre önce. Hem de eski Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin parlamento binasında: Halik Meclisi'nin birer milletvekili gibi di-
kilip duruyorlar öyle, ne bir yorum çıkıyor ağızlarından, ne de bir hayat belirtisi gözleniyor gözlerinde. Onlar yaşadıkları kadar yaşadılar ve ta-
rihe mal oldular. Şimdi onların yaşadıkları dönemi yüzlerinden, duruşla-
rından okumak mümkün. **Kitap Arşivi** <https://rantey.org>

Heykeller İÖ 259-210 yılları arasın-
daki Çin Kayzeri Qin Shi Huang dönemi savaşçılarını gösteriyor. İş-
te bu Kayzer yapımlı 38 yıl süren ve 700 000 işçinin emeğiyle örülen
ünlü Çin Seddi'nin de kanlı mimarı. Onlar yaşadıkları tarihin önemini
vurgularcasına sessizliklerini koro-
yorlar Berlinlilerin önünde, ama
kentin sanata düşkün halkı bu hey-
kellerin yüzlerine yansıyan tarihi,
yazgıyı, dönemi konuşuyorlar birbir-
leriyle sergivy gezerken.

MAMO Berlin'i kaspı kavruruyor. Bu yıl Berlin'de doğru dürüst kış ol-
madı. Manolya ağaçları güneşin bi-
raz sevimli yüzünü göstermesini
bekliyorlar tomurcuklarını saliver-
mek için. Günlerdir manşetlerden
inmeyen bu kaçırılmaması gereken
sergi için kuyrukta bekleyenler, **Ye-
ni Ulusal Galer**i'nin içindeki özgün
resimlerin sıcaklığı, büyüleyiciliği
karşısında kuyrukta bekledikleri
dakikaları, üşüyen ellerini hemen
unutuyorlar.

Sözü Enis Batur'un İlhan Berk'in
resmi üzerine yazdığı yazıdan kısım
alıntıyla bitirmek istiyorum: "Çamin
arkasında,/çerçevenin ve paspartu-
nun/ortasında/şimdilik tutuklu,/her
hükmü dinlemeye,/her hükmü dinle-
meye hazır/oysa çekip gitmekte ka-
rarlıc/Her kadın/kendi serüvenine
çağrılıc,/kendi ölüm dirim kilidine
açık,/bekliyorlar:/Ayardmaya ayatıl-
maya bir adım kalmış aramızda."

Her resim insanı biraz gününden
uzaklaştırı, koparı, alır başka yerle-
re götürür, uzaklara, ötelere, daha
içerilere, ayardmaya, yoldan çıkar-
maya yani.

KaçakAktif

Selamlar, Kaçak Yayın Ekibi,

Ben Ayşegül, Aydın Fen Lisesi 2.sınıf öğrencisiyim. 17 yaşımdayım Aydın'da oturuyorum

Kaçak Yayın'la tanışmam kısa bir süre önce arkadaşım sayesinde oldu. Daha önceleri Leman Yayınları hakkında biraz bilgim vardı, ama Kaçak Yayın'ı takip etmemiştim.

Yazılarımı okuyan arkadaşımın isteği üzerine harekete geçip, derginize yazı göndermeye karar verdim.

Farklı çizginiz, kaliteli yazılarınız ve düzeyli röportajlarınızdan dolayı siziz takdir ettiğimi de belirtmem gerek.

Bizim gibi, edebiyatla ilgilenen, bir yerlere gelmek isteyen gençleri desteklediğiniz için çok teşekkürler.

Amacım kendi tarzımı ortaya koyup, özgünlüğümü yakalamak. Ben ilerleyen zamanlarda yakalayacağıma inanıyorum.

Sormak istediğim bir şey var. Derginizi yazarlarınızdan İskender Pala ile diyalog kurabileceğim herhangi bir e-mail adresi ya da başka bir adresi var mı?

İlgizin için şimdiden teşekkür ediyor, başarılarınızın devamını diliyorum.

Aydın-Ayşegül Gelmış

Merhaba Kaçak Yayın,

Ben inatla elle yazan okuyucunuz Ayşegül Menteş. Size yeni şiirim kivançla sunuyorum.

Yaşıyorum

Yaşıyorum

Bağırarak yerine susmanın acısını

Tadıyorum

Başka yöne bakmanın utancını

Velanet okuyorum bin kez

Beni buna zorlayan

Hergördüğümde

Mendilciçocukları.

Kendim'i tanıtmaya gerek yok sanırım. On kere aynı şey yazmaz. Ama çok yalvardınız size bir anımı anlatayım. Şimdi benim amcam üzerine söyle yurtdışında yaşıyorduk. Bir de öyle Almanya filan değil tee A....' da. Afiyetimiy diydüm dayanamadım bak! Avustralya. Avusturya değil. Benim dediğim kıta olan. Hah, orası! Şimdi biz mâsûlale toplanıp anıyordum amcamı. Ama düşünmek ne mümkün. 5-10 saat arası bekleddikten sonra zar zor düşürüldük. Fakat konuşamazdık. Sesimiz yankı yapar. Psikolojik olarak ona yetişmeye çalışırdık. Zaten çoğu zaman mevzunun orta yerinde çat diye kesilirdi. Bazen de hatlar kanşır elin gavurıyula iletişim kurmaya çalışırdık. Neyse amcam da olaya dahil olur, İngilizce anlatırdı derdini. Grup konuşkasyonuna katılırdık. Tabii bu 4 kişilikt de olabılırdı. Misal Cevdet amca vardı. Hep onunla bizim hatlar kanşırırdı. Hiç yüzünü görmediğimiz bu adam sonradan telefon sohbetlerinin odak merkezi oldu. Amcam hattın giderdi biz onla sohbet ederdik. Duldu adamcağız, yalnız tabi bizimle konuşmaktan büyük zevk alırdı. Ah aah nerden çıktı bu mevzu yaaa, destek gene ma ziylı. Şimdi hiç yaşanmıyor böyle şeyler. Numarayı tuşluyorsun Tak diye karşın da. Hani Cevdet Amca?! teknoloji dediğin tek dişi kalmış canavar ulan. Bari bi numarasını alaydık Cevdet dayımın. O zaman gerekmiyordu ki, nasılsa hatlar kanşırdı

Ah ulan AAAHHH!!!!

Ayşegül Menteş-Bakırköy

Üşüyorum, ellerin nerede

Okak ayının kokulu günlerinden biriydi. Hastahanelerin ısıtılı yer taşları her birinde acının aynı renkleri saklıydı.. Ve soğuktu. Çok soğuktu...

Kar İstanbul'un tozlu sokaklarını biraz olsun hafifletirken benim yüreğimdiki dayanılmaz sancının karanlığını dindirmiyordu. O saf temizlik bile hayatımda dönüşümü güç bir yolculuğun başladığını anlamış ve benden önce kabul etmişim belki de...

Omzuma dokunan sıcak bir el, gözlerime dokunan bir bakış, bu anıyı hissetmemi neden oldu. Gözlerim gözleriyle buluştuğun-

da, ellerindeki sıcaklık bütün vücuduma yayılmıştı bile. Göğsümdeki derin sancı yerini kalbine bırakmış kısıcak bir zamanda tanımlı mümkün olmayan duygular içlerinde kıvrınır bulmuşum kendimi.

"Üzülmeye" dedi. "Hayat her şeye rağmen çok güzel" Peki öyle miydi? Hayat gerçekten güzel ve yaşanılabilir miydi? Yani bazı şeyler yitirdikten sonrada hayat güzelleşiliyormuydu?

Elini uzattı. Artık ellerimiz de kavuşmuştu birbirine. Haftalaradıryaşıyacağım bu soğuk, can sıkıcı yerden çekip çıkıyordum ben.

Arkam döndüğümde insanlar küçülüyor, ufuk daralıyor, bense hayatın tam orta yerinde tutunacak bir dal bulmanın sevinciyle ağlıyordum.

Yol boyunca sevgiye darbütün güzelliklerden bahsettik hiç konuşmadan. İnsanın uykuda bile başına gelebilecek bir rüya görüyordum sanki.

Kocaman bir gelincik tarlasında buluverdik kendimizi. Hiç durmadan koşuyorduk. Gökkuşağı, önümüze bir tasta sunulmuş gibiydi. Yani başımızda deli bir şalele çağlıyordu ve çığır rüzgârı saçlarını dağılıyordu. Gelincikler hassaslar, onlar nasıl dayanır bu çığır rüzgârı derken gökyüzünde kırmızı bir bulut rüzgârla sevmeye başladı. İşte hayat gerçekten yaşanılasyıdı.

Ama bu rüyada ters giden bir şeyler vardı. Bir an ruhumu ısıtan o sıcak el bedenimi arıy etmiş beni adı yalnızlığımla baş başa bırakmıştı. Gelincğin ömrü bir mevsimlik ve ben bu düşün farkına vardığımda kara bir kırsatın ortasında, soğuk bir yataktaki çılın çıplaktopragınsaf sıcaklığınakavuşmanın özlemiyle uyuyordum

Meğer ölüm böyle bir şeymiş. Bazen bir gelincik tarlasında, bazen bir dipsiz kuyuda, bazen de bir düştü karşına çıkıp, sessizce elinden tutup götürürmüş seni o güzelliklerin içine, sonra da bırakıvermiş öylece, hayatın orta yerinde....

Birsün Güven

Sevgili Kaçak Yayın,

1980 Osmaniyel/Bahçe doğumluyum. 2 yıldır Alanya'da bir kuyumcu şirketinde çalışıyorum

Derginizi bu yıl okumaya başladım. Daha önce Leman'da böyle bir derginin çıkacağını-bittiğini-andı. Bahsediliyordu. Derginizi okumaya başladıktan sonra daha önceki sayıları okumadığım için pişmanlık duydum. Fakat 3'lü setlerle bu kusurumu telafi ettim.Derginizinde bulmakistediğim her şeyi buluyor,keyifleokuyorve arkadaşlarımlatavsiye ediyorum. Kendimi geliştirmek için can atığım şu zamanda dergilerinizin artılarının ekilerini kapatbğınanıyor, bu yüzden kilmere teşekkür etmem gerekirsorsa herkese aynı ayrı teşekkür ediyorum.

Benim çocukluğumdandır şiire aşırı bir merakım, aşırı bir tutkum var. Amatör olarak şiir yazmaya başladığım 10 yıl içerisinde kendimi geliştirdiğime -henüz merdivenin ilk basamağındayım inaniyor ve bunlardan bir kaçını sizlerle paylaşmak istiyorum. İlk kez bir dergiyi şiir göndereceğim, bu yüzden ne denir ne yazılır bilmiyorum. Eğer gönderdiklerimi okularınızla paylaşabileceksanız kadareseviyeli bulursanız, beni, bu yolda ilerleyebilmek adına azimle yürümeye gerektikçin inandırcaksınız. Geçen ay ilk öykümü yazdım. Çok yakında yeni bir öyküye başlayacağım ve ilerde bunları da sizlerle paylaşacağım.

Umarım uzun yıllar aramızda görüşür sizleri

Başarılar Kaçak Yayın

Erkan Güneş-Alanya

Uzaklar dayatır kendini

GİT diye

Uzmanlar dayatıyor uyumsuzluk diye

Benim olmalı herşey herşeyden öte

Bencilik kabul etmiyor başkasını başkası kabul etmiyor bencilliği

Stemler kendini doğuruyor yitiriyor kırıntılar ki

Bi tek onlarkalmıstı

Aşk demistim ya kul oldu artık

Geçmiş yabancı gelecek muamma

Artık denin uykular çeker kendine

Ne iş ne para imkansızdırırbeni

Kontrol oto olur zamanla

Uykuların uykuların uykuların

Baniler sorunlar üzerine öynanır

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://frantey.org>

Başarı kirli bir madalyon olur boyunca
Cehennem olsa oraya göndericem bütün yan yan yürüyenleri
Bitti...

TunayCan

Merhaba

Kaçak Yayın dergisini 3. sayısından beri takip ediyorum. Yazarlara ilişkin çok güzel tutummuş; ama ben tam ayndaki bir yazıya dikkat çekmek istiyorum. Sözedilen yazı Ali ERGÜL'e ait. Kendisi Kürtçe birçok kelimeyi yanlış yazmış. 'İ' harfi yerine geçen 'i' harfi ve 'i' yerine geçen 'i' harflerinde ciddi bir sorun görülmektedir. Önceki sayıda da böyle bir yazma sorunu çıkmıştı. Bundan sonra çıkmaması dileğiyle...

Cigerxin; Cigerxinwin

Kime ez; Kime ez

Emir Celalettin Bedir Xan; Emir Celalettin Bedir Xan

Navêmin Sore; Navê Mih Sor e

Şewra Azadî; Şewra Azadî

Ve sanki Yezidiler evci hayvanlardan daha aşağılık bir yerde dir de kitap listesinin bir yerinde 'Yezidiler ile ilgili kitaplar'. Yezidi inancına inanarak doğrudan doğruya anlatılan kitaplar demek istemiş.

Eğer sıraladıkları matbaadan kaynaklanmışsa özür diliyorum ama yazımda kontrol edilmeden baskıya geçirilmişse mantıklı bir cevap isterim tabi ki.

Yayın hayatındabaşanlar

Ali Eser-Diyarbakır

Sevgili Kaçak Yayın,

Derginizin sadık(ça) bir okuruyum. Ancak Mart 2004 sayınızda "Eleştirilmek ya da eleştirmek" yazınızı okuduktan sonra cidden kaygılanır, acaba derginizi alarak hata mı yapıyorum diye Picus'dergisini de takiptiğim diğer bir dergi ve bu yazıyı oraya da kopyalıyorum.

Adı geçen yazıdaki mantığı anlayabilmiş değilim, Eğer mizah yazısı ise, içindeki mizah dozunu da bulamadım

Yazının söylemek istediği, "bir konuda eleştiri yapabilmek yetkinliği ancak o konuda eser vermenin hakkıdır" ise, böyle bir mantığı affedersiniz- hazmedecek insan herhalde azdır. Yani film eleştirisi yapabilmek için illa film yönetmiş, en azından birinde falan oynamış, müzik eleştirisi için baba bir ırcı, edebiyat eleştirisi için de derginizin terimiyle- haklı olabilmek için biraz roman, hikaye yazmışlık şart.Ya da sizin bakış açınızla Fethi Naci, Ömer A.Türkes gibi edebiyat eleştirmenleri zaten kendileri roman falan yazmamış oldukları için, öyle eleştiri yazmaya yetkin değiller. Nasıl "çevirmen olmayan, çeviri yapmamış birinin çeviri eleştirisi yapması doğru mu" sorusunu sormaya cüret edebiliyorsanız, aynı soruyu film yönetmiş, senaryo yazmamış, hatırla bir filmde oynamış bile olan Atilla Dorsay'a, Sevin Okayay, Fatih Özgüven, Pauline Kael'e falan sorun. Ya da hiç bir albümü olmayan, konser bile vermemiş Filiz Ali'ye ne haddinedüşüp klasik müzik eleştirisi yazdığını; profesör profesör, ama yine de zerre kadar sahnedeyimi olmayan Sevdâ Şener, Ayşegül Yüksel'e ne cüretle tiyatro eleştirisi yazma hakkını kendilerine gördüklerini de sorun

Bence yazının dozu epey kaçmış, hafiften saçmalama-abuklama boyutuna kaymış. Herhalde yazınızla dolaylı olarak hedeflemiş olduğunuz bütün eleştirmenlerden ve topyekün eleştiri müessesesinden makul bir özür dilersiniz. Yok eğer niyetiniz tarafından yanlış anlaşılmiş, bütün eleştirmenleri kapsamıyor ise de sayın Sırma Köksal'a - ve bir önceki sayıda da Picus dergisine- ne gibi bir kuyrukacınız var diyedüşünmeden edemedim.

Saygılarımla,

Murat Yeğenoğlu

Sevgiliye mektup,

Duy beni kim olduğumu bilmediğim dilber!

Senin, bu mektubu bir gün mutlaka okuyacağını, senin için yazdığını öğreneneğini bildiğim için yazdım. Bana yazdığın her şeyi okuyacağım.

madığını bile bilmiyorum. Muhtemelen sen de benimle aynı durumdasın. Ama benim taşıdığım duyguları taşıdığını söyleyemem. Kalbinde sevgime dairneyi sakladığını bilmiyorum.

Ne kadar zor sana anlatmak bana benzeyişini, sana benzeyişimi ... Tıpkı şuan olduğu gibi, kendi odamdan seninle konuşarak kim bilir kaç gece sabahladığımı, ve kaç gece daha sabahlayacağımı nereden bileceğim?

Sensiz değilim ama seninle de değilim. Yani yalnız olup olmadığımı bile bilmiyorum. Sadece anıyorum. Seni bulmadan yaşamaya devam edemiyorum. Ne kadar geciksen başlangıçlarım yende kalir. Ne kadar geciksen o kadar da geleceğim senin geçmişinde erir. İçinde olmadığın her günüm hayatımın en kof geçmişini oluşturun. Yüregimi özlerele açtım... seni dayanılmaz özleyorum, senin kim olduğunu hiç bilmeden!

Tanıştığım herkişinin senle bileceği ihtimaliyle,sözcükler denoluştuğum sıcak bir güneşleem kırılan yerlerindensokulmaya çalışıyorum içlerime. Onların sen olmadığın anladığımda bakışlarını kaçırıp susuyorum. İşte o an sen; dandığındaışığını arayan biraşk şarkısının çıkmaz sokaklarını admlarken benden habersiz, aşka karşı kayıtsız kalmakla suçluyorlar beni

Oysa sensiz muhabbetler bir yaradır, sancıların yüreğim sana dair. Sen, sensiz olmanın ne demek olduğunu nereden bileceksin. Sensiz-lik özlemle tutuşmadın ki, hiç sensiz kalmadın ki... Sana öyle hasretim ki denize ulaşmaya sabırsızlanan bir nehir gibiyim. Sevgili ey; gel, gel ki seninle denizime ulaşayım, hayatıma sahip olayım. Gel ay yüzlü dilber, kameri kıskandır. Aydınlat gecemi. Özleminden bir çöle dönüşmüşüm yeşert kumlarını âb-ı vuslat'ınla; susuzluğumu gider. Gel dört mevsimim ol, ımanlaştır içimdeki kara iklimi. Sana kavuşmanın sevinçle hayatın bu kadar güzelleşeceğini, hayatı bu kadar sevebileceğimi hiç düşünmemiştim... Birden aklıma geldi. Dünyada senin kadar sevilen tek bir sevgili var mıdır?

Ben bu satırları yazarken gözlerinin güldüğünü görüyorum. Gülsün öyleparlak ve sade ki, dahasını tanımadam bir tutam sevgi koparıyorum gönlünden.

Sevgiye acıyıyorum sevgili... Her geçen gün içimdeki şehrin kapıları biraz daha kapanyor üstüme. Bunun için biraz da sana kızyorum. Çünkü beni sana götürten yollarda koşacak gücüm kalmadı. Sadece seninolyonun üzerinden bekliyorum artık.Ve geçen herkesten sevgi diliyorum. Seni onlarda görüyorum. Herkes sana benziyor. Biliyorum, o herkesten biri de sensin sevgili. Seninle ilgili her şeyi o kadar çok ciddiye alıyorum ki, alabildiğine...

Yıllardır seni göreceğim olmanın kalp çırpıntılarıysanılıyorum hayata. Seni severnim ihtimaliyle yapıyorum. Kuşkun olmasın, senin emanetine; yani kendime çok iyi bakıyorum. Birbirimizi bulduğumuz ana kadar sen de emanetime bile bak olur mu? O anın en yakın an olması için gel, dayanamıyorum.

Gel sevgil, sen gelersen, benden yasak meyve isteyen bir kadının olur. Belki ben de cennetten kovulma yürekliliğini gösteririm.

Behçet YANI

Dilek

Güzel gözlerini gruplara bırak

Bir yolculuk başlasın derinliğince

Yüreğimde demirle yelkenleri kapat

Denizler kıskansın sen güldüğünde

Işklarla dolsun hep kalbinin içi

Kapatmasın bulutlar doğan güneşi

Bir sevdâ olsun ekanın beni düşündüğünde

Umutların gerçekleşsin kabusların yalan

Sevdiklerin yaşasın kaybolmasın hatıran

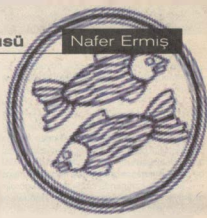
Dileğim odur ki yüreğimden arta kalan

Solsun bütün çiçeklersen küstüğünde

Not: Soluğunuz umut olsun Kaçak'çı dostlar.

Erdek Kapalı Cezaevi-Erdek Balıkesir-Ramazan Kaynar

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Kitap, Kadın ve Balık Burcu

Aslan Özdemir Kaçak Yayın için benden bir öykü değil de, kitabın öyküsünü isteyince biraz şaşırdım, ama sonra bunun ilginç olabileceğini düşündüm. Ancak tek başına olmazdı. Aslan'ı arayıp, "İçinde kadın olmayan bir kitap öyküsü yazmam ben," dedim, "çünkü hiçbir öykü tek başına yaşanmaz, farkına varsak da varmasak da ona eşlik eden başka öyküler vardır." "Sen nasıl istiyorsan öyle yap," dedi Aslan ve beni hayat, kitap ve kadın üçgeniyle baş başa bıraktı.

Kasım ayında, dışı koltuğunda otururken cep telefonum çalmıştı, (Günther Grass'ın Nobel ödülünü kazandığını dışıde öğrenmesiyle bunun arasında bir paralellik var mıdır acaba?) O sırada ağzımın uyuşmasını beklediğim için telefonu açabildim. Adnan Özer, "öykünü beğendim,

başka böyle iyi öykülerin var mı bakalım..." dedi sevecen ve dalgalı bir üslupla. Kaçak Yayın'ın ikinci sayısında çıkan öykümden söz ediyordu. "Olamaz mı," dedim. "O zaman onlardan bir kitap yapalım," dedi. Ben değilsem bile, öyküler yıllardır bu anı bekliyordu. Bir aylık bir çabanın sonucunda öykülerinin masanın üzerine yığıldı. Aralık ayının sonlarıydı. 29 Aralık günü, adı Y. olan Balık Burcu bir genç kızla tanıştım. Y. tek başına bir mucize gibiydi. Bunu sonsuz hale getirebilirdik. Bir yayınevinin yılbaşı partisine gittik. Kendimi o kadar rahat hissettim ki, hayatımda ilk kez bu kadar dans ettim. Yeni yılla birlikte öyküler döndü. Bazılarını yeniden ele almam, hatta yeniden yazmam gerekti. Tek sorun aralarından yapacak seçme işlemiydi. Bu da bir tür 'Sophie'nin Seçimi' oldu benim için. 1984 ile 1997 yılları arasında, düzensiz aralıklarla yazılmış öykülerden 13 tanesini seçtim. Sayı tamamen rastlantı. Bunların kendi aralarında bir kitap bütünlüğü oluşturacağını düşündüm. Ancak bir süre sonra bunun bana öyle geldiği anlaşıldı. Büyük bir tevazu göstererek öykülerin redaksiyonunu yapan Hakan Şenocak dört öykünün bu kitaba uymayacağını, hatta şimdiden uymadığını söyledi. Bunların redaksiyonunu yapmayı bile reddetti. Her halde tavrı inandırıcı olsun diye yapmıştır. Üç öykü konusunda doğrusu ben de pek emin değildim. Hakan Şenocak'tan da böyle bir şey (hadi teklif diyelim) gelince bu öyküyü çıkarmayı derhal kabul ettim. Ancak sorun bir öyküde tıkanıp kaldı. O da aslında bu kitabın hazırlanmasına karınca karınca katkıda bulunmuş olan öyküyüydü. Yani Kaçak Yayın'ın ilk kitabı olan "Balık Burcu" kitabının "Okuluş" adlı öykü. Onu kitaba koymazsam tuhaf, hat-

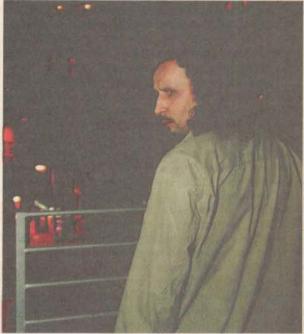
ta öyküye haksızlık olacaktı. Kafam karışınca Y.'yi arayıp, "Hafta sonu bir şey yapalım," dedim. Pazar günü adalara gitmeye karar verdik. Ancak daha pazara çok vardı. Yayınevine gittim, Hakan, Adnan Özerle oturuyordu. Başma gelecekleri hemen anladım. Tek umudum Adnan Özer'di, ancak çok geç kalmıştım, Hakan dört öykünün çıkarılması konusunda onu da ikna etmişti. Ancak ben son öykü konusunda bir türlü ikna olamıyordum. Çünkü o öykünün "bütünlüğü" neden bozduğunu anlamak istemiyordum. Y. Pazar sabahı mesaj attı. Havanın çok soğuk olduğunu ve kendisinin de hasta olduğunu söyleyerek adalar fikrini bir süre daha hayalalemlerinde kalmasını istiyordu. Sorun değildi. O sıralarda kafamı kurcalayan bir başka sorun da kitabın adı meselesiydi. Öykü kitabına isim koymanın ne kadar zor olduğunu o zaman anladım. Çünkü aralarında bir bütünlük var gibi görünse de sonuçta birbirinden farklı öykülerdi. Onları bir arada tutacak bir isim bulmak gerekiyordu. Bunun için dosyayı baştan sona okudum. Sonunda kitabı en iyi anlatacak ismin "ÖTEKİ AŞK" olacağına karar verdim. Hakan Şenocak isme bayıldı. Y. pek net bir tepki vermedi. Adnan Özer ise, "Ne? Aşk mı? Yeter artık, piyasa adında aşk geçen kitaplarla dolu, baktık yahu," demekle yetindi. Sonra oturup öykülerin isimlerini inceledi ve "Sayın Bayanın Aldığı İki Mektup" adlı öykünün adını çok beğendi ve kitabın adının bu olmasını istedi. Ben kesinlikle karşı çıktım. Birincisi, çok uzundu, ikincisi de, fazla klasik bir kokusu vardı. Bunun üzerine Adnan Özer, "Bak Nafer," dedi, "ben senin hem editörünüm, hem büyüğünüm, hem de 25 yıldır bu işi yapıyorum. Bana karşı gelme." Biraz ikna olup kabuldüm. Y. birkaç arkadaşla birlikte cumartesi bende toplanmayı planladır-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://trantey.org>

ğını söyledim. Kahvaltı, öğle yemeği, öyle uykusu, parkta yürüyüş, akşam yemeği ve sonra hâlâ enerjimiz varsa dans. Plan harikaydı. Dans hariç hepsini yaptık. Enerjimiz vardı aslında. O kadar keyifliydim ki, dans bunu sadece bozabilirdi. Kafamı kurcalayan tek şey kitabın adıydı. Herkesin fikri farklıydı. Ancak ÖTEKİ AŞK hâlâ ağırlığını koruyordu. Adnan Özer'e, kitabı ne zaman basmayı düşündüğünü sordum. "Mart ayının ilk haftası," dedi. Bir an içinde tuhaf bir duygu belirdi. Çünkü 8 yıl önce, yurt dışında yaşarken, ilk romanımın yayın sürecini takip eden arkadaşımın bana çektiği faksı hatırladım. "Kitap matbaada, birkaç gün sonra da elimizde... yani çocuk Balık Burcu olacak..." Kendisi de Balık Burcu'du. Anlaşılan bu kitap da Balık Burcu olacaktı. Bu rastlantı içime bir sıkıntı vermişti nedense. O gün Y. aradı ve geçen toplantının ayısını gelecek cuma ortak arkadaşımız Ç.'nin evinde tekrarlamayı planladıklarını söyledi. Hafta içi kitabın redaksiyon ve tashih işlemleri bitti. Sıra kapağın yapılmasına geldi. Mithat Çınar bir takım taslaklar hazırladı. Çoğu mektupla ilgiliydi. Sonunda seçenekleri azaltıp birinde karar kıldık. Ancak bu sefer de kapak Adnan Özer'in içine sinmemişti. Fakat Mithat'ı ikna etmek neredeyse imkansızdı. Çünkü o sonuçtan memnundu, yeni arayışlara girmeye gerek yoktu. Bense kapaktan çok adını düşünüyordum. Bir de hafta sonunu. Y. hafta içi arayıp cuma akşamı önemli işi çıktığı için, görüşmeyi cumartesiye ertelemeyi rica etti. Hiç sorun değil, dedim. Öteki aşk, Öteki Aşk, diye mırıldanarak yayınevine gittim. Mithat Çınar, Adnan Özer ve ben yine kapak meselesini konuşmaya başladık. Adnan Özer bir ara dalmış olmalı ki, bana dönüp, "Kitabın adı ne olsun demiştik?" diye sordu. "Abi, sen bile öğrenemedin, bu kadar uzun bir kitap adı olmaz bu devirde," dedim. Mithat'ın da desteği ile Adnan Özer'i sonunda ikna ettik. O gece yatağa yatarken, Öteki Aşk, deyip huzurlu bir uyku çektim. Ertesi gün Y. ile buluştuk. Sultanahmet'te çay içtik, sonra Beyoğlu'na geldik. Y., "beni ilginç bir kafeye götür," diye tutturdu. Fazla vaktimiz de yoktu, iki kilometre kadar koşarak, onu yeterince ilginç bir kafeye götürdüm. İlginç bir kafe isteyen bir kadına ona gerçekten ilginç gelecek bir kafe bulmak sahiden bir başandır. Ayrılrken Y. cumartesi toplanmamızın mümkün olmadığını, erteleyemeyeceği bir işinin olduğunu söyledi ve bu durumda olayı pazar günü yapmaya karar verdik. Ben cumartesi Ç.'de kalacaktım, o da ertesi günü gelecekti.

İsim sorunu hallolduğuna göre tekrar kapak konusuna dönebilirdik. O gün Adnan Özer, biz Mithat Çınar'la kapak konusunu konuşurken yanımıza gelip, gece bir rüya gördüğünü söyledi. "Senin kitap kapağını gördüm," dedi. "İlk defa bir kitap kapağını rüyamda gördüm, bence onu yapalım." Geniş bir oda, tam ortasında bıçak saplı boş bir yatak ve yüzü görünmeyen genç bir adam pencereden dışarı bakıyor." Harika. Hem kitaba uyuyor, hem de rüyada görüldüğü için metafizik bir yanı var. Kim böyle bir alemin yardımı reddedebilir ki? Ben dahil bir takım genç adamların fotoğrafları incelendi, yataklar tarandı, hatta bıçağın nasıl olacağı bile düşünüldü. Ancak bütün bunları bir araya getirmek çok zahmetli bir işti. Zaten baştan beri bu işi uygulamanın zor olacağını söyleyen Mithat haklı çıktı. Y. tekrar aradı. İki seçenek sunuyordu. Ya pazar kahvaltısına gelip bir süre sonra gidecek ya da işlerini bitirip öğleden sonra gelecek ve akşam geç vakte kadıköy'de buluşalım. Ben pazar kahvaltısı dedim ben de. Zaten kahvaltı dediğin nedir ki. İstanbul'da

ilk kar felaketinin yaşadığı hafta sonuydu. İnsanlar sanki savaşı çıkmış gibi endişeliydi. Y. söylediği gibi pazar günü saat dörtte doğru geldi, ancak keyifsizdi. Biz de keyifsizdik. Dünkü işini hallettin mi, diye sordum. "Hayır evden çıkmak istemedim, bütün gün evde oturdum. Akşam da sinemaya gittim, Kill Bill'e, hanı sen söylemişin ya..." Ortam giderek sessizleşiyordu. Karlar erimeye başlamıştı, Y. anesiyyle kavga ettiği için fazla kalamayacağını söyleyip saat altıya doğru kalktı. Ben hala Kill Bill'i düşünüyordum, çünkü ona beraber gitmek istediğim için bu film den söz etmişim. Ama yapacak bir şey yoktu. Bu durumda ben de eve dönmek iyi olur, diye dedim. Zaten geceyi orada geçirmiştim. Y., akşam biz onu beklerken sinemaya gitmişti. Sokak öyküsünün kitabı girip girmeyeceği hâlâ belli değildi. Y. ile Kadıköy'de bir süre yürüdük, yürüdükçe kızgınlığının geçtiğini hissettim ve belki bu tamamen geçer, diye onu evine kadar bıraktım. Gelecek hafta sonu Paris'e gidecekti, bayram tatili için. Paris'e gitmeden önce mutlaka görüşelim, dedim. Cuma günü görüşürüz, dedi.

Yatağa saplanan bıçak fikri uygulanamasa da yatak fikri kafamıza yerleşmişti. Mithat Çınar yine dehasını gösterip içinde yatağın ve mektubun bulunduğu nefis bir kapak yaptı. Yayınevine gelen, giden, oralarda dolaşan herkesin ve de Y.'nin tek kelimeyle harika bulduğu bir kapak olmuştu. Söylenilecek hiçbir şey yoktu. O kadar keyifliydim ki, sokak öyküsünü bir çırpıda kitaptan çıkardım. Böylece hepimiz rahatladık. Cuma günü Y.'yi arayıp görüşme planımızı hatırlattım. Kendini iyi hissetmediğini eve gidip dinlenmek istediğini söyledi. Sonra Paris'e gitti. Bir hafta sonra döndü. Ç.'nin doğum günü için yine onun evinde toplanmaya karar verdik, o gün Ç. arayıp Y.'nin acılen Van'a gitmek zorunda kaldığını söyledi. Bu arada bir hafta daha geçmişti. Van'da bir hafta kaldı. Van dönüşü beni aradı. "Haftalar geçti, saçlarımız uzadı, seni bir önce görmek istiyorum," dedim. "Cuma öğleden sonra görüşelim," dedi. Kitabın adı, kapığı ve içeriği kesinleştikten sonra sıra arka kapaka ko-

nuluydu. Ama sonrasında, onun için küçük bir parti yapacaktık, hangi günün kendisine uygun olduğunu sordum. Pazar-tesi, dedi. Yaklaşık bir hafta vardı. Arka kapaka konacak resim konusu halledilmiş gibi görünse de herkeste bir huzursuzluk vardı. Nitekim yayınevine gittiğimde fotoğrafın değiştirilmiş olduğunu gördüm. Ancak fotoğraf beni hayal kırıklığına uğrattı. Bana değil de başka birine ait gibi duruyordu. Kesin bir dille karşı çıktım. Mithat Çınar, "O zaman yeni fotoğraflar çekilsin," dedi, "üstelik de gün ışığında olsun." Durumu Adnan Özer'e anlatıp fotoğrafçıyı çağırmasını istedik. Tamam, dedi. Artık herkes kesin bir dille konuşuyordu. Perşembe günü Y. arayıp partiyi pazartesi değil de cuma ya da cumartesi yapmak istediğini söyledi. Çünkü ertesi günü işgünü olursa insanlar fazla kalamazlar ve de huzursuz olurlardı. Tamam, dedim. Ancak cuma mı cumartesi mi olacağına göre belli olacaktı, belli olur olmaz da beni haberdar edecekti. Cuma akşamüstü mail alıp doğum gününün cumartesi yapılacağını bildirdi. Sabah erkenden kalkıp evi temizledim. Beyoğlu'na gidip uzun aramalar sonucunda ona güzel bir hediye, kendime de yeni bir pantolon aldım. Eve dönüp yemekler hazırladım. Saat 4 saatında Y. aradı ve kendini kötü hissettiğini, söyledi. Partiyi birkaç gün erteleyebilir miyiz? diye sordu, söz veriyordu, fazlasıyla telafi edecekti. Bense söyleyecek hiçbir şey bulamıyordum. Hat kesildi. Sonra tekrar arayıp aynı soruyu sordu. Ben, "Ama hazırlıklar... randevular...ertelemeler..." türünden bir şeyler söylerken, "Tamam, geliyorum," dedi. "Boş ver, bu şekilde tadı olmaz artık," dedim, ama o kararlıydı. Saat 8'de Ç. ile birlikte geldiler. Yemek ve pasta harikaydı. Y. ona aldığı hediyeyi çok beğendi. Beklemediğim kadar eğleniyorduk. Ancak saat 11'e doğru gitmek istedi. İşte o zaman içimde engel olmadığım patlama oldu. "Pazartesi den Cumartesiye almamızın nedeni gecenin uzun olması için değil miydi? Ertesi günü işgünü olsa da saat 11'e kadar kalabiliriz!" ile başlayan uzun bir kavga oldu. Son derece sert ve son derece öfkeli bir sesle konuşuyordum, ama engel olamıyordum. Söylediklerimin içeriği değilse bile biçimi bana da yanlış geliyordu. Ertesi sabah büyük bir üzüntüyle uyandım. Arayıp özür dilemekten başka yapacak bir şey yoktu. Çünkü kabalığın haklı bir gerekçesi yoktu. Böyle bir durumda insan sonsuza kadar özür dileyebilir.

Sonunda arka kapak fotoğrafı da halloldu. Sonuçtan, ben dahil herkes son derece memnundu. Bu arada Mart'ın 15'i olmuştu. Kitabın Balık Burcu olması artık mümkün değildi. Yalnız hâlâ açıklığı kavuşmayan bir nokta kaldı: Acaba Adnan Özer gerçekten de öyle bir rüya görmüş müydü? Yoksa Mithat Çınar'ı başka bir kapak yapmaya ikna etmek için zekice bir plan mı uygulamıştı? Adnan Özer bu konuda çelişkili yanıtlar veriyor. Sanırım gerçekçi yıllar sonra anılarını yazdığında

O günlerde Y.'nin doğum günü yaklaşıyordu. Ç.'yi arayıp Y.'nin doğum günü için bir şeyler yapalım, dedim. Bende küçük bir karar verdik. Y.'yi arayıp doğum gün-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://arantey.org>

Edebiyat Kaynakları

Kitaba hizmet edenler

Kültür yayıncılığımız sektörleşirken yeni hizmet ve uzmanlık alanları ortaya çıkıyor

Doğan Kitapçılık Medya Planlama Sorumlusu Pelin İleri'ye kitap tanıtımı ve reklam işlerinin nasıl gittiğini sorduk...

“Ben kitabı ne bir mal, ne de bir hizmet olarak görüyorum.”

Pelin Hanım kaç yıldır bu dalda çalışıyorsunuz?

Altı yıldır yapıyorum bu işi. Kitap tanıtım ve reklamını diğer sektörlerden ayıran özellikler nelerdir?

Ben kitabı ne bir mal ne de bir hizmet olarak görüyorum. Kitabın tamamen farklı, çok daha fazla saygı ve özeni hak eden bir ürün olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, her kitap ve yazar için farklı tanıtım ve reklam stratejisinin oluşturulmasının doğru olduğuna inanıyorum. Her kitabın reklam ve tanıtım mecralarının farklı olduğunu, ilan verilecek yayın organlarının her kitaba göre değiştiğini düşünüyorum.

Yaptığınız işin zorlukları ve keyifli yanlarını neler?

Öncelikle yaptığım işi severek ve keyif alarak yapıyorum. Her yeni kitap ve yazar, yeni bir iş benim

için. Yapılan iş her yeni kitapta tekrar ediliyor gibi görüne de her kitap yeni bir keyif ve heyecan veriyor.

Siz daha çok ne tür kitaplar okuyorsunuz?

Türk edebiyatı ve dünya edebiyatını elimden geldiği ölçüde takip ediyorum. Polisiye kitap okumak ise benim için ayrı bir keyif.

Şu anda yayınevi olarak gündemde olan projelerinizden bahsedebilir misiniz?

İstanbul'da pek çok etkinlik gerçekleştiriyoruz.. Son iki yıldır Anadolu'dan beldeler, üniversiteler, ticaret odalarından da ısrarlı davetler alıyoruz. Ve her ay başka bir ildeyiz. Şubat'ta Edirne'deydik. Mart'ta Bursa'da. Bu ay İzmir TÜ-YAP Kitap fuarındayız. Mayıs'ta Selanik ve Mersin'de. Diğer iller de sırada.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Fatma KARATAŞ

BİR FISILTI

Bir fısıltı seni bana anlatan
Yokluğunda yanımda olan
Sensiz günlerin tek dostu
Bir fısıltı...
Yaşanılmamış hayaller
Yaşanılmış günler
Bir-iki kaçamak bakış
Ve gülüşmeler...
Bir fısıltı seni bana anlatan
Rüzgarla uzaklardan gelen
Ve tüm tenimi okşayan
Bir fısıltı...
Yaşanılmamış hayalleri
yaşanmış kılan
Titremelerim
Zevklerim

İlk bir yaz akşamında
Seslenmen bana bir
fısıltıyla...
Ve tüm sevgi sözlerini
Kaçırdığın gözlerinle
Alfacele dudaklarından
Dökülen sözlerle yolladığın
Birfısıltı...
Birfısıltı
Bedenimi kaplayan
Beni sarmalayan
İçine hapseden
Bir fısıltı...

Ayşe Tamer

YUMURTA

- Anne? Yumurtanı yemekle unuttunuz.

Tanımadığım bir ses tonu bu. İkildim. Ama, madem bu sözcükler benim ağzımdan çıkıverdi; sahiplenmek hatta benimsemek zorundayım cümlemi.

Düğünceliğimden kaynaklanan bir uyan değildi. "Bir an boş bulunup ağzımdan kaçtı" bahanesine sığınabilmeyi dledim, reddedildi.

Oysa; kahvaltılık düzenine özen göstermiş, çay bardağını doğru zamanlamalarla doldurmuş, ekmekleri tam kıvamında kızartmıştı. İlkbahar sabahının tazeliği; evlendiğim adamın "Kötü bir kadın değildin annem, ama dili sopalıdır biraz, aldırmayacaksn" ricasını anımsamama yardımcı olmuştu.

Sonra, "Savaşlar çoğunlukla basit sebeplerden kaybedilir" sözü doğrulandı;

Kahvaltıda yumurtasını soydu öncelikle. Sınırsız parçalamadan ayırdı, beyazını kabukların yanına iteledi. Yarım ekmeği, peynir ve zeytin eşliğinde süratle atıştırdı. İki kaşık balı, çayının son yudumu izledi. Paketinden çıkardığı sigarasını, çakmağının yanına koyarak arkasını yaslandı.

İşte tam o anda, yumurta sınırsızın akıbetine duyduğum basit merakıma yenildim. Artık, kendi akıbetimle de ilgilenmek zorunda kalacaktım. Sessizliği bozan bendim ne de olsa.

Gözbebeklerini uzun bir süre buluşturdu benimkilerle. Aradığı şeyi bulduğunda; ojele parmaklarıyla uzandı, tuz ekmeden bir lokmadayıttı.

- Çocukluğumdan beri en sona saklıyım. Tadı ağızda kalsın diye.

Sigarasından ilk nefesi üfleyerek sürdürdü konuşmasını:

- Demek babandan hiç para kalmadı sana.

Yedinci yumurtanın sarısı boğazıma takıldı. Keşke, en azından biraztuz ekmiş olsaydı.

Birşeyler söylemek istedim, sesimi duymadım.

Babam; şefkatle saçlarını okşadığı küçük kız çocuğunun hayalî geldi gözümün önüne. Babamla birlikte ben de okşamak istedim saçlarını. Yaptırdım, saçları açılıp sarıya boyanmıştı.

CHP Gaziosmanpaşa Belediye Başkan Adayı
Sabri Öztürk:

GAZİOSMANPAŞA'NIN DA BİR EDEBİYAT ÖDÜLÜ OLACAK

> Gaziosmanpaşa'nın geneline baktığımızda sosyal yapısından çok insanların geçim derdinde, iş bulma derdinde olduğunu görüyoruz. Bunların olduğu bir yerde insanların okuması, sizde hak verirsiniz ki biraz zor. Gaziosmanpaşa'da 84-89 yılları arasında başkanlık yaptım ve bu dönemde bir tiyatro, bir kütüphane açıldı. 89 da yeni seçim olduğunda kaybettiğimiz için pek gelişemedik. Şu anki durum belli ama, bir ilçe açısından baktarsak kültür sanat adına Gaziosmanpaşa'da ilk adım benim dönemimde oldu. Seçimlerden ilk parti olarak çıkarsak kültür-sanat merkezleri mahallelerde kurarak ilçe geneline yaymayı düşünüyoruz çünkü İstanbul'un en kalabalık ilçesi ve çoğu mahallesi bi şehir kadar neredeyse, bunun dışında yöresel el sanatlarını geliştirerek kişilere de iş olanağı sunmayı düşünüyoruz. Bunların en başında -ilçemizde okuma-yazma bilmeyenler de var- ilk olarak okur-yazar oranının yükseltilmesini sağlamak var. Bunun dışında da Gaziosmanpaşa'da sanatçılar, öğrenciler ve kültür-sanat adına bir şeyler yapmaya çalışan insanlar var. Tabii bu insanlar ilçeleveleri kendilerini ifade edemiyorlar, bu sorunu da halledeceğimizi düşünüyoruz. En büyük nüfusları ilçe olmamıza rağmen sadece bir kitapçı dükkanımız, ve şu anda kreşe çevrilen bir kütüphane var. Bunlar çözülecek. Bir de bunlardan sonra, daha önce kullanılmayan, açık hava konser alanları oluşturacağız. Edebiyat adına ise; öykü, roman ya da şiir ödülü koymayı düşünüyoruz. Tabii bunları yaparken, samimi olalım ki hayırsever vatandaşlarımızı ihtiyacımız var. Hem onların isimlerinin kültür merkezlerinde sonsuza dek yaşatılması, hem de G.O.P. için güzel bir gelecek hazırlamak adına çok olumlu olacağına inanıyorum.

CHP Pendik belediye başkan adayı Mehmet S. Usta:

“Kitap Pendik’e çok uzak”

İstanbul'un Anadolu Yakası'nda, Kadıköy'den sonra adı en başta anılan Pendik bugünlerde oldukça hareketli günler yaşıyor. Gerek havaalanına, gerekse Formula 1 pisti projesine bağlı olarak yapılan planlar Pendik'i heyecanlandırıyor. CHP Pendik Belediye Başkan Adayı Mehmet Salih Usta, seçimler yaklaşırken bu ilçeye yönelik sorularımızı yanıtladı:

Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

1962 yılında Çayeli’nde doğdum. 1971’de Pendik’e yerleştim. Genç yaşta ticarete atıldım. İnşaat ve Eğitim alanında birçok şirket kurdum. Bunun yanında birçok sivil toplum örgütü, dernek ve yardım vakıflarının kurucu üyesiyim. Evli ve 3 çocuk babasıyım.

Pendik’i ne kadar tanıyorsunuz?

Ben Pendik’i, Pendik de beni oldukça iyi tanıyor. Kısaca ben kendimi Pendik sevdalısı olarak adlandırılabirim

Sizi belediye başkan adayı olmaya yönelten nedenleri sıralayabilir misiniz?

Seçim bildirimimizde ana başlıklar halinde belirttiğimiz konuların Pendik için hayati bir önem taşıdığını düşünüyorum. Bunların geciktirilmeden, bir an önce Pendik’le buluşturulması gerekli. Bu projeleri gerçekleştiren insan olmak istiyorum.

Peki nedir bu projeler? Bu konuları biraz daha açar mısınız?

Genel olarak ülkemizde eğitim, istihdam, sosyal güvenlik, çevre duyarlılığı, kentsel planlama, sağlık, sosyal hayat, demokratik katılım konularında sorunlar olduğunu bilmekteyiz. Ayrıca günümüz gençliği kendi beklentilerine karşılık bulamamıştır. Ve biz de sorunları, problemleri, Pendik ölçeğinde çözmeyi hedefliyoruz

Pendik yerinde ve ülke genelindeki sorunlara değiniriz. Size göre kültür, sanat ve eğitimin önceliği nedir?

İsterseniz bu sorunuza bildirimimizdeki projelerimizden örnekler vererek açıklayayım; öncelikle belediyemiz tarafından arsa temini yapılarak mahallelerimizin ilköğretim ve lise ihtiyaçları karşılanacak. Biri merkezde olmak üzere büyük bir kütüphane yapılacak. Önemli projelerimizden biri de ilköğretimden üniversiteye kadar tüm eğitimlerin verildiği bir kampüsü, Pendik’imize kazandırmaktır. Yoksul ve başarılı öğrencilerimize kuracağımız bir vakıf aracılığıyla burs imkanı sağlanacaktır. Çocuklarımızın gelişim ve eğitimi için her mahallede çocuk kulüpleri kurulacak; onların aynı çağdaş kimliği kazanmaları sağlanacaktır. Ayrıca bu çocuklarımızın velilerine, ücretsiz telefon hatları sayesinde uzman kişiler aracılığıyla psikolojik ve pedagojik rehberlik hizmetleri sağlanacaktır.

300.000’i aşan nüfusuyla Pendik’te, 300 kişiyi bir araya toplayabilecek bir kültür-sanat merkezimiz yok. Bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Acı bir gerçeğe değindiğiniz. Ne yazık ki belediyemizin çoğu zamanlarının büyük bir bölümünü emval-i mahallelerle geçirmek

tedir. Onları daha olumlu mekanlara çekmenin yollarından biri de çok işlevli kültür-sanat kompleksi yaratmaktır. Pendik’te hala hizmet vermekte olup ama çok yetersiz fiziki imkanlara sahip olan Atatürk Kültür Merkezi’nin yerine çok işlevli bir kültür-sanat merkezi yapmayı planlamaktayız.

Bundan birkaç dönem önce CHP’nin kültür sanat danışmanlığını Ataol Behramoğlu’nun yaptığını biliyoruz. Siz, bu alandaki danışmanlarınızı belirlediniz mi?

Bu alanda donanımlı, yetkin, kişilerle çalışacağımız kesin-dir. Ancak bu ismi şimdi açıklamak istemiyorum

İstanbul, Türkiye’nin ve hatta dünyanın önemli kültür-sanat merkezlerinden birisi konumunda olan bir kent. Pendik bu bağlamda İstanbul’un ne kadar içinde, ne kadar yakınındadır?

Bu soruya cevabım kısa ve net olacaktır. Türkiye kültür ve sanat bağlamında çağdaş dünyanın neresindeyse Pendik de İstanbul’un orasıdır. Anlayacağınız, “kitap” Pendik’e çok uzak.

Yerel halkın katılımıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?

Bizler; dernekleri, meslek örgütlerini, vakıfları, çoğulcu demokrasinin ve sivil toplum yapılanmasının vazgeçilmez kuramları olarak görmekteyiz. İşlevini yerine getirebilmesi için birlikteliklerin, dayanışmaların aracı olan bu kurumların, örgütlenebilmeleri ve gelişebilmeleri için her türlü destek sağlanacaktır. Belediye bünyesinde kurulacak olan dernekler masası, derneklerimizin belediyemiz ile daha kolay diyaloga geçmesini sağlayacak, ve böylelikle daha rahat hizmet almaları sağlanacaktır

Yerel demokrasinin ilçemizde yerleşmesi adına halkımızı ilgilendiren hayati konularda referandum yapılırak, çözümleri halkımızla birlikte arayacağız.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org> - Kemal KAPLAN

Sadece ahlakın tekniği yoktur

KANAT ALIŞTIRANLAR

İletişim

*Sevgili Ferat Karagöz, (Diyarbakır) saygı bizden. Biz de sizinle birlikte üzüldük ve utandık.

*Elif Karal kardeş, ayrılığın ardından öfke duymanı anlıyoruz ama anlık öfkeyle şiir yazılmaz.

*Alp Kıran (Beşiktaş) Hadi Alp, düzeyi yükselt. Hem ödü hem de ceza olarak Celine'in Gecenin Ucuna Yolculuk'unu oku.

*Erdoğan Ögüzken (İzmir) Toparla, dağılıyorsun Erdağ kardeş, Sane Nietzsche'nin bir sözü ilahtır: "Dokunabilir, hissedilebilir süreçler halinde yazmak."

*N. Hakan Alev (Çapa, İst.) Yazı dilindeki kıvraklığına güvenip, sağa, sola saldırır gibi yazma. Sende yetenek var. Şimdi, en iyisi, madem şiirsel yazdın, Baudelaire oku, "Paris Sıkıntısı" adlı kitabını. Belki şiirsellikten soğursun.

*Erinç Özgür (Ortaköy, İst.) Düşüncelerin gençlik hakkında umutlu olmamızı sağlıyor. Yazmaktaki yeteneğini anlamamız için daha çok ürün göndermelisin.

*Batuhan Akgün (Ordu) İlk defa karaladığım 'bişeyi' bize gönderiyorsun. Bu ilki bizimle paylaştığın için sağol ama, daha çok karala, karala, karala...

*Mahmut Celaloğlu (Sivas) Sevgiliyle sohbet yok. Ayrıca 'bizli' duygusalıkları da geç. Şiire inanıyorsun, güzel. Paul Celan okur musun...

*Nihat Öztaş (Antalya) Tasvirleri ard arda sıralama. Hissettiklerini, biraz abartarak da olsa, anlatabiliyorsun. Ama yazı makinesi kullan; bilgisayar. O zaman yazdıklarına biraz daha yabancılaşırısın, bu kadar ağlamlıklı olmaz...

*Yasemin Seven (Batman) Yasemin hanım, önce okunaklı yazın, çırpıştırma mektup gibi öykü olur mu? Tasarım var sizde. Sabır, titizlik, kültür, bu-üçlüye dikkat.

*Murat Obay (İzmir) Murat kardeş, öykülerde olay geçer, geçebilir, bu doğru, ama şu oldu, bu oldu diye olmaz bu iş. Önce okuyanı büyüleyecek bir anlatım dili bulacaksınız. Gizli bir müziği de olacak onun...

*Ezgi Sönmez (Ankara) Ezgicik (kendine lise bebesi dediğin için 'cik'eki alıyorsun), cesaretin için tebrikler. Yazmak, göndermek, eleştiriyi açık olmak, işte uygarcı bir davranış.

*Ayşegül Gelmiş (Aydın) Ayşegül hanım, daktilo ya da bilgisayar kullanarak biraz da düşünerek yazın. Daha uzun cümleler kurun.

Not: Su derin adı takma ada benziyor. Günahını almayalım ama, takma ise, ne gerek var. Bir de böyle adlarla tanınmış şairlerin şiirlerini göndermek gibi kötü bir şaka vardır...

TUĞBAY BURÇIN GÜMÜŞ

MEVSİM

Öğreniyor insan yalnızlığı

Kılavuzu olmadan.

Ne kadar kalıyor kazandıklarının

Ya da kelebek mevsimine düşüyorsun kanatsız

Öylesine çıplak öylesine yalnız.

Uzun cümlelerin kenarındasın şimdi

Kısalara vakit yok.

Geç kalmış zamanlar alıyorsun

Sonbahara ait

Sarmış yapraklar arasında

kuru kırk bir dalsın artık.

Hayallerin bir başka mevsimin esiri.

Bolca hüznün getirmişsin yanında.

Kamyon gıcırtsında giden bir

Çocukluğa üzülüyorsun

Berberinde eski bir sevgili kokusuna belki.

Hava aldıkça paslanıyor özlemlerin

Ve başka geceye ertelenir sevimlilerin.

Ne zaman bir şiir okusam

Hüzünlü, biraz da paslı.

Aklıma takılıyor mevsimler

Sonra yağmur başlıyor

Yabancı bir dilin coğrafyasına.

Konuşmalarımız ıslanıyor

Susuşlarımızda...

SU DERİN

DEDİKODU

Sırvermez bir ağaç

Tanırım

Nehrin kıyısında

Ki gölgesinde sevişenlerin

İsmi fısıldar

Gelip geçenin kulağına...

16.02.2004

Bize Ürün Gönderenler

Mehmet Şimşek- Diyarbakır

Sayfi Yakupoğlu- Beşiktaş

Elif Kural- Zeytinburnu

Murat Seçkin- Ahlat, Bitlis

Ayşegül Menteş- Bakırköy

Erhan Güneş- Alanya

Yılmaz Doğan- Bursa

Kamil Toprak- Sirt

Tarkan Özcan- Sankamış

Paul Auster'dan yazının gizli güçleri üzerine:

Kehanet Gecesi

Paul Auster, Can Yayınları'ndan çıkan son romanı *Kehanet Gecesi*'nde, çağdaş yazının temel formu haline gelen gerçek ve kurgunun manipülasyonunu tüm incelikleriyle kullanıyor. Anlatı formuyla çeşitli deneylere girişmiş ve onu yaratıcılığın sınırlarına taşımış olan yazarları biliriz. Ancak Paul Auster edebi formun kendisini bir karabasanına, yazarın karabasanına dönüştüren ve bundan müthiş bir gerilim yaratan nadir romancılardan. Roman içinde roman, olacakları önceden haber veren kurgular, iç içe geçen gerçek ve kurgu, şans ve tesadüfün oynadığı oyunlar, yazılarını karışının düşlerinde bulan, çevresinde dönen dolaplardan habersiz kendi kurgusuna dalan, hatta öyle ki, kurgusunun içine girip bir süre yok olan yazar. Bütün bunların sonunda da çöpe giden bir roman taslağı. Yazarın ya da yazının yenilgisi, hatta sonu. Auster'in içerik bakımından oldukça basit, ancak form ve teknik bakımından son derece karmaşık *Kehanet Gecesi*, sanki yazarın temel aracıyla, yani formla giriştiği bir mücadeledir. İlk bakışta sadece gerçek ve kurgunun içiçeliğini yansıtır gibi görünen *Kehanet Gecesi*, aslında dedektif romanlarına ya da polisiyeye özgü gerilim tekniğiyle yazma sancılarını birleştiren bir yazar kapanıdır. Auster'in yazarlık kurumunu neden böyle güçsüz ve zavallı gösterdiği ise romanın sonunda da çözülmeyen bir soru olarak kalır.

Sydney Orr ölümcül hastalığını yenmiş ve yeniden yazmaya katılmaya çalışan bir yazardır. Ancak fiziksel olarak son derece zayıftır. Psikolojik olarak da çok güçlü değildir. Uzun süredir çalışmadığından parasızlık çekmektedir, üstelik hastaneye bir yığın borcu vardır. Evlerini ise karısı çekip çevirmektedir, ama onun da mütevazı bir kazancı vardır. Bu, Sydney'nin bir an önce işine geri dönerek çok sevdiği karısının üzerindeki maddi ve manevi yükü biraz olsun azaltmasını zorunlu hale getirmektedir. Roman, Sydney'nin, kendini iyi hissettiği bir gün yeniden çalışmalarına başlamak için gerekli malzemeyi almak üzere evinden çok da uzak olmayan, Kâğıt Sarayı'na gitmesiyle başlar. Orada gördüğü sevimli mavi bir deftere bayılır ve hemen satın alır. Defterin verdiği ilhamla bir an önce yazı masasına oturarak çalışmaya başlar. Ancak kısa zaman sonra defterin hikmetini kavramaya başlar. Sanki defter sihirlidir ve Sydney'nin hayatının kontrolünü ele geçirmeye çalışmaktadır. Bu noktada birden hikâye yön değiştirir ve Auster, günün birinde evini terk ederek bilinmeyene doğru yola çıkan, editör Nick Bowen'in hikâyesine geçer. Nick Bowen Sydney'nin yazmaya başladığı romanın kahramanıdır ve pek çok açıdan Sydney'ye benzemektedir. Bir süre sonra Sydney'nin hayatı ile Nick'in içine düştüğü olayların kesişmeye başladığını görürüz, Sydney'nin so-

nunu bilmediği hikâye Nick'in kapalı haline gelir. Ancak, Sydney, Nick'i sonu belirsiz bir maceraya atmakla kendi kaderini de tayin etmektedir. Olayların aldığı yön Sydney'yi huzursuz etmeye başlar. Mavi defterin sırrı nedir? Gerçeği ortadan yok edip yerini yazının gerçeğiyle doldurmak mı? Bir sonraki gidişinde Kâğıt Sarayı'nın kapamış olduğunu gören Sydney'nin bitmek üzere olan mavi defterin bir yenisini bulma umudu yoktur. Defter olmadan romanına devam etmesi imkânsızdır. Böylece Sydney'nin yazma serüvenine bir süre ara verilir.

Romanın önemli bir bölümünü hikâyeden sapmaları oluşturur. Sydney arada romandan saparak kendi hayatıyla ilgili detaylara dalar. Auster bu sapmaları dipnotlara yerleştirmiştir. Böylece kimi zaman Sydney'nin 'gerçek' zamanda yer alan hikâyesi, kimi zaman da Nick'in kurgusal hikâyesi dipnotlarda gözükür. Auster'in bu ilginç anlatımı, romanın bir bölümünün dipnotlarda gelişmesini sağlar. Roman içinde roman tekniği böylece dipnot açıklamalarıyla zenginleştirilir. Auster, Nick Bowen'dan Sydney'nin dünyasına, ordan tekrar Nick Bowen'ın dünyasına usta manevralarla kayarken, işin içine bir de Nick'in okuduğu roman, **Kehanet Gecesi** girer ve böylece kurgu içinde kurgular çoğalır. Roman, unutulmuş yazar Sylvia Maxwell'e atıftır ve savasta kör olan Lemual Flagg'in hikâyesini anlatır. Gözlerini kaybeden Flagg'in kâhine yetenekleri gelişir. Olacakları önceden bilmektedir. Ne var ki, bilicilik Flagg'in hayatını olumsuz bir hale getirir ve Flagg'in yaşadıkları bir karabasanaya döner. Aynı biçimde, Sydney de romana bağladıktan sonra yazdıklarının kâhine anlamlarını keşfeder. Gizemli bir dizi tesadüf art arda sıralanır ve Sydney'nin hayatı bundan olumsuz etkilenmeye başlar. Yoksa Sydney'nin yarattıkları kontrolten mi çıkmıştır? Yazdığı roman gerçeğin özünü bulandırmakta, bir yandan da yazının işlevleri konusunda bizi düşündürmektedir. Kehanet ve yazı işbirliği içindedir.

Auster'in anlatışı böyle çoğalan bir kehanetler girdabına döner. Romanın adının öyküde geçen başka bir romandan alınmış olması, durmadan üreyen hikâyelerin nerede başlayıp nerede bittiği konusunda bulanıklaştırır. Auster okura kurguların katlanarak çoğaldığı bir şölen sunar. Bu şölen bir yandan da bize kontrol ve güçsüzlüğün insan hayatındaki anlamlarını sorgulatar. Kendi yaratımlarının gerçek hayatta başına gelenleri önceden haber verdiğini gören 'asıl' kahramanımız Sydney, nihayet kurgunun sandığından güçlü bir boyutu olduğunu, hayatı yönlendirebildiğini anlar. Bu ise, ona kendi güçsüzlüğünü gösterir. Önceden gördüğü halde bazı şeyleri engelleyemez. Tesadüf gibi gelişen birçok olayın Sydney'nin yazdıklarıyla ilişkili olduğu açık. Örneğin, Nick Bowen'ın yardımcılığı üstlendiği Ed Victory'nin, Nazilerin ölüm kampındaki delirmiş bir Yahudi kadının ölü bebeğine süt aramasıyla ilgili dehşet dolu hikâyesi, daha sonra Sydney'nin *The New York Times*'da okuduğu haberle çıkarışır. Haberde geçen, bebeğini doğurduktan sonra çöpe atan Bronzlu genç kadının hikâyesi Sydney'nin iyice sinirini bozar. Bölmesine acı gerçekler karşısındaki acizliği düşünerek göz yaşlarına boğulur. Auster kendinden memnun olmayan yazar portresini iyice belirginleştirir. Yazar doğuştan güçsüz bir yaratıktır, gerçeği kontrol edemediği için kurguyu yaratmaya çalışır ama kurgunun da kontrolünü kaybeder.

Ardarda gelen giz dolu olaylar, Auster'in yazının kendisine ilişkin saptamalarını güçlü bir biçimde ortaya koyar. Öyle ki, romanın Auster'in yazının işlevine ilişkin felsefi meditasyonundan doğduğunu, hatta bu anlamda alegorik bir metin olduğunu iddia edebiliriz. Sydney'nin romanındaki Ed Victory'nin sözlerini hatırlayalım. Nazi kamplarındaki dehşeti gören Ed, insanlığın sonundan bahsetmekte, insanın insana yaptıklarının ettiğin, dolayısıyla insanlığın sonunu getirdiğini iddia etmektedir. Buna dehşetten sonra yaşamının bir anlamı kalmamıştır. Ed hepimizin yaşayan ölümler öldüğünden söz eder. Bu karanlık yorum Auster'in, yazı ve yaratıma olan kuşkucu bakışını ortaya koymaktadır. Pek çok edebiyatçı yazının bir şeyleri değiştirme gücünden söz ederken, Auster yazıya son derece kuşkucu yaklaşır. Yazı bu kadar korkunç olan gerçekliği nasıl değiştirebilir ki? Olsa olsa gerçekte olabilecek dehşet verici olayları önceden haber verir. Yazının mantığı sanki kehanetin mantığıdır.

Ortadan yok olan insanlar, bir görünüp bir kaybolan Kâğıt Sarayı dükkânı, sahibi tuhaf Çinli'nin Sydney'nin başına bela olması, gizemli Çin mahallesinin ziyaret, defteri üreten Portekiz firmasının kapamış olması, metroda yok olan Sydney için çok değerli roman taslağı, gerçeğin de kurgu gibi sabun köpüğünden ibaret olduğunu ima etmektedir. Nesnelerin gerçekte olup olmadıklarını bilmek neredeyse imkânsızdır, onlar bir vardır bir yoktur. Gerçeğin bilinmemesi ya da anlaşılabilmesi hayatı karabasanaya döndüren başlıca nedendir. Sydney, köpük olayları birleştirerek kendi dışında gelişen ama kendisini son derece yakından ilgilendiren başka bir gerçeğin farkına varır: Karısının kişisel hayatı. Auster, bunu yine hikâye içinde bağımsız gelişmiş bir hikâye kurgusu biçiminde verir. Sydney'den gizlenmiş olan Grace'in kendi hikâyesi. Karısının ketum yönüne tutkun Sydney, bir gün bu tutumun bilinmemesi gereken gerçeklerle ilgili olduğunu sezer, ne var ki, bunları kanıtlayamaz, çünkü yakaladığı ya da kesin olarak bildiği bir şey yoktur. Ortada salt sezgi ve tahminler vardır. Auster tahminleri ve sonuçlarını gerilimin dozunu çok iyi ayarlayacak biçimde kurgular. Sabun köpüğünden bile zayıf varsayımların sezdirmediği şeyler, korkuncu tesadüfler yoluyla bir karabasan gerçeğine döner. Böylece yazar dostları John Trause'nin, Grace'den nefret eden oğlu Jacob tesadüfen Sydney'nin hayatına girer ve Sydney ile karısının başına felaketler getirir. John Trause, Sydney'ye her şeyi rağmen yazmaya devam etmesini öğütlemişti. Ancak, belki de en iyisi, Sydney'nin, bu tavsiyenin tersine hareket ederek yazmayı bırakmasıdır, tıpkı yazının tehlikelerini anlayan ve yazmayı bırakan Fransız yazar gibi.

Auster'in **Kehanet Gecesi** gerçeklerin katılığı karşısında yazarın güçsüzlüğünü ortaya koyar. Auster sanki bir yazar kapamı kurgulamıştır. Hem fiziksel hem yaratım gücünü yitiren, hem de hayatının iplerini elinden kaçırın Sydney Orr için geriye kalan tek çare acaba yazdığı roman taslağından kurtulmak mıdır? Çılgın karabasanaya böylece son vermesi mümkün müdür? Auster'in yazı ve yazmaya dair alegoris, onun yaratıcılıkla oynadığı ciddi bir oyundur. Yine de ortaya çıkan düşünürsek, oyunu yaratıcılığın kazandığını söyleyebiliriz.

Ömer Seyfettin'in izinde Gönen

Kaz Dağları'nın ardından süzülen yeni günle birlikte Gönen'e uzanan yola sapıyor otobüs. Henüz uyumakta Gönen, yeşil bir ova içinde göz alabildiğine yeşeren çeltik tarlalarının tam ortasında, kendi halinde bir Balıkesir ilçesi.

"Buralardan çok uzakta bir köydü!
Beyaz, billur bir derecik içinden,
Hıçkırırdı, sevinerek geçerken.
Kenarında vardı birçok söğüdü..."

Ben işte bu söğütlerin susmayan
Gölgesinde büyümüşüm.

...
Doğduğum yer, doğduğum yer... O cennet
Buralardan çok uzakta bir köydü!"

(Yeni Mecmua-1917)

Ömer Seyfettin 'Doğduğum Yer' adlı şiirinde Gönen'i hasretle anarken, ben de Gönen Kaymakamlığı ve Belediye-sinin düzenlediği 15. Ömer Seyfettin Kültür ve sanat Hafta-sı Etkinlikleri için Gönen'deyim. Aynı zamanda, etkinlikler çerçevesinde düzenlenen hikaye yarışmasında gönderdiğim hikayenin 'övgüye değer' bulunması davetli olarak geçireceğim üç günü anlamlı kılıyor.

5 Mart Cuma günü tertip komitesinden Sevcan Hanım'ın davetiyle Yıldız Otel'e yerleşiyorum. İlk gelen benim, aralıksız yağın karnı ulaşımı zorlaştırmasıyla uzaklardan gelenler ancak akşamın ilerleyen saatlerinde otele varabiliyorlar. Jüriden bir, ödül alanlardan iki eksik varken, imza günü için davet edilen yazarlar Aslı Durukan ve Altay Öktem tam kadro hazır- lar. İlk gece tertip komitesi (otelin halkla ilişkiler müdiresi Sevcan Hanım, emekli edebiyat öğretmeni Ahmet Bey ve gene öğretmen olan eşi) aracılığıyla yemek ve lobide tanış- ma, program hakkında bilgi verme sağılanıyor. Hafta çerç- vesinde okullarda düzenlenen etkinlikler ve yarışmalar cu- martesi günü yapılacak ödül töreniyle son bulacak.

6 Mart, Ömer Seyfettin'in ölüm yıldönümü

1884'de Gönen'de hayata açılan gözleri, 36 yaşında İs- tanbul'da şeker hastalığının pençesinde kapanacaktır. Bir garip hüzdündür yazarın ölümü, her ölüm erkendir oysa, tıpkı bir garip Orhan Veli'nin ölümü gibi. Tıpkı Sait Faik'in ölümü gibi.

Kısa yaşamına çok şey sığdırmıştır yazar, 'Türk hikaye ge- leğinin kurucusu' yüzerce öykü, şiir, makale, fıkra ve anı tarzında eserler üretmiştir.

Ömer Seyfettin 'yaratıcı yazarlık kursu' olgusunun da

öncüsüdür aslında. Arkadaşı olan avukat Haydar Yorul- maz'ın kızları Semiramis ve Hamiyyet'e yazma dersi vermeye niyetlenmiş, ancak zaman bulamadığından 'Türk Kadını Der- gisi'ne Aralık 1918'de yazdığı "Genç kızlarımız için altı ders- te yazma sanatı" başlıklı yazıyı yayımlatmıştır. Yazara göre yalın bir dil, yazmaya heves etmeden okumak, eski edebiya- tı incelemek, manasızlıklardan kaçınmak, tabii aletleri kullan- mak 'edipliğin olmazsa olmazıdır.

Bundan tam 90 yıl önce 'halkımız neden okumuyor' baş- lıklı yazısında bir teşhis koymuş Ömer Seyfettin; "2250 nüs- slü bir kitabın 1000 liralık masraf pusulasında 3 kalem yer alır, 150 lira matbaa-kağıt, 20 lirası mücellit, hamal, vs., 5 li- ra tahrir hakkı (telif)". Kalanı kardır yazarın hesabında ve şid- detle eleştirmektedir tabileri (yayıncı), kitabı kâr alanı olarak görmelerini. "Tahrir hakkıysa (telif) hamalın aldığı paradan azdır. Bunun neticesinde meydan telif istemeyen amatörle- re kalmıştır ve halk tüm bunların neticesinde edebiyattan, okumadan soğumaktadır." Yaşasaydı korsan kitabın doğu- şunu da aynı nedene dayandırırdı muhtemelen, Ö. Seyfettin Edebiyatta yüzü batıya dönüktür yazarın. Yeni Mecmua dergisinde 28 Mart 1918'de kaleme aldığı makalede Cer- vantes'in Don Kişot romanının kötü çevirisini eleştirir. Ona göre, "Arapça ve Acemce kaidelerinden ve basmakalıp ter- kiplerden arındırılarak yapılacak çevirilerle Batı'nın önde

gelen külliyyatı ülkeye yayılmışdır".

Ömer Seyfettin'in İstanbul'da yaşayan kızı Güner Elgen'in muhalefetine rağmen anılarının bulunabilen bir kısmı Bilgi Yayinevi tarafından basılmıştır. Yazar şeker hastalığıyla mücadelesine yenik düştüğü 1920'den üç yıl önce hastalığının etkilerini şöyle anlatır.

"Ben, otuz dört yaşında tepesi dökmüş, saçları ağarmış, vakitsiz ihtiyar..."

Ölüm 37 yaşında, 6 Mart 1920'de yakalar yazarı, vakitsizce.

Mezar İstanbul'da, Zincirlikuyu Mezarlığı'nda bulunmaktadır.

Ömer Seyfettin'in izinde Gönen

"Çocukluğumun büyülmüş mutfağın-dan taşan kokularla yarattığım dünyanın bir anda yerle bir olmasıydı belki de beni en çok etkileyen. Dört katlı, sıvaları dökmüş boz sarı renkteki apartmanın son katında yaşayan bir evdi bizimkisi, nefes alan, bazen ökenin, kavganın ama çoğu zaman sükunetin hakim olduğu kendi halinde bir ev"

Cumartesi sabahı yazarın evini ararken, yarışmada dereceye giren "Büyü" adlı yarışmanın ilk cümleleri dolayını zihninde. Program başlamadan çarşısı doluşırken karşılaştığım tarih kokan evlerin çoğu yıkılmaya yüz tutmuş. Küçük bir kasaba olmayı çoktan aşmış olan Gönen'in kalabalıklaşan nüfusu arasında sıkışmış olan evler, kabahtalı çocuk gibi büzüşmüşler, üflesen yıkılacak halden ölümlü bekliyor. Çeltiğin, dericiliğin, kaplıcaların zenginleştirdiği Gönen kuşkusuz Ömer Seyfettin'in çocukluğundaki tenha, söğütlerin gölgesindeki köy değil. 'Beyaz, billur derecik' çoktan tabakhanezin gazabına uğrayıp boz bulank bir hal almış. Ancak yazarın çocukluğunda sıkça gittiği sıcak hamam Gönen'in kaplıca turizmine önemli katkıda bulunuyor. Kaldığımız dört yıldızlı Yıldız Oteli şifa bulmak için gelen yerli yabancı konuklarla dolu.

Gönen Meydanındaki Ömer Seyfettin heykelini arkama alınca, asırlara göğüs germiş söğütün üzerine çakılı "Ömer Seyfettin Sokak" levhası göze çarpıyor hemen. İlk soruşturma gösteriyorlar yazarın evini. Döşümdeki çocukluğun evine benzeyen bir ev çıkıyor karşımıza. Yazarın 1912 yılında Genç Kalemier Dergisi'ne yazdığı 'And' öyküsünde anlattığı evini, çocukluğunu düşündürüyor.

"Ben Gönen'de doğdum. Yirmi yıldan beri görmediğim bu kasaba hayalimde artık seraplaştı. Bir çok yerleri

unutulan eski, uzak bir rüya gibi oldu. O zaman genç bir yüzbaşı olan babamla her vakit önünden geçtiğimiz Çarşı Camiini, karşıdaki küçük, harap şadırvanı, içinde binlerce kerece tomurcuğu yüzen nehirciği, bazı yakanmaya gittiğimiz sıcak sulu hamamın derin havuzunu şimdi hatırlamaya çalışırım...

O her akşam sürülerle mandaların, ineklerin geçtiği tozlu, taşsız yollar, yosunlu, siyah kiremitli çatılar, yıkılacakmış gibi duran büyük duvarlar, küçük, ahşap köprüler, nihaysiz tarlalar, alçak çitler...

Büyük bir bahçe...Ortasında köşk tarzında yapılmış bembeyaz bir ev...Sağ köşesinde her vakit oturduğumuz beyaz perdeli oda..."

Yaklaşan baharın müjdecisi, çiçeklenmiş dallarıyla ağaçların yer aldığı ince uzun bir bahçenin sonunda küçüklen iki katlı, dört göz odalı şirin, güler yüzlü bir Anadolu evi. İçeri girme hevesim evde kimsenin yaşamadığını öğrenmemle kayboluyor, dışardan fotoğrafı almakla yetiniyorum. Gönen için önemli bir kazanım olurdu aslında, burayı bir müzeye dönüştürmek. Bir Sait Faik, bir Orhan Kemal gibi "Ömer Seyfettin evi-müzesi" oluşturmak. Akşamki ödül töreninde yaptığım konuşmada bu konuyu gündeme getirince, Gönen Belediye Başkanı sayın Hayati Köse'nin "Yıllardır bunun için uğraşıyoruz, ancak Ö. Seyfettin ve ailesi orada kirada oturuyorlarmış, şimdiyse mülkiyeti çarşı camisinin imarında" yanıtı umutlarımı kırsada bir kültür evi çalışması olduğuna öğrenince seviniyorum.

Gelgelelim "Ömer Seyfettin Kültür Evi" projesinin de neredeyse 10 yıldır sürüncemede olduğu da bir gerçek.

Heykelin bulunduğu alanda hazırlıklar başlıyor, program burada başlayacak. Protokol, öğrenciler, otelden gelen grup ve seyirciler...Gönen bir kez

daha anacak yazarı, her ne kadar İstanbul'da, Zincirlikuyu mezarlığında olsa da mezarı. Halkoyunları gösterisi ve konuşmaların ardından okullarda düzenlenen hikaye yarışmasında dereceye girenlere ödülleri veriliyor. Sonrasında yeniden düzenlenen Ömer Seyfettin Kütüphanesi'nin açılışı yapılıyor. Kütüphanedeki kitap azlığı çarpıcı.

Yıldız Otelin lobisinde kurulan panolara dereceye giren hikayeler asılmış. Birincilik "Cumhuriyet Çiçeği" adlı öyküsüyle Prof. Dr. Şansın Tüzün'ün. Genelde lobide düzenlenen masada yazarlar Aslı Durukan ve Altay Öktem kitaplarını imzalıyorlar. Otelin lobisinde göze çarpan bir pano var, yazar Lütfi Ofaz için hazırlanmış, Cumhurbaşkanlığına adayken kapağında yer aldığı Leman dergisi ve yazılarından oluşan bir köşe. Kendisi de Gönen'li ne de olsa.

Saat dörtte başlayan heyecanlı bekleme dönemi. Otelin son katında bulunan, Gönen'e tepeden bakan konferans salonunda yerimizi alıyoruz. Jüri ve ödül alanların yaptıkları kısa konuşmaları Gönen Kaymakamı Saim Eskioglu ve Hayati Köse'nin konuşmaları izliyoruz. Bu arada yarışmaya Aydın'dan katılıp ikinci olan Kemal Gündüzalp'ın "Ömer Seyfettin'in eserlerinde yer yer ırkçılığa varan tavır..." sözleri salonda gerginlik yaratıyor. Söz alan bir izleyicinin protestosu karşısında yükselen gerginlik kaymakamın sakinleştirici sözleriyle yerini tekrar edebi tartışmaya bırakıyor. Sonrasında ödül töreni, dereceye girenlerin ödülleri sırasıyla veriliyor. Ödüllü ilçe emniyet müdüründen alrken heyecanım dorukta. Aklımda kurduğum 'ithaf edilecekler' listesi müdürün gülümseyişinde kayboluyor.

O yüzden ödülümü bu satırlardan "yaratıcı yazarlık seminerleri"nde emeği geçen, başta Adnan Özer ve Aslan Özdemir olmak üzere hocalarımıza ve arkadaşlarıma ithaf ediyorum.

Yaşayıp yaşamadığını anlamak için, keser insan bileklerini...

"Bana mı sordunuz dünyaya getirirken..." sorunsalının saçmalığına depar atan karar; intihar... Eski çağlarda hem asilik asaletinin gölgesinde saygı görmüş, hem de dinin yobazlığında lanet edilmiş özkıym... Bugün, sıradanlaştığı düşünülüyor olmalı ki, tek başına intihar, istatistiklerde ayrıntı olurken, marjinalleşme dürtüsüyle katılımcıların 'yaratıcılığı' prim yapıyor...

Eski Yunan'da idam mahkumlarının, onurlu davranıp intihar etmesine izin verilirdi. Romalılar ise köleler arasında yaygınlaşmaya başlayınca, bu eyleme bireysel çıkarlarını korumak adına hoşgörüsüz davrandı.

Dul Brahman kadınlarının kendini yakması (sati), Japonların 'hara-kiri'si törensel dokunulmazlığa sahip ayinlerdi. Buda rahipleri arasında da protesto amaçlı kendi kendini yakma geleneği vardı. Şimdi benim aklıma tarz olarak benzemeseler de öзде aynı amaca yönelik insan manzaraları geliyor ülkemden, bidon bidon benzin üzerine döküp kendini ateşe veren insan manzaraları...

Eski İskandinavlarda doğal ölüm utanç verici kabul edildiği için, yaşı ilerleyen insanlar kendilerini uçurumdan aşağı atarlardı. 17. yüzyılda Fransa'da intihar eden insanın mal varlığı kralın olurmuş. Adamı mal varlığı intihara sürüklemiş zaten, bu kral da ne pis insanmış. Adamın roketi, villası, helikopteri olsa intihar eder mi? Ne şekilde karşılandığı, tarihin hiçbir döneminde intihar eden kişinin kendi şahsını pek de ilgilendirmedikçe düşünüyorum. Onun amacı etrafında şekillenen kalıplara sığmaması değil mi zaten? Arkasında bıraktığı neye inancı sürer ki insanın? Bu bir tercih, sizin dışınızda, sizi yok sayan bir tercih... Belki de intiharı lanetlemek, sadece bir iktidar kaybı kaygısı...

Neşeli bir intihar olup olmadığını merak ederim. Her ayrıklı cenaze marşının notalarına hapis değil ya. Bourdin ve Esquirol gibi Fransız psikiyatristler intiharı patolojik olduğunu öde sürüyor. Esquirol'a göre, intihar eden kişi bu davranışı aşırı bir hezeyan halinde gerçekleştirir. Bireyin duygusal ve ahlaki dengesini sarsan sosyal ve çevresel faktörlerin bir takım deformasyonlara yol açtığını belirtmiştir. Bir nevi geçici delilik...

Daha sonraki yıllarda "kişi yaşamak mümkünken, ölümü seçer" diyen Delmas'a göre bu seçimin üç farklı nedenini de şöyle belirtir;

1) Çöküntü halleri ya da melankoli nöbetleri

2) Kronik çöküntü halleri

3) Yapıdan ileri gelen aşırı heyecanlılıktaki son dönemler

Sigmund Freud ise, intiharı açıklanmasının mümkün olmadığını, sadece zemin hazırlayan psikik durumların incelelebileceğini belirtmiştir.

Hristiyanlığın batı dünyasına egemen olmasıyla birlikte, kilise öğretilerinin felsefe ile koordinasyonu ve "insan hayatının

Tannı'ya ait olduğu" olgusu savunulmuştur. Eğer gerçekten böyleyse, Tannın kanına, bilhassa Amsterdam ve yöresinde bol miktarda marijuana karıştığı söyleyebiliriz. Rönesans ile birlikte kilise felsefesi rafa kaldırılmıştır. 18. yüzyılda özgürlük felsefenin gündemini oluşturduğu için, intihara da bir şans verilmiştir.

Öldürmeye teşebbüs ettiğin kişi kendin dahi olsan, cinayete yeltenen bir katil misin?

Bernfeld'e göre: "Intihar eden kişi aslında bir başka insanı öldürmek istemektedir. Çünkü intihar eylemine geçebilmesi için, bu insanı güçlü bir şekilde içselleştirmesi gerekir. Ancak o zaman kişi kendini öldürmekle, önceleri sevdiği ve sonradan nefret ettiği bu ikinci insanı da ortadan kaldıracığına inanabilir. Ayrıca, öldürme isteğinden dolayı duyduğu suçluluğun karşılığını da böylece ödemiş olur." Sağlam bir felsefi gönderme, fakat adam sağa sola milyarlarca lira borç takmış, ya da gönül işlerinden darmadağın olmuş; onu bunu içselleştirecek hali yok ya.

Bir de zamana yayılmış intiharlar var.. "Bu hayattan bir bok olmaz artık.." diyerek vitesi boşa alanlar. Kendilerini, dalı-cırıpısı olmayan kel bir uçurumdan aşağı bırakanlar.. Her an ölü bulunabilirler. Televizyon yoktur hayatlarında, gazete, dergi, hiçbir haber, kuma saplanmış hayatlarını yerinden oynatmaz. Patina yapmaktan vazgeçmiş, çokça uyuşturucunun, alkolün sınırları dahilinde... Sağlık problemleri baş gösterince bir düşünürler; "Şimdi dışıye gitsem ve bir dolgu yapsa ne fark eder ki, yarın akşam parti var, yine düşecek.."

Intihar komandanlar ve canlı bombalar ise, aynı acının iki ayrı kutuplarındadır... Senelerdir haklarında ifade edilen, "Haplanıp, eyleme gidiyorlar" jargonu pek sevilir. Bir insanın inançları uğruna bu kadarını da yapacağı gerçeği ürktüçüdür. Hapı da kendi iradesiyle atmıyor mu? O yapıya hap yardımıyla girmiş ve hap içerek mi örgütleniyor... Ne hapmış be kardeşim, birer tane de Galatasaray Futbol Takımı'na yollasınlar. Varsa böyle bir hap, olur çözümlü zaten..

Intikam intiharları var sonra... Eylemi gerçekleştirmeden önce, kişi oturup aйте bir mektup yazar ve kendisini intihara sürükleyen birinin varlığından bahseder. Son sözü koyar ve gider. Kendi hayatından vazgeçerken, buna sebep olduğuna inandığı insanın hayatını da kanatır. Araştırmalara göre bu tür ölüm, bir çok olayda işe yaramıştır. Intihar eden hastalar-

la uğraşan ruh hekimlerinin bile, hastaları kendilerini öldürdüğü zaman bunalıma girdiklerini ve kendilerini suçladıklarını ortaya çıkmıştır. Jübileni kelimelerle süslersen, daha görkemli olur..

Herkes bir rock konserinin hedef kitlesine ertelemeyi intiharını, bir de klasikleşen yöntemler vardır; kendini asmak, kendini boğmak, kendini yüksekte atmak, kendini suya atmak. Kendini... Edwin Sheneidman'a göre intihar, "Kişinin kendi iradesi ile kendisini yok etmesidir ve çok yönlü bir konu olmasına rağmen, zor durumda olan bir kişinin kendisi için bulabildiği en iyi çözüm yoludur."

Güzellik mevzuunda ismi ilk telaffuz edilenlerden biri olan Marilyn Monroe'nun 1962'deki ölümünden sonra yapılan otopside, nedenin aşırı dozda alınan barbitürat olduğu ortaya çıkmıştır. Ama araştırmalar bu dozu hatunun bilinçli mi yoksa bilinçsiz mi aldığı noktasında sonuçsuz kalmıştır. Bu tür ölümlere yakıştırılan isim kaza intiharı.. bir kazayı mı kurban yapıyor? Peki hani intihar kişinin kendi iradesi ile gerçekleştirilen bir eylemdir?

İrade sahibi olmak bir erdemdir. İrade düşünme ve uygulama yeteneğinin hediyesidir. Peki tek düşünebilen canlı gerçekten insan mı? İçgüdüleri doğrultusunda ilerleyen hayvanlar intihar yoluna sapar mı?

E. Dewey'e göre "Norveç kır fareleri her 3.9 yılda bir, düzenli olarak denize üşüşür ve kendilerini yok ederler." Ev hayvanları sahiplerinden ayrıldıklarında yemek yemeyi reddedebiliyorlar. Atlarla ilgili hikayeler şekilleniyor... Hala araştırma aşamasında...

İnsanlar neden intihar eder? Hayvanlar intihar eder mi?

Platon'a göre kurtuluş ve gelecek yaşama açılım getiren ölüm bir seçenek mi, beklenmesi gereken bir son mu?

Yalom'un iddia ettiği gibi Hemingway, hayatının son yıllarında sağlığı bozulunca, ölümlü yüzleşmiş ve "sıradanlığını" fark edince, ölüm korkusuna karşı en önemli savunma mekanizmasını kaybetmiş, son bir çaba olarak "Ölüm ona gelmeden, o ölüme" mi gitmiş?

Hiçbir bilim adamının öngöremeyeceği bir şaşkınlık intihar. Sorunu kendi içinde çözmenin problemidir. Yine de "Bana mı sordunuz dünyaya getirirken.." sorusunun saçmalığına depar atan karardır intihar...

Cevabını alamamışsınız... Yaşayıp yaşamadığını anlamak için, keser insan bileklerini...

"en iyilerimizin sonu genellikle kendi ellerinden olur
sırf uzaklaşmak için,
ve geride kalanlar
birinin onlardan
uzaklaşmayı neden isteyebileceğini
bir türlü tam olarak anlayamazlar.."

Charles Bukowski

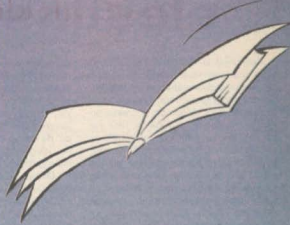
Kaynak: Adli Tıp Kitabı Cilt 3 Dr. Zeki Soysal, Dr. Cansel Çakalır 1999/İstanbul / www.intihar.de

TÜYAP

25

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin katkılarıyla

9. İZMİR KİTAP FUARI

9th İzmir Book Fair

10-18 Nisan/April 2004

Ufak Tiyatro
Kültür ve Sanat
Kurumu

İGA
İzmir Büyükşehir Belediyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sanat Kurumu

İzmir Fuar Alanı Hol 1A/18 9 Eylül (Basmane) Girişi

Hümanizm eleştirisine doğru II

Kuşku yok ki, Gutenberg'in 1455 yılında matbaayı bulmasıyla, hümanizm olgusunun pekişmesi ve evrensellik iddiasına soyunması doğrudan bağlantılıdır. Gerek antik dönemde, gerekse ortaçağlar boyunca Avrupa'da, okur yazar olmak, kitap sahibi olmak zengin ve seçkin olmakla eş anlamlıydı. Okumak, herkesin sahip olması gereken bir yeti olarak anlaşılmıyordu. Hele hele kitap yazmak ve elde yazılan kitapları, çok yüklü meblağlar karşılığında satın alarak biriktirmek, yalnızca kiliseye ve yukarı sınıflardan seçkin ailelere özgü bir uğraşıydı. Ancak matbaanın icadı, bu durumu temelden alaşağı ederek, süreç içerisinde herkesin kitap satın alabilmesinin yolunu açtı. Kitap temin etmenin görece kolaylaşmasına koşut bir biçimde, giderek daha fazla sayıda insan okuma öğrenmeye başlıyordu. Denilebilir ki, Avrupa içinde ilk okuma istikametlerinin (kanonların) oluşumu bu sürecin bir sonucudur. Bu durum ilk başlarda, her ne denli, kilise ve tutucu çevreler tarafından önemsenmediyse de, iletişimin ve din dışı bilgi edinme açının yaygınlaşması, bir süre sonra belli rahatsızlıklara yol açmaya başladı.

Lorenzo d. Valla tarafından dilin gramer ve yazım kurallarının keşfedilmesiyle birlikte hümanist edebiyat için, ortak bir okuma istikameti oluşturmaları yolları da açılıyordu. Böylece insanlar daha önce gereksinim duymadıkları yeni bir eğilimle karşı karşıya kalmışlardı: Okumak... Ancak ne yazık ki, üzerinde durulması gereken sosyal-psikolojik bir gerçeklik olarak, o zamanlarda da, belirli bir zinciri kırarak çok çeşitli şeyler okuma imkanı bugün olduğu gibi yine pek mümkün değildi. Okumaya yön veren iki ana istikamet söz konusuydu. Kilise ve hümanizm.

İşte Batı medeniyetini biricik ülkü olarak ele almanın insanı yeteneklerini sınırlayıp özü, bu tarihsel gerçeklikte ortaya çıkıyor: Batı'nın yazılı kültürü, sadece belirli bilgi ve okuma istikametlerini önören ve insan zihnini bu istikametlerle sınırlayan boğucu bir zincirdir. Burada yazıya ve yazılı kültüre sahip, Batı dışı diğer me-

deniyetlerin, matbuat öncesi durumlarının ve önemlerinin yüzyıllar boyu yok sayılacağı, görmeyen gelececeği başka bir trajik durumun verileri ortaya çıkıyor. Bütün gezegenin tinsel varlığını yalnızca belli bir zaman diliminde, Avrupa'da ortaya çıkan bir kültür istikametine indirgemek, insanlığı daraltmak anlamına gelmiyor mu?

Dikkat edilirse, Batı'da matbaanın ortaya çıkışı ve okuma alışkanlığının yaygın bir eğilime dönüştüğü hümanist dönem (16-17.yy.) aynı zamanda kapitalin de yeryüzüne çıkışıyla bir eş zamanlılık göstermektedir. Başta İtalya olmak üzere yaygın kentleşmeler, denize kıyısı olan Avrupa ülkelerinin deniz aşırı fetihleri, hep bu dönemde yaygın bir ivme kazanmışlardır. Dolayısıyla, Batı Medeniyeti'ni **kapitalist medeniyet** olarak tanımlayan günümüz İtalyan Filozof'u Antonio Negri'nin, bu tanımdan ilham alarak söylesek: **Kapitalizmin yazılı kültürü, bir şartlı okuma kültürüdür. Ve bu şartlı okuma kültürünün başlangıcı ise hümanizmdir.**

Hümanizm Avrupa yaşam biçiminin diğer alanlarında da kökten değişikliklere yol açıyordu. Edebiyatın yanı sıra, kuşkusuz bunlardan en önemlisi, mimari ve kentleşme alanlarındaki dönüşümlerdi. Vitruvius, Leon Battista Alberti, Brunelleschi gibi mimarlar bugün Avrupa'ya giden turistlerin hayranlık, öykünme ve özentiyile izledikleri mimari kalıtın teorik ve pratik temellerini atmışlardır.

İnsanlar her zaman belli yörelerde toplu halde yaşamışlardır. Ancak kapitalin yeryüzünde ortaya çıkmasıyla eş zamanlı bir biçimde, toplu yaşanan yerlerde de bir nüfus yoğunlaşması ve bir işgüçü birikimi oluşmaya başlaması kaçınılmazdı. Toplumsal bir varlık olan insanın, topluluk halindeki doğal yaşamı, bu süreçte birlikte doğal ve yedegalla yakın durumundan ciddi bir kopuş göstermektedir. Dönemin görkemli ve dev mimarisi aynı zamanda insanlık tarihinde, daha önce insanoğlunun pek tanıklanmadığı yeni bir soruna karşılmasına da yola açar: Konut sorunu. Rönesansla başlayan, hümanist kültüre bezenmiş bu dönemden itibaren, kapi-

talizmin bütün süreç ve evrelerine damgasını vuran bu can alıcı sorun, bugün bizler tarafından insanlığın ebedi bir derdiymiş gibi anlaşılmaktadır. Oysa bu da kapitalizmin dayattığı bütün yapay sorunlar gibi, aslında insana yabancı, doğal olmayan bir sorundur. Başının üstünde güvenli bir çatı bulunmasıyla, insan ömrünün uzunluğu ve kısalığı ne-redeyse doğrudan ilintili bir hale gelmiştir. Hümanist kültürün kentleştirici etkisi ve rönesansın görkemli mimarisi, aynı zamanda insanoğlunun doğal hayatın bütünüyle koparak, tabiatın dışından bir öteki varlık'a dönüşmesi süreciyle eş anlamlıdır.

Genelde yüzölçümü birkaç kilometrekarelik feodal dönemin surlarıyla sınırlı Avrupa kentleri, çok katlı ve süslü yapılarla, bir iki dev katedrali çevreleyen geniş merkezi bir kent alanı, pazar yeri ve bir saraydan oluşmaktadır (yazık sayray bu merkezin dışındadır.) Toprağın özel mülkiyeti dolayısıyla bu merkezin dışına yayılmak, yersiz yurtsuz insanlar için yeni konutlar, hatta kibristanları inşa etmek çok zor, neredeyse imkansızdır. Evliya Çelebi 17.yy. da insan doğasına uygun olmayan bu durumu, kendine özgü üslubuyla anlatır. Avrupalıların, üstüste altı yedi katlı binalardan oluşan tıks tıks kent merkezlerinin çevresinde yer alan uçsuz bucaksız arazilere, yarıya evler yapmayı niçin beceremediklerine akıl sır erdiremez. Benzer ifadeleri Nietzsche'nin "Böyle Buyurdu Zerdüşt" adlı kitabında ("Küçülen Erdem Üzerine" adlı bölümde de rastlarız) (Bu bölüm, günümüz filozoflarından Peter Sloterdijk'de aynı bağlamda dikkat çekmektedir.)

"Zira o, bu esnada insana neler olduğunu öğrenmek istiyordu. İnsan daha mı büyümüştü yoksa daha mı küçülmüştü? Bir keresinde bir dizi yeni ev gördü; şaşıp, bu evler de ne, dedi. Hakikatte bunları, büyük bir ruh kendisine benzeterek yapmamış! Bu sofalar ve odalar: erkekler buralara girip çıkabilirler mi?"

Ve Zerdüşt durup düşündü. Sonunda efkarlar, her şey daha da küçülmüş dedi.

Her tarafta alçak kapılar görürüz: benim türümde biri buralardan geçebir belki, ancak iki büküm olması gerekir. Bu halkın arasından geçip gidiyorum ve gözlerimi açıyorum: küçülmüşler ve giderek daha da küçülüyorlar: ama bunu, onların mutluluk ve erdem öğretileri yapıyor." (Bkz. F. Nietzsche. Werke. S.432 Caesar Verlag Wien)

Bu alıntıdan yola çıkarak, hümanist mimariyle birlikte, yerleşik düzenin zirvesi olarak kapitalist kentsizleşmenin, insanın, tabiatla kendi arasına çizdiği en belirgin sınır olduğu sonucuna varabiliriz. Yine aynı bağlamda, tabiatın öteki unsurları arasından seçilen bazı hayvanların da evcilleştirilerek insanın keyfine sunulmasına tanık oluyoruz. Belirtmek gerekir ki, hümanizmle birlikte kendini evrenin efendisi ilan eden insanlığı, kurduğu her kente, bir hayvanat bahçesiyle birlikte, bir kaç mezbaha inşa etmeyi de asla ihmal etmemiştir. Batı'nın önceleri feodal sonraları da kapitalist yerleşik düzen anlayışı kapsamında, toprağın özel mülkiyeti tayin edici bir rol oynar. Bu öylesine abes, öylesine tabiat dışı bir durumdur ki, başka tarih ve coğrafyaların medeniyetleri tarafından kavranabilmesi kolay olmamıştır. **Milyarlarca yıldır oluşum içerisindeki bir galaksinin bir sisteme bağlı, bir mavi gezegen üzerinde yaşayan bir canlı türünün bazı tuhaf üyeleri, altmış yetmiş yıllık böceksi ömürleri süresince, kendi oluşturdıkları ve adına hukuk dedikleri bir kurallar manzumesi çerçevesinde hazırladıkları kağıtlarla güvenererek, milyarlarca yılda oluşan bir toprak parçasını kendilerinin sanıyorlar. Yine bazı kağıtlar karşılığı onu, birbirlerine devrediyorlar.** Bu saçmalığı anlamının ve açıklamanın imkanı yoktur.

İnsanın küçülmesi, üzerinde yaşadığı bu gezegeni kendi tapulu malı saymasıyla baş göstermiş bir türsel sapmadır. Bu sapma insanı küçültmekle birlikte, onun mutsuzluğa mahkum olmasına da yol açmıştır. Bugün ulaştığımız sonuçta, insan evrenin efendisi olmak küstahlığına soyunurken, birbirinin kölesi olmak gibi acınası bir duruma düşmüştür. Büyüdüğüne sanırken küçülmeye uğrama durumunda, daha güzel bir örnek gösterilebilir mi acaba? İnsanın maddi ve manevi varlığının yeryüzindeki mülkiyet ilişkilerinin netliğine bağlı olarak, o doğrultuda biçim alması ve bunun batılı burjuva hukuku tarafından hümanizm şemsiyesi altında düzenlenmesi, insanı küçülttüğünün yanısıra daraltmaktadır. Bu özelliği doğrultusunda Batı, sanıldığının aksine çok sesli ve çoğulcu değil, tam tersine istikametlere hapsetici ve daraltıcıdır. Hümanizmin eğittiği veya

eğitilmiş varsaydığı sözüme maddi insan, yazıyla ve yazılı kültürün batılı örnekleriyle sınırlı bir düşünce yapısına sahiptir. Yazının, matematik ve mantık sembollerinin belirlendiği dar alanın dışında bir hayal ve imge dünyası bu insan tipi için geri kalmışlığı işaretidir. Çünkü aynı insan için, hümanizmin bir sonucu olarak aydınlanmayla ortaya çıkan ölçüt ve kategoriler geçerlidir. İleri ve geri toplumlar, Doğu ve Batı, akılcı veya duygusal davranışlar, ruh ve maddede karşıtlığı, bilim ve sanat farklılıkları, üretim ve tüketim süreçleri, sağ ve sol politikalar, vb. Oysa bütün bu veriler sürekli ve sonsuz bir biçimde insanlığı bölmeye, kategorize etmeye, çatışmalar için meşru ve gayri meşru zemiller hazırlamaya, insanlar ve toplumlar arasındaki kayıyapay farklılıkları doğal, doğal farklılıkları ise yapaymış gibi göstermeye hizmet edegelmiştir.

Mezopotamya'da, Hindistan'da, Çin'de, kuzey Afrika'da yazının ve yazılı kültürün Avrupa'dan çok daha eskilere dayandığının bilimine karşın, sadece matbuat gibi bir teknik ayrıcalığın imkanlarına dayanarak, Avrupa'nın aslan payını kendisine ayırmada başarılı kategorize etmenin işlevi oldukça büyüktür. Çünkü, Hollandalı filozof Baruch Spinoza'nın bir mantık önermesi olan, "her belirlenim, bir yadsımadır" (omnes negatio est determinatio) savından yola çıkarsak, nasıl ki hümanizm, insanı belirlerken başka varlıkları yadsıyorsa, görmezden geliyorsa: Batı, Doğu'yu, ileri olan, geri kalanı, akılcı olan, duygusal olanı, sağ, solu, zengin, yoksulu, kısıcası herkes ve her şey kendini belirlediği ölçüde, gözüne kestirdiği karşını tanımlama ve yadsıma meşruiyetine sahiptir. Böylesi bir dünyanın ise cehennemden farklı olmadığını yayayarak görmek, belki de en açık biçimyle, içinde bulunduğumuz yüzyılın nasip olmuştur diyebiliriz. Tam da bu noktada, hümanist Avrupa'nın etkisine sonradan giren kimi ülke halklarında, kendi kültür ve medeniyetini inkar eden, kraldan fazla kralcı eğilimlerin küçültücü olduğunu ise, bir başka trajik durum olarak paranteze almakta yarar var.

Hümanizmin filoloji ve arkeolojiyi, medeniyetlerin evrensel ölçüsü olarak ele alan zihniyeti sonucunda, bu verilere sahip olmayan pek çok halk ilkel ve barbar damgasına yemek zorunda kalmıştır. Bir sonraki aşamada bu damgayı yiyen halkların, onlara o damgayı vuranları tarafından kıymdan geçirilmesi, zenginliklerinin ve yaşadıkları toprakların yağmalanması meşru görülmeye başlanmıştır. "İlkel" Irak'a, Afganistan'a "İnsanlık" ve demokrasi dersi verme iddiasının tarihsel dayanağı, burada temellenmektedir.

Bu bağlamda arkeolojik kalıta, medeniyeti doğrudan ilişkilendiren hümanist zihniyeti, Afganistan'daki Buda heykellerinin tahrip edilmesi girişimi, yağın bir propaganda imkanı vermiştir. Aynı zihniyet Bağdat Müzelerini yağmalarken de, bu zenginliğin sadece kendisinin layık olduğu varsayımıyla engin bir gönül huzuru içerisindedir.

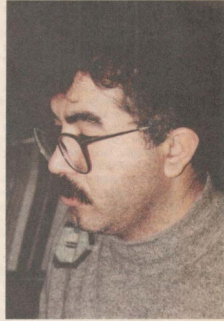
Öte yandan, ilkellik, barbarlık gibi nitelermelere maruz kalan halklar belki de insanın doğal niteliklerine uygun bir hayat tarzı içindelerdir ama temel ideolojisini hümanist Batı kültüründen alan yağın bir propaganda karşısında bu durumu irdelemenin neredeyse imkanı kalmamıştır. "İlkelerin" ise kendilerini "medenî dünyaya" anlatılabilecekleri yazılı araçları, okuma kanonları, görsel iletişim sağlayın ağırları ya yoktur, ya da varsa bile çok cılızdır. Eğer seslerini buna rağmen dünyaya duyurmak isterlerse, "çoğulcu Batı'nın dayattığı istikamette bir arayışa girmeleri gerekmektedir ki, bu durumda varılacak sonuç; sayısız sömürleştirme örneğinde görüldüğü biçimiyle kraldan fazla kralcılık olacaktır.

Bu noktadan baktığımızda, bizim gibi ülkelerde görsel ve yazılı medyaya, para-roman endüstrisine adam yerleştirmenin, buralarda sosyal-psikolojik harp istasyonları kurmanın, hümanist Batı için ne denli hayatı bir önem taşıdığı kolayca anlaşılabilir. Yalnız bu tekniklerin Batı açısından olumlu sonuçlar verebilmesi için, bizim gibi ülkelerde de hümanizmin okuma kanonlarını, ideolojilerini, kategoriyel ve tabiat dışına taşması düşünme biçimlerinin belli bir yaygınlık kazanmış olması gerekmektedir. İşte matbaanın ülkemize geçirmesiyle kastedilen "geri kalmışlığımız" yönündeki propaganda burada deşifre olmaktadır. Göktürk ve Uygur Yazıtları esas alındığında, yeryüzünde kendi alfabesini oluşturmış ender kavimlerden birisi olan Türklerin, sadece ve sadece matbaa tekniğini "geç" ithal etmiş olmaları dolayısıyla, geri kalmış oldukları veya geri kalmalarında bunun önemli rol oynadığı yönünde yürütülen propaganda, acımasız bir kuyruklu yalandır. Aslında burada kastedilen; hümanist Batı'nın okuma kanonlarına geç itibak edilmesi dolayısıyla, Batı karşısında teslimiyetin gecikmesidir. Bu nedenle Türklerin бүтүнүйе tutsak alınması, neredeyse günümüze dek sürüncemeye uğramış bir süreçtir.

Tam da bu günlerde, hümanist Batı'nın yazılı kültürün tüm olanaklarını kullanarak, olanca gücüyle üzerimize yüklenmesine bir de bu açıdan bakmakta yarar olduğu söylenebilir.

130 bin kelimelik Kürtçe-Türkçe sözlük geliyor

Bir zamanlar Kürtçe diye bir dil, Kürtler diye bir halk olmadığı söyleniyordu, zaman içinde Kürtlerin varolduğu gerçeği kabullenildi. Şimdi Kürtler bir kenara bırakıldı Kürtçe tartışılıyor. 130 bin kelimedenden oluşan Kürtçe-Türkçe sözlük çıkınca, kim neyi tartışacak merak konusu. Sözlüğü hazırlayan Kürt dilbilimci ve aynı zamanda sosyoloji mezunu Zana Farqîni ile marita çıkacak olan sözlük üzerine konuştuk.

MAksoy: Hazırladığınız ilk Türkçe-Kürtçe sözlük 2000 yılında çıktı. Önümüzdeki günlerde Kürtçe -Türkçe sözlükte çıkacak. Bu çalışma nasıl başladı, ne şekilde gelişti?

Z. Farqîni: Benim Kürtçe'ye olan ilgim 80'li yıllara dayanıyor, dahadogrusuilkokul yıllarımda dek uzanıyor. Hem Kürtçe'yi tanımaya çalışıyor ve hem de Kürtçe kelime dağarcığını geliştir-meye çalışıyordum. Üniversite yıllarımda Kürtçe'yle ilgili kaynaklara daha rahat ulaşabildim ve kendimi geliştirdim

Kürtçe basını alanında çalışmaya başladığım 1991'de ise Kürtçe'yle biraz daha haşır neşir oldum. Basın alanına girdiğimde dilde daha çok ilgilimen söz konusu olunca, Kürtçe kelimeler derlemeye ve onları kaydetmeye başladım. Bundan ötürü arkadaşlar arasında adım 'kelime avcısı'na çıktı. Sözlük hazırlama fikri o zaman oluştu. Daha önce de cep sözlüğü şeklinde hazırlamış olduğum Türkçe-Kürtçe sözlük çalışmam vardı.

Daha evvel yapılan sözlükler genel olarak hem hazırlama teknikleri, hem de kapasiteleri açısından yetersizdiler. Genel olarak kelime türleri belirtilmemişti, kelime eril mi dişil mi, zamir mi, edat mı, bu konuda bilgi yoktu. Sadece basit bir şekilde Kürtçe sözcüklerin karşısına Türkçe açıklamaları vardı. Özellikle Kürtçe-Türkçe veya Türkçe-Kürtçe olarak hazırlanan sözlükleri kastediyordum. Burada D. İzol'i yiten-zih etmem gerekiyordu.

Kürtçe dil terminolojisini Kürtçe'yle belirtmeye çalıştık, fil mi, geçişli filimi, aktif mi pasif mi vs... Celadet Bedirhan'ın oluşturduğu dil kuralları esas alarak önümüze çıkansorunları çöz-meye çalıştık. Sözlük bittikten sonra birkaç arkadaşta bunu dikt e etmelerini istedim.

Türkçe - Kürtçe sözlükte, 40 bin madde ba-sı Türkçe sözcüğün Kürtçe karşılığı ve 20 bine yakın da madde sonu ve deyimler var: Kısaca Türkçe-Kürtçe olarak hazırladığım sözlük 60 bin kelimelik.

M. A: Türkçe sözlüklerden de yararlandın mı?

Evet Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünden hem teknik anlamda hem de kelime anlamları bakımından yararlandım. O sözlüğün imla

kurallarını dikkate alarak Kürtçe-Türkçe sözlüğü hazırladım.

A.Özer: Ben şunu öğrenmek istiyorum: Sözlüğü hazırlamadan önce ve hazırladıktan sonra Kürtçe dili hakkında fikrin ne oldu?

Daha önce de belirttim, ben zaten Kürtçe'yle alakalıydım. Kürtçe'nin gramerini daha derinlikli öğrenmeye ve kelime dağarcığını geliştirmeye, zenginleştirmeye zaten başlamıştım. Daha önce bu alanda sözsahibi olan insanlar 'Kürtçe zengin bir dildir. Kaba, ilkel, yetersiz bir dil değildir' diyorlardı. Kimsen de olsa bu tür açıklamalar bana biraz propaganda amaçlı olarak söylenen sözler gibi geliyordu. Ama işin içine girince bu sözlerin sadece propaganda amaçlı olarak söylenmediğine kanaat getirdim.

A.Ö: Dilin yapısı hakkında mesela ne gibi özellikler gördünüz?

Kelime dağarcığı olarak fakir bir dil olmadığını gördüm. Sadece bilinen politikalardan dolayı, Kürtçe'nin doğal gelişim süreci sektmeye uğratılmış ve Kürtçe bilinçli olarak çoraklaştırılmış.

Dil canlı organizma gibidir, sözcükler zaman içerisinde kullanılmadığı, işlenmediği zaman ya kaybolur ya da anlam kaymalarına uğrarlar. Örneğin bugün normal günlük yaşamda kullanılmayan birçok sözcüğü, deyimlerden, atasözlerinden, hikâyelerden, masallardan bulabilirsiniz. Sözlü Kürt halk edebiyatının muazzam bir dille, muazzam bir anlatımasahipli olduğunı gördüm.

Kürtçe'nin kendisini yeniden üretme, yaratma gücünün ne kadar güçlü olduğunu öğrendim. Kürtçe hemönden, hem arkadan, hem ortadan ek alan bir dil. Diğer taraftan, sadece fil türetmek için de aynı fil türetme ekleri var. Bunlar da hem önek hem de son ek olarak karşımıza çıkıyorlar.

Mesela, yapım eki olarak kullanılan 200'ün üzerinde tespit edilebilmiş adedeceseonek var.

Bizdili toplum tiplerinden ayrı ele alamayız. Çünkü toplum geliştikçe dil de beraberinde gelişir. Dile yeni sözcükler, yeni terimler, kavramlar girer. Dil de durmadan kendisini üretir. Dili sosyal ilişkilerden, ekonomik ilişkilerden bağımsız olarak düşünemeyiz.

Örneğin, Kürt feodal toplum tipine göre

kendisini geliştirmiş bir dildir, ancak kapitalist topluma göre ele aldığımızda, haliyle bir takım eksiklikleri olan bir dil. Bu da dilin kendisinden, bünyesinden kaynaklanan bir durum değildir. Çünkü yıllarca uygulanan o malum inkarcı ve yasaklayıcı politikalar, Kürtçe'nin doğal gelişimini sektmeye uğratmıştır. Negatif bir müdahale söz konusudur. Bugün ise pozitif bir müdahale var ve ınatla Kürtçekonuşulmakta, yazılıp çizilmekte. İşte bahsettiğimiz bu eksiklikler de bugün büyük bir oranda aşmıştır.

Blindiği gibi Türkiye'de de bu dil yasaklı olduğu için bırakın bu dile okumak, yazıp çizmek, konuşmak bile engellendi. Ama son 10-15 yıl'da bu dil büyük bir aşamaya kaydetti.

A.Ö: Kürtçe'nin Farsça'dan temel farkı nedir?

Bakınız; diller yapılarına ve biçimlerine göre tasnif edilir. Biçimlerine göre 3 gruba ayrılır; tek heceli diller, sondan eklemeli diller ve bükümlü diller. Kürtçe, Farsça daber bükümlü dillerdir. Diğer taraftan yapılarına göre de diller beş gruba ayrılır. Hint-Avrupa dil grubu, Sami dil grubu, Bantu dil grubu, Çin dilleri ve Ural-Alтай dil grubu.

Birçok dilbilimci ve Kürdoloğun belirttiği gibi, Kürt dili Hint-Avrupa dil ailesi içinde yer almaktadır. Bu ailede yer alan İranî dil grubu, Kürtçeyi de içermektedir. Kürtçe, bu grubun Kuzeybatı kolundadır. Farsça ise Güneybatı kolunda yer almaktadır. İranî dillere örnek olarak Farsça, Kürtçe, Belucice, Osetçe, Yexnubçe, Peştüca ve Pamirciceyi örnek verebiliriz.

Hint-Avrupa dil grubu incelendiğinde, bugrubadahliller birçoğuktakıyavne yakınsözcük görürler. Bu durum aynı grubunda yer alan tüm dilleri içine sokar.

Kürtçe ve Farsça hem biçim olarak ve hem deyiş olarak aynı sınıfların içinde yer alırlar. Dolayısıyla hem ortak birtakım dil kuralları hem de ortak sözcüklere sahiptirler. Zaten bu benzerlikler olmayışı aynı sınıfların içinde yer almazlar. Şimdi Kürtçe ile Farsça arasındaki benzerlik,tipik Fransızca ile İspanyolca, Almanca ile İngilizce, Arapça ile İbranice arasındaki benzerlik gibidir.

Dil bilimde bir dilin bağımsız olmasını gerektiren beş kusta var: Kendine özgü bir fonetiği, morfolojisi, sentaksı, kelime hazinesi ve kelime vurgusu. Kürtçeyle ilgili araştırmalar yapan bütün dilbilimcilerKürtçe'nin bu kriterlere sahip olduğunu söylüyorlar. Şimdi de biraz Kürtçe ve Farsça arasındaki farklılıklardan bahsedelim. En belirgin ayrılık Kürtçe'de olup da Farsça'da olmayan "cinsiyet"tir. Kürtçe'de iki grupsahis zamiri bulunmasına rağmen, Farsça'da böyle bir özellik görülmüyor. Bu iki grup şahıs zaminin geçişi fillerde farklı kullanılmaktadır. Bu özelliğinden dolayı Kürtçe'yi ayırtırdır.

A.Ö: Kürtler'de dil araştırmaları neye dayanırlarakiyor?

RohatAlakom'un bir çalışması var'Kürdoloji Biliminin 2.Yüzüylü' diye. Alakom Kürdolojiyi İtalyan Rahip Marco Garzoni'den başlatıyor.Ancak bızondan önceEmmede Xani'nin Nûbaha'a Bı-çakanadıylaArapça-Kürtçearası vezniylehazırlamış olduğu bir sözcük var. En azında bugün elde mevcut bilgilere göre ilk Kürdolog'un Emmede Xani'nin olması gerek. Bence bu sıfatı Emmede Xani'yi kullanmamız lazım.

Şimdi Kürtçe ile ilgili çalışmaları yapan birsürü Kürt ve yabancı isim burada sıralayabiliriz. Örneğin P. S. Pallas, F. Justı, Alessandro Colletti, Theodor Nöldeke, Albert Socin, Ferdinand Justi, Oscar Man, Karl Hedark, Bazil Nikitin, Roger Lescot, Ely Barnister Soane, C. J. Edmons, David Neil Mackenzie, Prof. Friedrich Müller, Hugo Makas, A. Jaba. Kürt dilbilimcilerinden de Xelil Xeyali, Salih Bedixan, Celadet Bedixan, Kamuran Bedixan, Reşid Kurdo, Osman Sebrî, Kemal Badîlî, Musa Anter, Fevce Huseyin Sağrıç, Cigenxwîn, Tefvîk Vehbî, Gîw Mukriyanî, M. Xal, Dr. Abdulhal Hacı Maruf, Cemal Nebaz, İzzedîn Mustafa Resul, Kürdistan Mukriyanî, Muhammed Mukrî, Qadîrî Fetahî Qazî, Şêx Merdixî Kürdistanî, Sadık Safizade Borekî, Hejar, Prof. Dr. Qanatê Kurdo, Çerkez Ba-kaev, İsaşık Sukerman, Kerim Eyûbî gibi isimleri zikredebiliriz.

Diğer taraftan ZiyaGökalp'ın de Kürtçe'gramer üzerine çalıştığına dair iddialar var.

A.Ö: Peki o İtalyan'ın çalışmaları...

O İtalyanca yapmış, o hem gramer çalışması hem de sözcük yapmış. Garzoni, 1787'de "Kürt Dili Grameri ve Sözlüğü" çalışmasını yayınladı. Bu eserde, yaklaşık 4600 Kürtçe kelime yer almaktadır.

M.A: Yeni sözlüğe gelelim, kaç bin kelime?

130 bin kelime. Bu da sadece madde başı, madde sonu hariç. Yani yardımcı filler, deyimler falan hariç.

M.A: Peki bu kadar çok kelimenin Kürtçe'de olabileceğini düşünüyor muydunuz?

Kürtçe-Kürtçe sözlüğe başladığımda bu kadarını beklemiyordum. Hatta daha önce hazırlık çalışmasında bazı arkadaşlar 50-60 bin kelime yapabilirsen ne âlâ diyorlardı. Kürtçe -Türkçe

sözlüğe başlayınca 100 bin sözcüğü aşmam diye düşünüyordum, 130 bin oldu. Öte yandan 5 bin sözcüğü de kullanamam, bunlar bende duruyor. Nedenine gelince; anlaşılmamış olara-
kalmıyor, gerçek anlam hakkında kuşaklaşmışlığı içine sokmamız gerekiyor.

M.A: Bu 130 bin kelimenin toplamı Kürtçe mi?

Değil. Sözlük hazırladığınız zaman sizin bir tasarrufunuz yok, Yani ben ila Kürtçe olanı alacağım olmayanları da almayacağım diye bir tercihiniz olmaz. Böyle bir lüksünüz yok.Dilimize girişmeler ve yıllar yılı bunlarla aralanda kullanılabilecek kökenine olursalorsun olan söz-
lümün yerleştiği durumundadır. Sözcüğün kullanılması tercihli kullanımlara kalmış bir şey. Çünkü kimi-
si öz Kürtçe'den yana olabilir, kimi de olmayabilir.

Şunu belirtmek istiyorum. Eğer bir dil kültür dil olmuşa, yazı dil olmuşa artık onda saflığı, anlığı aramamızız Bu durum bütün dilleri-
n Kürtçe içindeTürkçe'inde geçerlidir. Bu dünya dil olan İngilizce için de geçerlidir. İngilizce için de, dünya kadar Latince kökenli kelimeler mevcut. Arapça da yüzyüzdür an değişir. Kürtçe de öyle. Bütün diller birbirinden etkilenir, bir-
birinden ödünç sözcükler alır.

Bugün Kürtçe'de bırakam Arapça, Farsça kökenli kelimeler artık İngilizce bilmem Fransızca kökenli kelimeler de var.

**M.A: Bu sözlük yapıpıya ya da sözcüklerin kullanma şekliyle tartışılmayacak bana göre, 130 bin kelime olduğu için çok tartışılacak. Bu sözlük bir anlamda imlâ kılavuzuva-
zifesi'ni de görecektir deyimler mi?**

Kürtçe-Türkçe sözlüğü hazırlarken mümkün mertebe sözlük tekniklerinden yola çıktık. Daha önce de sözcük çalışmaları vardı ama yeter-
sizi. Özellikle kelime eril mi, dişil mi, kelimenin türü nedir belirtmemişti.Neyi belirtmezen belirtme, ama Kürtçe'de kelimenin eril ya da dişil olduğunu belirtmek gerekiyor, bazı kelimeler hem eril hem de dişildir. Biz bu kelimelere çift cinsiyetli diyoruz. Mesela "heval" Türkçe karşılığı arkadaş. Eğer arkadaşınız bayan ise tam-
la yaparken bu kelimenin sonuna /a/ takısını getirmeniz gerekiyor "hevala min" (arkadaşım) gibi, yokeğer arkadaşın erkek ise bu sefer de "hevalê min" demen içim edecektir.

Yıllar yılı bu ülkedeKürtçe'nin bir dil olmadığı Farsça'dan Türkçeye'den kırma, bozma bir dil olduğu söylenegelirdi, resmi şölen hermen hem hiç değışmiş. Sonrasında bir tartışma başlatıldı: "Kürtçe ilkel birdir, bu dile eğitimi öğretim yapılmaz. Kürtçe okusan ne olur?" gibi şeyler söylenmeye başlandı. Şimdi biz 130 bin kelime-
lik bir sözlük hazırladık. Bunu yaparken de biz de "Bakın bizim dilimiz bu kadar zengin-
dir" diye bir iddia ile ortaya çıkmadık. Kürtçe'deki kelime sayısı daha fazladır. Bu çalışmaya biz bu kadını şimdiki kayıtlara geçirdik, o kadar.

Kürtçe'nin bir dil olmadığına veya çok ilkel bir dil olduğunu ileri sürenlere şunu söyleyebiliriz "Güneşbalçıkla sıvanmaz" Herşey ortada.

Kürtçe'ye haksız eşitlenirde bulunan, bunu bilimsellikten uzak, art niyetle yapıları bu sözlüğün bir iç cevap olacağı kanısındayım.

M.A: Şöyle bir soru gelebilir: 130 bin kelime de ne kadar yazılı eservardır? 130 bin kelime çıktı?

Elbetteki bir dil yazılı hale geldikten sonra, onunla ilgili öğretimi yapıldıktan sonra, basın yayın faaliyetleri yapıldıktan sonra daha da gelişir. Unutmamak lazım ki insanlar insan kılante-
mel öge dildir.

Bir kere Kürtler üzerine araştırma yapan bütün halkbilimci, oryantalistler, Kürtçe'nin sözlü edebiyatına hayran kalmışlardır. Muazzam bir folklorumuz, sözlü bir edebiyatımız olduğunu söylüyorlar. Kürtçe'deki masalları, destanları, şarkıları, deyim ve atasözlerinin bolluğunu görmeye gelemez.

Kürtçe sadece günlük konuşmalarda kullanılan bir dil değildir ki. Şarkılar söylüyorlar, ağıtlar yakılıyor, masalar, destanları anlatılıyor. Türk folklorunda müzikli hikayelerine ne diyebiliriz? Dengbêjler, çirköbêjler nasıl ele alı değerlendirebiliriz? Cumhuriyetten önceki Kürt medreselerine ne demeli?

Elyê Herîrî'yı, Feqîyê Teyran'ı, Mem û Zîn destanının yazarı Emmede Xani'yı, Kürt şirinin minaresi olarak nitelendirilen Melayê Cizîrî'yı, Kürtçe Mevlidin yazarı Mele Emmede Bateyî'ye de yüzyüzcemden nasi yokmuş gibi davranacağız?

Melayê Cizîrî, kendine o kadar güveniyor ki, unutmamak lazım o çağda Farsça çok revaçta, ortaya çıkıp Kürtçeyazdığı şiirleriyle Farsşairlerine kafa tutuyor.

Mesela, Cumhuriyet döneminde kadın Kürtçe Kürtçe'den o kadar da lerdedegil.

M.A: Soranice'den kelime aldınız mı?

Her ne kadar Kürtçe -Türkçesözlükdüyorsa da aslında Kurmancî -Türkçe'dir. Bilindiği gibi Kürtlerin arasında en fazla kullanılan lehçeKurmançî lehçesidir. Türkiye'deki Kürtlerin en az %70'i Kurmançî'yı kullanıyor. Heri kalan kısım ise Kirmançî'yi (Krdki, Dimliki, Zazaki) konuşuyor. Özel olarak ne Kirmançî'den kelime aldım ne de Ortayada Güney Kürtçe'sinden(Soranice). Bu lehçe hiç yaslanmadığı için, eğitim üretim, yayın sürekliliği olduğu için, Kurmançî'ye göre daha gelişkin bir dildir. En azında yazın alanında imlâ alanında standartlaşmış bir lehçe: Soranice'den zaten ihtiyaç duyulan birtakım lemlerle farklı yollarla Kurmançî'ye girer. Mesela basın yayın yoluyla, çevirilerle...

M.A: Bu sözlük son olacak mı?

Hayır benim yapmam istediklerim var. Bu sözlükleri daha da geliştirme gibi bir hedefim var. Onun dışında Kürtçe -Türkçe, Türkçe -Kürtçe deyimler sözlüğü, bir cep sözlüğü, Kürtçeyle ilgili gramer çalışmaları, Kürtçe'deki eklerle ilgili genişçe bir çalışmada, ne bileyim Kürtçe'yle ilgili etimolojik çalışmalarda yapmak istiyorum.

M.A: Kürt edebiyatına ne kadar faydalı olur bu sözlük?

Şimdi bir dilin yazılı bir dil haline gelebilmesi için üç önemli şey gerekiyor vardır: Alfabe, gramer ve sözlük. Kurmançî'nin söyliyorum, bizim KürtçeLatin alfabesiyle hazırlamış Kürtçe -Kürtçe sözlüğü bir kere sahip olmamız gerekiyor. Benim hazırlamış olduğum sözlük ise iki dil-
li bir sözlüktür. Elbette bu sözlüğün rolünü de görmek gerekiyor. Özellikle Türkçe yazımda dilin gelişmesini isteyenler için çok yardımcı olacaktır. Bununla beraber yazıp çizilen için de çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Diğer taraftan bir gerekçe bulup "kendimizi Kürtçe ile ifade edemiyoruz" diyenler için, söylemek istiyorum. Sorun dilde değil sizdedir. Dünyada bir halkın dilini eyle benler, konuşanlar, yazan ve çizilenler okuyuz görmüşler, aydınlar, yazar ve çizilenler, sanatçı ve siyasetçilerdir. Ama bu durum Kürtler'den tersidir. Okul yü-
zümüzümüzün çöban, oku yüzü görmüşbirinden daha fazla dilde hakimdir. İşte biz böyle çarpık bir durumda karşı karşıyayız.

Kütüphaneler Fikir Mezarlıklarıdır!

Kitapları seviyorum. Bu cümleyi asla benim kastettiğim içerikle anlayamayacağınızı bilsem de, kendimi en açık ve en basit terimlerle ifade etmek hoşuma geliyor. Yıkıcı olmak istediğim zaman hep açık sözlü olmayı tercih etmişimdir. Konuştuğumuz gibi, yanlış anlamınıza da aldırmadan, açık kalplilikle kendimi ve olup bitenleri anlatmayı deneyeceğim. Acırsa karışmam... Yazma fikrinizi sevdiğimi de itiraf edeyim bu arada; iki cümlede bir beni susturup kendi aklınıza tuzak sorularla sinirimi bozma şansınız kalmıyor artık, eh siz de benim edepsizliklerimle uğraşmayacaksınız. En azından arada bir reklamlara bakarak ya da şeker kızınızı dinizine oturtup, yeni öğrendiği şarkıyı dinliyor gibi yaparak biraz olsun benim canı dünyamdan kaçabileceksiniz.

"Baba ne okuyorsun, beni dinliyorum mu?"

"Manyacın birinin, yarattığı vahşeti itiraf edişini, hatta daha da ileri gidip bu manyaklığı savunmasını yavrum..."

Ne diyeyim, Allah analı babalı büyüt-sün sayın doktor. Ama benim dünyam çok farklı. Ben kitapları seviyorum. Onları okumayı değil tabii ki, onlara dokunmayı ve onların bana dokunmasını... Yalnızca aptallar ve hayata salt işlevler düzeyinden bakan fırsatçılar (belki de iki ayrı şey değildir bunlar), kitapların okunmaktan başka bir anlamı olmadığını düşünür.

Samimiyetime inanmayacağınızı biliyorum ama onları anlayabiliyorum. Çünkü bu yaratıkları kendilerini de öyle görüyorlar; et yigini!.. Ya da bunun farkında oldukları daha doğru olur. Bu benim vehmettiğim bir şey değil; geçenlere uğradığım bir barda, hemen yanımdaki masada oturan bir kaltak ötekine şöyle söylüyordu: "Bu haftam altı kilo vermişim, düşünebiliyor musun?" Ötekini bilmem de şahsen acayip iyi düşünebiliyorum; altı kilolu kıyma, fakir bir mahalleye doyurabilir!di!

Ben farklıyım doktor, iddia buyurduğunuz gibi, kendimi seçimiş biri gibi hissetmiyorum. Benim farkım nesnelere ve kendime bakışla ilgili. Ben kitapları okuması gereken objeler olarak görmü-

yorum işte. Ya da onların içindeki garip şekillerin kodladığı anlamın ötesinde bir hayatları olduğunu farkındayım, diylim. Onların yaşayan birer organizma olduğunu görebiliyorum. Bunu sizin anlayabileceğiniz somut, gündelik dile tercüme etmeyi deneyeyim: Evet düşleri, rüyaları, bilgileri taşıyorlar. Ama bu muhterem hamalları kendileri de söyledikleri kadar okunabilir şeylerdir. Bunu söylemeye çalışıyorum. Bu kadar basit ve masum bir şey!

Çatlak mıyım? Burada bulunuşumun başka bir anlamı olamaz elbette. Samanyolu'nda yolu kaybetmiş ve mecburen dünya denilen bu zulüm yurduna düşmüş bir uzaylı gibi bakıyorum hayata; öyle yabancılaşarak, öyle uzaklaşarak. En basit ve en alışıldık kavramları bile yeniden sorgulama şansı veriyor bu hayal oyunu bana. Size bunu söylediğim zaman yüzünüzdeki şaşkınlık ve tereddüt kasımlarını görmemişim sanmayın. Bu alışkanlığı ne kadar zamandır edindiğimi sorarken gözlerimin içine bakamıyordunuz. Bütün bu işaretleri alt alta topladığım zaman, oyunumu tehlikeli, hatta hastalıklı bir hal olarak değerlendirdiğime eminim. Sizi gerçekten anlıyorum doktor, öyle bir anlıyorum ki, bir bilseniz ödüünüz patlardı! Entelektüel bir oyunla psikik hezeyanları ayırmaya çalışacak kadar saplantılı hale getirmişler siz! Yazık, hayatınız boyunca asla eğlenemeyeceksiniz. Sağlıklı yahut da normal olmak adına neler kaybettiğinizi bir bilseniz oysa! Bir kitabın cildini okşarken bedeninden firtınaları koşturmuş söyleyen birini hasta olarak kabul etmek sizi rahatlatıcak. Minik kızınız sağlıklı bir hayat sürmemesi için şart bul!

Ama bunun tersi eğilim, oyuncu ruhun kayboluşu, ciddiyetin her şeyi gasp etmesi, işlevsel indirgemeciliğin insan faaliyetlerini ilhâk edışı... Ne kadar iri sözler, yüksek sesle söylenmeye kalktığında gülmüş geldi birden! Daha net konuşmaya çalışacağım, özsaygım söz konusu!

Doktor, insanların kendilerini, hayatlarını, nesnelerini ve bütün bunlarla ilişkilerini en basit işlevlere indirgemesine dayanmıyorum. İşten güçten kaçıp kendileri için bir şeyler yaptıkları zamanları "boş" diye

adlandırın bu yaratıklara hem acıyorum, hem de kızyorum. Her şeyi yiyebilen bu memeller bazen beni ürpertiyor.

Şimdi bir uzaylı gibi bakmayı deneyin azıcık; adamlar kartvizit bastırıyorlar doktor; "Muharrem Öztürk, Avukat" Avuç içine sığabilecek kadar küçük bir kağıt parçasında kendisini özetlemesi, bir insanın bütün hüner ve özelliklerini yadsımasından başka nedir ki? Böyle gülmüş bir şey olabilir mi, bir düşünün Allah aşkına? "Benim hayattaki işlevim, mesleğimdir" demekten başka nedir ki bu? Ben de bir kartvizit bastıracağım tez zamanda, "İsmail Güzelsoy, Profesyonel Çatlak" ya da anнем için "Hayırsız Evlat" filan gibi daha samimi bir şey deneyebilirim! Ya da hayatım boyunca tanıştığım ve tanışabileceğim herkes için farklı kartlar olabilir bunlar; "Bahşış Vermeyen Apartman Sakini", "Sürekli Yoğurdu Tarihini İnceleyen, Ankara Palas'taki Sapık Görünüşlü Müşteri", "Konuşurken İnsanın Gözünün İçine Bakmaktan Korkan, Televizyonlarda Çıkan O Manyak". Burada yazmaya ara verip azıcık eğlenmek istiyorum; bir liste yapacağım, hayatım boyunca tanıdığım insanlar için kaç tane kartvizit bastırmanın gerektiğini hesaplayacağım. Pahalı bir iş olacağı kesin!

Beni yıkıcı bulduğunuz biliyorum. Bunu inkâr etmemize de gerek yok, nazik bir insansınız, ama üç hafta önce bütün gazeteler ve televizyon kanalları beni bir canı olarak teşhir etti zaten. Buna ben bile inanmaya başladım. Ah doktor, insan kendisine ötekini nazarından bakması ne acıdır! Evet, kitalara bir isim vermek, onları anlatılklarına indirgemek, çünkü raporom sonunda maytap geçtiğim o hastalıklı kafanın bir ürünü işte. "Kesik Elin İhtikamı Roman", "Kelebek Rengine Bürünmek/ Deneme-Eleştiri".

Ortaokul öğrencisiyken bir gün, Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin kitaplık bölümünü ziyaret ettığım o güne kadar ben de kitapları yalnızca yazdıklarını okuyan bir sefidim. Ama o yan mistik labirentte, sonsuza yakın sayıda kitaplarla yüklü raflar arasında, ilintiyi andıran metalik bir gıcırtı çıkararak üzerinde kitap yığını sararak savrulup geçen o vagona yol vermek için yana çekilmeye çalıştığım da,

bunu başaramayacak kadar kasılıp kalmış olduğumu anlayacaktım. Sert bahar sabahı ışığının, kırılan hüzmeleri altında uçan toz zerrecikleri, orada hapsedilmiş kitapların çürüyen ruhlardı. Hemen enişteme oradan çıkmak istediğimi söyledim. Onun konuşmalarına cevap veremeyecek kadar öfkeli ve korkmuştum. Aklımda salın tek

bir kelimeydi herşeyin özetçi mezarlık!

Tabii ki kütüphaneler fikir mezarlıklardır. Bunun çok daha ötesinde, kitaplar ise bu çürüyen insan zaafını zoraki yaşayan tabutlardır. İnsanoğlunun ölümsüz olma sapkınlığının kurbanlarıdır onlar. Koynunda bir yığın canlı taşıyan, onları besleyen bu muhteşem varlıklara yapılan bu muamele ne kadar ayıp!

Kitapları sevmeye ondan sonra başladım. Derin bir muhabbet ve merhamet hissiyle onları bedenime katmaya böyle başladım. Ne yazdıklarını hiç umursamadan sevdim onları. Çıkar-sız bir yarelik dürtüsüyle... Çitlerindeki zarıfrenklerin solmasını engelleyecek kadar az ışık verdim onlara, onları sevdim, onları öptüm, onları yedim... onları kendime, kendimi onlara kattım. Yavaş yavaş, tenime kağıtsı bir dokunun yerleştiğini fark etmem bu yıllarda ortaya çıktı. Ben bir kitaba dönüşüyordum. Kitapların tanrısı... Ahh, yüreğim çok yaralı, biraz ara vermem gerek şimdi.

Bana "akıl yolu bir" dediğiniz zaman size, "o zaman ona ne gerek var aptal herif!" diye bağrdığım için çok özür dilerim. Gerçekten sinirlerim laçka oldu. Aslında sizi kendime yakın buluyorum ve beni bir insanın becerebileceği en üst perdeden anlamaya gayret ettiğimizi de biliyorum. Üstelik aptal bir herif olmadığınız aşkır. Hatta tanıdığım en zeki insanlar arasında ilk beşe girilebilirsiniz. Lütfen beni bu kaba davranışım için bağışlayın! Bu günlük bu kadar!

Önceki gün size terbiyesizlik yapmamın asıl nedeni "akıl yolu" meselesi değildi. İtiraf edeyim, gözümdeki saygınlığınızı yi-

tirinizbindungun yaklaşık on dakikasında ortaya çıkmıştı; size kitapların nasıl yüce haz nesneleri olduğunu anlatırken bir an coşkuyla, "iclerinde hiçbir şey yazılı olmayabilir hatta!" dememe karşılık, okuma (neden yazma değil?) gözlüğünüzün üzerinden dik dik bana bakıp, "o zaman defter olur" dediniz. Sesimi kesip size bir zafer bağışlayabildim ama defter ile kitap arasındaki farkı böyle kaba bir şekilde özetlediğiniz için, evet size bunun için kızıyıştım.

Aklımda bir kitabın görüntüsü vardı; sayfaları kenarlarına doğru tabâ rengine dönen, cilde yakın bir noktada altı, belki yedi kurt tarafından kemirilmiş bir kitaptı bu. İlk sayfasında kitap kurtlarına karşı yazılmış dua, ikinci sayfasında da imlâ hatâlarına karşı bir başkayakarışer alıyordu. Sonrasına bakmadın bile! Konuşurken tükürüğünü denetleyemeyen hafif kamburu çıkmış yaşlı Musevî satıcı, bana kitabı şöyle anlatıyordu: "Ceylan derisi üzerindeki şemse, Mücellit Nevzat'ın atölyesindeki nadide kalıplardandır ki, bir tek örneği bile kalmamıştır, saraydan emekli olduktan sonra yaptırdığı ilk çalsma olduğu söylenir. Hemen iç kapağındaki ebrû Hüseyin Erzurumî'nin en güzel işidir. Bu yaldızı nasıl elde ettiği hâlâ bir sırdır. Mürekkep özele; kına esaslıdır ki ileride cildi şiştiği vakit ilk suya atılarak zamkı çözdürüldüğünde yazlar silinmesin. Bunu Aksaraylı Ekber'in oğlu, babası öldükten sonra onun dolabında bulmuştur. Menşei bilinmemekle birlikte en az iki yüz senelik olduğunu tahmin ediyor hattatlar. Bunu devrin önde gelen ustaları kendi aralarında bölüşmüşler ve altı kitaba yetmiştir, dörtü Kur'an, biri dua kitabı ve bu elimdekidir beyzâdem. Cilt işini başka bir mücellit, o devrin büyük ustalarından Nâmî Çelebizâde yapmıştır. İster sen onun mührü de bendedir haddizâtında. Köşelikler ve zencirek kuyumcu Garabet ustanın işçiliğidir. Bunu söylemeye bile gerek yok zira o yıllarda dünya üzerinde meşine böyle simkârı işlemeyi yapabilecek yegane ustaydı kendisi, toprağı bol olsun. Kağıt, dikkat et, hakiki sultan-î semerkandındır. Bir Yakub el Mustasimî çalışmasının dört asr sonraki kopyasız elinde tuttuğun. Benim diyen usta aradaki farkı söyleyemez!"

Bu özetle demek istekteyim ki, kitap ona verilen hayattırın toplamıdır. Onu yazan bir hiçtir!

Benim kitapları insanlaştırdığım yolundaki argınizaitazetmiyorum. Hatta bunu fark edişizümü biliyorum. İnsan da, kitabın da cildi vardır, sırtı, ağızı vardır filan. Ancak hiçbir kitap, kalıcı olmak adına insan kurbanı etmemişdir. Ama insanlar kitapları kiletmekte beis görmemişlerdir. Bana şaşkın şaşkın bakıp, nedengenc kızların derisini soyup kitap kapağı yaptığını soruyorsunuz. "Bunun ne kadar vahşice bir şey olduğunu gerçekten kavramıyor musun?"

Evet doktor, sizin bulunduğunuz noktadan bir canı, bir barbar ve manyak olarak gördüğümü biliyorum. Ama dedim ya akıl ya da hissedişlerin yolu bir değil. Bunu kimserin anlamasını beklemiyorum zaten... İclerine hiçbir şey yazmadığım bu güzel kitaplar, güzel insanlarımlerileyekaplı! Müthiş bir zarafe! Okşuyorum, hayallerimde hasretle okşuyorum onları, kimse bunu benden esirgemeye. Hele o çilli kızın kitabı müthiş bir işçilik sergiler. Bunu canice buluyorsunuz çünkü, siz bir insan-sınız. Oysa bir an için bir uzaylı gibi bakalım; ya ceylanı yavru-ları? Ne farkı var? Daha zeki olduğu için ötekileri yiyebilen, onların derisini ayağına geçirebilen bu yaratıklardan daha zeki değil miyiz pek? Neden güzel bir kitabın kapağını o nazlı, hül-yalı genç kız cildinden yapmayalım ki?

"Kurbanlarım" şimdi ölümsüz oldu. Bir çok büyük yazar kadar ölümsüz... Bunu göremeyişiniz, kalbinizin nasıl mühürlendiğini gösteriyorduktor.

Son olarak, Radikal gazetesinin bana "Türk Hanibal" ismini yakıştırmışından çok rahatsız olduğumu da belirtmek isterim. Çok uzun yıllardır bir sıcak memeli yemedim. Bu yamyamlık suçlaması, tek kelimeyle mide bulandırıcı!

E-Posta'da 3 Soru

Erdal Öz yanıtlıyor:

Çocuk Erdal Öz nasıl bir yazardı?

Çocuk ve yazar. Yan yana gelemeyecek iki sözcük. Öyle harika çocuklar çıkarılır ara sıra karşımıza. Olmaz öyle şey.

Ben 'Çocuk Haftası' dergisiyle başladım okumayı sevmeye. Sururi'nin kapak resimlerini yaptığı o dergiye ilk sayısından başladım okumaya. Orada Kemalettin Tuğcu'nun 'Zavallı Büyükbaba' adlı bir romanı yayınlanmaya başlamıştı. Bayıldım Kemalettin Tuğcu'ya. Sonra da Jean de la Hire adlı bilinmez bir Fransız yazarının yazdığı 'İki Çocuğun Devrialemi' adlı bir dizi romanının ilk cildi çıktı karşışma. O romanın kahramanları iki arkadaş: Jano ile Yanık. Onlarla birlikte bir motosikletin üstünde, yollarındaki Sultana adlı köpekleriyle birlikte bütün dünyayı dolaştım. Bu büyük serüven on cilt sürdü. Ama bu on ciltlik kitabın yayınlanması birkaç yılı aldı. Ben de bana okumayı sevdiren bu kitapla birlikte başka kitaplar da okudum. Böylece okur olmanın ilk keyfini yaşadım.

Burada bir açıklama yapmak istiyorum: İki Çocuğun Devrialemi'ni bunca yıl sonra, Can yayınları arasında yeniden yayınlanmanın hazırlıkları içindeyiz. O günden bugüne dünya coğrafyası öylesine değişti ki, bu değişiklikleri de uygulayarak o iki sevgili çocuğun, Jano ile Yanık'ın akıl almaz serüvenlerini bugünkü çocuklara da okutmak için geçtim bilgisayarımın başına, keyifle o serüvenleri bir daha yaşıyor, bugüne uyarlıyorum bu dev çocuk romanını.

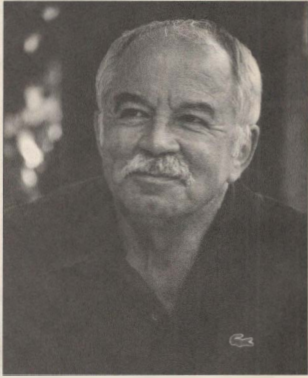
Genç Erdal Öz hangi türün yazarıydı?

Ne demekse bu? Genç bir yazma isteklisi, hangi türün yazarı olabilir ki? Elbette yazar olmaya özenen her genç gibi ben de şiirle başladım yazmaya. Sanki edebiyat türlerinin en kolayını seçmiş gibi: şiirle. Hem de edebiyatın en güç türü olan şiirle. Lise son sınıftaydım. İlk şiirim Ankara'da yayınlanan Kaynak dergisinde yayınlandı. Kendimi birden şair gibi hissettim. Sonra üniversite: Hukuk Fakültesi. Yazdığım şiirleri gönderiyordum ama, hiçbir doğru dürüst edebiyat dergisi haklı olarak yayınlamıyordu o şiirleri. O zamanlar şimdiki gibi bu kadar çok edebiyat dergisi yoktu. İstanbul'da yayınlanan Varlık, Yeditepe, Yenilik dergilerinin dışında, bir de Ankara'da yayınlanan Seçilmiş Hikâyeler Dergisi vardı. Doğru dürüst dergiler bunlardı. Şimdi bakıyorum da, her önüne gelen bir şeyler yazıyor, bu dergi bolluğunda da pek çok kötü şiir, öykü, deneme yazısı da yayınlanma olanağı buluyor. Şiirimizin düzeyinin bu kadar düştüğü bir dönem hatırlamıyorum. Bir ara şiirlerim, dönemin en geçerli dergilerinde yayınlanmaya başlamıştı. İşte o sırada ben yazdıklarımı iyi şiirler olmadığını anladım, o anda da kestim şiir yazmayı. Keşke bunu bugünün genç şairleri de fark etseler de, bizler de o çok zor yazılan güzel şiirlerle buluşsak. Az da olsa.

Öykü yazmaya da Lise son sınıfta başlamıştım, ama nendeniz bilinmez, şiir yazmak daha önemliymiş gibi, öykü yazmayı ertelemiş, bütün gücümü şiire vermişim. Kötü bir şair olduğumu anladıktan sonra bütünüyle öyküye yöneldim.

İki de romanım var: Odalarda ile Yaralısın. Ama ben romancı olmadığımı biliyorum. Öykücüyüm ben.

İstanbul Üniversitesi'de bir buluşmaydı bizinkisi –ki a Dergisi o buluşmanın ürünüdür–: Onat Kutlar, Adnan Öz-

yalçınler, Kemal Özer, Hilmi Yavuz, Doğan Hızlan, Konur Ertop, Demir Özlü –daha sonra Ülkü Tamer de katıldı bize–, birbirimize hiç benzemeyen yazırlarla –şiir,öykü,deneme– çıktık ortaya. Sonra kitaplar geldi. Yazdıklarımızı kitap olarak hiçbir yayınevi yayınlamadığı için, ilk kitaplarımızı kendi paralarımızla 'a Dergisi Yayınları' olarak yayınladık. Bugün ne kadar çok yayınevi var. Yayınevi sayısından da çok yazar var. Yayınevlerinin sayısının artması, yayınlanan kitap sayısının artması çok hoş bir şey. Genç yazarların böyle bir ortamla buluşmaları da çok güzel bir şey. Ama bunca yazar arasında iyi yazarların adlarını sıralayabilir misiniz?

Öykü, son yıllarda büyük bir patlamaya yaşıadı. Ama iyi öykü sayısının yine de az olduğu kanısındayım.

Yılların yazarı Erdal Öz'ün hangi deneyimlerini alabiliriz? Sözelimi "Edebiyat nedir? –yıllardan sonra– öykü nedir?"

Nasıl bir deneyimden söz ettiğinizi anlayamadım. İyi ki sorunuza açıklık getiriniz: "Edebiyat nedir? –yıllardan sonra– öykü nedir?"

Bu soruları niye bana soruyorsunuz? Ben Türk Dili ve Edebiyatı okudum ki. Edebiyat öğretmenlerine sorun onu. Ben hâlâ edebiyat'ın tanımını yapamam. Yapmak da istemem. Edebiyat, tanım isteyen bir şey de değildir. Bakmayın ortaokul, lise düzeyindeki Türkçe ve edebiyat kitaplarına. Onlar bu tanımları yapmaya kalkışarak öğrencileri edebiyattan soğuturlar. Ben de bu kitapları okudum. Oku-

dum ve edebiyat'tan nefret ettim. Ta ki lise son sınıfta konuşturma müthiş bir öğretmen -İlhan Başgöz- çkana kadar. Yine de, özellikle öykü üzerine bir şeyler söylemek isterim. Bu söyleyeceklerim, yazdığım öykülerin bütünü'nü düşününce çıkardığım düşünceler olacaktır. Yani bu sözlerim, bir genelleme olarak alınmamalı. Bunlar, benim öykü deyince aklıma gelen şeyler.

Öykü yeni bir terim. Hikâye terimini bırakamayan arkadaşlar var. Bunlardan biri de sevgili Fethi Naci.

Ben öykü'yü hikâye'nin yeni karşılığı olarak almıyorum. Hikâye, anlatmak'tan geliyor. O sözcükte, sözlü edebiyatın bir kalıntısı var. Çok çalıştım ama başaramadım: hikâye'si olmayan bir öykü yazmaya çalıştım, olmadı. Anladım ki her öykü, bir hikâye'den yola çıkıyor. Öykü, anlatılmaz, yazılır. Hikâye anlatılır. Daha kısa bir deyişle: hikâye anlatılabilir, öykü yazılabilir. Şimdilik böyle düşünüyorum.

Ben isterim ki, yazdığım öykü, okunduktan sonra bir başkasına özetlenip anlatılasın. Onun tadına ancak okuyarak varılabilir.

Bu söylediğim yeni bir şey değil. Biz, anlatılabilen öykülerin en güzelleriyle büyüdük. Onların benzerleri hâlâ yazılmaktadır, yazılacaktır. Ama günümüz öykücülüğü, bunu aşmıştır. Özellikle Sait Faik'in Alemdağ'da Var Bir Yılan adlı kitabı beni allak bullak etmişti. Öykünün gerçek tadı

ni orada buldum.

Öykü, roman'dan çok başka bir şey. Çok ayrı iki dal öykü ile roman. İyi bir öykü yazarı belki bir gün iyi bir roman da yazabilir, ama iyi bir romancının iyi bir öykü yazabilmesi daha zor görünüyor bana. Örnek vermek gerekirse: Füzûzan da, Pınar Kür de çok iyi öyküler yazdılar, ama sonradan romana geçince sonuç pek de iyi olmadı bence. Leylâ Erbil için de aynı şeyi söyleyebilirim. Onlar benim sevdiğim öykücülerimdir.

Öykü, romandan çok şiire daha yakınmış gibi geliyor bana. Gereksiz fazlalıkları kaldıramaz öykü. Tikiştirilmiş, üst üste yığılmış ayrıntılarla da yazılamaz öykü. Müthiş yalınlık ister.

İlk cümle çok önemlidir öyküde. Öykü-okur buluşması, okura değil, öykünün gücüne bağlıdır.

Öykü, bir baş dönmesi yaratabilmelidir okurda. Roman kesitleri gibi yazılmış öykülerde böyle bir güç göremiyorum.

Bunlar, öykünün ne kadar güç, ama o kadar da güçlü bir tür olduğunu göstermiyor mu?

Şimdi gelelim öykünün tanımına. İnanın bilmiyorum. Beni niye konuşturuyorsunuz ki? Niye tanımlar üzerinde gevezelik ediyoruz? İyi öykünün tanımı olamaz. İyi öykü kendi tanımını kendi getirecektir. •

STEPHEN KING

CALLA'NIN KURTLARI

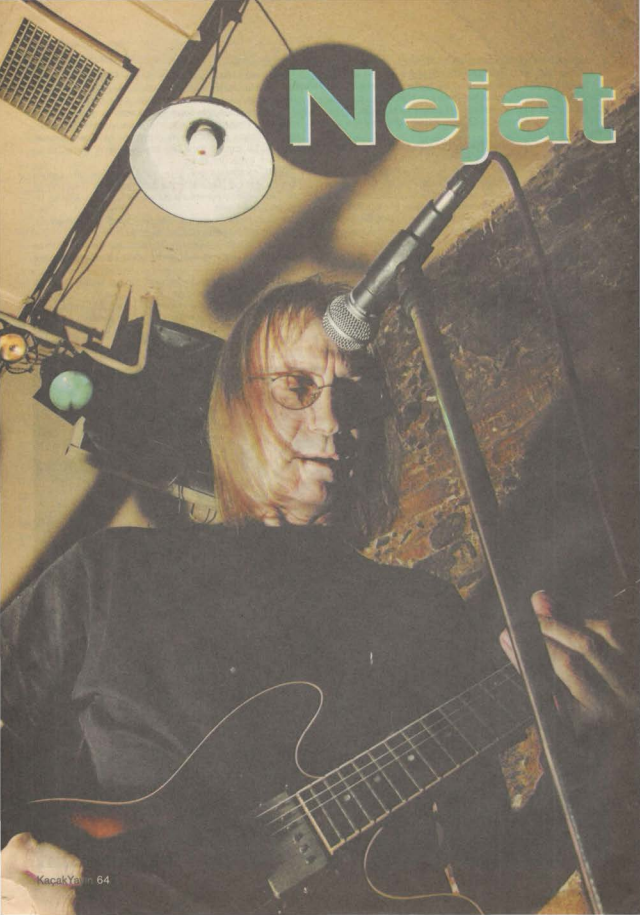
KARA KULE-V

www.altinkitaplar.com.tr
Ayın Sorusu yarışmamıza katılın
siz de kitap kazanın :))

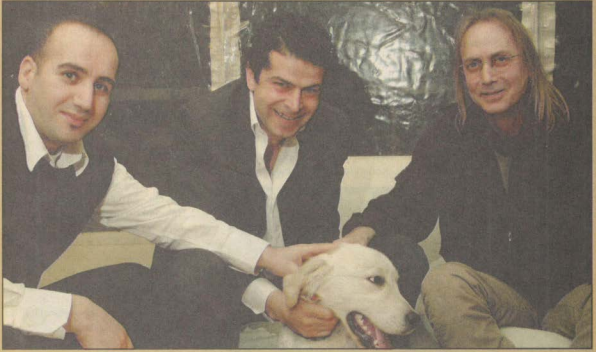
Celâl Ferdi Gökçay Sok. Nebioğlu İş Hanı
34440 Cağaloğlu / İSTANBUL
tlf.: (0212) 511 32 26 • (0212) 526 80 12

Nejat

Yavaşoğulları

Müzikal yapı, memleketin yapısı...
ve derken "Harran Ovası"

Bulutsuzluk Özlemi grubunu ilk kez 80'lerin sonunda Değirmendere Belediyesi'nin düzenlediği bir etkinlikte dinlemiş ve çok etkilenmiştim. Biz Limon dergisinden çizer abilerle bir söyleşi için oradaydık. İnsanın içini kıpır kıpır eden bir müzik yapıyorlardı. Ve şarkı sözleri çok etkileyiciydi. Neredeyse hepsi acı doluydu. Dünya tarihinde yaşanan felaketleri, acıları, üzücü olayları, yaşatılan zorbalıkları, katliamları, savunmasız insanların çillerini, atom bombasından kaçamayan bebekleri, halkını boyunduruğu altına almış faşist diktatörleri şarkılarında eleştiriyorlardı. Tabii bunun yanında neşeli ve komik sözlü şarkıları da vardı.

Bulutsuzluk Özlemi, ikinci albümleri **Uçtu Uçtu** ile müzik piyasasında kendine geniş bir yer açtı ve müziğini büyük kitlelere sevdirdi. *Cezaevinde Bayram görüşmesi*, *Hiroşima*, *Şili'ye Özgürlük*, *Uçtu uçtu*, *Evinde gitarın var mı?*, *Güneşimden Kaç*, *Yaşamaya*

mecbursun gibi hit parçaları konserlerde ilgi gören şarkıların başında geliyor. Aralıklarla da olsa albümler çıkarttı grup. Türkiye'nin bir çok yerinde konserler verdi. Doğu turneleri özellikle ilgi gördü.

Bulutsuzluk Özlemi denince tabii ki akla hemen **Nejat Yavaşoğulları** geliyor. Grubun kurucusu ve ayrıca tüm parçaların söz ve müziği ona ait. Nejat Yavaşoğulları müzisyenliğinin yanı sıra Mimarlık mesleğini de başarılı bir şekilde yürütüyor. Bir çok restorasyon çalışması yaptı. Söyleşi de genellikle mimarlık ve kentler üzerine oldu.

Kaçak Yayın'ın bu ay ki müzisyen konuşunu sevgili dostum **Cüneyt Özdemir** önerdi. Bu yüzden Cüneyt'ten de diğer röportar olmasını rica ettim. Sağolsun o da bizi kırmadı ve bu söyleşiyi birlikte yaptık.

A. Ö.

Aslan Özdemir: Nejat bey, söze siz başlayın, kayıt cihazını açmadan önce bize çok güzel şeyler anlatıyor-dunuz...

Nejat Yavaçoğulları: Tamam, peki. Nerden geldik oraya, hah tamam. Şimdi, **Afrodisyas** kentinin **Tanrıçası Afrodit**'tir. **Afrodisyas**'da heykel okulları falan filan var böyle romantik bir ortam yani. Aslında deniz kıyısı bir yer de değil. Aydın'ın bir köyü. Fakat orada bir arkeolog vardı, kazı başkanı, üniversitesinde profesör. National Geographic'de sponsorluk yapıyor, kazı yapıyorlar orada. Ben de yazın oraya gittim, çalışıyoruz, kazıyoruz, devamlı heykel çıkıyor. Heykel okulları var o dönem tabii. Mesela bir okul buluyorsun, heriflerin çekiçleri, keski-leri falan, her şey ufak çapta fakat çok güzel. Neyse herif kendini buranın son kralı falan zannediyor. O kadar havaya girmiş bir adamdı ki, biz böyle törenler tertipliyoruz, mehtap çıkıyor, şaraplarla mumlarla yürüyoruz. İstanbul'dan sosyetik hanımlar geliyor, kazıya para yatıranlar falan geziyorlar buraları. Gece **Odeon**'a

kadar yürüerek gidiyoruz. Bu adam bizi çok fena içkiye alıstırdı. Bir de yemeğe çok meraklıydı. Hatta her sene Meclis'in ahçısı izne çıktığında onu maaşla orada çalıştırıyordu, öbürü izne çıkınca öbürünü alıyor, çeşit çeşit yemekler yapıyordu. Sıcakta çalışıyorsun, akşamüstü çeşitli kokteyler yapıyordu. 19. yüzyıl aristokrati bir adamdı; heykel bulunurdu, o gün adam masalara şarap dökerdi, hep beraber yemek yiyorduk. O başta oturuyor. Kral ya, biz hepimiz onun yanında duruyoruz, bir de otorite var. Türkçe de tam bir aristokrat, Osmanlı Türkçesi, yıl 70'lerin sonuydu.

Cüneyt Özdemir: Öyle güzel bir şey anlattınız ki, biz daha 70'lerde ne yapıyorduk, daha ilkökulday mıydık, nerdeydik Allah bilir?

N.Y.: Mesela ben orada mitolojiye merak sardım. Baküs **Şarap Tanrısı** ya, bir heykel bulunuyor ve şarap açılıyor, heykelin kafasından aşağı bozaltıyoruz şarabı. Çok komik şeylerdi.

C.Ö.: Şarap içmenin de farklı ritüelleri var değil mi? Topraktan geldi ve sonunda toprağa bırakmak lazım...

N.Y.: Tabii... Mesela Aya Tanrıçası **Selena** var. Tam hatırlayamıyorum şimdi, Bafa gölünün kıyısında dağlar var, kayalar ay ışığında gümüş gibi parlıyor. Belki granit filandır, bilmiyorum. Ay Tanrıçası **Selena**'nın aksi geceleri bu kayalara vuruyor. Törenler oluyor, şaraplar dökülüyor, içiliyor.

A.Ö.: Bir hikâyesi vardır, tam nasıl acaba?

N.Y.: Ben hikâyeyi bilmiyorum tam olarak, parmak dağlar ve parlaklık var. Çeşitli hikâyeler var tabii. Bir gün **Bereket Tanrısı**'nın kızını çok beğenen **Hades** (Yeraltı Tanrısı) kıza aşık oluyor ve kaçırıyor onu. **Hades** Yeraltı Tanrısı olduğu için bütün ağaçlar yapraklarını döküyor ve sonbahar oluyor. Sonra **Zeus** araya giriyor, anlaşma yapıyor, kıızı bırak diyor. Altı ay yeryüzüne gönderiyor ve altı ay kendi dünyasına götürüyor. Mesela altı ay yeryüzüne çıkınca ağaçlar çiçeklenmeye başlıyor ve yaz geliyor, kuzular yavruluyor. **Bereket Tanrısı**'nın kıızı ya bu, ırmaklar coşkuyla akıyor, çiçekler açıyor. Altı ay gideceği zaman ise yapraklar dökülmeye başlıyor ve sonbahar ve kış oluyor.

C.Ö.: Asos'un hemen sağında **Behramkale**'de böyle bir hikâye var. Yanımıza portatif cd'yi aldık şarabımızı aldık gittik **Behramkale**'ye oturduk. Oranın bekçisi de çok iyi, hemen sana hikâyeyi anlatıyor. Bir de şahane anlatıyor. Ortam çok güzel, şarapları açtık arya çalıyor... Gün batımı var. Turistler bizi görünce şaşkınlıkla, onlar da gelip katıldılar bize.

N.Y.: Çok enteresan günler yaşadık o kazı sırasında...

C.Ö.: Bizde üniversiteyi kazanamayan arkeolog oluyor. Avrupa'da elelemin prensi arkeolog oluyor. Biz **Çorum**'u burada leblebisiyle biliyoruz, ama adam İngiltere'den kalkıp **Hattuşaş**'ı görmeye geliyor.

N.Y.: Bu şimdi bilinmeyene yolculuk gibi bir şey, hani geleceğe yolculukla geçmişe yolculuk nerdeyse birbirine çok benziyor aslında

A.Ö.: Peki abi, pişman mısın rock müzik yaptığina ve böyle bir grup kurduğuna. Onun yerine yüksek mimar olsaydın, dekorasyon işine girseydin, paraya para demeseydin, **Bodrum**'da bir iki tane yazlık yapsaydın...

N.Y.: Ama yetmezdi bu bana, esasında pişman değildim. Mimarlık bö-

lümü mü mezunum ve mimarlık bölümü da var.

A.Ö.: Genelde ne yapıyorsunuz, iç mimarlık veya tasarı mı?

N.Y.: Genelde eski eser restorasyonu yapıyorum, eski eserlerle uğraşırken daha çok keyif alıyorum.

C.Ö.: Konaklara mı yapıyorsunuz genelde restorasyonu. Yalı falan da oluyor mu?

N.Y.: Evet yalı da oluyor, arada sırada, ama daha çok boğazdaki ahşap evlerin restorasyonu, falan. Yani bunun müzikteki tanınmışlığımla bir ilgisi yok. Mimarlıkta da aynı bir şöhretim var.

C.Ö.: Müzikten daha çok vaktini alıyor galiba. Gerçi yanında çalışan bir sürü insan var...

N.Y.: Projesi var bu işin öncelikle. Projeden sonra uygulaması var, bu uygulamayı da genellikle herhangi birisi değil de bu işleri bilen birisinin yapması gerekiyor, uygulamak da şekilleniyor çünkü. Siz masada çizersiniz, yapacak adam onu başka türlü çizer.

C.Ö.: Amma acıip bir iş yapıyorsun, Türkiye'de parası olup da eski eser alıp, abi şuraya bir Akmerkez havası yaratalım diyenler de çıkmıyor mu? Yani sen hayır diyen bir insan mısın bu tür tekliflere?

N.Y.: Zaman içerisinde şunu düşünmüşümdür, mesela ben Huysuz Virjin'e ev yaptım. Kaç sene oldu, Bulutsuzluk Özlemi'nin ilk dönemlerinde, şimdi öyle bir zevki vardı ki onun. Hani oymalı, kakmalı dolap kapakları, mobilyalar falan. Ben onu biraz şey buluyorum, yani 19. yüzyılda yaşamıyoruz, çağımızı yaşıyoruz. Ama çok modern de olmasa, akılcı bir yol bulunabilir diye düşünüyorum. Benim de daha da heyecanlı bir dönemimdi o zamanlar ve onunla bir mücadele halinde o işi yapıştım.

C.Ö.: Peki İstanbul'da yaşamak istediğin, 'şu evde ben yaşıyordım keşke' dediğin bir ev var mı?

N.Y.: Kız Kulesi'nin karşısında kırmızı bir ahşap bina var, meşhur bir alenin evi. Orada gerçek bir İstanbul'un kokusu var, bakınca hissediyorsun, taşılığı var, çardağı var, manzarası çok güzel.

C.Ö.: Sence İstanbul'un en güzel binası neresi yabancı bir gözle baktığında kardeşim, bu bina mimarlık dergisine konulur, yapım şekliyle içeriğe, özelliğiyle estetiğiyle hani hem klasik olan yerler camiler, Mimar Sinan gösterilir, sen baktığın zaman hayranlıksa...

N.Y.: İster istemez geçmişten örnekler geliyor aklıma. Yani "Gök Kafes" gelmiyor.

C.Ö.: Bakıyorsun, 1400'lü yıllarda, gerçekten yoktan bir şeyleri var ediyorlar. Şimdi teknoloji gelişmiş, hem yapım olarak hem çizim olarak. Fakat bakıyorsun, eskiye yönelik şeyler var. Belki yurtdışında deneysel şeyler oluyor ama burada, İstanbul'da şu yeni gökdelenlere bakıyorsun bir kaç kubbesi dışında, en tepe kapakları dışında bana ilginç gelen bir şey yok. Niye, cesaret mi yok, bir Dubai'deki kadar mimari bir açılım yok, Amerika'dakiler gibi bir gelişim yok.

N.Y.: Geçmişe döndüğümüz zaman, İstanbul'da ne nedir diye **Amcazade Hüseyin Paşa**-yalısı geldi aklıma. Rumelhisar'nda, kırmızı yalı derler, bir yalı vardır, perişan vaziyette. Ben bu konuda çok derttiyim. Bu yalı, **Köprülüler Ailesi**'nin torunlarının. Bir tanesi **Saim Akçıl**, viyolon-selci. Böyle normal insanlar, kimi bankada çalışıyor, bil-

Cüneyt Özdemir: Peki abi, pişman mısın Rock müzik yaptığına ve böyle bir grup kurduğuna. Onun yerine yüksek mimar olsaydın, dekorasyon işine girseydin, paraya para demeseydin Bodrum'da kendine bir iki tane yazlık yapsaydın.

mem ne. Ama o yalı Türk kültürünün ürünü. Beyoğlu'nda, Tarla başı'nda, Balat'ta, bilmem ne bankadan emekli, falan, öğretmen Hayrunisa hanım, emekli orada oturamam diyor, Zeyrek'te burası it kopuk dolu falan. Bunların binasına eski eser diyorsun, ama bir şey yapmıyorsun. Eski eser demek, Topkapı Sarayındaki mürekkep hokkasından Şah İsmail'in tahtından, Süleyman'ın yeddiği kaptan bir farkı yok. O kadını orada kaçırtmayacaksın. Amaç gerçek mahallenin kültürünü taşıyan o kadının, İstanbul'un geleneklerini bilen o kadının oradan çıkmamasını sağlamak.

C.Ö.: Geçen bununla ilgili bir haber yaptık programda. Dünya Bankası'ndan bir fon alınmıştı, Balat, Cihangir tarafını yapmak için, o bile kullanılmadı için, oradan alın-yor bilmem nerenin yatırımına kullanılıyor,

N.Y.: Böyle bir program yapmak lazım, televizyonlarda falan...

C.Ö.: Yaptık işte. Diyorum ya, belediye alıyor başka bir yere yönlendiriyor o fonu.

N.Y.: NTV'de bir haber gördüm geçen gün. Bir kız, gayet hoş bir kız yapıyor programı. Tarla başında binalar yıkılıyor, işte ne olacak buralar, Anıtlar Kurulu ne lanet kurul gibisinden bir muhabbet var, çivi çaktırmıyor, ne olacak bu böyle diye, konuşuluyor. Belediyeye gidiyorlar, Fen İşleri müdürünü buluyorlar. Ona soruyorlar, o da, kardeşim diyor, bunu toplu konut idaresine vereceksin, dümdüz ettireceksin. Blokları inşaatlar, otoparklar olacak diyor. Böyle adamlar var kent yönetimlerinde de..

A.Ö.: Geçen gün taksiyle Tarla başından aşağıya iniyorum, taksici de aynı şeyi söylüyor, aynı zihniyet yani. Tarla başı'ndan başlayıp dümdüz edeceksin burayı diyor.

Bulutsuzluk Özlemi serüveni başladığı zaman, şundan şikayet ediyordum. Biz hep şöyle yetiştik; Türk motiflerini uluslararası anlamda yorumlayarak bir şey yapmak. Türk ressamına aynı şey söyleniyor, Türk şairine aynı şey dayatılıyor, Türk sinemasında aynı şey, köyden gelmiş herif, kan davası, carttı curtta, başlık parası falan gibi konular.

C.Ö.: Bazi güvenirli kurulum var ya, işte bu Anıtlar kurulu da çok eleştiriliyor, çok bürokrasi var deniliyor. Sen bir mimar gözüyle baktığın zaman Anıtlar Kurulu'nu nasıl buluyorsun?

N.Y.: Ben şimdi restarasyon yapan bir mimar olarak, projesini verip de 4-5 ay bekleyen birisiyim. Buna rağmen şikayet etmiyorum. Bu sorunların azaltılması için bu kurulun geliştirilmesi lazım. Bu çözüm on onbeş memur almakla olmuyor, işin uzmanı profesörlerin falan olması lazım, ve daha fazla adam alınır, onlara iyi doğru dürüst paralar verilir, o insanlar da işlerini severek yaparlar.

C.Ö.: Anıtlar Kurulu'nun aldığı kararları güvenilir buluyor musun?

N.Y.: Üzerinde siyasal baskılar olmazsa güvenilir buluyorum.

A.Ö.: Böyle bir kurumun üzerinde bile baskı oluyor öyle mi?

N.Y.: Oluyor. Kültür Bakanlığı'na bağlı. Ankara'dan telefon geldiği zaman görevinden ayrılmak zorunda kalıyor. Anıtlar Kurulu'nun da çaresiz kaldığı zamanlar oluyor. Mesela Gök Kafes gibi bir binayı ne Roma'da, Paris'te, ne de Londra'da yaparlardı.

C.Ö.: Bir ucube anlamında mı söylüyorsunuz.

N.Y.: Hayır gökdelen yapılmasına karşı değilim ama, tutup da Dolma-bahçe'nin, Saat Kulesi'nin, Taşköşle'nin bilmem nesinin önüne getirip de, oransız bir şekilde dikerseniz olmaz, şehrin resmini bozarsınız. Birisine imtiyaz verircesine olmaz. Toplumun malı da değil bu. Özel bir şirketin ve bunun için hukukun bütün yolları zorlanarak, onunla bununla mahkemelik olup, hatta yazmaya çalışan yazarları tehdit ederek oluyor bu işler, böyle bir şey olmaz.

A.Ö.: Hatta bunun için ilçe sınırları bile değişti.

C.Ö.: Değişti evet, belgeli bir şekilde. Sen Gök Kafes'i eleştiriyorsun ben de eleştiriyorum ama burası bir şekilde meşrulaştırılıyor.

N.Y.: Ben şimdi Anadolu Hisarı'nda oturuyorum, benim evden köprüye çıkarken bir vadiden geçiyorum. Hep bina var, bolca bina. Orada bir sürü kaçak binalar var. Göksu evlerinin hemen aşağısı, Kavacak falan her yerde herkes şimdi kaç çıkıyor. Belediye Başkanı'nın yerine kendimi ko-

yuyorum, bu adam ne yapabilir? Polise dese, baktık der polis, bir tane inşaat yok ki, bir sürü var böyle. Şu an her yerde böyle inşaatlar yapılıyor.

A.Ö.: Niye bu dönem daha modern ve güzel binalar yapılmıyor, niye bizim güzel binalarımız 500 yıl önce yapılmış.

N.Y.: Şöyle düşünüyorum; hiçbir şey birden bire ortaya çıkmıyor, hep dayandığı bir şey var. Bizim inşaat tarzı, 5000 yıllık. Öyle bir şey gelişmiş ki, biz en iyi ustaları kullanarak o kapıları yapmaya çalıştığımız da ya çok pahalı oluyor, zengin geçinen adam bile o kadar kapı etmiyor. Fakat bakıyorum ki geçmiş dönem balıkçının evinde de var,

A.Ö.: Çizmecinin evinde de var aynı kapı, hatta aynı yapı.

N.Y.: Tabii, evet. Aynı kapı paşanın evinde, bilmem ne ağacından ama. Böyle bir üslup gelişmiş, bu ahşap mimarlığında belli bir noktaya gelinmiş, Kuruçeşme'de park olan yerde Laila'nın falan olduğu yerde, tahtadan Paşalar'ın sarayları varmış, 1920-30'lara kadar durmuş, O dönemin kitaplarında resimleri var. Eğer İstanbul biraz öyle kalmış olsaydı, bir masal diyarı gibi kalacaktı. Mesela, Beşiktaş olduğu gibi panjurlu taş binalarla dolu, bahçeli, hepsi deniz görüyor.

A.Ö.: Türkiye'deki genel yapıyla ilgili ne söyleyebilirsiniz? Hem bu ülkenin sözü olan bir müzisyeni, hem de bir mimar olarak.

N.Y.: Bulutsuzluk Özlemi serüveni başladığı zaman, şundan şikayet ediyordum. Biz hep şöyle yetiştik; Türk motiflerini uluslararası anlamda yorumlayarak bir şey yapmak. Türk resmine aynı şey söyleniyor, Türk şairine aynı şey dayatılıyor, Türk sinemasında aynı şey, köyden gelmiş herif, kan davası, carttı curtta, başlık parası falan gibi konular. Fakat bir İngiliz, William Golding, **Sineklerin Tanrısı** diye bir roman yazıyor. 10 tane çocuk bir adaya düşmüş, orada yaşıyorlar. Bunun örneği bizde yok. Hep **Alaaddin'in Sihirli Lambası, Uçan Halı** falan. Şimdi ben etnik müziğe sıracak bakmıyorum. Etnik, kendimin ortaya çıkarttığı bir taraf değil ki, benim için özgün bir şey değil ki. O bana geçmişten gelen bir şey. Sen şimdi müzisyensen, uluslararası çizgide bir

şeyler yap. Türk'üm diye ya da Japonum diye bir şey yapmaya çalışıyor-
san bu senin yerel düşünmene basit düşünmene neden oluyor. Daha evrensel düşünmen lazım. Toplumun her tarafında bu basitlikte düşünülüyor. Adam, Sabancı'nın kulesini geçtiği zaman, tamam, diyor. **Sineklerin Tanrısı** aklına gelmiyor. Mesela bilmem ne plazasının genel müdürü, demiyor ki, Dubai'deki binadan ya da Singapur'daki bilmem neyin binasından daha iyi olacak bu bina. Nasıl ki halkımızın ben bu müziği dinlemem diye bir talebi yoksa, onun da yok. Biz kendi kendimize gelin güvey oluyoruz. Mesela günümüzde gelişmiş dediğimiz ülkelerde, adamın ressamı bildiği gibi resmini yapıyor. Sonra da diyorlar ki; falanizim filanizim diyorlar.

C.Ö.: Barcelona'yı Barcelona yapan biraz da Gaudí'nin şehirle oynaması değil mi? Yaptığı 12, 15 bina var burda. Bu şehre gidiğinde, şehir turları bu binaların etrafında dönüyor.

N.Y.: Burada bizim Türk milletinin eksikliği olduğunu açık yüreklilikle söylüyorum. Tutup adam MHP'den Belediye Başkanı olup da Kayseri'de 300 yıllık binayı yıkıp, meydana genişleteceğim diye kendi atasının yaptığı binayı yıkıyorsa, sonra kendi atasının yaptığı Dolmabahçe Sarayı'nın arkasına o yeşilliği öldürüp, fon gibi büyük Swis Otel'i yapıp, büyük hizmet

yaptım diye övünüyorsa bu çok komik olur.

A.Ö.: Çok ünlü bir ressamın tablosuna sonradan kalemle çizmek gibi, sırtıyor şehir görüntüsünde.

N.Y.: Tabii. Geç Üsküdar'a bak oradan Dolmabahçe Sarayı'na, saray beyaz, arkasında da adam boyayla yapmış gibi sanki yeşil yeşil yapmış. Saray gözüksün, ortaya çıksın diye. Boşluklar bırakmış arkasında, güzel görünsün diye. Çelik Gülersoy anlatıyordu, Çemberlitaş'ta, anayolda, Meze diyorlar, içki sofralarındaki meze oradan geliyor. Yolun etrafında çeşit çeşit şeyler var. Caddeye meze diyorlar, onun ortasına bir sıra daha ev yapmışsınız, İstanbul'u aldıktan sonra. Çemberlitaş binaların içinde baca gibi kalmış. Belediye Fen İşleri Müdürü, Yüksek okul mezunudur, gelip yıkacaksınız buraları bilincinde yani. Mesela Afife Batur anlattı bana. Üsküdar meydanında bina yapmak istiyorlar, belediyenin temsilcisi de var. Afife hanım diyor ki, niye meydanın ortasına bina yapıyorsunuz. Onlarda diyor ki, biz muhafazakar olmamıza rağmen yenilik peşindeyiz diyor. Siz ileri görüşlü bir hanımsınız ve bunu engelliyorsunuz, esas tutucu sizsiniz diyor.

C.Ö.: Bir başka konu da, şehirin içindeki heykeller. Beşiktaş'taki heykelin yanından geçince başımı çeviriyorum, böyle bir ucube nasıl bu-

raya konulmuş. Yusuf Namoğlu'na da söyledim. Bu hangi akla hizmet, nasıl bir anlayış bu, kim bunu denetler.

N.Y.: Ben kökleri hep geçmişte arıyorum. Diyelim ki, bizde bir kere heykel ve resim günah olmasaydı, bugün Sultanahmet meydanında Kanuni Sultan Süleyman'ın at üzerinde böyle bronzdan kılıcını çekmiş heykeli ve yanında yardımcıları Sokollu Mehmed Paşa falan, öyle bir heykelin önünde duruyor olacaktık ki. Ne kadar güzel ve nasıl 3000 yıl daha duracak diyerek bunların hesabını yapıyor olacaktık bugün. Bunların olmaması, bugün işte bu ne biçim heykel dememize neden oluyor. Veya şu Cumhuriyet'in 50. yılında çeşitli heykeller koyduklar İstanbul'a. Bir tanesi Galatasaray Lisesi'nin önündeki Şadi Çalık'ın yaptığı bir heykel, bir tanesi de Karaköy'de Gürdal Duyar'ın, zincirlerini kopartan bir kadın heykeli yapıyor. Kıyametler kopuyor, o heykeller en son kaldırılıp Yıldız Parkı'na gidiyor, orada da bulamıyorlar. Bir depoda duruyordur herhalde.

C.Ö.: Konu heykel olunca, bak Melih Gökçek dev bir hizmet yaptırmış, Emin Çölaşan'ın heykelini yaptırıp bahçesine koydurmuş. Dönerci heykeli! Sanatsa sanat. İçine de tükürürüm, dönerci de yaparım! (Gülüşmeler)

N.Y.: Benim atalarım bir keçiyle özdeşleştirilemeyecek kadar asilirdir-

Nejat Yavaşoğulları: Biz düpedüz politik müzik yapıyoruz diye de bir düşüncemiz yok. Politik gibi ortaya çıkan şey şu, herkes gibi benim de bir fikrimin olması.

di. Antalya'da **Attalos**'un heykelini yaptıracaktı belediye başkanı, yok dediler. Bu heykel nedir ya, kıyameti kopardılar. Heykle karşı olunca, senin binan da basitleşiyor, evindeki dekor da. İstanbul'u mahveden 60 yıllarında gelen bazı müdahatler. Mozaik binalar yaptılar. Atatürk hakikaten büyük adammış, 1933'te dünyanın meşhur şehircilerinden birini getiriyor. Bizim eski yapımda dediğimiz, hani Üsküdar'dan arabak vapurla geçerken, Boğaz Köprüsü'nden geçerken, Galata Kulesi'ne çıktığımız zaman falan gördüğümüz kubbeler, kuleler, minareler falan, bu silüet yüzünde yüz korunması gereken silüettir diyor. Hiç bir binanın boyu, bir caminin kubbesini aşamaz diyorlar. Ondan sonra bir plan yapıyorlar, bugün Maçka Parkı, Açık Hava Tiyatrosu bilmem ne hep onlara borçluyuz. Fakat adam 1951'de istifa edip gidiyor. Çünkü Demokrat Parti gelir gelmez, Belediye planında yeşil alan olan yeri alıyor, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlıyor. Belediye karışmıyor. Şimdi, bizim Park Otel'i yıktılar, Yahya Kemal Bayatlı kalmış burada. Benim talebelik yıllarımda cepte 5 kuruş para yok ama asalet var demek ki, kız arkadaşla gider; Park Otel'in Kafe'si vardı, orada otururduk. Son paramızla bir pasta, bir çay içerdik. Yanımızda Yakup Kadri Karaosmanoğlu tipinde eski adamlar otururlardı. Önünde palmiyesi vardı otelin, o otel başka bir kokusu olan bir şeydi. Adnan

Menderes kalmış, Yahya Kemal Bayatlı kalmış. Bırak onu, bir nostalji odası yap, 500 dolara ver. Yok orayı alıyorlar, mahalleyi istismak ediyorlar, bin tane numara çeviriyorlar. İyi ki o otel yapılmadı, yapılsaydı, Üsküdar'dan baktığın zaman Cihangir kadardı bir bina gözüküyor olacaktı. O eski otelin tabağını, çanağını, barını, bile müzayedeyle sattılar. Kıymetini bilmiyoruz. Sen şimdi git bak Alman Çeşmesi'nin, Sultanahmet Çeşmesi'nin de muslukları kırık, saçakları dökülüyor...

A.Ö.: Protest müzik yapıyorsunuz, bir sürü şey söylediniz, çaldınız o kadar. Neler değişti, 15 yılda bir değişiklikti oldu mu?

N.Y.: "Acil demokrasi" eskidi, "Şili"ye özgürlük" eskidi. Eskimesi iyi ama böyle bir şarkının vaktinde yapılmış olması da çok iyi. Çünkü niye, bir belge niteliği taşıyor. Değişiklik oluyor ama kafalar aynı kalıyor. Kafanın değişmesi gerekiyor.

C.Ö.: Çok sıkı rock müzik çalışıyorsunuz, ama gelen kitle pop müzikle eğleniyor. Sizin çaldığınız müzikle insanların eğlendiği müzik apayrı iki dünya gibi geliyor bana, böyle bir huzursuzluk hissediyor musun ya da gittiğin yerde böyle şeyler oluyor mu?

A.Ö.: Cüneyt'in sorusuna benzer bir soru da benim kafama takılıyor. Bulutsuzluk Özlemi'nin şarkı sözlerinde hep acı şeylerden bahsediyorsunuz. Geçmişte yaşanan üzücü olayları taşıyorsunuz şarkı sözlerinize. Ama konserlerinizde, bir bakıyor, gençler dansediyor, hopluyor zıplıyorlar, eğleniyor, çılgınlar gibi kafalar sallıyor...

N.Y.: Ben alıştım buna. 88-89 yılında çaldığımız zamanlarda böyle bir şeyler söylemişlerdi. İşte o sırada da Duygu Asena, Gelişim Yayınları, bütün kadro gelir bizi izlerdi. Acil Demokrasi, Şili'ye Özgürlük'ü falan çalışıyorduk. Orada tanıdık simalardan biri dedi ki, siz Şili'ye Özgürlük şarkısı çalışıyorsunuz, millet de onunla

dans ediyor, ne biçim iş dedi. Daha statik bir hava bekleniyordu belki. Belki o günün trendinde böyle bir şey vardı. Biz Şili'ye Özgürlük çalardık, millet de zıpladı. Katırdı bütün düşüncelere, ve bir yandan da zıpladı. Bizim konserlerimiz hep coşkulu geçmiştir ve ben yadırgamıyorum bunu.

C.Ö.: Rock müziğin ideolojisine uyuyorsunuz. İdeolojiyi tırnak içinde söylüyorum. Ama en azından bir sözünüz var ve söylüyorsunuz. Ama şimdi baktığınızda tutan rock şarkıları ya aşk üzerine ya da Allah kahretsin, nedir bu melankoli, ey İstanbul şeklinde dönüp dolaşıyor. Bunda da böyle içerikte bir boşalma görüyor musun ya da bu mu iş yapıyor şu anda? Daha bir poplaşma mı var Rock'ta da...

N.Y.: Ben bu konuda tutucu bir düşünceye sahip olmak istemiyorum. Tabi ki birtakım şeyler de değişecek, ama burda daha seçici bir kitle olmasını isterim. Türkiye'nin genelinde, Cem Yılmaz'ın lafına geliyoruz "Eğitim şart". Daha seçicilik önemli. Kendisi için, ona sunulan müziği mi dinliyor mu adam. Ona sunulan müziği mi dinliyor mu, ona verilen uşaklarla oturduğu yerde bekleyebiliyor mu, yoksa, kendisi için kapılar mı aralıyor, bulunduğu çemberin dışına çıkmak için bir çaba sarfediyor mu? Bir toplumun geneliyle de ilgili bu. Ben şimdi bakıyorum, Türk sinemasında son zaman da bütün filmler de birbirine benziyor. Hani hafif hanzolukla, kırolukla, Kemal Sunal'ın bir başka versiyonuyla güldürecek falan.

A.Ö.: Programı da, reklamı da, filmi de aynı oluyor değil mi? Biri bir damar yakaladı mı hepsi aynı şeyi tekrar etmeye başlıyor...

N.Y.: Bir sürü yönetmen var ve başka filmlere de imza atıyorlar. Ama bizim son yıllarda Vizonteeler, Kahe Bizans, Neredesin Firuze, Hababam Sınıfı falan bakın geç birbirine benziyor. Filler Ve Çimen vardı daha evrensel diyebileceğimiz. Aynı film bilmem ne şova benziyor, bilmem ne

yarışmasına benziyor. Yani popüler kültür hayatın her alanına, özelleşen medya vasıtasıyla da daha çok girmeye başlıyor. Türkiye'yi hakikaten potansiyelli bir ülke olarak görüyorum. Şöyle ki; Türkiye'de uluslararası fotoğrafçı var, ressam var, çizer var, yazar var, müzisyen var, cazcı var, grafiker var, doktor var, fakat bunun yanı sıra 3,7 eğitim ortalaması olduğuna göre demek ki hiç okulun yolunu görmeyen adamlar da var. Büyük bir oran eğitimsiz.

A.Ö.: Televizyonda fazla görünmemeniz bir tercih mi, yoksa politik müzik yaptığınızdan dolayı televizyonlar mı kaçıyor sizden?

N.Y.: Hayır, hiç alakası yok. Biz düpedüz politik müzik yapıyoruz diye de bir düşüncemiz yok. Politik gibi ortaya çıkan şey şu, herkes gibi benim de bir fikrimin olması. Senin normal yazdığın bir şeye yansımasına imkan yok. Sonuçta TRT'deki Yansımalar programı Bulutsuzluk Özlemi'ni çıkarayım diyor, Yorumuz programı Burhan Şeşen çıkartıyor, böyle bir şey var. Belki fazla fazla seyredilmiyor ama oralara çıkıyoruz. Hülya Avşar şova çıkmıyoruz, zaten onun da aklına gelmiyor. Biz de illa gidelim demiyoruz. Yeni albümümüz çıkacak, senfoni orkestrasıyla açık hava tiyatrosunda kaydettiğimiz albüm dünyada da sayılı bir albüm. Ben bir programa çıktım, o programda kitapçı seçiyorsun bir yer seçiyorsun, falan. Bir gün sürüyor, bir günü

ayırarak lazım. Ben onları Tarih Vakfı'nın kitaplığına götürdüm. Orda beni bir yayınevi sahibi dinlemiş. Adamın o kadar ilgisini çekmiş ki, beni Fuarda kendi yayınevinin söyleşisine çağırdı felsefecilerle birlikte. Pop kültür, yabancılaşıma falan, çok ilginç bir söyleşiydi.

A.Ö.: Yol diye bir albüm yaptınız ya pek ilgi uyandırmadı galiba.

N.Y.: Bulutsuzluk Özlemi'nin en iyi albümlerinden birisi Yol'dur. Oradaki şarkıların hepsi çok beğenilir. Daha önceki albüm **Yaşamaya Mecbursun** albümü, daha yumuşak şarkılar olan bir albümdü. Ben Adana'ya gittiğimde **Yol** albümünü yerlerde korsan olarak gördüm. Fazla klip de yapamadık **Yol** albümüne. Çok etkili oluyor klip, ve öyle bir döneme rasladı ki **Yol** albümü, parayı vermeyen adamın klibi çalıyor. Dolayısıyla yine düştük yollara klip oldu **Yol** albümünde. Ama o klip böyle daha marjinal programlarda seyredildi, birinci oldu. Daha az seyredilen programlarda falan ama, pek kimsenin haberi olmadı. Sonuçta Bulutsuzluk Özlemi'nin şarkılarına baktığınız zaman bu toprakların sesi hissediliyor, aynı zamanda evrensel bir grup olmasına rağmen. TRT'de bizim tanıtımımızı yaparken, işte yüzyılların Anadolu müzik birikimi falan dediler. Hakkımızda ilk defa böyle bir şey duydum. Böyle bir hissediş var demek ki, biz öyle etnik görünümlü bir grup değiliz, ama bu da hoşuma gider. •

HARRAN OVASI

*Pamuk tarlasında
Güneşin altında
Kadın erkek yanyana
Yapardılar çapa.*

*Onbeş çocuk vardı,
İki de kaynana,
Çocuklar çıplak
Oldular sıtma.*

*Başlık parası artmış
Enflasyon oranında
Ateş de bacayı sarmış
Yoktu başka çare.*

*Yoktu kızların adı
Erkekler anlaştı
Naylon çadır altında
Değişip tokuştular kızları*

*Bir çıkar yol yok mu?
Bir çıkar yol yok mu?
Tarikatten şeriaten
Şeyhten şıhtan aşiretten,?*

*Yok mu,
Yok mu,
Aklın yolu
Yok mu?*

*Pamuk tarlasında
Güneşin altında
Kadın erkek yanyana
Yapardılar çapa.*

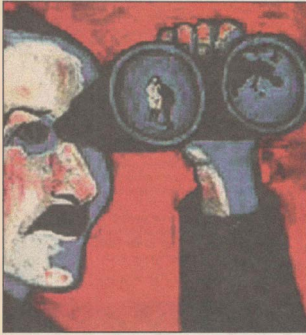
*Günler gelip geçmez,
Ömür böyle bitmez.
Birey olmak hala zor
Harran ovasında.*

("Yol" albümünden)

Zweig'in Çilesi

"Amok Koşucusu," "Dünün Dünyası," "Satranç" ve "Yıldızın Parladığı Anlar" gibi kitaplarıyla dünya edebiyatında kendine haklı bir yer edinen Avusturyalı Yahudi yazar Stefan Zweig'in mutlu yaşamı, II. Dünya Savaşı'ndan sonra bir kâbusa dönüştü. Yahudi olduğu için Alman, Avusturyalı olduğu için İngiliz tehdidiyle karşı karşıya kaldı; kendine vatan bulamayınca Brezilya'ya kaçtı. Ama dünyadaki sürekli savaş hali, hassas ruhunu yaramaya devam etti. 1942'de karısı Lotte'yle intihar edene kadar...

Dilimize "Tutku" diye çevrilmesine karar verildi ama kimenin çarmıha tutkuyla bağlanacağını sanmıyorum. Bu yüzden **"İsa'nın Çilesi"** diyelim **"Passion of the Christ"**e. Mel Gibson'un "Cebimden çıkardığım 25 milyon dolarla çektim" dediği ama bazı lobilerin parmağının olduğu düşünülen filmde İsa'nın çarmıha gerilmesinin somutluğu olarak Yahudiler (daha doğrusu Museviler) gösteriliyor. Bu ay Türkiye'de de gösterime girecek film işte bu yüzden yeni bir "Medeniyetler Çatışması" yarattı ve iki dinin mensupları özellikle ABD'de birbirine girdi. II. Dünya Savaşı'ndan beri mazlum olarak kabul edilen Yahudi halkının zalimlikle suçlanması pek alışılır değildi çünkü. Hele 50 yılda Yahudiler'in çektiği sıkıntılardan koskoca bir edebiyat yaratılmışken... Bu ayki portremiz, bu edebiyatın en önemli isimlerinden biri üzerine: Yahudi yazar Stefan Zweig.

Okul denen bir zindan

28 Kasım 1881'de Avusturya'nın Viyana kentinde doğdu Zweig; tekstil alanında servet yapmış zengin bir Yahudi'nin oğlu olarak. Kibarlığını ve ağırbaşlılığını aldığı babası Moritz onu diğer burjuva ailelerde olduğu gibi bir dadıya teslim etti. Ailesinin sürdürdüğü "dünyevi" yaşamdan uzak bir şekilde odasına hapsedildi Zweig. Kendinden iki yaş büyük ağabeyi Alfred sessizliği ve fiziğiyle babasına ne kadar benziyorsa, Stefan da o kadar annesinin kopyasıydı. Belirgin hatları, gülüşü ve siyah gözleri dikkat çekiciydi. Canlı, neşeliydi ama ne zaman ne yapacağı da belli olmazdı.

Stefan 1891'de ailesinin seçtiği, Viyana'nın en iyi okullarından Maximilian Gymnasium'a girdi ve burada ciddi bir klasik eğitim aldı. Çok genç yaşta edebiyat, felsefe, tarih ve sanata ilgi duydu. Bir zindan olarak tanımladığı Maximilian Gymnasium'da ortalama ve sulugöz bir öğrenci olarak dikkat çekti. Vadedilen özgürlüğe kavuşacağı günü bekler gibiydi. "Okula borçlu olduğum tek mutlu an, geri dönmek üzere kapısından çıkıp gittiğim andı" diyor zira. Şair Rainer Maria Rilke'yi bu yıllarda keşfeden Stefan ona gönülden bağlandı ve o yaşta bütün şiirlerini ezbere öğrendi.

O yıllarda en büyük zevki lise arkadaşlarıyla Viyana'nın kafelerini arşınlamaktı. Beethoven, Rathaus ve Rey adlı kafeler randevu yerleriydi. Buralarda en çok tükettikleri ise kahve ve krem şokolaydı. Stefan bu sohbetlerde kendini huzurlu hissediyordu. Saatlerce arkadaşlarıyla tartışıyor, çok sevdiği satranç oyununu geliştirme fırsatı buluyor ve bütün gazetelerle edebiyat dergilerini okuyordu. 1898'de birkaç yıldır yazmakta olduğu şiirlerden biri "**Gelecek**" adlı dergide yayımlanınca edebiyat dünyasına da adım atmış oldu.

İki yıl sonra, ortanın çok az üzerindeki notlarla Maximilian Gymnasium'u bitirdi Zweig. Sonunda "hapisane"den kurtulmuştu. Fırsatını bulur bulmaz ailesinin evini de terk edip bir öğrenci evine yerleşti. İyi derecedeki Almanca ve tarih notlarına rağmen üniversitede felsefe öğrenmek istiyordu.

Zweig ikinci eşi Lotte ile mutlu günlerinde

20. asrın ilk yılında şiirlerinin sayısı 400'ü bulan (100'e yakını yayımlanmıştı) Zweig gündüzleri felsefe derslerine girmek yerine şiir yazmayı tercih etti. Bu şiirlerin yazıldığı yerler ekseriyetle Beethoven adlı kafeydi; en çok etkilediği isimse tabii ki Rilke. Zweig ilk şiir kitabını aynı yıl yayımladı ama büyük bir titizlikle seçtiği bu 50 şiirin bir daha yayımlanmasına izin vermedi; hatta daha sonra bunların toplu eserlerinin arasına almadı. 1901'de *Die Welt* gazetesinde ilk hikâyesi yayımlandı: "**Karda.**" 10 sayfalık bu hikâye bir ordu tehdidindeki Yahudi topluluğun şehirdeki gettoları terketmelerini anlatıyordu. Bu bir önsezi miydi acaba? Tarih öyle diyor.

Ufuk çizgisinde kaybolmak için

Ama önce bu tarihten itibaren Stefan Zweig'in seyahatlerinin başladığını söylemek lazım. Aileden gelen serveti çalışmadan yaşamasına, istediği gibi gezmesine imkân veriyordu. 1902'de önce Belçika'ya sonra Fransa'ya gitti; **Paul Verlaine**'in bir eserine 15 sayfalık önsöz yazdı. Yazarımızın bundan sonraki seyahati Berlin'e, okumaya. O dönemde Avusturyalı bir öğrenci için Berlin'de eğitimi sürdürmek sık rastlanırdı şeydi. Zaten birçok arkadaşını aynı yolu izlemişti.

Zweig Berlin'e gidişleriyle birlikte çocukluğunu ve yeni yetmeliğini unutturan Viyana konforu ve rafine burjuvazisinden kurtulmuştu. Bu şehir başka bir dünyayı keşfetmesini sağladı. Lanetlenmiş şairleri tanıdı, bohem hayata daldı ve sefalet, işsizlik, tehlike ve şiddet evrenini keşfetti. Aynı zamanda Dostoyevski'nin romanlarını ve ressam Munch'ün eserlerini de (Çiğlik, Sıkıntı, Beyaz Geceler)...

1904 sonunda felsefe doktoru unvanını aldı ki bu, ailesinin onun için düşlediği prestijli bir sıfattı. Bu arada "**Erika Ewald'ın Aşkı**" adlı hikâye kitabı yayımlanan Zweig tekrar Fransa'ya döndü, Cote d'Azur'e, İspanya'ya ve oradan da Cezayir'e gitti. Bir arkadaşının söylediğine göre "Ufuk çizgisindeki seraplarda kendinden kurtulmayı öğrenmek için bu kadar seyahat ediyordu." Yazarın bundan sonraki durakları Prag, Sardunya, Berlin, Roma, Korsika ve 1908 Kasım'ından 1909 Nisanı'na kadar Çin Hindi oldu.

İlerde de göreceğiniz gibi Stefan Zweig iyi bir biyografiktir. İlk biyografik denemesi olan "**Emile Verhaeren**" 1910 yılında yayımlandı. Şubat 1911'de, Fransa'ya sayısız seyahatlerinden birinde **Romain Rolland**'la tanıştı; bu, uzun bir arkadaşlığın başlangıcıydı. Aynı yıl yeni dünyaya doğru seyahate çıktı: ABD'nin doğusu, New York, Philadelphia, Antiller, Küba, Jamaika, Porto-Rico... 1913'te **Dostoyevski** portresi üzerine çalışmaya başladı; bu sefil romancı ile genç, heyecanlı, ama daha önemli bir eser verememiş Avusturyalı arasında büyük bir çelişki vardı.

Ama Zweig, en büyük çelişkiyi I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla yaşadı. Bu savaş gerçek bir travmaydı onun için. Savaşın bir dünyanın sonunu haber verdiğini ve bağlı olduğu değerlerin mutlaka ezileceğini anladı; sonraki eserlerinde de bunu hissettirdi zaten.

Bunu anlamak için 1911'de tutmaya başladığı "**Günlükler**"ine bakmak yeterli. Sözkonusu günlükleri aslında yayımlamak için tutmamıştı Zweig. Hatta, kişisel ya da siyasi bir heyecanı veya değişim anına duyduğu tepkiyi dile getirmek amacıyla tuttuğu bu defterlerin bir kısmını sonradan yırtıp atmıştı. Yine de yayıncılar peşini bırakmadı bu günlüklerin. Terekesinde bulunan dokuz günlükten oluşan kitap, ilk kez 1988'de Almanya'da yayımlandı (Can Yayınları tarafından 1997'de Türkçeye çevrildi).

"Almanya'nın kafası ezilmeli"

Bu "**Günlükler**"in 1911 - 1913 yıllarına tekabül eden ilk sayfalında tam bir "hovarda" olarak karışmıza çıkıyor Zweig. Bir yandan **Rainer Maria Rilke**, **Romain Rolland** gibi dostlarıyla derin edebiyat sohbetleri yaparken diğer yandan kadınlarla gününü gün ediyor. 2 Mayıs 1913'te yazdığı "Fri., geldi. Sevimli ve nazik. Bu kadındaki şehvet keşke olmasaydı dedim. Geceyi bende geçiriyor; onunla olmak beni sevindiriyor, içim aydınlanıyor"; ve 4 Mayıs 1913 tarihli "Neuwaldegg'de bir kadınlaydım, çok hırslı, arzulu, bana göre fazla hafif, çok genç, çok budala" satırları bunu gösteriyor.

Bazen de duygusal Zweig'la karşılaşırız. Kadınlara ne gözle baktığını bu satırlardan çıkarıyoruz. 21 Aralık 1912'de yazdıkları buna iyi bir örnek: "Akşam Bayan Win.'le buluştuk. Herşey çok güzel, ama işin bütünüyle cinselliğe dökülmesinden kaçınılmamız, çünkü böyle bir tehlike gerçekten var. Güzel gezintiler yapıyor, birbirimizle güzel güzel konuşuyoruz; belki de sözün bütün imkânlarını kullanıyoruz. Kadınlar herşeyi anlayabiliyorlar, herşey açıklanabiliyor onlara; tek sorun bu işin sürekliliği, bu anlaşmanın çok geçmeden yeniden gölgelenip kararıp karar mayacağı. Öylesine narın ki, sevgi ya da herhangi bir duyguyu göstermek bile ezecek onu. Çok şey yitirmekte olduğ-

muza ona bir dahaki görüşmemizde anlatmam gerek."

İşte bu "cicim" yılları savaşın başlamasıyla birlikte kâbusa döndü. "Erotizm beni dehşete düşürüyor, çünkü ben ona hükmedemiyorum, o bana hükmediyor" diyen Zweig'a 1914 yılının gelişleriyle birlikte "savaş korkusu" hükmetmeye başladı. 1 Ağustos 1914'te, Lovcen'de bir alayın tümlüyle yokolduğu haberini alan Zweig, savaş gerçeğiyle tümüyle karşı karşıya kaldı. Askere alınma korkusu kapladı içini; savaşa aktif olarak katılmak istemeyen yazar, bununla birlikte savaş arşivinde gönüllü olarak çalışmaya başladı.

I. Dünya Savaşı sırasında tuttuğu notlarda Zweig'ın duygularındaki tutarsızlık göze çarpıyor. Bir gün Almanlar'ın başarılı bir saldırısını överken, başka bir gün şu satırları yazıyor: "Çöküşü hiç olmadı kadar dehşet verici bir biçimde görüyorum. Dünyada hiç kimsenin Almanya'nın bağışlaması için ricada bulunmuyacağını, mahvolana kadar ayaklar altında ezileceğini biliyorum. Çünkü artık onun sahip olduğu güç biliniyor. 50 yıl içinde şeytansı bir güçle yeniden dirileceğini biliyorlar, bu yüzden kafası ezilmeli."

Bu duygusal tutarsızlığına rağmen Zweig'ın emin olduğu bir şey vardı: Çevresindeki insanların "savaşa tapma" hallerinden duyduğu nefret. 2 Ağustos 1915'te günlüğüne şunları karaladı: "İnsanların savaştan, spordan hoşlanır gibi hoşlanmaları beni tiksindiriyor. Varşova'nın ne zaman düşeceği üzerine bahis tutuyorlar, sanki bir oyunmuş gibi uzaktan insanların yazgılarının dönüm noktalarıyla oynuyorlar. Ölümle beni hüzne boğuyor. Biz buradakiler 'biz' diyebilir miyiz o zaman? Ben diyemiyorum."

Zweig, Kasım 1917'de askerlikten iki aylığına izinli ayrıldı. Dışişleri Bakanlığı'nca İsviçre'nin çeşitli kentlerinde konferanslar vermek üzere görevlendirildi. Avusturya hükümeti, tarafsız ülkelere, kendisinin artık Almanlar'ın savaş ideolojisini paylaşmadığını göstermek istiyordu. Sonra da, "Neue Freie Presse" adlı Viyana gazetesine İsviçre'den sürekli yazı göndermesi koşuluna askerlik görevine son verildi. Zweig askerlikten kurtulmuştu ama korkularından, hayr!

"Avrupa'ya da yazıklar olsun"

1917'den itibaren günlüklere uzun bir ara verdi Zweig. Aynı yıl, tiyatro oyunu "Jeremie" yaymlandı; bu, anti-militarist bir oyundu. İlk eşi Friederike ile birlikte oyunun temsilî için Zürih'e gitti. Burada barışçı yönünü gösteren "Avrupa'nın Kalbi"ni yazdı. 1919'da 15 yıl kalacağı Salzburg'a yerleşen yazar, ona dünya çapında ün sağlayacak kitaplarını burada tamamladı. Sırasıyla 1920'de "Üç Usta" (Balzac, Dickens ve Dostoyevski üzerine deneme) adlı kitabı ve "Korku" adlı hikâyesi, 1922'de "Amok Koşucusu" (Can Yayınları); 1925'te "Şeytanla Kavga" (Kleist, Hölderlin ve Nietzsche üzerine deneme) yaymlandı. 1927'de sıra ona en büyük başarıyı getiren "Volpone" adlı tiyatro oyunundaydı. Onunla en çok anılan kitabı "Yıldızın Parladığı Anlar"ın (Can Yayınları) yayımlanış tarihi de aynı yıldır. 1928'de ise "Üç Şair ve Yaşamları" (Stendhal, Casanova ve Tolstoy üzerine deneme) okurla buluştu. Ve tabii ünlü "Joseph Fouche"

(Can Yayınları) adlı biyografik çalışması.

Evet, 1920'ler hayatının en verimli yıllarıydı. I. Dünya Savaşı'nda içine düştüğü ve gitgide artan karamsarlığını, bu dönemde konferanslar, toplantılar, makaleler, yazmalar ve kitap çalışmaları sayesinde bastırma fırsatı buldu. Ama bu huzurlu yıllar 30'larda doğan II. Dünya Savaşı tehlikesiyle birlikte son bulacaktı.

Freud üzerine denemelerinin ve "Efsaneler" adlı hikâyeler toplamının yayımlandığı 1931 yılının Ekim ayında şunları yazıyor Zweig: "Yıllarca ar verdikten sonra birdenbire yeniden günlüğe tutmaya karar verdim. Bunun nedeni, kritik, savaş zamanını andıran günlere doğru gitmekte olduğumuzu ve bugünlerin, tıpkı büyük yolculuklarda ya da savaş sırasında olduğu gibi kaydedilmesi gerektiğini hissetmemdir." Zweig, yavaş yavaş nasyonal sosyalist tehlikenin farkına varmaya başlamıştı. Hitler'in şansölye seçtiği 1933 yılında bir hikâyesi sinemaya uyarlanmış ve bu eser kitapta ve filmde provokasyon gören Naziler'in büyük tepkisini çekmişti. 1933'te Münih gibi pek çok şehirde kendi kitaplarıyla birlikte diğer Yahudi yazarların kitapları yakılınca ve Thomas Mann, Hermann Hesse gibi pek çok yazar ülkesini terk edince tehlikenin boyutunu anladı. Yayıncısıyla iplerinin kopması ve Salzburg'daki evinin aranması sonucunda orada da rahat edemeyeceğini

Zweig'ın seyahat tutkusuna başka dillerin keşfi tutkusu eklenmiş ve yazar, aynı zamanda önemli bir çevirmen olmuştur. Özellikle **Verhaeren'den, Romain Rolland'dan, Baudelaire'den, Verlaine'den, Rimbaud'dan, Keats ve Yeats'den** çeviriler yaptı Zweig

gördü. "Marie-Antoinette" adlı biyografisinin yayımlanmasından hemen sonra, 27 Eylül 1935'te, "Marie Stuart" biyografisini hazırlamak için Londra'ya gitti. Elbette bu gidişi Avusturya'dan bir kaçış olarak algılandı. Zaten hemen sonra da Avusturya, Nazi Almanyası'nın güdümüne girdi.

"Bir Kadının 24 Saati" (Oda Yayınları) yine 1935'te yayımlandı. Bu dönemde yazdığı uzun sayfalarda, dünyanın bu haline lanet okuyordu Zweig: "Savaş başladı mı, başlamadı mı? Akılcılığımızın silahını kullanarak insanlık alemine daha iyi bir alınyazısı çizemeye böyle umarsızca bekleyip bu soruyu sordüğümüz için Avrupa'ya da yazıklar olsun, bütün soyumuza da!"

Morfini hazır tutmak gerek

1936'da Brezilya ve Arjantin'e birer yolculuk yapan yazar, 1938'de "**Merhamet**" (Can Yayınları) adlı romanını ve "**Macellan**" biyografisini (Kabalci Yayınları) yayımladı. Zweig eşi Friederike'den boşanmıştı ama sıkı ilişkileri sürüyordu.

1939'da İngiltere'ye döndüğünde Almanlar Polonya'yı işgal etmiş, savaş başlamıştı. Aynı yıl ölen yakın dostu Freud'un mezarında dua okuyan Zweig, Almanya'ya karşı savaşan İngiltere'de Yahudi ve Avusturya kökenli bir yazar oluşunun doğurduğu sıkıntıyı şu satırlarda anlatıyor: "Gazetelerde giderek artan bir öfkeyle Avusturyalı ve Almanlar'ın gözaltına alınması isteniyor. Savaşın sonra bizi neyin beklediğini biliyorum, hem Alman dilini bekleyen de ötekinden daha az korkunç olmayacak. İngiltere'de savaş sonrası dönemi ve boşalacak kini kabataslak görüyorum şimdiden. Yalnızca yeniden itilip kalmakla, elimizdekini yitirmekle kalmayacak, nefretle de karşılaşacağız. Ama nereye gideceğim? Şu anda nereye gideceğimi bilmeden yeniden eşyalarımı toplayacak, yola çıkacak gücüm yok."

Buna karşın 1940'ta İngiliz vatandaşı olup Lotte Altmann adlı sekreteriyle evlendi Zweig. Birlikte Amerika'ya gittiler, New York'un banliyölerinde birkaç ay kaldılar ve Zweig "**Amerigo**" adlı biyografisini yayımladı.

Tutunduğu değerlerin silinip gitmesi; nefret, milliyetçilik ve antisemitizmin dünyaya egemen olması onu derinden yaralamıştı. Ama sonunda kendine bir "**vatan**" buldu Zweig. 30 Mayıs 1940'ta New York üzerinden Brezilya'nın Petropolis kentine gittiler Lotte'yle beraber. Yola çıkmadan, 26 Mayıs'ta şunları yazdı günlüğüne: "Herşey yeniden başlı-

yor, hızla da gelişecek, çünkü eski yıllarda şöyle böyle uygulanan teknik artık kusursuzlaştı; işimizi daha hızlı görecekler, çünkü artık uygulamayı biliyorlar. Kader ve şanssızlık hem insanların hem ulusların hayatını zehir ediyor, şimdi Hitler'e öykünmeye çalışan muhterisler için bütün kayıtlar uygun durumda. Yanımızda bir şişe morfini hazır tutmak iyi olacak. Belki kullanmak gerekir..."

1941'de, savaş öncesi Avrupa'sının portresini nostaljiyle çizdiği otobiyografisi "**Dünün Dünyası**"nı gözden geçirdi Zweig. Ertesi yıl, 22 Şubat'ta şu mesajı yazdı: "Kendi isteğim ve bilincimle dünyayı terketmeden önce son bir görevi yerine getirme ihtiyacını duyuyorum: Brezilya'ya derin teşekkürlerimi iletiyorum, bu mükemmel ülke işime ve bana çok misafirperver ve arkadaşça bir ortam sundu. Günden güne onu daha çok sevmeyi öğrendim ve kendi dilimin dünyasının kaybolduğu, ruhani anavatanım Avrupa'nın kendi kendini yok ettiği bir durumda başka bir yerde yeni bir yaşama başlamak istemiyorum. 60 yıl geçtikten sonra hayata tepeden tırnağa yeniden başlamak için bazı özel güçler gerekiyor. Benimkiler uzun göçebelik yıllarımdan sonra yok oldu. Aynı şekilde, zamana başı dık bir biçimde son vermenin daha iyi olduğunu düşünüyorum; entelektüel çalışma hâlâ en saf eğlenceyken ve bireysel özgürlük bu dünyadaki en üstün malvarlığıyken... Bütün arkadaşlarımı selamlıyorum. Uzun geceden sonra yine korkuyu görebilirler! Ben çok sabırsızım, onlardan önce gidiyorum."

Bu satırları yazdıktan bir gün sonra, "hazır tutmak gerekir" dediği morfin lazım oldu ve karısı Lotte'yle birlikte intihar etti Zweig. Arkasında 13 mektubun yanı sıra "**Satranç**" adlı bir roman, bitmemiş Balzac ve Montaigne biyografileri ve **Clarissa** adlı yine bitmemiş bir roman kalmıştı. Bunlar "**Dünün Dünyası**" ile birlikte 1946'dan sonra yayımlanabildi.

Zweig'in çilesi böylece son buldu...

Lotte ve Zweig'in son günü

Deniz ve kadın 'Domuz'a döndü mü!

Özellikle Afganistan ve Irak savaşında televizyonlarda söyledikleriyle belleğimize kazınan akademisyen, uluslararası ilişkiler uzmanı ve deniz tarihçisi Erol Mütercimler, bu kez okurların karşısına bir öykü kitabıyla çıktı.

'Kadınlar, Otomobiller, Gemiler' (Alfa Yayınları) adını taşıyan bu ilk öykü kitabı bir zaman makinesi niteliğinde. Yazar önce küçük çocuk Erol'un gözlemleriyle sonra da akademisyen Erol Mütercimler'in gözüyle başlıyor anlatmaya bir dönemi.

Kimi zaman Ertuğrul Gemisi'nin içinde gezintiye çıkarken, kimi zamanda kuyruklu bir Plymouth'un içinde buluyor kendini okur. Bazen de askeri tarihe dünyanın ilk kadın amirali olarak geçen Karya Kraliçesi I. Artemisia ile yolculuğa çıkıyor. 'Kadınlar, Gemiler, Otomobiller'de bu üçlünün aralarında nasıl bir bağ kurduklarının stratejisini çizen Mütercimler, Bahri adlı arkadaşının dedesinin yıllar önce söylediği, "Denizi tanımiyorsan, kadını hiç tanıyamazsın. Tekneyi bilmiyorsan, kadını anlayamazsın. İkisi de domuza'a döndü mü, artık Allah yardımcın olsun!" sözünü hiç unutmuyor. Daha doğrusu büyülerimiz dediği gibi bu söz 'kulağına küpe' yapmış. Tüm bunlara rağmen söylemeden de edemiyor: "Tanrı iyi ki kadını yaratmış, onlar olmasaydı dünya ne kadar renksiz olurdu."

Yazarın kitapta çocuk gözüyle anlattığı 'Otomobiller ve Kadınlar' bölümündeki olaylar, İstanbul'un iki tarihi semti Rami ve Eyüp'te geçiyor. 3. Selim'in yaptırdığı kıyıyı bir kenara atarsak yazar, Rami'deki mor leylaklı bahçeleri, güzel kadınları, yüksek tahsilli insanların yaşadığı ve sınırlı sayıda Amerikan arabalarının bulunduğu bu semti bir çocuğun gözünden yüre-

ğinde bıraktığı izleri anlatıyor.

Mütercimler bu kitabında, ilk çağlardan 20. yüzyılın sonuna kadar bir seyir yapmaya çalışmış. Bu seyir esnasında da özellikle bir nokta üzerine yoğunlaşmaktan kaçınmış. Öykülerinde, kimi zaman çocukluğun duygusal bakışları, yerini matematiksel ve stratejik bakışlara bırakıyor.

Bir deniz tarihçisi olan Erol Mütercimler bu kitabında denizcilerin yaşamlarını, düşüncelerini ve artlarında bıraktıkları kadınların yaşamlarını adeta bir tülün ardından bakar gibi arıyor.

Kitapta yer alan 'Kaptan Henry Stoker ve Karısı Olive' başlıklı öyküde binbaşlı Henry Stoker günlüğüne şu satırları yazmıştı; "Deniz hem bir metres hem bir anne idi benim için."

Yasak aşkın riski, heyecanı, denizin cazibesi, fırtınası ve kabarması, bir annenin sıcaklığı.... Deniz aşkının tutkudan öte bir şey olduğu her satırda anlaşılıyor. Özellikle tarihe mal olan gemilerin yaşamlarını ele alan öykülere bakınca deniz insanının ne kadar duygusal ve kadınına yaşadığı özlemi görmemek, hissetmemek mümkün değil.

Türk ve dünya deniz tarihine damgasını vuran gemilerin yaşamları ile ilgili pek çok kitapta imza atan yazar Mütercimler, bu öykülerinde de gemilerin yaşamlarını aralamaya devam ediyor.

Gemilerin acıklı hikayeleri, mürettebatlarının trajik öyküleriyle çoğu kez paralel gider.

Kitapta yer alan 'Karı Dırdırından Ölüme Giden Amirale' öyküsünde, şair Can Yücel'in Ertuğrul gemisinde çalışan dedesi Tekirdağ'lı yarbay Ali Bey'in bir sefer esnasında kadınına yazdığı mektuptan aktarıyoruz; "...derken mektup olduğu hatırıma

geldiği zaman bir memnuniyet ki; aynı görüşüyorum gibi bir lezzet. Amma öyle bilfiil oynasır, sevişir gibi olmayacağı tabiidir. Zira ne o koku var, ne o yumuşaklık var".

Satırları dikkatli okuyunca bir erkeğin kadınına duyduğu cinsel istek adeta bir oya gibi ince ince işlenmiş.

Zarif, duygulu ve buram buram aşk kokan. Merak ediyorum, günümüzde bu kadar güzel mektup yazan erkekler kaldı mı artık. Gelişen teknoloji, internet, cep telefonları galiba her şeyi öldürüyor. Sevgiler birbirlerine mis gibi kokan yasemenler değil, cep telefonundan sanal güller yollamayı tercih ediyor.

Ertuğrul gemisi bir siyasi gücün yanı sıra aşklara muhatap olmuş bir mürettebatla da sahipti. Kitapta yer alan bir diğer öykü ise Missouri Zırhlısı'nı anlatılıyor.

Missuri Zırhlısı'nın ülkemizde çok önemli siyasal olayların simgesiydi. 68 kuşağının 'Emperyalizme Hayır' diye ayağa kalktığı dönemi simgeler. Daha sonra Amerika bunu çok ağır bir bedel olarak ödemiştir 68 kuşağına. Bu gemiye, bu denizcilere yapılanlar çok ağırdı. Amerikalılar, bizde olmayan bir şey de yapmışlardır bu gemiye. Bu gemiyi müzeyne çevirmişlerdir. Oysa bizim gemilerin hiç birine sahip çıkılmamıştır. Kitabın sayfalarında Erol Mütercimler'in yaşamında iz bırakan kadınlar, kız gibi tekne ve arabaların öyküleri de yer alıyor.

Yayıncıların mal varlığı

Korsan yayın tartışmalarına katılan bir kişi de İsmet Berkan'ımış. Radikal gazetesi genel yayın yönetmeni ve de başyazar, bir dizi yazı ile korsan yayın belasının kurtulmanın yolu olarak yayıncıların kitap fiyatlarını ucuzlatması önerisini getirmiş. Kitabı ucuzlatmanın yollarından biri de yayıncıların mal varlıklarından fedakarlık etmeleri imiş. İsmet bey 24 şubat 2004 tarihli yazısında şöyle diyor-muş; "kıt kanaat geçinen çok yazar ve şair tanyorum ama henüz fakir bir yayıncıyla tanışmadım. Maşaallah hepsinin evi, arabası, ofisleri, sekreterleri var." Bu sözler üzerine yayıncılar mal beyanlarını hazırlamaya başlamışlar.

Çoğunun ne evi, ne de arabası olmadığı ortaya çıkmış. Bazı yayıncılar ise mal beyanını vermemiş reddedip "Bu çok saçma bir mantık. Niye ekmeğin ucuzlaması için fırıncıları, giyim kuşamın ucuzlaması için tekstilcilere böyle bir çağrıda bulunmuyor? İsmet Berkan bız zavallı yayıncılarla uğraşmacına gitsin patronundan mal beyanını istesin. Bakalım ne cevap alacak!" demişler. Bilindiği gibi İsmet Beyin patronu Aydın Doğan aynı zamanda Doğan Kitapçılık'ın da sahibi imiş. Kitap fiyatları ucuzlayacaksa "en zengin yayıncı'dan bu işe başlamak en doğrusu imiş. Sıra sonra Yapı Kredi Yayınları'nın sahibi Mehmet Emin Karamehmet'e, İş Kültür'ün sahibi Ersin Özince'ye, Koç Kültür Sanat'ın sahibi Rahmi Koç'a, Ak Sanat yayıncı'nın sahibi Sakıp Sabancı'ya gelirmiş, ki bu patronlar mal varlıklarından vazgeçerse değil kitap fiyatları memlekette hemen her şey ucuzlar ve Türkiye refaha ulaşmış. Tabii İsmet Berkan patronuna bu lafı söylediğinde "deli saçması lafları" eden birinin yayın yönetmeni olamayacağı düslünceyle kendini kapı önünde bulmazsalı...

Bazı yayıncılar da "bizi mal beyanına çağıran İsmet beyin vaziyeti ne?" diye merak etmişler. Arnavutköy'de tarihi bir köşte oturan İsmet Beyin evden, arabadan, sekreterden, ofisten yana bir eksiği yokmuş. Tek hedefi varmış: 1 milyon dolarlık bir banka hesabı. O hedefe ulaşmasına da çok kalmamış. O parayı 10 Haziran 2004'de 40 yaşını doldurunca tamamlayacak ve New York'a gidip felsefe okuyacakmış (4.02.01, Hürriyet Pazar, Ayşe Arman Röntajı). Eh, böyleci bir mal varlığına sahip olan bir gazetecinin de "paran kadar konuş" demesi normalmiş.

İSMET BERKAN

Yılın en iyi kitaplarını açıklıyoruz!

Geçen ayki "Saibeli Anket" başlıklı yazımızı okuyanlar hatırlayacaklar, Pı-cus'un Şubat 2004 tarihli sayısında yayınlanan Berran Tözer'in "2003'ün en iyi romanı ve öykü kitabını açıklıyoruz" başlıklı editör yazısından söz etmiş-tik. "Berran Hanım, verilen oyları azlığı nedeniyle sonuçları açıklamama kararı aldıklarını yazıyormuş. Ama "az" sayıdaki oyları kaç tane olduğunu açıkla-mıyormuş," demiş, "Pıcus'çular az oyun manipülasyona neden olacağı endişesi ile oylamayı iptal etmişler," diye sözü sürdürüp, "Genel kanı, ortaya çıkan so-nuçların Pıcus'çuları memnun etmediği, kendilerinin beğenmediği, belki de onların düşündükleri kadar medyatik olmayan yazarların kitaplarının yılın kitabı seçilmesinin işlerine gelmediği şeklinde imiş" diye bitirmiştik. Bu yazımızı oku-yanlar Berran Tözer e-posta yoluyla bir mesaj yollamış. Aynen yayınıyorum; "Pı-cus'un, kâğıştığı bir işi aslında başaramamış olmasına rağmen, bunu açıkla-maktan çekinmemesi, böyle bir ankette kimseye haksızlık edilmemesinin, Pı-cus için kendi imajından çok daha önemli olduğunu siz ve yazarlarınız çıktığı dergi çalışanlarının anlamasını beklemek çok fazla iyimserlik olacaktır, biliyo-rum. Ancak, yazdığınız şeylerden, attığınız camurdan bir nebze utanırız belki diye (bu da başka bir iyimserlik) size anket sonuçlarını iletıyorum. Arzu eder-seniz (ki etmeyeceğinizden eminim) size teklif edilen oyların resmi dökü-münü yollayabilirim. Her ne kadar bu bir teklif yazısı kesinlikle değilse de, eğer bir nebze onurunuz varsa, listeyi bir özür yazısı eşliğinde önümüzdeki sa-yı yayımlarınız. Sonuçlar şöyle:

ROMAN

1. Hamdi Koç (2. sayımızın kapağı)
2. Mehmer Murat Somer (Yazarımız, gay lobisi (!) yazarlarından, danışma ku-rulu üyemiz Barbaros Altuğ'un yazarlarından)
3. Tuna Kiremitçi (Bu ay kapağımızda)
4. İnci Aral (Pıcus'u çıkaran Epsilon Yayınevi yazarı)

ÖYKÜ

1. Buket Uzuner (Çok satırlardan, Barbaros Altuğ'un yazarı)
  2. Haşmet Babaoglu (Pıcus'la bugüne dek bir alışverişi olmadı ama çok iyi arkadaşımızdır)
  3. Sefa Kaplan (2 sayı önceki dosya konumuz o hazırlandı)
- Size hayırlı günler diliyorum.

Berran Tözer, Pıcus Yayın Yönetmeni

Berran hanım e-postasında "Arzu ederseniz (ki etmeyeceğinizden emi-nim) size sistemize gelen oyların resmi dökümünü yollayabilirim" dediği için oyların dökümünü de kendisinden istedim. Sağolsun, öz dökümünü posta yoluyla yollayacağını bildirdi. Ama, yazıyı teslim ettiğim bugüne kadar bu dö-küm bana ulaşmadı. Gelse oyların adetini de yayımlayacaktık. Burada bir kusur varsa ve eğer ben suçlu isem açıkça özür diliyorum. Amacımız bağcı-yı dövmek değil üzüm yemek. Berran Tözer gibi bir hanımefendi dahil hiç kimseyi üzmemek, kırmak gibi bir niyetimiz yok. Biz sadece dedikodulara mal-zeme olan soruların cevaplarını bulmaya çalışıyoruz.

Gelelim Vehbi'nin kerrakesine!... Bir kere benim yazılarımdan dolayı ne-den tüm Kaçak Yayın çalışanlarının "anlayışsız" olduğu kanısına vardılar an-layabilişmi değilim. Onların ne suçu var! İkincisi ben yazılarımda uydurma şeyler yazmıyorum, belgelerden, gazete kupürlerinden, internet haberleşme sitelerinde yazılanlardan yararlanıyorum. Sözü dedikodulara itibar etmiyo-rum. Oysa siz Pıcus olarak, yılın kitaplarını seçerken, antidemokratik bir bi-çimde "açık oy, gizli sayım" yöntemi uyguluyorsanız kuşku ile karşılanma-nız doğaldır. Ben "birileri böyle konuşuyor" diye yazınca neden göcündüğü-nuzu anlayamıyorum. Yazdığınız yazıya, yaptığınız oylama iptal işlemine böy-le tepkiler geleceğini beklemiyor muydunuz! "Oy sayısı az, az oyun manipü-lasyona neden olacağından endişelendik" diyorusunuz, internet yoluyla yapı-lan bir oylamada oyların az olacağını ve bu sistemin manipülasyona açık ol-duğunu bilmeniz gerekmiyor muydu? Okuyucunuza saygınız olduğunuz söy-lüyorsunuz, böylese sonuçlar ne olursa olsun açıklamanız gerekmez miydi? Oylar az olsa da yılın kitaplarının Hamdi Koç ve Buket Uzuner imzalı olma-sının ne sakıncası vardı? İki yazar da geçen yılın en çok okunan ve hakkın-da konuşulan yazarlarından değil miydi? Hamdi Koç'un Çiçeklerin Tanrısı (YKY) ve Buket Uzuner'in Şirin Kızkardeşi Öykü (Everest yay.) kitapları yı-lın kitapları ilan edilse sizleri utandıracak mıydı?

Çamur atan kim?

"Çamur atma" ve "onursuzluk" meselesinde ise öyle örnekler var ki, bize sıra gelmez. Şimdi onlara örnekten rastgele bir örnek vereceğim ve bu hakaretimiz sözleri kime kullanmanız gerektiğini Berran Hanım'a soracağım. Picus dergisinin editör yazısından sonra gelen ilk yazısını yazan (yani en önemli yazıyı) Ada Kohen adlı bir yazarı var. Ada Kohen, Mart 2004 tarihli yazısında şöyle diyor; "Partimin en çok konuşulan konularından biri Oğlak Yayınları'nın dergi ve gazetelere verdiği ilanları. Yeni telif hakları yasaları sayesinde yazarın, neredeyse ölürl ölmez, serbestçe herkes tarafından yayımlanabilen eserle artık mirasçılara devrediliyor ve aradan 70 yıl geçtikten sonra serbest kalıyor. Ahmet Haşim'in ölümünden itibaren 70 yıl geçmiş, bunu Oğlak sayesinde hatırladık. Ama aralarında yaşayan ve başka yayınevleriyle çalışan tüm yazar isimlerinin yan yana yazılacak 'Hepsi Oğlak Yayınları'nda' anlamına gelen bir ilana pek akıl sır erdirememiştim, ilanı okuyunca dehşete düştüm. Çünkü Oğlak Yayınları 'Bu yazarların ölmesini bekliyoruz. O zaman telif vermeden yayımlayacağız,' demek istiyordu, ki, akıllara seza."

Oğlak Yayınları'nın ilanı Kitap-lık dergisinin Ocak 2004 tarihli sayısında yayınlanmış. Ortaokul düzeyinde edebiyat bilgisi olan bir okuyucu bile rahatlıkla orada isimleri sayılan yazarların halen yaşayıp yaşamadığını bilir. Ama Ada Kohen dersini bilmiyor, Sait Faik'le başlayıp

Halit Ziya Uşaklıgil'e biten bu listedeki yazarların yaşadığını sanıyor (1). Bir yazarlar sözlüğüne bakmak gereği duymadan bu yazıyı yazıyor. Hadi o bilgisiz ya da art niyetli, peki derginin editörü ne iş yapıyor? Niye, yazıda yazılan bilgiler doğru mu diye kontrol etme gereği duymuyor? Yoksa bu, bir "çamur atma" değil mi?... Bu tavrındaki "onurlu" yan neredeki "akıllara seza" olan ne, "dehşete düşmesi" gereken kim? Oğlak Yayınları mı, Berran Tözer mi, yoksa bu gerçeği yazan biz mi? Kim "onursuz", kimin "utanıp özürl dilemesi" gerekli. Bir özlü söz vardır; "Kendine yapılmasını istemediğini başkasına yapma!" diye. Bir başka atasözü de "İçneyi başkasına çuvaldızı kendine batır" der!... Berran Hanım'ın hanımefendiliğini, eski gazetecilerden olduğunu, yol, usul, adab bildiğini, kimseyi kırmak istemediğini duyuyoruz. Yakın dostları onun ne kadar hatırlasın, hassas birer olduğuna anlata bitiremiyor. Yine duyduklarımıza göre, Picus çalışanları da aynı iyi niyetle dergilerini hazırlıyor, faydalı olmak istiyor! O zaman daha çok merak ediyoruz!... Nasıl oluyor da oluyor, Picus böyle yazılar yayımlayabiliyor!

DALLAS

Batı'nın tüm özelliklerini yaşatan, kudret, para, ihtiras ve çılgınlıkların doludurğun at kostürdüğü efsane kent. Olay yatanın TV dizisini hatırlamayan var mıdır? Yoktur. Yayınlandığı dönem herkes televizyon başına mihlandı, nüfus sayımı varmışçasına sokaklar ıssızlaşmış, o derece yani. Peki kimdi bizleri böyle esir edenler?

Jack Ewing; bizdeki adı Ceyar, tüm yaşamı boyunca servetin servet katmayla amaçladığı ve Texas'ın en zengin petrol ya-

ğalları üzerinde küçük bir imparatorluk kurdu... Ellie Ewing; Jack'ın, petrol hisseleriyle birlikte ortağı Barnes'tan kopardığı kadın... Bobby Ewing; gemisteci kâğıpçılıklarını bir anda unutup ailesinin ezeli düşmanı Barnes'ın güzel kızıyla evlendi ve kendi ailesine karşı fazilet mücadelesi verdi... Pamela Barnes Ewing; ihtiraslı olduğu kadar da duyarlı. Bobby'nin, aile imparatorluğunu yolsuzluğun batağından çıkarmasına yardımcı oldu... Lucy Ewing; ailenin en karanlık ilişkilerinden dünyaya gelen şehvet dolu bir genç kız. Ailesine karşı hincin, çiftlik kahyasını baştan çıkartarak alıyordu...

Lee Raintree'nin aynı adı taşıyan TV dizisinin romanlaştırıldığı bu yapıt 1979'da E Yayınları'ndan çıkmış. Dilimize çeviren: Ali Doruk, Eski fiyat: 200 Lira, ben bir milyona aldım.

Mayk Hammer/BELANI BULACAKSIN

Mayk Hammer da güzel bir dedektif ağımızdır ve yanıltırmam onun da TV dizisi mi, yoksa filmi mi ne vardı. Tay Yayınları'nın 1990 yılında başlattığı mükemmel serinin 4. Hikayesi Belani Bulacaksın, orijinal isim ise; Vangeance is Mine. Eski fiyat:3000 TL. Türkiye çevirisini yapan: Yakut Güneri. Bu sahane çeviri diline bir göz atmak için aynen alıntı yapıyorum, başka da bir şey demiyorum. "Askerlik arkadaşınıza rastlamışsınız, kafayı çekiyorsunuzuz ve de sızıyorsunuz tabii. Bu hepinizin başına gelmiştir. Ama ya sonrası?... Ertesi gün gözümü bir açayım, oda aynasız dolu, arkadaşım yerde ve beyininde de bir delik. İşin rezilliği orada başlıyor zaten. Adam, benim 45'likte vurulmuş. Yetkililer intihar diyor. Ben yemiyorum. Tek kurşunla vurulmuş. Sarjörü açıyoruz, dört kurşun çıkıyor. Bu işte bir uyuzluk var diyorum. Çünkü benzeniz, silahımda hep altı kurşun taşırım..."

Yerli Mayk Hammer İsmail Parin SARIŞIN CANI

"Parin, son kez Nesteren'le sevişti. Bu, hayatında unutamayacağı birleşmelerden biri olmuştu. İlk defa suçlu olduğunu bile bile bir kadını yatırdı. Yine de büyük bir keyif aldı ve haz dolu dakikaların uzaması için elinden geleni yaptı." Mayk Hammer olayı öyle tutmuş ki; Oku Yayıncılık Ltd.Şti. hemen yerli malı arastırmacı gazeteci dedektifimiz piyasaya salıvermiş. Kadı-

SARIŞIN CANI

şedeki büyük küçük fotoğrafa bakınca neden her kadının İsmail Parin'le sevişme arzusuyla yanıp tutuştuğunu anlaşıyor insan...

Fransız edebiyatının çılgın çocuğu bu kez ciddi bir konuya el atıyor. Tabiî yine kendi tarzında!

Frédéric Beigbeder

"Frédéric Beigbeder'nin sivri dilinden rahatsız olanlar, yine önyargılı davranarak bu romanı da sevmeyeceklerdir. Ama kötü niyetli değilse ve 11 Eylül 2001'i unutmaya çalışmak gibi bir niyetleri yoksa bu romandan çok etkilenecekleri kuşkusuz."

Le Monde

"Kuzey Kulesi 107. Kat, edebiyata yeni bir misyon yükleyen, heyecan verici ve güçlü bir yapıt."

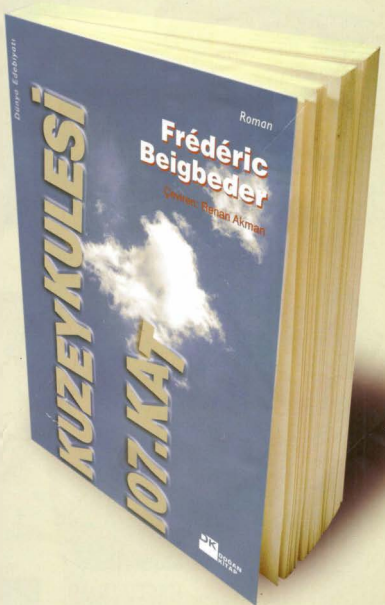
Le Magazine Littéraire

"11 Eylül olayı hakkında çok sayıda belgeyle beslenen etkileyici bir anlatı. Üstelik, melodramdan çok uzak."

Les Echos

"Roman türünün kendini yenileyebilme yeteneğini gösteren yetkin bir kitap..."

L'Humanité

DK
DOĞAN
KİTAP

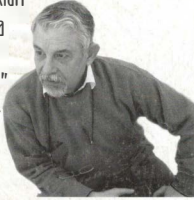
www.dogankitap.com.tr

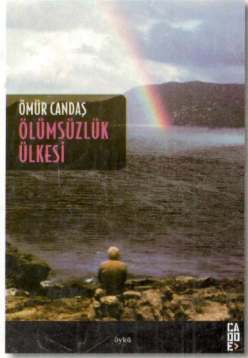
Cadde, Türk Edebiyatı'na Türk edebiyatı/İki güçlü yazar

CADDE
E>

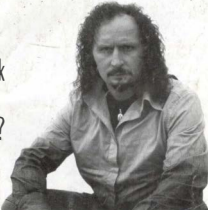
"... Korkulu günler bunlar.
Kimse tek ışık yakmıyor. Bu
gidişle, gemilerin ışıkları
görününceye kadar da
yakacakları yok...
Gemileri bekliyoruz..."

ÖLÜMSÜZLÜK ÜLKESİ ÖMÜR CANDAS

O hep sözünü
ettikleri aşk, bu aşk
mı, benim
yaşadığım aşk mı?

ÖTEKİ AŞK NAFER ERMİŞ

